

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GALATA SANTİ PIETRO VE PAOLO (SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İrem GÜÇLÜ PRİFTİ

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Yüksek Lisans Programı

ARALIK 2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**GALATA SANTİ PIETRO VE PAOLO (SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İrem Güçlü PRIFTİ
(502131210)**

Mimarlık Anabilim Dalı

Restorasyon Yüksek Lisans Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Deniz MAZLUM

ARALIK 2017

İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü'nün 5012131210 numaralı Yüksek Lisans Öğrencisi İrem Güçlü PRİFTİ, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı “GALATA SANTI PIETRO VE PAOLO (SAINT PIERRE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ” başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Deniz MAZLUM**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. Aygül Ağır**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Prof. Dr. M. Cengiz Can
Yıldız Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : 17.11.2017
Savunma Tarihi : 27.12.2017

Aileme,

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Galata'nın merkezindeki, tarihî ve mimari özellikleri ile eşsiz bir mirası oluşturan Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'nin belgelenmesini ve bulunduğu yapı topluluğu içerisinde, işlevlendirilmesi önerilen yapılarla birlikte aktif kullanılarak korunmasını amaçlamaktadır.

Yüksek lisans eğitimim boyunca bilgi birikiminden faydalandığım, tez sürecinde tecrübesi ile yol göstererek, yapıcı yorumları ve hoşgörüsüyle, her daim desteğini hissettiğim değerli tez danışmanım Prof. Dr. Deniz Mazlum'a teşekkürlerimi sunarım.

Tezin her aşamasında, güler yüzü, heyecanı ve özverisiyle yapıda çalışmamı ve kilisedeki kaynaklara erişimimi sağlayan, ulaşılan her yeni bilgiyi tartışarak birlikte değerlendirme fırsatı sunan, saygıdeğer peder Claudio Monge'ye;

Belgeleme çalışmaları esnasında destek olan Yük. Müh. Baha Dinibütün'e;

Kilise arşivinin aktarıldığı Salt Araştırma'daki belgelere erişimim için Lorans Tanatar Baruh'a;

Yapı içerisindeki doğal taşların tespiti konusundaki yardımları için Araş. Gör. Dr. Osman Serkan Angı'ya;

Tez süreci boyunca yanımda olan çalışma arkadaşlarımla birlikte parçası olmaktan mutluluk duyduğum I-AM ailesine;

Hayatımın her anında şanslı olduğumu hissettirerek beni cesaretlendiren, maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen annem Naile Güçlü ve babam Salih Zeki Güçlü'ye;

Akademik hayattaki başarıları ve rasyonel bakış açısıyla, hayat boyu örnek aldığım ağabeyim Yar. Doç. Dr. İlker Güçlü'ye;

Araştırmalar, İtalyanca çevirileri, ölçüm belgeleme çalışmaları ile birlikte, tüm süreçteki eşsiz fedakarlıkları, anlayışı, desteği ve sabrı ile beni bir an olsun yalnız bırakmayan eşim Genci Prifti'ye çok teşekkür ederim.

Kasım 2017

İrem Güçlü Prifti
Mimar

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET	xxi
SUMMARY	xxv
1. GİRİŞ	1
1.1 Çalışmanın Amacı	2
1.2 Kapsam ve Çalışma Yöntemi	2
2. YAPININ BULUNDUĞU ÇEVRE.....	5
2.1 Galata Bölgesi ve Konumu	5
2.2 Galata Bölgesinin Tarihî Gelişimi.....	5
3. DOMİNİKEN TARİKATI'NIN İSTANBUL'DAKİ KİLİSELERİ.....	11
3.1 Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi	12
3.2 Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi.....	14
4. GALATA SANTI PIETRO VE PAOLO KİLİSESİ.....	21
4.1 Yapının Tarihsel Gelişimi	21
4.2 Yapının Mimarı Gaspere Fossati.....	26
4.3 Yapının Konumu ve İçinde Bulunduğu Yapı Topluluğu	28
4.3.1 Saint Pierre Hanı	32
4.3.2 Taş Yapı (misafirhane).....	34
4.3.3 Eski manastır yapısı	39
4.3.4 Saint Pierre Apartmanı	43
4.3.5 Yeni manastır yapısı.....	45
4.3.6 Rosario Apartmanı	47
4.3.7 Giriş avlusu (birinci avlu)	48
4.4 Plan Özellikleri.....	49
4.4.1 Narteks	50
4.4.2 Naos.....	53
4.4.3 Bema.....	56
4.4.4 Apsis.....	60
4.4.5 Galeri (balkon)	61
4.4.6 Koro katı.....	62
4.4.7 Kilise ile birlikte kullanılan diğer mahaller.....	63
4.4.7.1 Şapel.....	63
4.4.7.2 Sagrestiya	64
4.4.7.3 Mahzen.....	66
4.4.7.4 Çan kulesi.....	68
4.5 Cephe Özellikleri.....	69
4.5.1 Kuzeydoğu (giriş) cephesi.....	69

4.5.2 Güneybatı cephesi (ikinci avlu cephesi).....	70
4.5.3 Güneydoğu (Galata Kulesi Sokağı) cephesi.....	71
4.6 Malzeme, Yapım Tekniği ve Strüktür Özellikleri.....	73
4.6.1 Duvarlar.....	74
4.6.2 Sütunlar.....	74
4.6.3 Döşemeler.....	75
4.6.4 Örtü sistemi	75
4.6.5 Ahşap elemanlar	76
4.6.6 Bezeme özellikleri	76
4.7 Yapıda tespit edilen bozulmalar ve nedenleri	81
4.7.1 Mekânsal bozulmalar.....	81
4.7.2 Strüktürel bozulmalar	84
4.7.3 Malzeme bozulmaları	87
4.7.3.1 Doğal etkenler	87
4.7.3.2 Bakımsızlık.....	89
4.7.3.3 Kullanıcı müdahalesi ve hatalı uygulamalar	90
5. RESTİTÜSYON	95
5.1 Vaziyet Planı Restitüsyonu.....	96
5.2 Plan Restitüsyonu	100
5.3 Cephe Restitüsyonu	113
5.4 Bezeme Restitüsyonu	118
6. RESTORASYON	123
6.1 Yapının Onarımı için Önerilen Müdahaleler.....	123
6.1.1 Niteliksiz eklerden arındırma	124
6.1.2 Malzeme ve yüzey temizliği.....	129
6.1.3 Sağlamaştırma	130
6.1.4 Bütünleme.....	132
6.1.5 Yeniden yapım.....	132
6.1.6 Çağdaş donanım ve ekler.....	133
6.2 Kilisenin Çevresindeki Yapılarla Birlikte Etkin Kullanımı için Öneriler	137
6.2.1 Eski manastır yapısı.....	140
6.2.2 Taş Yapı.....	141
6.2.3 Mahzen	144
7. SONUÇ	145
KAYNAKLAR.....	149
EKLER.....	152
EK A : Mezar Taşları Envanter Çalışması (Birinci Avlu)	153
EK B : Eski Belgeler	162
EK C : Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Çizimleri	173
ÖZGEÇMİŞ	215

KISALTMALAR

SPPKA : Santi Pietro ve Paolo Kilisesi Arşivi

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1 : Google Earth görüntüsü üzerinde Galata semti ve çevresi	5
Şekil 2.2 : Schneider-Nomidis 1944 yılı Galata planı.....	9
Şekil 3.1 : Google Earth görüntüsü üzerinde İstanbul'daki Dominiken kiliseleri	11
Şekil 3.2 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi plan krokisi (Güçlü Prifti, 2017).....	12
Şekil 3.3 : Naosdan bemaya bakış (Güçlü Prifti, 2017).....	13
Şekil 3.4 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi bahçe duvarının Hüseyin Cami Sokağı üzerinden görünümü (Güçlü Prifti, 2017).....	13
Şekil 3.5 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi galeri katından bahçe giriş kapısına bakış (Güçlü Prifti, 2017).....	14
Şekil 3.6 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi plan krokisi (Güçlü Prifti, 2017).....	15
Şekil 3.7 : Galeri katından (balkon) apside bakış (Güçlü Prifti, 2017).....	16
Şekil 3.8 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi'nin Küçükyalı Sokağı'ndan görünümü (Güçlü Prifti, 2017).....	17
Şekil 3.9 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi'nin Küçükyalı Sokağı'ndan görünümü (Güçlü Prifti 2017).....	17
Şekil 4.1 : G. D'Ostoya haritası, 1858-1860 (İBB Atatürk Kitaplığı, Harita Arşivi).23	
Şekil 4.2 : Charles Edward Goad Haritası, Plan d'assurance de Constantinople. Vol.II, 1905, pafta no: 27.....	24
Şekil 4.3 : Kilise ve bağlı yapıların ("müteferriatinın")1909 yılına ait tapu belgesi (SPPKA, No:29.9)	25
Şekil 4.4 : Suat Nirven haritası	26
Şekil 4.5 : Gaspard Fossati ile yapılan sözleşme (SPPKA, No: 0380500001)	27
Şekil 4.6 : Mimara yapılan ödemelerle ilgili bir evrak (SPPKA, No: 0380500001A001)	28
Şekil 4.7 : Dominiken Kardeşler'e ait arazi ve içerisindeki yapıların kronolojik analizi (Güçlü Prifti, 2017).....	29
Şekil 4.8 : Saint Pierre Frer Okulu'na ait eski fotoğraf (SPPKA).....	30
Şekil 4.9 : Saint Pierre Frer Okulu'nun bulunduğu arazinin plan krokisi (SPPKA, No: 0381315).....	31
Şekil 4.10 : Saint Pierre Frer Okulu'ndaki restorasyon çalışmaları sırasında kilise yapı topluluğuyla arasındaki duvarda geçiş için açılan boşluk (Güçlü Prifti, 2017).....	32
Şekil 4.11 : Saint Pierre Hanı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).....	33
Şekil 4.12 : Eski manastır yapısı içerisinden Saint Pierre Hanı'nın görünüşü (Güçlü Prifti, 2016).....	33
Şekil 4.13 : Taş Yapı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).....	34
Şekil 4.14 : Misafirhane yapısının Galata Kulesi Sokağı üzerinden görüntüsü (SPPKA).....	34
Şekil 4.15 : Taş Yapı (misafirhane) zemin kat plan çizimi.....	35
Şekil 4.16 : Taş Yapı (misafirhane) birinci kat plan çizimi	37
Şekil 4.17 : Vodina Caddesi Ada:2309 Parsel:16 da bulunan yapının plan çizimi (Kaptı M, 1998 Ek:1, Tablo 1.14)	38

Şekil 4.18 : Fener evleri (Gurlitt, Hauser no:175, 170).....	39
Şekil 4.19 : Eski manastırın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).	39
Şekil 4.20 : Kilise ve eski manastır yapısı arasındaki avluda İtalyan İlkokulu öğrencileri (SPPKA).	40
Şekil 4.21 : Eski manastır çatısındaki çan askısı(SPPKA).....	41
Şekil 4.22 : Ek yapıların yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).	41
Şekil 4.23 : İkinci avlunun güneydoğusundaki 1 numaralı ek yapı (Güçlü Prifti, 2017).	42
Şekil 4.24 : İkinci avlunun kuzeybatısındaki 2 numaralı betonarme ek yapı (Güçlü Prifti, 2017).	43
Şekil 4.25 : 1938 yılına ait bir fotoğrafta Galata Kulesi Sokağı ve Saint Pierre Apartmanı (Url-01).	44
Şekil 4.26 : Saint Pierre Apartmanı projesi (SPPKA, No.70).....	44
Şekil 4.27 : Saint Pierre Apartmanı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2016).....	45
Şekil 4.28 : Yeni manastır inşaatı esnasında çekilen bir fotoğraf, arkasında “1° pietra del convento S. Pietro in Galata” notu bulunur (SPPKA).	46
Şekil 4.29 : Üst kattaki bahçeden, yeni manastır yapısına bakış (1929), (SPPKA No:0340611000).	46
Şekil 4.30 : Yeni manastırın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2016).	47
Şekil 4.31 : Galata Kulesi Sokağı üzerinden Rosario Apartmanı cephesi (Güçlü Prifti, 2017).	47
Şekil 4.32 : Galata Kulesi Sokağı üzerindeki kapıdan çekilmiş birinci avlu fotoğrafı (2017).....	48
Şekil 4.33 : Birinci avluya ait kroki ve mezar taşları (Güçlü Prifti, 2017).	49
Şekil 4.34 : Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Güçlü Prifti, 2017).	50
Şekil 4.35 : Plan üzerinde narteks konumu ve güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).	51
Şekil 4.36 : Solda, giriş kapısı (K03) ve vaftiz teknesine bakış, sağda merdivene erişim sağlayan kapı (K05) ve İsa heykeli nişine bakış (Güçlü Prifti, 2017).	52
Şekil 4.37 : Plan üzerinde naos konumu ve güneybatı duvarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).	53
Şekil 4.38 : Plan üzerinde naos konumu ve kuzeydoğu duvarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).	54
Şekil 4.39 : Karşılıklı konumlanmış A1 ve A1' kodlu altarlara (Güçlü Prifti, 2017)..	54
Şekil 4.40 : Solda S2-S3 sütunları, sağda S3'-S2' sütunlarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).	55
Şekil 4.41 : A2 kodlu Madonna Odigithria ve A2' kodlu Rosario altarları (2017). ..	56
Şekil 4.42 : Bemanın kilise içerisinde konumu ve fotoğrafları; solda (1) güneybatı yönüne bakış, sağda (2) kuzeydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).	57
Şekil 4.43 : Yeni manastır yapısı içerisindeki dua odasından (kuzeybatı bema penceresinden) bema ya bakış (Güçlü Prifti, 2016).	57
Şekil 4.44 : Bema geçişte konumlanmış ahşap çift kanatlı alçak kapı (Güçlü Prifti, 2016).	58

Şekil 4.45 : Ana altın arka kısmında Giovanni Isola'ya ait bilgiler (Güçlü Prifti, 2017).	59
Şekil 4.46 : Ana altar platformu (Güçlü Prifti, 2017).	59
Şekil 4.47 : Apsisin kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; solda (1) naostan apside bakış, ortada (2) altın arkasına bakış, sağda (3) altın üst döşemesine bakış (Güçlü Prifti, 2017).	60
Şekil 4.48 : Apsisteki tablo ve yarım kubbe yüzeyindeki resim (Güçlü Prifti, 2016).	61
Şekil 4.49 : Galeri katının kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; Solda (1) güneybatı yönüne bakış, ortada (2) naostan galeri katına bakış, sağda (3) kuzeydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).	61
Şekil 4.50 : Koro katının kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; Solda (1) apsis yönüne bakış, sağda (2) naostan koro katına bakış (Güçlü Prifti, 2017).	63
Şekil 4.51 : Solda (1) şapel kuzeybatı yönüne bakış, sağda (2) şapel güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).	64
Şekil 4.52 : Sagrestiya iç mekân görseli (Güçlü Prifti, 2017).	65
Şekil 4.53 : Sagrestiya, şapel ve mahzenin bulunduğu plan çizimi (SPPKA, No: 03406002001).	66
Şekil 4.54 : Solda(1) mahzen kuzeybatı yönüne bakış, sağda (2) mahzen güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2016).	67
Şekil 4.55 : Mahzende açılan sergi (Güçlü Prifti, 2016).	68
Şekil 4.56 : Çan kulesinin yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).	68
Şekil 4.57 : Kilise kuzeydoğu cephesi	69
Şekil 4.58 : Kilise güneybatı cephesi	70
Şekil 4.59 : Kilise güneydoğu (Galata Kulesi Sokağı) cephesi	71
Şekil 4.60 : Yapı içerisinde korint sütun başlığı (Güçlü Prifti, 2017).	76
Şekil 4.61 : Solda apside kesintiye uğrayan silme hattı, sağda koro katı altında org hizasındaki yükseklik değişimi (Güçlü Prifti, 2017).	77
Şekil 4.62 : Bema penceresini çevreleyen alçı balkon dekoru ve pencere üzerinde melek figürü (Güçlü Prifti, 2017).	78
Şekil 4.63 : Tono ve kemer yüzeylerindeki boyalı alçı kabartmalar (Güçlü Prifti, 2017).	78
Şekil 4.64 : Solda A2, sağda A2' kodlu mermer altar (Güçlü Prifti, 2017).	79
Şekil 4.65 : Kiliseden şapele geçiş kapısı (Güçlü Prifti, 2017).	79
Şekil 4.66 : Mermer bordür dizisi üzerinde açıklık (Güçlü Prifti, 2017).	80
Şekil 4.67 : Kilise beden duvarı üzerinde açılan geçiş boşlukları soldan sağa doğru: boşluk arkasında nartekse açılan kapı, galeri katı ve koro katı giriş kapıları (Güçlü Prifti, 2017).	82
Şekil 4.68 : İkinci avlu üzerinde kapatılan kapı boşluğu (Güçlü Prifti, 2017).	82
Şekil 4.69 : Solda naostan koro katına bakış, sağda koro katından naos yönüne bakış, kapatılan açıklık (Güçlü Prifti, 2017).	83
Şekil 4.70 : Solda koro katı iç mekânından kapatılan pencerelere bakış (Güçlü Prifti, 2017), sağda dış cepheden pencerelerin görünümü (SPPKA).	83
Şekil 4.71 : Naos orta aksı yakınında döşemedeki oturma yapan mermer blok (Güçlü Prifti, 2017).	85
Şekil 4.72 : Bema kuzeydoğu duvarı üzerindeki strüktürel çatlak (Güçlü Prifti, 2017).	85
Şekil 4.73 : Koro katı tavanında tekrarlayan sıva çatlakları (Güçlü Prifti, 2017).	86

Şekil 4.74 : Naos tavanında sıva çatlakları (S1'-S2' sütunları arası) ve üzerinde yapılmış onarım izleri (Güçlü Prifti, 2017).....	87
Şekil 4.75 : Köşe tuğla yüzeylerinde yoğun aşınma (Güçlü Prifti, 2017).....	88
Şekil 4.76 : Korozyonun ana altarda neden olduğu hasarlar (Güçlü Prifti, 2017).	88
Şekil 4.77 : Koro katında depolanan bazı elemanlar (Güçlü Prifti, 2017).	89
Şekil 4.78 : Kilise kuzeydoğu cephesi üzerindeki yağmur suyu iniş boruları (Güçlü Prifti, 2017).	91
Şekil 4.79 : Birinci avlu zeminine ulaşan yağmur suyu (Güçlü Prifti, 2016).	91
Şekil 4.80 : İkinci avlu zemininde yosunlanma (Güçlü Prifti, 2017).....	92
Şekil 4.81 : Bema çatısından apsis çatısına inen yağmur suyu borusu (Güçlü Prifti, 2017).	92
Şekil 4.82 : Solda sur duvarı ve apsis arasındaki geçit mekânı çatısı, sağda mekân içerisinde görülen bozulmalar (Güçlü Prifti, 2017).	93
Şekil 4.83 : Bema güneydoğu yüzeyindeki silme boyunca parça kayıpları (Güçlü Prifti, 2017).	93
Şekil 5.1 : Solda D'Ostoya (1858-1860), sağda kadastral harita (1857-1876).	96
Şekil 5.2 : D'Ostoya haritası üzerinde eski manastırın konumu (1858-1860).	98
Şekil 5.3 : Eski manastır yapısı sütunları (Güçlü Prifti, 2017).	98
Şekil 5.4 : Kilise adasına ait tapu üzerinde eski manastır yapısı sütunları, 1909 (SPPKA, No:20.9).	99
Şekil 5.5 : Sultan II Mahmud'un manastır inşaatına izin veren fermanı, 1738 (SPPKA, No:02711004).	100
Şekil 5.6 : Taş Yapı ile kilise arasında açılan kapı ve taş lento (Solda zemin kat planı, sağda galeri katı planı).	101
Şekil 5.7 : Galeri katı org arkasındaki taş lento (Güçlü Prifti, 2017).....	102
Şekil 5.8 : Solda Fossati'nin plan çiziminin bir kısmı. Sağda, rölöve çiziminde günümüzdeki kilise- Taş Yapı ilişkisi.....	103
Şekil 5.9 : Özgün merdiven alanında sonradan kaplanmış şeshane tuğlası (Güçlü Prifti, 2017).	103
Şekil 5.10 : Özgün döner merdivenin önüne geldiği eğrisel duvar parçası (Güçlü Prifti, 2017).	104
Şekil 5.11 : Solda narteksten merdiven kapısına bakış, sağda merdiven hacminden kapıya bakış (Güçlü Prifti, 2017).	104
Şekil 5.12 : Solda, zemin kat duvarında açılan geçiş boşluğu. Sağda, galeri katı girişi, ahşap basamaklar (Güçlü Prifti, 2017).....	105
Şekil 5.13 : Fossati'nin plan çiziminde kurşun kalemle daralttığı güneybatı kapısı açıklığı.....	106
Şekil 5.14 : Solda kuzeydoğu beden duvarı, sağda güneybatı beden duvarı üzerindeki pilastr (Güçlü Prifti, 2017).	107
Şekil 5.15 : Fossati'nin boy kesitinde koro katında org.	107
Şekil 5.16 : Solda koro katından merdivene bakış, ortada merdivenden koro katı kapısına bakış, sağda merdivenden eski manastıra bakış (Güçlü Prifti, 2017).	108
Şekil 5.17 : Üstte boy kesit üzerindeki kapının konumu, altta plan çizimi üzerinde ambonun konumu (Fossati'nin plan ve kesit çizimleri).....	109
Şekil 5.18 : Solda Fossati'nin kilise iç mekânına ait perspektif çizimi (Fidia edizioni d'arte, 1992, s.95). Sağda 1943 yılında yayınlanan kitapta bulunan kilise iç mekân fotoğrafı (Palazzo ve Raineri 1943, s. 4-5 arasında numarasız sayfa).	109

Şekil 5.19 : Fossati'nin plan çiziminde naos ortasından ikinci avluya uzanan kurşun kalem izi.....	110
Şekil 5.20 : Tito Lacchia'nın plan çiziminde ambonun bulunduğu kısım (Gündoğar, 2006, s.128).....	110
Şekil 5.21 : Solda ambonun yerleştiği duvar üzerinde dış hizası, sağda ikinci avluda kapatılan kapı boşluğu ve platform (Güçlü Prifti, 2017).	111
Şekil 5.22 : Tito Lacchia'nın hazırladığı kilise plan krokisi, 1932 (Gündoğar, 2006 s.128), üzerinde boyama tarafımdan yapılmıştır(Güçlü Prifti).	112
Şekil 5.23 : 1997 yılında yapılan tadilatın önce şapelin iç mekânı (SPPKA).	112
Şekil 5.24 : Şapeldeki müdahaleler sırasında çekilmiş fotoğraflar (SPPKA, 1997).	113
Şekil 5.25 : Solda Fossati'nin hazırladığı kilise boyuna kesiti, sağda güneybatı cephesi çizimi	114
Şekil 5.26 : Pascal Sebbah'ın Galata Kulesi'nden çektiği İstanbul fotoğrafı, 1870ler (Url-02)	114
Şekil 5.27 : Solda dua ikinci avludan güneybatı beden duvarındaki bema penceresine bakış, ortada dua odasından güneybatı beden duvarı bema penceresine bakış, sağda dua odasından kuzeydoğu beden duvarı bema penceresine bakış (Güçlü Prifti, 2017).	115
Şekil 5.28 : Solda Fossati'nin çizimindeki pencere, ortada 1870lerde çekilmiş fotoğraf, sağda 2017 yılı fotoğrafı (Güçlü Prifti).	116
Şekil 5.29 : Solda 1870'lerde çekilmiş fotoğraf, sağda günümüzdeki pencere (Güçlü Prifti, 2017).	116
Şekil 5.30 : Solda Fossati'nin cephe çizimindeki kapı ve üzerindeki saçak, sağda kilisenin güneybatı cephesinde kapatılan kapı (Güçlü Prifti, 2016). ..	117
Şekil 5.31 : Galata Kulesi Sokağı'na cephe veren Taş Yapı ve kilisenin görünümü (SPPKA).	117
Şekil 5.32 : 1898 yılından önce çekildiği düşünülen bir fotoğrafta tonoz ve apsis örtüsü bezemeleri (SPPKA).	119
Şekil 5.33 : 1943 yılından önce çekilen bir fotoğrafta kilise iç mekânı (Palazzo ve Raineri, 1943, s 4 ve 5 arasında numarasız sayfa).	120
Şekil 5.34 : Narteksten apsise bakış (Güçlü Prifti, 2017).	121
Şekil 6.1 : Merdiven kütleleri içerisinden bir görüntü (Güçlü Prifti, 2017).	125
Şekil 6.2 : 1 numaralı ek yapı ile kilise yapısı birleşimi (Güçlü Prifti, 2017).	125
Şekil 6.3 : 1 numaralı ek yapının ikinci avluya bakan cephesi (Güçlü Prifti, 2017).	126
Şekil 6.4 : Özgün döşeme üzerindeki karo kaplama (Güçlü Prifti, 2017).	128
Şekil 6.5 : İkinci avlu üzerinde cepheye tutunarak büyüyen bitki ve kalıntıları (Güçlü Prifti, 2016).	129
Şekil 6.6 : Bemada halı altında kalan mermer parçaları (Güçlü Prifti, 2016).	130
Şekil 6.7 : İkinci avlu kullanım önerisi plan eskizi (Güçlü Prifti, 2017).	135
Şekil 6.8 : İkinci avlu kullanım önerisi görünüş eskizi (Güçlü Prifti, 2017).	136
Şekil 6.9 : Solda 08.12.2016 tarihinde İtalyan Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferans afişi ve programı (Url-03), sağda 2017 yılında basılan kitabın kapağı.	138
Şekil 6.10 : Solda 8.12.2016 tarihinde İtalyan Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferanstan bir görüntü, sağda konuşmacıların fotoğrafı (Reille). ...	139
Şekil 6.11 : 09.12.2016 tarihindeki Roberto Trainini dinletisinden görüntüler (Reille).	139
Şekil 6.12 : Solda manastır koridoru, sağda koridora açılan bir odaya ait görüntü (2017).	140

Şekil 6.13 : Taş Yapı yeniden kullanım önerisi, zemin kat planı.....	141
Şekil 6.14 : Taş Yapı yeniden kullanım önerisi, birinci kat planı.	143
Şekil 6.15 : 9.12.2016 tarihinde mahzende açılan sergi (Reille).....	144
Şekil A.1: Birinci avlu planı üzerinde mezar taşlarının yerleşimi	153
Şekil A.2: Mezar taşları No:01-04	154
Şekil A.3: Mezar taşları No:05-08	155
Şekil A.4: Mezar taşları No:09-12	156
Şekil A.5: Mezar taşları No:13-16	157
Şekil A.6: Mezar taşları No:17-20	158
Şekil A.7: Mezar taşları No:21-24	159
Şekil A.8: Mezar taşları No:25-28	160
Şekil A.9: Mezar taşları No:29-30	161
Şekil B.1: 6 Mayıs 1884 tarihinde hazırlanmış Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi'ne ait kontrat (SPPKA).	162
Şekil B.2: Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi inşaatına ait harcamalarla ilgili belge (SPPKA).....	163
Şekil B.3: Kilisenin Galata semti surları için ödediği vergiye dair belge,1742 (SPPKA, No: 0300108).	163
Şekil B.4: Saint Pierre Frer Okulu için manastır bahçesinin kiraya verilmesi belgesi, (SPPKA, No: 038130100).	164
Şekil B.5: Mimar Perpignani'nin arazinin değerinin belirlenmesi için yaptığı çalışma, 1902 (SPPKA, No: 038130900).	165
Şekil B.6: Sultan II. Mahmud'un eski manastır yapısının yeniden inşası için verdiği izni gösteren 1838 yılına ait ferman (SPPKA, No: 02711004).	166
Şekil B.7: İtalyan İlkokulu'nun açılmasına izin veren evrak, 1926 (SPPKA, No:0301201E006).....	167
Şekil B.8: İtalyan İlkokulu'nun yeniden açılması kapsamında yapılan harcamaların listesi (SPPKA, No:03405000001).	167
Şekil B.9: Saint Pierre Apartmanı 6 numaralı dairenin Bay Karotenuto tarafından, Bay Averard'a ikamet için kiralandığına dair kontrat, 1941 (SPPKA, No: 9410003).	168
Şekil B.10: Saint Pierre Apartmanı 6 numaralı mülkün Bay Karotenuto tarafından Bay Averard'a ikamet için kiralandığına dair kontratın arka yüzü, 1941 (SPPKA, No: 941003A002).....	169
Şekil B.11: Mimar Alfredo Michelini ile yeni manastır inşaatı ile ilgili yapılan sözleşme (SPPKA, No: 34.6.5).....	170
Şekil B.12: Mimar Alfredo Michelini'ye yapılan ödemeler ile ilgili evrak (SPPKA, No: 0340607000).	171
Şekil B.13: Kilisenin 1894 yılındaki deprem ardından oluşan hasarları ve onarım bütçesi sağlamak için bazı eşyaların satılması kararını Vatikan'a bildiren mektup (SPPKA).	172
Şekil C.1: Rölöve; Vaziyet Planı.....	174
Şekil C.2: Rölöve; Vaziyet Planı.....	175
Şekil C.3: Rölöve; +1.00 Kotu Planı.....	176
Şekil C.4: Rölöve; +5.50 Kotu Planı.....	177
Şekil C.5: Rölöve; +8.50 Kotu Planı	178
Şekil C.6: Rölöve; Çatı Planı	179
Şekil C.7: Rölöve; 1-1 Kesiti	180
Şekil C.8: Rölöve; 2-2 Kesiti	181
Şekil C.9: Rölöve; 3-3 Kesiti	182

Şekil C.10:	Rölöve; 4-4 Kesiti	183
Şekil C.11:	Rölöve; 5-5 Kesiti	184
Şekil C.12:	Rölöve; 6-6 Kesiti	185
Şekil C.13:	Rölöve; 7-7 Kesiti	186
Şekil C.14:	Rölöve; 8-8 Kesiti	187
Şekil C.15:	Rölöve; Birinci Avlu Cephesi (9-9 Kesiti)	188
Şekil C.16:	Rölöve; İkinci Avlu (Kuzeydoğu) Cephesi	189
Şekil C.17:	Rölöve; Galata Kulesi Sokağı Cephesi	190
Şekil C.18:	Rölöve; Malzeme Analizi; +1.00, +5.50 Kotu Planı	191
Şekil C.19:	Rölöve; Malzeme Analizi; +8.50 Kotu, Çatı Planı	192
Şekil C.20:	Rölöve; Malzeme Analizi; 1-1, 2-2 Kesiti	193
Şekil C.21:	Rölöve; Malzeme Analizi; 3-3, 4-4 Kesiti	194
Şekil C.22:	Rölöve; Malzeme Analizi; 5-5 Kesiti	195
Şekil C.23:	Rölöve; Malzeme Analizi; Cepheler	196
Şekil C.24:	Rölöve; Hasar Analizi; 1-1, 2-2 Kesiti	197
Şekil C.25:	Rölöve; Hasar Analizi; 3-3, 4-4 Kesiti	198
Şekil C.26:	Rölöve; Hasar Analizi; Cepheler	199
Şekil C.27:	Restitüsyon; +1.00, +5.50 Kotu Planı	200
Şekil C.28:	Restitüsyon; +8.50 Kotu, Çatı Planı	201
Şekil C.29:	Restitüsyon; 1-1, 2-2 Kesiti	202
Şekil C.30:	Restitüsyon; 3-3, 4-4 Kesiti	203
Şekil C.31:	Restitüsyon; Cepheler	204
Şekil C.32:	Restorasyon; Müdahale Analizi; 1-1, 2-2 Kesiti	205
Şekil C.33:	Restorasyon; Müdahale Analizi; 3-3, 4-4 Kesiti	206
Şekil C.34:	Restorasyon; Müdahale Analizi; Cepheler	207
Şekil C.35:	Restorasyon; +1.00 Kotu Planı	208
Şekil C.36:	Restorasyon; +5.50 Kotu Planı	209
Şekil C.37:	Restorasyon; +8.50 Kotu Planı	210
Şekil C.38:	Restorasyon; 1-1 Kesiti	211
Şekil C.39:	Restorasyon; 2-2 Kesiti	212
Şekil C.40:	Restorasyon; İkinci Avlu (Kuzeydoğu) Cephesi	213
Şekil C.41:	Restorasyon; Galata Kulesi Sokağı Cephesi	214

GALATA SANTI PIETRO VE PAOLO (SAINT PIERRE) KİLİSESİ KORUMA PROJESİ

ÖZET

Tez çalışması kapsamında İstanbul İli, Galata İlçesi, Bereketzade Mahallesi, 106 pafta, 162 ada, 46 parselde yer alan Santi Pietro ve Paolo Kilisesi incelenmiştir. Katolik Kilisesi'ne bağlı bir tarikat olan Dominikenler'e ait yapı, Galata semtinin dinî ve kültürel zenginliğinin tarihî bir parçası olarak günümüze ulaşabilmiştir. Restorasyonu gündemde olan Saint Pierre Hanı'nın da içinde bulunduğu yaklaşık 4000 m²lik arazide bulunan yapı topluluğunda kilise yapısının yanı sıra, Saint Pierre Apartmanı, Taş Yapı (misafirhane), eski manastır yapısı, Rosario Apartmanı ve yeni manastır binası yer almaktadır.

Dominikenler'e ait zarar gören ve yeniden yapılan kilise yapılarının sonuncusu ve en güçlüsü olarak, 19. yüzyılda, döneminin saygın İtalyan mimarı, Gaspare Fossati tarafından tasarlanan Latin kilisesi, azalan cemaatine ve ekonomik sıkıntılara rağmen günümüzde düzenli ibadetin yapıldığı bir yapıdır. Aynı yapı topluluğu içerisinde yer alan ve bilinçsiz kullanım ile harap olmuş Saint Pierre Hanı restore edilmeyi beklerken atıl durumda kalmış ve geçmişte maddi olarak destek sağladığı kilise ile ilişkisi zayıflamıştır.

Galata Santi Pietro ve Paolo (Saint Pierre) Kilisesi Koruma Projesi isimli bu çalışma altı bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmında yapı için farklı kaynaklarda kullanılan pek çok isimden bahsedilmiş ve tezin başlığını oluşturan isimlere nasıl karar verildiği açıklanmıştır. Tezin amacı ve kapsamı, kullanılan çalışma yöntemleriyle birlikte aktarılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, yapının bulunduğu Galata semtinin konumu, tarihi ve gelişimi içerisinde değişen sosyo-kültürel yapısı anlatılmıştır. Haliç kıyısında bir yamaçta Ceneviz surlarının arasında yapılan mimarinin bir parçası olan kilise yapılarının alan üzerindeki yönelimleri değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, kilisenin mensubu olduğu Dominiken Tarikatı'nın tarihi hakkında genel bilgi verilmiş ve İstanbul'da bulunan diğer iki Dominiken kilisesi incelenmiştir. Yedikule Notre Dame de L'assomption Kilisesi ve Bakırköy Notre Dame du Rosaire Pasoisse Kilisesi'ne ait kat planı krokileri oluşturulmuş ve mekânsal özellikleri kısaca anlatılmıştır. Bu yapıların tez konusu kilise ile benzerlikleri araştırılmış ve karşılaştırmalı bir değerlendirme yapılmıştır.

Dördüncü bölümde, Dominikenler'in Galata'da 13. yüzyıldaki varlıklarıyla başlayan, genel tarihi anlatılmış, semtin geçirdiği pek çok yangın ve depremde zarar görerek yeniden inşa edilen eski kiliselerden söz edilmiştir. Yapının mimarı olan ve aynı zamanda döneminde İstanbul'da ün salmış Gaspare Fossati tanıtılmıştır. Kilisenin detaylı anlatımı yapılmadan önce içinde bulunduğu yapı topluluğunu oluşturan önemli yapılar, kısa tarihçeleri ve mimari özellikleri aktararak yapım yılları sıralamasıyla

tanıtılmıştır. Kilisenin mimarisi, içerdği mekânlar (narteks, naos, bema, apsis, balkon, koro katı) incelenerek plan özellikleri başlığı altında açıklanmış, kilise yapısı içerisinde bulunmayan ancak yapıyla ilişki halinde olan çan kulesi, şapel, sagrestiya ve mahzen mahalleri ayrıca tanıtılmıştır. Yapının cephe düzenleri, malzeme, yapım tekniği ve strüktür özellikleri (duvarlar, sütunlar, döşemeler, örtü sistemi) ile iç mekândaki bezeme programı incelenmiştir. Binada tespit edilen bozulmalar kaynaklarına göre ayrı başlıklar altında tartışılarak değerlendirilmiş, yapının analitik rölövesi oluşturulmuştur.

Beşinci bölümde, yapının restitüsyonuna yönelik yapılan çalışmalar aktarılmıştır. Yapının özgün durumuna ait en değerli bilgi ve ipuçları, kilisenin mimarına ait el çizimlerinden elde edilmiştir. Fossati'nin hazırladığı renklendirilmiş plan ve boy kesit ile karakalem perspektif ile ikinci avlu cephesine ait görünüş çizimleri yapının tasarımı ve üzerindeki eskiz niteliğindeki silik çizgileriyle tasarım sürecindeki fikirler hakkında ilginç bulguları yansıtmaktadır. Kilise iç mekânına ait fazla görsel bulunamasa da, 1943 yılında yayınlanan bir fotoğraf ile mevcut yapıdaki izler değerlendirilerek restitüsyon projesi oluşturulmuştur.

Altıncı bölümde, yapı için önerilen müdahaleler anlatılarak restorasyon projesi ele alınmıştır. Proje, tüm yapı topluluğunu ada ölçeğinde ele almak amacıyla, vaziyet planından başlayarak tekil yapılar için önerilerini sıralamıştır. Yapı adasındaki niteliksiz ek olarak tanımlanan eski manastır ve kiliseyi birbirine bağlayan strüktürel ve mimari anlamda yetersizlikleri bulunan merdiven yapısının kaldırılması önerilmiştir. Bu ek yapı arazideki yapılaşmanın genel eğiliminde olduğu gibi, çevresinde bulunan Taş Yapı, kilise ve eski manastır yapılarının duvarlarına yaslanmış, yalnızca avlu yönündeki dördüncü cephesinde kendi duvarlarına sahip olarak oluşturulmuştur. Avlu üzerinde bu yapıyı karşılayan, kilise ve eski manastır binalarına yaslanan ikinci niteliksiz ek ise çamaşırhane ile kullanılmayan mutfak ve oturma alanı mekânlarını içeren betonarme yapıdır. Çevresindeki mimarî ve tarihî değere zarar veren niteliksiz yapıların kaldırılmasının ardından ihtiyaç duyulan sirkülasyon işlevini karşılamak üzere, çevre yapılara en az yüzeyle dokunan, şeffaf ve müstakil planlanan merdiven kütesi uygulaması çağdaş yapı başlığı altında önerilmiştir. Kilisenin tehdit ve potansiyelleri değerlendirilerek, azalan cemaatinin ve boş kalan yapıların, tahribata neden olmayacak, bilinçli kullanıcılardan oluşan kentlilere açılarak yaşatılması ve korunması amaçlanmıştır. Bu kapsamda, kilisenin zengin arşivi ve değerli konumu, Saint Pierre Hanı yapısının gündemde olan restorasyonu tamamlandıktan sonra 50 yıl boyunca Bahçeşehir Üniversitesi'ne ait bir üniversite yapısı olarak hizmet vereceği göz önünde bulundurularak, eski manastır ve Taş Yapı içerisinde Galata Araştırmaları Merkezi kurulması önerilmiştir. Bu merkezin, Galata'ya dair inceleyeceği konuların yanı sıra, Dominiken kültürü ve yapılanması ile arazideki yapılaşmanın somut bir örneğini oluşturduğu İtalyan mimarisi hakkında da çalışmalar yapması planlanmıştır. 2016 yılında İtalyan Kültür Merkezi sponsorluğunda düzenlenen “Konstantinopolis / İstanbul ve Anadolu'da Dominikenler” konulu seminer ve kilisede düzenlenen viyolonsel dinletisi ve sergi açılışı etkinliği gibi pek çok konuda sanatsal ve kültürel aktiviteye merkez öncülük etmelidir. Tüm dünyadaki pek çok araştırmaya konu olan Galata semtinde açılacak merkezin, üniversiteler, araştırmacılar ve kentlilerin katılımıyla birlikte kilisenin entelektüel öncülüğünü oluşturduğu bir kültür platformu yaratması amaçlanmıştır. Hemen yanında bulunacak Bahçeşehir Üniversitesi ve Bankalar Caddesi'ndeki Salt Galata gibi kurumlarla devamlı iş birliği yapılması, etkinliklerin gücünü arttırarak, daha çok insana ulaşılmasını sağlayacaktır. Restorasyon projesinde ikinci avlunun

aktif kullanımına ve kente açılmasına dair önerilerin yanı sıra, tez konusu olmayan Taş Yapı yerleşimi ve kullanımı için de öneriler geliştirilmiştir. Kilise ve ona bağlı yapılar içerisindeki yapı elemanı ölçeğindeki müdahale önerilerinin ardından, araştırma merkeziyle paralel yürütülebilecek ve bu mekânların da etkin kullanımına katkı sağlayacak etkinlik ve kullanım önerileri sunulmuştur.

Çalışmanın sonucunda, İstanbul ve Galata'daki hızlı değişimlerden etkilenen kilisenin günümüzde azalmış cemaatine rağmen, dini işlevini sürdürdüğü ve bu kültürün korunarak devamlılığın sağlanmasının önemi belirtilmiştir. Dominiken Kardeşler'in ülkemiz içerisindeki yabancı statüleri, kültürel farklılıkları ve bürokratik engeller ve süreçlerle çok sayıda ve büyük alanda yerleşmiş yapılarını korumaları zorlaşmaktadır. Yasal engeller ve maddi sıkıntılara rağmen, çok değerli olan bu kültürel ve mimari mirasın korunması gerektiği açıktır. Yapılan araştırmalar, ölçüm çalışmaları ve hazırlanan rölöve ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin önerdiği mimari müdahalelerin yanı sıra, toplumda yapılanması gereken bilinç ve hassasiyet ile bu mirasın korunması mümkün olabilir. Dominiken kültürü ve mimarisinin sahip olduğu potansiyeli kullanarak, köklü kültürel geçmişe sahip yapı adasının bir bütün olarak korunması, içerisinde bulunduğu kent ile iletişim ve etkileşimi artırarak bu kültürün yaşatılması umut edilmektedir.

CONSERVATION PROJECT OF SANTI PIETRO AND PAOLO (SAINT PIERRE) CHURCH IN GALATA

SUMMARY

The scope of this thesis is Santi Pietro and Paolo Church located in Bereketzade Neighborhood, Galata district of Istanbul. The building belonging to the Catholic Dominican Order, has reached up to our day as a historical part of religious and cultural heritage of Galata district. The site contains Saint Pierre Han (city inn), Saint Pierre Apartment Building, The Stone Building (Guesthouse), Old Monastery, Rosario Apartment Building and The New Monastery Building with The Church within an approximately 4,000 square meters land area.

The Latin church designed in 19th century by reputable Italian architect; Gaspare Fossati as the last and strongest structure of the many damaged and rebuilt church buildings of Dominicans, still remains as a religious building where the worship continues despite the community decreasing in number and the financial distress. Saint Pierre Han located within the same building group has been abandoned by its inhabitants. Although the building used to provide funds for the church in past, their relations has weakened.

The thesis entitled Conservation Project of Santi Pietro and Paolo Church in Galata includes six sections. The introduction mentions various appellations of the church in different publications and how the thesis has been entitled. The aim and the scope of the thesis are described along with the working methodologies.

Section 2 describes the changing socio-cultural structure of the Galata district within its location, history and development. The orientation of the church structures being a part of the built architecture surrounded by Genoese walls and located on a hillside by the Golden Horn has been evaluated.

Section 3 presents a general information on the history of Dominican Order and two other Dominican churches located in Istanbul. Plan diagrams for these two churches, namely Notre Dame de L'assomption Church in Yedikule and Notre Dame du Rosaire Paroisse Church in Bakırköy are drawn and the layout characteristics are briefly described. The similarities between these two churches and the subject of this thesis are discussed and a comparative evaluation is presented.

Section 4 describes the general history of the Dominicans starting with their presence in Galata in the 13th century. The previous churches which were damaged by the big fires and earthquakes are specified. The architect of the building, Gaspare Fossati is introduced. The architectural characteristics of the buildings on the site are detailed along with their constructions, chronologically over the years. The architecture of the church building is described under the plan characteristics heading, introducing the spaces: narthex, naos, apse, bema, gallery (balcony) and the chorus floor. Bell tower, chapel, sagrestia and the cellar, the places which are geared to the church are also described. Facade elements, materials, construction techniques and structural features (walls, columns, floors, roofing system) are analyzed. The deteriorations observed inside the building are discussed and evaluated based on their causes and related drawings are presented.

Section 5 presents the work of restitution. The most precious information about the original state of the church is collected from the hand drawings of its architect. The colored plan and the section of the church, perspective drawing of the interior area and the elevation of the second courtyard facade, provides interesting findings on the design process of the architect and about his ideas. The interior photo of the church published in a book in 1943 and the traces and marks observed inside the building are evaluated to come up with the restitution project.

Section 6 describes the restoration project including the proposed interventions for the church building. Restoration project aims to involve all the buildings in the site. For this reason, the proposed actions involve the overall site plan and with individual buildings, as well. The additional buildings in the site are described. Due to their structural and architectural inadequacies, demolition of these buildings is proposed. The first additional building consists of the staircase which serves to church and to the old monastery buildings. This additional structure is built in an original part of the old monastery building and leaves no original marks from the monastery. It also forms an unbalanced staircase that provides a poor circulation experience. This staircase structure is attached to the surrounding buildings, the Stone Structure, the church and the old monastery blocking their visible facades while adding extra weight to these buildings. Since the building cannot function as a required staircase volume, considering the architectural features and the non-original elements lead to the decision to remove the building from the site. The second additional building is the reinforced concrete structure which aligns in the second courtyard facing the first additional building. This structure includes a laundry space on the ground floor, a disused kitchen on the second floor and a living room on the top floor. Built attached to the old Genoese walls, the building blocks the walls, is barely used and has no architectural value. Once these two buildings are removed, a translucent glass contemporary structure is proposed to be built in the courtyard which shall provide the required circulation function. This new structure is designed to stand detached from the surrounding buildings and has the minimal connection with them in order to make the historical facades visible and untouched. Considering the pitfalls and potentials of the church, it is intended to revive the abandoned structures to the heritage-conscious citizens who would protect and transfer the culture and the architecture for future generations. Bearing in mind the fact that Saint Pierre Han will be serving as a university structure for 50 years after the completion of restoration, the old monastery and the Stone Structure are suggested to host a Galata Research Center. This center is proposed to focus on Galata, Dominican Culture and Italian architecture, as well. The seminar held in 2016 with the title “Constantinopolis/ Dominicans in Istanbul and Anatolia” and the cello concert in the church are examples of cultural and artistic events that church is open to host. The exhibition opened at the cellar also shows how efficient these spaces can be used with the collaboration of the other institutes like Italian Cultural Center. This research center located in Galata – a district being the theme of many researchers throughout the world – is supposed to create a cultural platform which would be in touch with universities, researchers and citizens, where the church acting like an intellectual pioneer. Collaborations with institutions like Bahçeşehir University and Salt Galata in Bankalar Street shall empower events and allow reaching masses. The restoration project suggests a new layout inside the Stone Structure in order to adapt building to the new function.

As a result, the significance of preserving the building with the surrounding structures is emphasized despite the rapid change in İstanbul and Galata and its community

decreasing in numbers. The foreigner status of Dominican Brothers in our country, the cultural differences, the bureaucratic barriers and procedures complicates the preservation of this site and the buildings within. The preservation of this precious heritage is obvious, no matter what the legal obstacles and the financial troubles are. Along with the proposals to conserve the site and the buildings in this thesis, only an educated and conscious society can protect the cultural heritage. People should agree to preserve this site, which has a rich cultural background, as a whole by using the potential of Dominican culture and architecture, and to increase its communication and interaction with the city, so as to cherish this culture for future generations.

1. GİRİŞ

İstanbul'daki varlıkları 13. yüzyıla kadar uzanan Dominikenler, geçen yüzyıllarda Tarihi Yarımada ve Galata'da dini faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Yangınlar ve depremlerin verdiği zararlar sebebiyle yeni yapılar inşa eden Dominikenler, 1843 yılından beri, ibadet ve törenleri için mimar Gaspare Fossati'nin eseri olan Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'ni kullanmaktadırlar.

Aziz Pietro ve Paolo'nun isimlerini verdiği kilise, çeşitli kaynaklarda farklı şekillerde anılmıştır. Başbakanlık Osmanlı Arşivi'nde yapılan taramalarda Saint Pierre Kilisesi, Sen Piyer Kilisesi, Petro Kilisesi, Sen Petro Kilisesi, Pier Kilisesi, isimleriyle arşivlenen belgelere ulaşılmıştır. Eski İstanbul haritaları incelendiğinde, Eglise Cath. St. Pierre (D'Ostoya), St Pierre Eglise Catholique (Goad), Eglise St. Pierre (Alman Mavileri), S. Pietro (Schneider-Nomidis), St. Piyer Kilisesi (Suat Nirven Haritası), St. Pierre (Huber) isimleri çizim üzerinde görülmüştür. Kilisenin Galata Kulesi Sokağı'ndan erişilen kapısı üzerinde "*Ecclesia S.S. Ap. Petri et Pauli*" yazmaktayken, kapının sol tarafında bulunan ahşap çerçeve içerisinde, "Chiesa Santi Apostoli Pietro Paolo in Galata" ve altında da "Sen Piyer Kilisesi Karaköy" yazar. Yapının geçmişinde Fransız himayesinde olduğu dönemde anılan Fransızca ismi Saint Pierre Kilisesi günümüzde resmi adres bilgilerinde de kullanılmaktadır. Ancak yapı adasının İtalyan Dominiken Kardeşler tarafından idare edilmesi sebebiyle tezin başlığında azizlerin adının İtalyanca haliyle anıldığı Santi Pietro ve Paolo Kilisesi ismi kullanılmıştır. Yaygın Fransızca kullanımı olan Saint Pierre ismi de eklenmiştir.

Çalışma konusu olarak seçilen Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi, İstanbul'da bulunan üç Dominiken kilisesinden biridir. Dini işlevini günümüze dek sürdürmüş yapı, özgün mimari özelliklerini büyük ölçüde korumuştur. Dominiken Kardeşler'e ait yaklaşık 4000 m²lik bir arazi içerisinde yer alan kilise yapısı, içinde bulunduğu yapı topluluğuyla birlikte, Galata'nın katmanlaşmasına tanıklık etmiş ve tarihsel gelişimi içerisinde İtalyan mimarisi ve Dominiken kültürüne ait özgün bir kurguyla bu katmanlaşmanın bir parçasını oluşturmuştur. Bu köklü kültürün mimari formunu oluşturan kilise yapısını ayrıntılarıyla belgelemek, içerisinde bulunduğu yapı

topluluğuyla etkileşimini güçlendirerek ve özgün değerlerini koruyarak geleceğe taşınmasına katkıda bulunmak tezin öncelikli amaçları arasındadır.

1.1 Çalışmanın Amacı

Tezin ana amacı, yapının mevcut durumunu belgelemek, inşa edildiği dönemden itibaren geçirdiği değişimleri, toplanan belgeler ve yapıda gözlenen ipuçları ışığında araştırmak ve analiz etmek, elde edilen tüm verileri yapının uygun yöntemlerle korunarak geleceğe aktarılması için değerlendirmek ve müdahale önerileri geliştirmektir.

Tez çalışmasının, Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'nin bulunduğu çevrenin özelliklerini, kilise mimarisi ve Dominiken kiliseleri hakkındaki araştırmaları, yapı ve çevresinin tarihi gelişimini içermesi hedeflenmiştir.

Kilisenin mimarisi detaylı olarak incelenmiş, onarım için gereken müdahaleler belirlenmiş ve koruma önerileri geliştirilmiştir.

1.2 Kapsam ve Çalışma Yöntemi

Çalışma kapsamında Galata tarihi, Dominiken Tarikatı tarihi, Tarikat'ın İstanbul'da bulunan diğer yapıları hakkında araştırmalar yapılmıştır. İlgili bilgilere erişmek için, İstanbul Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü Arşivi, İstanbul Teknik Üniversitesi Kütüphanesi, Yıldız Teknik Üniversitesi Kütüphanesi, İstanbul Araştırmaları Enstitüsü, Atatürk Kütüphanesi'nde araştırmalar yapılmıştır. Santi Pietro ve Paolo Kilisesi Arşivi'nde Fr. Benedetto Palazzo O.P.'nin başlattığı tasnif çalışması ve çalışma sonunda yayınladığı fihristteki belgelere günümüzde Salt Araştırma'da dijital kaynak olarak ulaşmak mümkündür. Tez içerisinde kullanılan pek çok tarihi belgeye Salt Araştırma'da erişilmiştir. Yapının mimarı Gaspare Fossati'nin çalışmalarının yer aldığı İsviçre, Bellinzona'da bulunan Fossati Arşivi'yle yazışmalar yapılmıştır.

Cengiz Can'ın "İstanbul'da 19. Yüzyıl Batılı ve Levanten Mimarların Yapıları ve Koruma Sorunları" başlıklı doktora tezi, Yonca Kösebay'ın "Galata St. Pierre Hanı ve Yeniden Değerlendirilmesi" başlıklı yüksek lisans tezi, Sezim Sezer Sevinç'in "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İstanbul'daki Latin Katolik Yapıları" başlıklı doktora tezi ve Hakan Gündoğar'ın "Galata Sn. Pierre Kilisesi'nin Tarihi" başlıklı yüksek

lisans tezi çalışmaları, konuyla ilişkili literatürdeki tamamlanmış temel akademik çalışmaları oluşturmıştır.

Yapının mevcut durumunun belgelenmesi amacıyla yapılacak rölöve çalışması için önce kilise binasının bir parçası olduğu kompleks içindeki varlığını belgelemek amacıyla yapı içinde ve dışında kroki çizimleri, fotoğraflama çalışmaları yapılmıştır. Plan, kesit ve görünüş krokilendirme aşaması tamamlandıktan sonra ise, total station yardımıyla hassas ölçüm yapılmıştır. Cephelerin ölçümüyle başlanan program, birbirine bağlanan poligon noktalarıyla yapının içerisinde devam etmiştir. Total station cihazı, kiliseye ait ana ölçü bilgilerini vermiş, ancak cihazla girilemeyen mekânlar, geleneksel yöntemlerle, şerit metre ve lazer metre ekipmanları kullanılarak ölçülmüş ve total station verilerine eklenerek çizim oluşturulmuştur. Yapıya ait çizimlere hazırlanan vaziyet planıyla başlanmıştır. Yapının plan, kesit ve görünüş çizimleri 1:50 ölçeğinde, yapıdaki özgün detaylar ise 1:10, 1:5 gibi gerekli ölçeklerde hazırlanmıştır. Yapıdaki kalemşileri, bezemeler ve altarlarda bulunan ince işçilikli mermer elemanlar, dijital fotoğraf makinası yardımıyla belgelenmiş ve bilgisayar ortamında doğru ölçülere uyarlanarak, üzerinden çizim yapılmıştır.

Yapıda kullanılan malzemeler ve yapı içinde ve dışında meydana gelen hasarlar tespit edilmiştir. Bu analizler lejant ve renk kullanımı ile çizimler üzerinde tanımlanmış ve analitik rölöve oluşturulmuştur.

Restitüsyon sorunlarının çözümü için Bellinzona Fossati Arşivi'nden edinilen Gaspare Fossati'ye ait el çizimleri ve kilise arşivinde bulunan eski fotoğraflar yol gösterici olmuştur. Mimarın tasarım sürecinde oluşturduğu plan, renklendirilmiş boy kesit, güneybatı cephesi çizimi ve iç mekâna ait karakalem perspektif çizimi yapının planlaması hakkında değerli bilgiler sunmaktadır. Arşivde bulunan eski fotoğraflar, mimarın çizimleri ve yapı üzerindeki izlerle örtüşen unsurlar belirlenerek restitüsyon önerileri geliştirilmiştir.

Gözlemlenen ve analiz edilen bozulmalar, yapının özgün halini yansıtan restitüsyon çalışması sonuçlarıyla birlikte değerlendirilerek yapıya uygulanması önerilen müdahaleler belirlenmiştir.

İnşa edildiği dönemden itibaren ibadet işlevinin aralıksız olarak sürdüğü mekânın özgün işlevini devam ettirmek ve bulunduğu yapı topluluğu ile etkileşimini arttırarak, mimari ve işlevsel bağlarını, günümüz koşullarına uygun bir araştırma merkezi işlevi

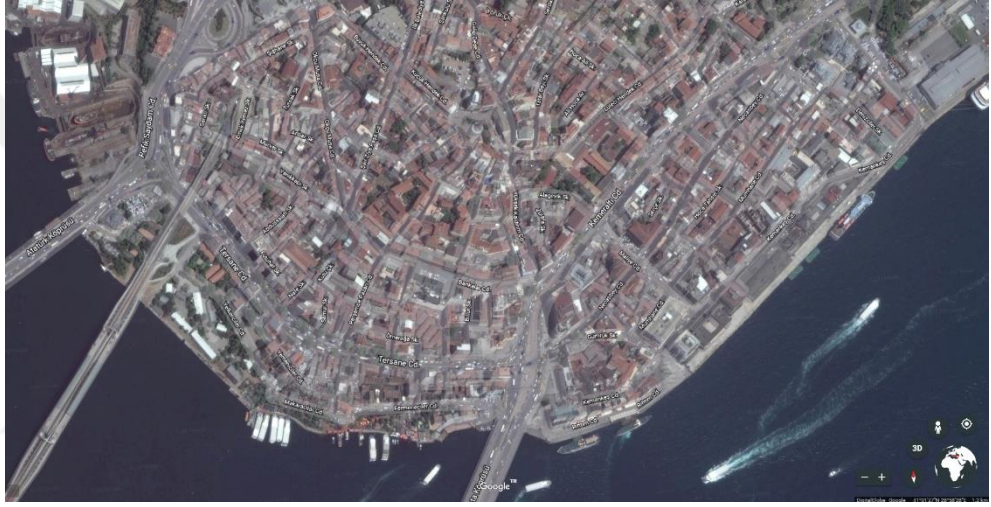
de ekleyerek topluma açık hale getirmek koruma projesinin kullanıma ilişkin önerileri arasındadır.

2. YAPININ BULUNDUĞU ÇEVRE

2.1 Galata Bölgesi ve Konumu

Galata bölgesi, İstanbul İli, Beyoğlu İlçesi sınırları içerisinde, kuzeyinde Kağıthane ve Şişli, kuzeydoğusunda Beşiktaş semtleri ve güneyinde Haliç ile sınırlanan bir semttir (Şekil 2.1).

Şekil 2.1 : Google Earth görüntüsü üzerinde Galata semti ve çevresi

Galata semtini sınırlayan caddeler; Boğazkesen, Kemeraltı ve Refik Saydam'dır. Arap Camii, Evliya Çelebi, Asmalı Mescit, Tomtom Hacı Mimi, Müayyedzade ve Şahkulu mahalleleri ve tez çalışmasının konusu olan kilisenin bulunduğu Bereketzade Mahallesi semtin bölümlerini oluşturur. Bereketzade Mahallesi, kuzeyde Şahkulu, doğuda Müeyyedzade, batıda Emekyemez ve güneyde Arapcami mahalleleriyle çevrelenmiştir.

2.2 Galata Bölgesinin Tarihî Gelişimi

Önemli bir ticaret bölgesi olan Galata, deniz ve su ile ilişkisi, topografik özellikleri, sur içerisinde gelişen mimarisi ve sosyal yapısı ile tarih boyunca İstanbul'un diğer bölgelerinden farklılaşmıştır. Günümüzde hızlı değişen yapısına karşın, hâlâ sosyal

yapı, mimari şekilleniş gibi özellikleriyle batıya yakın bir semt olan Galata'nın köklü geçmişi, Osmanlı, Bizans, Cenevizliler'e tanıklık etmiştir.

İlk çağın sonlarına doğru Haliç'in tepesinde Sykai adı ile anılan küçük bir yerleşim bölgesi bulunmaktaydı. İmparator I. Konstantin döneminde çevresine eklenen surlarla birlikte, II. Theodosius hükümdarlığında, kentin içerisine dahil edilmişti. Şehrin içinde 13. Bölgeyi (regio) oluşturan alan, "Karşı yakada, Sykai'da" anlamına gelen Peran en Sykais adıyla anılmaktaydı (Eyice, 1969, s.9).

Bölgenin sonraları ismi olan Galata kelimesinin kökeni hakkında farklı fikirler öne sürülmüştür. Alanda bulunan süthaneler sebebiyle Grekçe süt anlamına gelen *galaktos* kelimesinden, İtalyanca merdiven, iskele anlamlarına gelen *calata* kelimesinden veya burada bir dönem ikamet eden Galatiali bir kişi üzerinden, "Galat'ın Mahallesi" şeklinde anılarak Galata kelimesine dönüşmüş olabileceği düşünülmektedir (Eyice, 1969, s.10).

Cenevizliler'in bölgeye yerleşmesi 1204 yılından sonra olmuştur. Paleogoslar'la birlikte, Latinler'e karşı duruş sergileyip, kentin alınmasına katkıda bulundukları için İmparator Mihail tarafından Cenevizliler'in Galata'ya yerleşmesine izin verilmiştir (Kuban, 2010, s.211). Daha az sayıda olan Venedikliler ve Pisalılar ise şehrin farklı yerlerine gönderilmiştir. Cenevizliler, Venedikliler'in saldırılarından korunmak amacıyla, hendeklerle çevrili, kuleli sağlam yapılar inşa ederek savunma sistemi geliştirmişlerdir. 1303 yılına gelindiğinde, kazılan hendekler denize kadar ulaşmış, okçuların yerleştirildiği kuleler ve mazgallı pencerelerle Galata çevrelenmişti (İnciyan, 1976, s.106). Sur yapımında taş ve horasan harcı kullanılmış, surların dışına yapılan hendeklerin genişliği ise 15 metreye kadar çıkmıştır. Hendeklerin iki tarafında yükselen duvarların alt kotlarda suyu tutması amacıyla setleme yöntemiyle bend duvarları örülmüştür (Arseven, 1989, s.57). 1349 yılından sonra I. Anastosios tarafından 6. Yüzyılda yaptırılan kulenin yerine yeni bir kule inşa edilmiştir (Kuban, 2010, s.213). Galata Kulesi (önceleri Hristos Kulesi), surların birleşiminde bulunan, kentin içerisindeki en yüksek kuledir (İnciyan, 1976, s. 100).

Podesta adı verilen Cenevizli vali tarafından yönetilen Galata kolonisi, Bizans toprakları içerisinde özel haklara sahip bir alana dönüşmüştü. Bizans'ın güç kaybetmesini fırsat bilerek sur alanını genişleten Cenevizliler, 1453 yılında

Konstantinopolis'in fethi sırasında bağımsız bir devlet olarak tarafsız tutum sergilemişlerdir.

Fethin ardından, Sultan II. Mehmed ile antlaşma imzalayarak, önceden kazanılmış haklarını koruyan Ceneviz bölgesi, Osmanlı topraklarına dahil olmuştur. Cenevizliler döneminde önemli bir liman kenti olan Galata, Osmanlı hükmü altında da ticari faaliyetlerini devam ettirmiştir (Eyice, 1969, s.14). Şehrin dinî yapısının değiştirilmesi kapsamında, Fatih en büyük bütçeyi ayırarak, 17 adet kiliseyi camiye çevirmişti (Çelik, 2010, s.30). Yaklaşık 20 yıl içinde, Galata'daki İtalyan kökenlilerin ağırlıkta olduğu Rum, Ermeni, Yahudi nüfusa ek olarak Türkler de bölgeye yerleşmeye başlamışlardır. Zamanla artan Müslüman sayısına rağmen, bölge her zaman "İstanbul'da küçük bir Avrupa" olarak tanınmıştır (Kuban, 2010, s.270). 1476 yılına ait bir sayımın verileri, 535 Müslüman, 592 Rum, 62 Ermeni, 332 Frenk hanesi olduğunu gösterir. Bu dönemde Galata diye anılan bölge kule ve deniz arasını tanımlarken, yabancılar, elçilik yapılarının da inşa edildiği Pera'ya yönelerek, burada yeni bir kentin oluşmasını sağlamışlardır.

17. yüzyıl ile 1840lı yıllar arasında İstanbul (Tarihi Yarımada)'da ciddi bir büyüme gözlenemezken, Galata'daki gelişim durmadan devam etmiştir (Çelik, 2010, s.38). 1939 yılına kadar gözlenen Batılılaşma yönelimleri, askeri idareyi güçlendirme amacıyla, bilim, eğitim ve teknoloji dallarında olmuştur. Ancak Tanzimat Fermanı ile, Batılı düşünce biçimi de model olarak alınmış, halk içinde değişiklikler de oluşmaya başlamıştır (Çelik, 2010, s.41).

İstanbul'da Tanzimat'tan sonra, bazı şehircilik hareketlerine başlanarak kente yenilikler getirilmeye çalışılmıştır. Bu dönemdeki uygulamalar Batılı şehircilik esaslarına dayanarak kenti bir deney alanına çevirmiştir (Çelik, 2010, s.41). 1854 yılında sokaklara isim verilmesi, 1857 yılında hava gazı kullanılarak sokakların aydınlatılması uygulanan yeniliklerden bazılarıdır (Eyice, 1969, s.15). 1855 yılında kurulan İstanbul Şehremaneti, henüz kentte oluşmayan belediyeçilik faaliyetleri adına önemli bir gelişmedir. İki yıl süren çalışma sonucunda kentin ihtiyaçlarını raporlayan İntizam-ı Şehir Komisyonu, şehri ayrı belediyelerce yönetilecek 14 bölgeye ayırmıştır. 1857 yılında İstanbul'daki belediyeçilik işlerine başlayarak, diğer 13 belediye için örnek oluşturması planlanan "Beyoğlu ve Galata Altıncı Daire-i Belediyesi" kurulmuştur. Tophane ve Karaköy arasında bulunan Voyvoda Caddesi'ni genişletme işiyle icraatlerine başlayan kuruluş, kaldırım düzenlemeleri ve kanalizasyon

çalışmaları yapmıştır (Akın, 1998, s.98-99). Yerleşimin sık dokusunun neden olduğu ulaşım problemlerini önlemek amacıyla, 1863 yılından itibaren surların bulunduğu zemin alanı, yeni ulaşım aksları yaratmak ve mevcut sokakları genişletmek amacıyla yıkılmaya başlanmıştır¹. Surların yıkım kararı, halka Galata'nın yeni bir çehreye kavuşacağı vurgusuyla ilan edilmiştir. Bu uygulama ile, yıkımdan sonra elde edilecek arazilerin ve malzemelerin satımıyla belediyenin kazanç sağlaması da amaçlanmıştır (Çelik, 2010, s.93-94).

Galata semti tarihî gelişimi boyunca, yerleşimi sınırlayan surlar ve eğimli topografyanın getirdiği kısıtlamalar altında yapılaşmak durumunda kalmıştır. Kent surları ve deniz arasındaki sınırlı alan, aynı zamanda sur ağı ve hendeklerle kesintiye uğramıştır. Bu özel durum, sokak şekillenışı ve yapıların yönelimini belirleyen önemli bir etkene dönüşmüştür. 1944 yılına ait Schneider-Nomidis'in Galata haritasında yeşil renk ile gösterilen dini yapılar da semte özel koşullar altında tasarlanmıştır (Şekil 2.2). Haritanın genelinde Galata Kulesi ve Haliç arasındaki büyük kot farkı nedeniyle, kıyıya paralel kurgulanan sokaklar ve bu sokakları dik kesen denize inen ara akslar görülür. Sokakların gelişiminde topografyaya göre şekillenen sur duvarları da etkin bir rol oynamıştır. Galata Kulesi'nden aşağı inerek Galata Köprüsü'ne bağlanan aksın batısında Haliç kıyı şeridi kuzeybatı-güneydoğu yönünde uzanırken, köprünün doğusunda kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda devam etmektedir. Bu aksın iki yönündeki sokaklar neredeyse kıyı şeridine paralel şekillenmiş ve yapıların da yönelimini tanımlamıştır.

Örneğin Kemeraltı Caddesi üzerinde yer alan Surp Pirgiç Kilisesi ve Saint Benoit Kilisesi, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda konumlanmıştır. Bu doğrultuyu, Galata Köprüsü'ne doğru yön değiştiren cadde tanımlamaktadır. İstisnai bir durumu olan Kırım Kilisesi Yazıcı Çıkmazı'na dik olan kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda araziye yerleşmiştir. Geniş bir bahçe içerisine yerleşen bu yapının yöneliminin sokağa

¹ Esra Okur'un "Galata Surlarının Yıkım Süreci" başlıklı yüksek lisans tezi surların tarihi ve bugüne ulaşan kısımlarıyla ilgili detaylı bilgi içerir.

Batuhan Burhan Erdoğan'ın "Galata Kent Surları ve Koruma Önerileri" başlıklı yüksek lisans tezi surların günümüze ulaşan kısımlarının rölöve, restitüsyon çalışmaları ile burçlara yönelik koruma önerilerini içermektedir.

Elif Ertemel'in "Galata Sur İçi Bölgesi'nin Kent Dokusu ve Anıtsal Yapı Bağlamında Tarihi Süreç İçerisindeki Gelişimi ve Değişiminin İzlenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi, Galata Sur İçi bölgesinin tarihi hakkında detaylı bilgi içerir.

dik uzanan bir aks ile ziyaretçilerin narteks mekânına erişmesi amacıyla yapıldığı düşünülmektedir.

Şekil 2.2 : Schneider-Nomidis 1944 yılı Galata planı

Tezin konusu olan Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'nin arazideki yönelimini etkileyen pek çok unsur bulunmaktadır. Kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda konumlanan yapının yönelimi ile yapı topluluğunu oluşturan binalar ve arazi içerisindeki kronolojik gelişimleri “4.3 Yapının Konumu ve İçinde Bulunduğu Yapı Topluluğu” başlığı altında detaylı olarak anlatılmıştır.

3. DOMİNİKEN TARİKATI'NIN İSTANBUL'DAKİ KİLİSELERİ

Katolik kilisesine bağlı bir grup olan Dominiken Tarikatı, 1216 yılında Fransa'nın Toulouse şehrinde kurulmuştur. Dilenci keşişler olarak da adlandırılan bu tarikatın üyeleri, beyaz cüppe üzerine giydikleri siyah pelerin sebebiyle İngiltere'de "Kara Rahipler" olarak da anılmışlardır. İstanbul'da kurulmuş en eski dini topluluklardan olan Dominikenler, inançsız kişilere karşı çalışarak dini yaymayı amaç edinmişlerdir (Oyhon ve Etingü, 1999, s.78). Tarikat üyeleri kendilerini öğrenmeye ve öğretmeye adanmışlar, hiçbir mal ve mülke sahip olmadan seyahat ederek vaazlar vermişlerdir (Ocak, Z. 2010 s.30).

Konstantinopolis'de 1228 yılından beri bulunan Dominikenler, günümüzde İstanbul'da Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi dahil üç adet kiliseye sahiptirler. (Oyhon ve Etingü, 1999, s.80). Bunlardan ilki Bakırköy'de yer alan Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi'dir.

Dominikenler'e ait İstanbul'daki diğer kilise Yedikule'de bulunan Notre Dame de L'Assomption Kilisesi'dir.

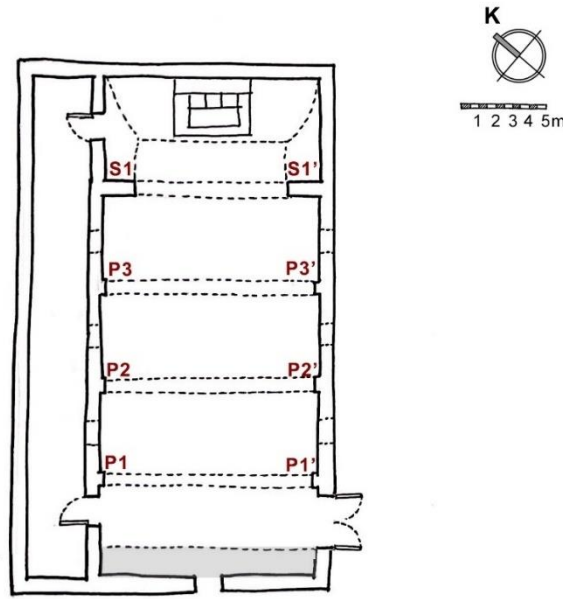
Şekil 3.1 : Google Earth görüntüsü üzerinde İstanbul'daki Dominiken kiliseleri

1- Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi 2- Yedikule Notre Dame de L'assomption Kilisesi 3- Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi

3.1 Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi

Hüseyin Cami Sokağı üzerinde 27 numarada bulunan kilise 1886 yılında inşa edilmiş ve 1913 yılında yapılan eklerle genişletilmiştir (Sezer Sevinç, 1997, s.192-193).

Oldukça sade planlanan kilise yapısı, tek neflidir. Dikdörtgen plan şemalı yapının yaklaşık ölçüleri 6,9 m x 16,7 m dir. Yapı, narteks, naos ve bema ve balkondan oluşmaktadır.

Şekil 3.2 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi plan krokisi (Güçlü Prifti, 2017).

Narteks, P1-P1' pilastrları aksıyla güneybatı beden duvarı arasında kalan kısımdır. Ziyaretçiler kiliseye bahçe tarafındaki çift kanatlı ahşap kapıdan giriş yaparlar. Narteksin yukarısında krokide gri renkte boyanmış galeri katı (balkon) bulunur. P1-P1' pilastrları aksıyla S1-S1' sütun aksı arasında naos hacmi bulunur. P1-P1', P2-P2', P3-P3' pilastrları tavanda kemer yüzeyine dönüşerek birbirlerine bağlanırlar. S1-S1' sütunları ve kuzeydoğu beden duvarı arasında kalan kısım bema mekânını oluşturur. Bu alana geçiş bir basamakla sağlanır. Bema üzeri tonoz ile örtülmüştür. Kilisenin tek altarı olan ana altar bema orta aksında konumlanmıştır. Bemanın kuzeybatısındaki kapı ile narteks ve bema mekânları arasında bağlantı sağlayan özel bir koridor oluşturulmuştur.

Şekil 3.3 : Naosdan bemaya bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Yapının sokaktan algılanabilen bir cephesi bulunmamaktadır. Kilisenin bulunduğu yapı topluluğuna ait bahçenin duvarı ile arkasındaki çan kulesi sokak üzerinden görülmektedir. Ortasında haç bulunan üçgen alınlıklı demir kapı ziyaretçileri karşılar. Kapının ardındaki basamaklarla inildiğinde, bahçe (avlu) kotuna erişilir. Bu kotta, yapının güneydoğu cephesine bitişik olarak inşa edilen yapı, kilisenin cephesinin algılanmasına engel olmaktadır. Eklenen bu yapı nedeniyle kilisenin güneydoğu duvarı üzerindeki pencereler (P1'-P3' pilastrları arasında) kapatılmıştır.

Şekil 3.4 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi bahçe duvarının Hüseyin Cami Sokağı üzerinden görünümü (Güçlü Prifti, 2017).

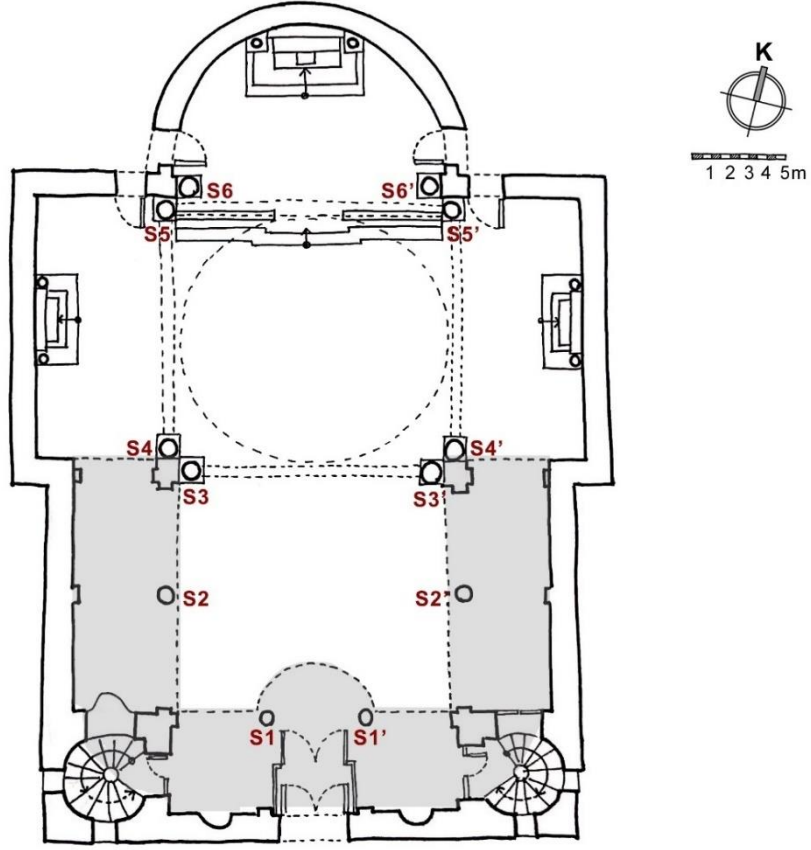

Şekil 3.5 : Yedikule Notre Dame de L'Assomption Kilisesi galeri katından bahçe giriş kapısına bakış (Güçlü Prifti, 2017).

3.2 Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi

Bakırköy’de, Sakızağacı Mahallesi’nde bulunan kilise, Rüya Sokağı ve güneyindeki Küçükalyalı Sokağı arasında kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda inşa edilmiştir. Rüya Sokağı 22 numarada yapının apsis yönündeki arka kapısı bulunur. Küçükalyalı Sokağı’na bakan cephe ise, ziyaretçilerin narteksten yapıya eriştiği, çift kanatlı ahşap kapının bulunduğu, giriş cephesidir. Kilisenin giriş kapısında “Meryem Ana Rosario Kilisesi” ve “*Parrochia N.S del Rosario*” yazmaktadır. 1887 yılında inşaatı tamamlanan yapının mimarı Cristo Goccio’dur (Sezer Sevinç, 1997, s.183). Santi Pietro ve Paolo Kilisesi Arşivi’nde yapının inşaatına ait 1884 ve 1886 yılları arasında hazırlanan kontratları da içeren çeşitli belgeler bulunmaktadır. Yapının mimarı, duvar ustaları ve yapıda çalışan diğer kişilerin isimleriyle, kendilerine ödenecek tutarlara ait belgeler arşivde saklanmaktadır (Şekil B.1, Şekil B.2).

Kilisenin iç mekânı narteks, naos, bema ve galeri katı (balkon) bölümlerini içerir.

Şekil 3.6 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi plan krokisi (Güçlü Prifti, 2017)

Narteks bölümü karşılıklı konumlanmış S1 ve S1' sütunlarıyla güneybatı beden duvarı arasında kalan kısımdır. Bu kısımda ana giriş kapısının ardında çift kanatlı ikinci kapının bulunduğu ahşap rüzgarlık kütlesi konumlanmıştır. S1-S1' ve S5-S5' sütun aksları arasında kalan kütle, naos hacmini oluşturur. Apsis-narteks doğrultusunda üç neften oluşan naos, S4-S4' ve S5-S5' sütun aksları arasında, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda genişleyerek yapıya haç şeklindeki formu kazandırır. Kuzeybatı-güneydoğu yönünde yaklaşık 24 metre uzunluğunda, güneybatı-kuzeydoğu yönünde ise yaklaşık 17 metre uzunluğundaki haç kollarının kesişiminde yaklaşık 20,3 metre yüksekliğindeki kubbe bulunur. Kubbe kasnağı seviyesi üzerinde on adet kemerli formda pencere konumlanmıştır. S6-S6' sütunları aksıyla yarım daire formundaki kuzeydoğu beden duvarı arasındaki alan kutsal bema mekânını oluşturur. Bu kısma naos üzerinden iki basamakla erişilir. Bema mekânında iki basamaklı platform üzerinde yükseltilmiş ana altar bulunur. Bu kısmın üzeri yarım kubbe ile örtülmüştür.

Narteks mekânını sınırlayan S1 ve S1' sütunlarından kuzeydoğu yönünde yarım daire formunda çıkma yapan galeri katı, iki yan nef boyunca devam ederek U biçiminde genişleyen haç koluna kadar mekânı sarar. Tanımlanan alan kroki üzerinde gri renkte gösterilmiştir. Galeri katına erişim, narteks mekânının iki köşesinde bulunan simetrik dairesel formda mermer basamaklı merdiven ile sağlanır.

Şekil 3.7 : Galeri katından (balkon) apsise bakış (Güçlü Prifti, 2017).

İç mekân bezemeleri oldukça zengindir. Tüm tonoz yüzeylerinde geometrik formlarda çeşitli renk kullanımıyla, detaylı kalemişi uygulamaları yapılmıştır. Kemer yüzeylerinde kalemişleri arasına kabartmalı formlar eklenmiştir. Korint başlıklı sütunların üzerindeki frizli silme tüm kiliseyi çepeçevre döner.

Kilisenin Küçükaly Sokağı'na bakan güneydoğu cephesi bahçe kapısının hemen ardında, sokaktan kolaylıkla algılanabilir bir yapıda planlanmıştır (Şekil 3.8). Herhangi bir ara mekân olmadan sokaktan gözlenebilen cephesi ile şehirle kurduğu ilişki bakımından kilise yapısı, diğer Latin kiliselerinden farklı şekilde yapılanmıştır (Sezer Sevinç, 1997, s.185). Yapının girişini tanımlayan çift kanatlı ahşap kapının yerleştiği boşluk kemer formundadır. Kapının iki yanındaki iyon başlıklı sütunların üzerinde üçgen alınlık yükselir. Cephenin orta aksında kapı üzerinde korint başlıklı üç sütun arasındaki boşlukta ikiz niş yaratılmıştır. Bu kısmın üzeri kemer formundaki alınlık ile zenginleştirilmiştir. İkiz nişin iki yanında iki adet kemerli pencere bulunur. Bu pencereler iki yanındaki korint başlıklı sütun ve üzerindeki üçgen alınlık ile çevrelenirler.

Şekil 3.8 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi’nin Küçükalyı Sokağı’ndan görünümü (Güçlü Prifti, 2017).

Tonozların üzeri beşik çatı ile örtölmüştür. Bakır kaplı kubbenin tepe noktasına haç yerleştirilmiştir. Çatı örtüsü, kubbe ve kubbe kasnağı kotu üzerindeki pencereler sokak üzerinden görölebilmektedir (Şekil 3.9).

Şekil 3.9 : Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi’nin Küçükalyı Sokağı’ndan görünümü (Güçlü Prifti 2017).

- **Kısa Değerlendirme**

İstanbul’da bulunan üç kilise de 19. yüzyılda inşa edilmiştir. 1843 yılında yapımı tamamlanan Galata Santi Pietro ve Paolo Kilisesi’nin ardından 1886 yılında Yedikule Notre Dame de L’Assomption Kilisesi, 1887 yılında da Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi’nin yapımı tamamlanmıştır.

Cepheler incelendiğinde Bakırköy'deki kilisenin diğer iki yapıdan farklılaştığı görülür. Galata'daki ve Yedikule'deki kiliselerin cepheleri yapı adasına erişilen sokak üzerinden algılanmazken, Bakırköy kilisesi anıtsal mimarisiyle cephe verdiği iki sokak (Rüya Sokağı ve Küçükyalı Sokağı) üzerinden de görülmektedir. Üçgen alınlıklı ana kütle, söve ve alınlıkla çevrelenmiş kemerli pencereler, tepe pencereleri ve kubbe kasnağı üzerindeki pencere kullanımları ile, cephesinde özenli bir mimari dil oluşturulmuştur. Betonarme konut yapılarının baskın olduğu mahallede, kilise yapısı ölçeği ve mimarisiyle büyük bir tezat oluşturmaktadır. Galata ve Yedikule'deki kiliselerin ise sokağa cephe vermemeleri nedeniyle daha yalın şekilde tasarlandıkları düşünülmektedir. İki kilisenin de cephe verdiği alanlara bakan kemerli pencereleri ve kırma çatıları dışında mimari elemanları göze çarpmaz. Galata'daki kilisenin kuzeydoğu yönünde cepheye yaslanarak inşa edilen yeni manastır yapısı bema kütlmesini kapatmıştır. Benzer şekilde Yedikule kilisesinin kuzeybatı yönündeki avlu tarafına eklenen yapı, bu cepheyi ve naos boyunca dizili kemerli pencereleri kapatmıştır.

Üç yapının da arazi üzerindeki yönelimlerini sokak şekillenışı ve topografya özellikleri etkilemiştir. Konumlanmaya etki eden faktörler nedeniyle kiliselerin hiçbiri doğu-batı yönünde inşa edilmemiştir. Bakırköy'deki kilise kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda düz bir arazi üzerinde konumlanmıştır. Birbirine paralel iki sokak arasına yerleşen kilise yapısının yönelimini, dik olarak konumlandığı bu sokaklar oluşturmuştur. Yedikule'deki kilisenin güneydoğusunda Yedikule İstasyonu Caddesi'ne uzanan tren rayları bulunmaktadır. Yapı, bu ray hattına paralel olan kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda araziye yerleşmiştir. Bu yönelim, yapının eğimli topografya üzerinde düz kota oturmasını sağlamıştır. Üst kotta kalan Hüseyin Cami Sokağı'ndaki kapının ardından basamaklar inilerek yapının bulunduğu avlu kotuna erişilir. Galata'daki kilise ise, mevcut yapıların ve Ceneviz sur duvarlarının çevrelediği inşaat alanı içerisinde, Eski Banka Sokağı'na (Saint Pierre Hanı ve eski manastır yapısına) paralel olan kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda araziye yerleşmiştir. Tez konusu olan kilise yapısının yönelimi detaylı olarak 4.3 Yapının Konumu ve İçinde Bulunduğu Yapı Topluluğu başlığı altında anlatılmıştır.

İncelenen üç kilise yakın dönemlerde yapılmalarına rağmen, ölçek, kütle mimarisi ve iç mekân üslupları bakımından birbirlerinden oldukça farklıdır. Döneminde açılışı büyük ses getiren Galata'daki kilise, bezeme programını koruyamayarak özgün

durumunun aksine günümüzde sade bir iç mekân algısı sunmaktadır. Yedikule'deki kilisenin özgün durumu bilinmemekle birlikte, günümüzde oldukça sade bir bezeme programı olduğu görülmektedir. Cemaati ve korunma durumu göz önünde bulundurulduğunda Bakırköy'deki kilisenin daha çok kullanılan ve bakımı yapılan bir yapı olduğu söylenebilir.

İncelenen yapılar, tez konusu yapının restitüsyon sorunlarına veri oluşturacak tipolojik benzerlikler taşımamaktadır. Bulunduğu semtin kent içindeki konumu, cemaatin yoğunluğu ve bütçe gibi etkenler kiliselerin ihtiyaç programını oluşturarak, farklı şekillenmelerine neden olmuştur.

4. GALATA SANTI PIETRO VE PAOLO KİLİSESİ

4.1 Yapının Tarihsel Gelişimi

Konstantinopolis'teki varlıkları 13. yüzyıla dayanan Dominikenler'in günümüzdeki Santi Pietro ve Paolo Kilisesi yapısına sahip olana kadar farklı yapılar kullanmış oldukları bilinmektedir. Galata'daki varlıklarından önce Haliç'in karşı kıyısında bulunan grup, bu bölgede bir eve (manastır) sahipti.

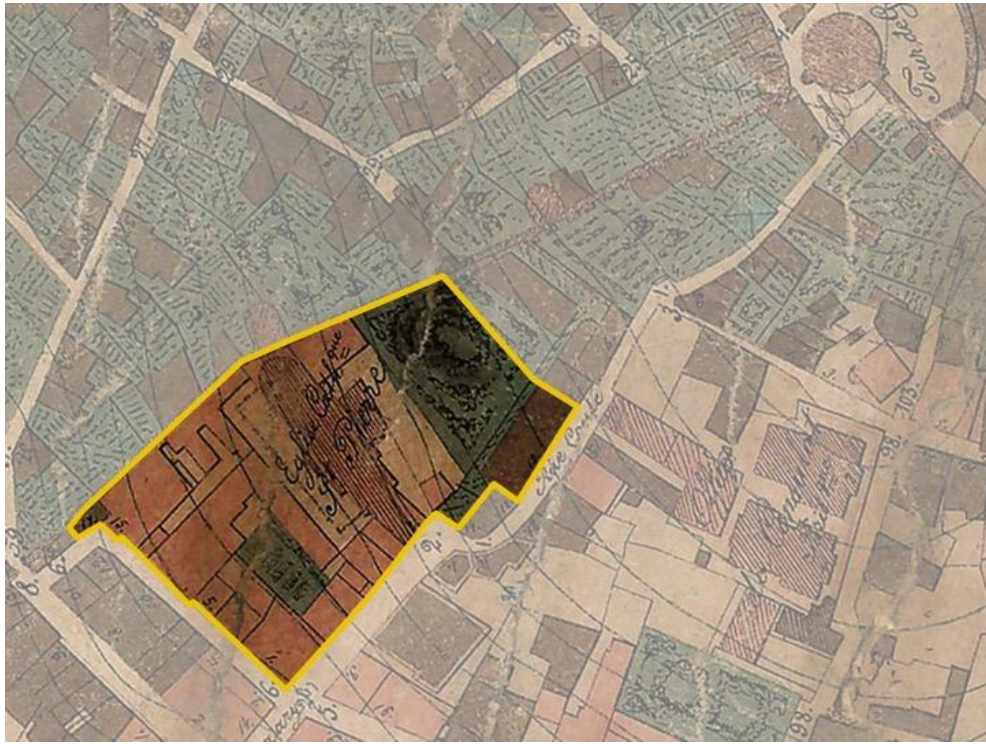
13. yüzyıla kadar Konstantinopolis'teki varlıkları belgelenmemiş olan Dominikenler, 1228 yılında şehirde bir manastır kurmak için toplanmışlardır. Buna kanıt teşkil edecek en eski bilgi, 1233 yılında Frère Pierre de Sezanne'ın *Vitae Fratrum* adlı eserinde bahsi geçen Konstantinopolis'teki Dominiken manastırındır (Dalleggio, 1935 s.333). Bu manastır yapısı, Latinler tarafından eski bir Bizans kilisesinin kalıntıları üzerinde inşa edilen San Paolo Kilisesi'ne komşu konumdadır. 14. Yüzyıl içerisinde, Dominikenler'in kullandığı kilise, tarikat başındaki aziz San Domenico'nun adının da eklenmesiyle birlikte iki isimle anılmaya başlamıştır (Eyice, 1993, s.294). İstanbul'un fethinden sonra Galata'yı terk etmeye başlayan Cenevizliler yerine buraya yerleşen toplulukta; Rumlar, Ermeniler, Yahudiler'in yanı sıra, çoğunluğu oluşturan İspanya'dan gelen Araplar bulunuyordu. Müslüman yeni nüfusun artışıyla birlikte yeni bir cami inşa etmek yerine Dominikenler'e ait San Paolo e San Domenico Kilisesi camiye çevrilmiştir (Palazzo ve Raineri, 1943 s.3-7). Fatih Sultan Mehmet tarafından camiye çevrilen yapı, İspanya'dan göçe zorlanan Endülüs Arapları'nın bölgeye yerleşmesinin ardından Arap Camii olarak anılmaya başlanmıştır (Eyice, 1969 s.16). Kilisesiz kalan Dominiken Rahipleri, Basticcica'nın inşa ettirdiği fakat mülkiyeti Zaccharia'ya geçmiş olan kiliseye, özel şartları olan bir anlaşmayla yerleştiler. 1535 yılına kadar 12 yılda bir yenilenen sözleşmeyle kilisede barınan Rahipler, dini ritüellerini gerçekleştirdiler. 1561 yılında Pietro Maruffo ile son kez sözleşme imzalanmıştır. 1580 yılında kiliseyi ziyaret eden Monsenyör Pietro Cedulini yapıyı kadınlar, erkekler ve altar ile koro için ayrılmış üç bölümlü, dar duvarlı şeklinde tasvir eder. Basticcica tarafından inşa ettirilen bu küçük kilisenin 1603 yılında yeniden yapıldığına dair belge kilise arşivinde bulunmaktadır (Palazzo ve Raineri, 1943 s.13).

Bu dönemde kalıntıların üzerine yeniden inşa edilecek kilise için izin almanın zorluğuna karşın, Fransa elçisinin yardımıyla bu izin alınmıştır. 1603 yılında inşaat başlamış, 1604 yılında aynı elçinin Sultan Ahmet'e yazdığı mektupla kilise, Fransız elçilerinin ibadet mekânı ilan edilmiştir. Perşembe Pazarı Sokağı'na cephesi olan bu kilisenin girişi iki sütun üzerindeki kemerin altında bulunmaktaydı. Kurşun panellerle örtülü yapı yaklaşık 17 metre uzunluğunda ve 9 metre genişliğindeydi. Tavan ve duvarlarda Aziz resimleri olan iç mekânda küçük bir kubbe mermer sütunlar üzerinde taşınmaktaydı ve kubbenin altında süslü altar bulunmaktaydı. Altardaki resimde San Pietro ve San Paolo ile Bakire Meryem bulunmaktaydı. Ana altar dışında beş altarin daha bulunduğu kilise, dönemin din adamlarının gurur duyduğu güzellikte ve büyük cemaatiyle düzenli törenlerin yapıldığı bir ibadet yapısıydı. 1660 yılında çıkan ve tüm Galata'da büyük hasar yaratan yangın bu kiliseyi de yok etmiştir. Yanan kilise hükümet tarafından açık artırma ile satışa çıkarılmış ve 1661 yılında rahipler tarafından geri alınmıştır. 1660 yılındaki yangında sur duvarlarına dayanan iki katlı manastır binası zarar görmemiş ve rahipler dini faaliyetlerine bu yapı içerisinde devam etmişlerdir (Palazzo, Raineri, 1943 s.15-16). Yangından sonra yeni bir kilise inşa edilmesi gündeme gelmiştir. Ancak rahiplerin paralarını eski kilise arsasının geri alımı için harcamaları sebebiyle yeni kilise kısıtlı bütçeyle derme çatma yapılmış ve basit bir şekilde dekore edilmiştir (Belin, 1894, s.225-226). 1705 yılına kadar Venedik elçisi koruması altında kilise, bu yıldan sonra Fransız himayesi altına geçmiştir (Can, 1994 s.417). 21 Temmuz 1730 tarihinde Galata'da büyük tahribata yol açan yangında kilise ve manastır yapısı yok olmuştur (Arseven, 1989, s.44). Marquis de Villeneuve'un dilekçesi üzerine, Sultan I. Mahmut'un 1731 (H.1144) yılına ait fermanı ile kilisenin inşasına izin verilmiştir (SPPKA No.27.4). 1731 yılında başlayan yeni kilise inşaatı 1732 yılında tamamlanmıştır. Bu kilise taş ve ahşap malzemeler kullanılarak yapılmış ve konum olarak yanan son yapının bulunduğu yerde eski manastır alanını da kapsayarak surlara dayanacak şekilde inşa edilmiştir. Sade görünümü ve ahşap malzemenin dayanıksızlığı sebebiyle, inşa edilen beş altarlı bu son kilise, 1841 yılında yeni kilisenin yapılması amacıyla yıkılmıştır (Can, C. 1994 s. 417). Sultan II. Mahmut 1838 yılında kilisenin yeniden inşası için gerekli izni vermiştir (SPPKA No.27.11). 1837 yılında İstanbul Rus Elçiliği binası projelendirilmesi ve yapımı görevi ile İstanbul'a gelen İtalyan mimar Gaspere Fossati, bu projesi ile Levantenler ve yabancı ülke temsilcilerinin ilgisini çekmiştir. Galata'daki Santi Pietro ve Paolo Kilisesi Fossati'nin, İstanbul'daki yabancılardan aldığı ilk işidir (Can, C. 1994 s. 327). 14

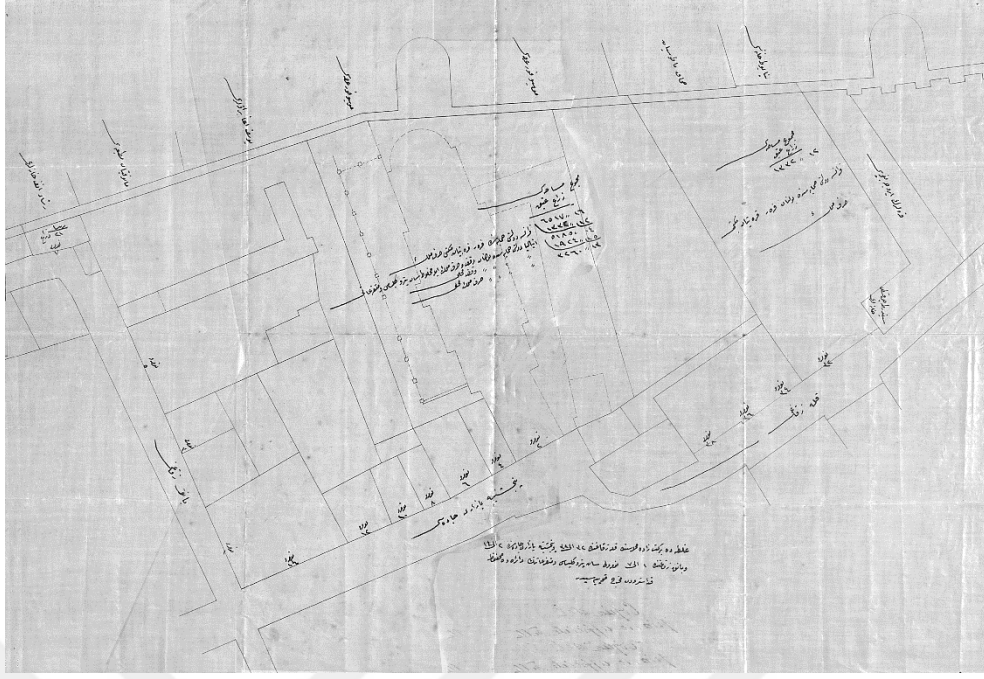
Haziran 1841 tarihli sözleşme mimarın yetki ve sorumluluklarını detaylı olarak tanımlamaktadır (Şekil 4.5). Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'nin yapımına 1841 yılında başlanmış ve inşaat 1843 yılında tamamlanmıştır. Yapı 19 Şubat 1843 tarihinde kullanıma açılmıştır. Monsenyör Hillereau'nun kilisenin kutsanmasını talep etmesinin ardından yapılan törenle Santi Pietro ve Paolo Kilisesi İstanbul'un ilk kutsanmış kilisesi olmuştur (Palazzo ve Raineri, 1943, s.24).

Yapının ve içinde bulunduğu parselde yer alan diğer yapıların geçirdiği değişikliklerin bir kısmını plan düzleminde eski İstanbul haritalarında gözlemlemek mümkündür. Görseli eklenen tüm haritalarda mülkiyeti Dominiken Rahipleri'ne ait olan parsel sınırı işaretlenmiştir.

1858-1860 yılları arasında hazırlanan D'Ostoya haritasında kilise yapısı ve St. Pierre Hanı açıkça görülmektedir. Kilisenin içinden bağlantısı olan günümüzdeki şapel konumunda bir yapı haritada işaretlenmiştir. Kuzeydoğu yönünde kilise yapısına bitişik günümüzdeki manastır yapısından daha küçük bir alana oturan yapı da görülmektedir. Üst kotta büyük bir bahçe alanı bulunmaktadır. Bahçe ile Kuledibi Sokağı (günümüzdeki adıyla Galata Kulesi Sokağı) arasında bugünkü Saint Pierre Apartmanı yerinde farklı bir yapı görülmektedir.

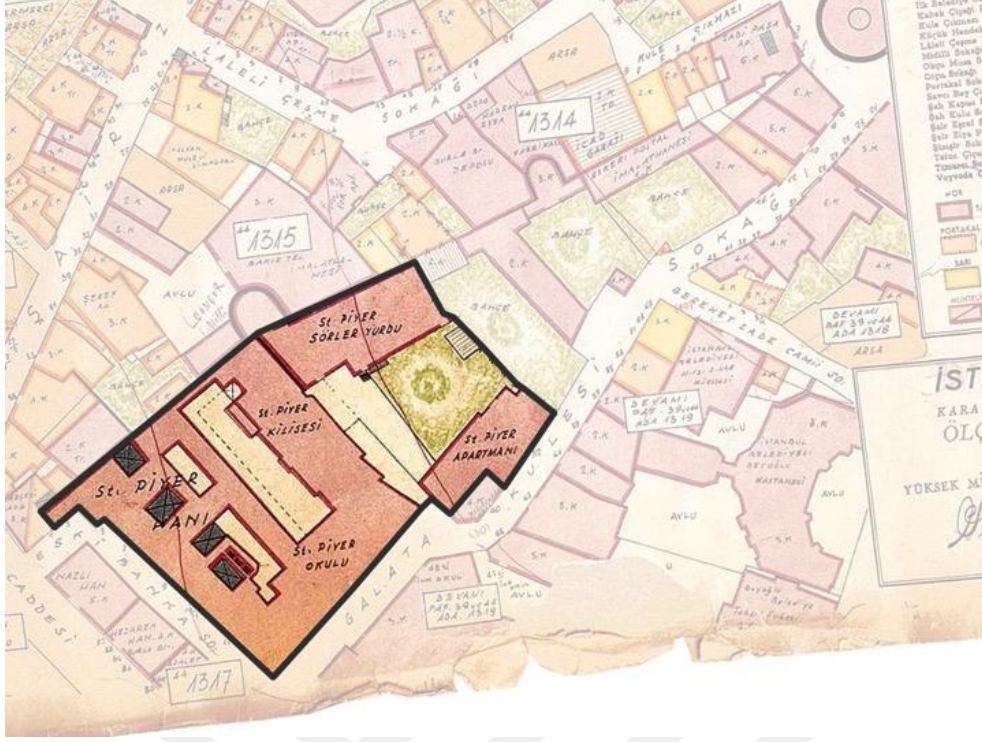

Şekil 4.1 : G. D'Ostoya haritası, 1858-1860 (İBB Atatürk Kitaplığı, Harita Arşivi).

Şekil 4.3 : Kilise ve bağlı yapıların (“müteferriatının”)1909 yılına ait tapu belgesi (SPPKA, No:29.9)

1949 yılına ait Suat Nirven haritasında büyük ölçüde günümüze ulaşmış olan yerleşim gözlenmektedir (Şekil 4.4). Yeni manastır yapısı ve hemen önündeki yapıya paralel üst kottaki bahçeye erişimi sağlayan merdiven bu haritada görülmektedir. Saint Pierre Apartmanı ve kilisenin bema kısmı üzerinde çan kulesi yapısı da haritada gösterilmiştir. Kilisenin bema kısmının güneybatısında avluya doğru çıkma yapan bir kütle, Goad haritasındakinden farklı boyutlarda görülmektedir. İkinci avlu üzerinde, tüm zemin kayrak taşı ile kaplanmışken, bahsedilen kütle yerinde, (mahzende kullanılan 20x20 cm ölçülerindeki) döşenen terracotta karolar günümüze gelmiştir. Haritadaki gösterimle eşleşen alan, burada okul işleviyle ilişkili bir kütle yaratıldığını düşündürmektedir. Günümüzde yapının çevresinde sadece farklı zemin kaplaması gözlenmektedir. Galata Kulesi Sokağı’nın basamakları kaldırıldığı için bu haritada bulunmamaktadır.

Şekil 4.4 : Suat Nirven haritası

4.2 Yapının Mimarı Gaspare Fossati

Dominiken Kardeşler adına Clemente Adami ile Gaspare Fossati'nin 14 Haziran 1841 tarihinde yaptığı, inşaatla ilgili detayları içeren sözleşme kilise arşivinde bulunmaktadır (Şekil 4.5).

Noter huzurunda gerçekleştirilen ve tüm hususların iki tarafça onaylandığı belirtilen ve bu hususlara sadık kalınacağını taahhüt eden sözleşmenin maddeleri aşağıda sıralanmıştır;

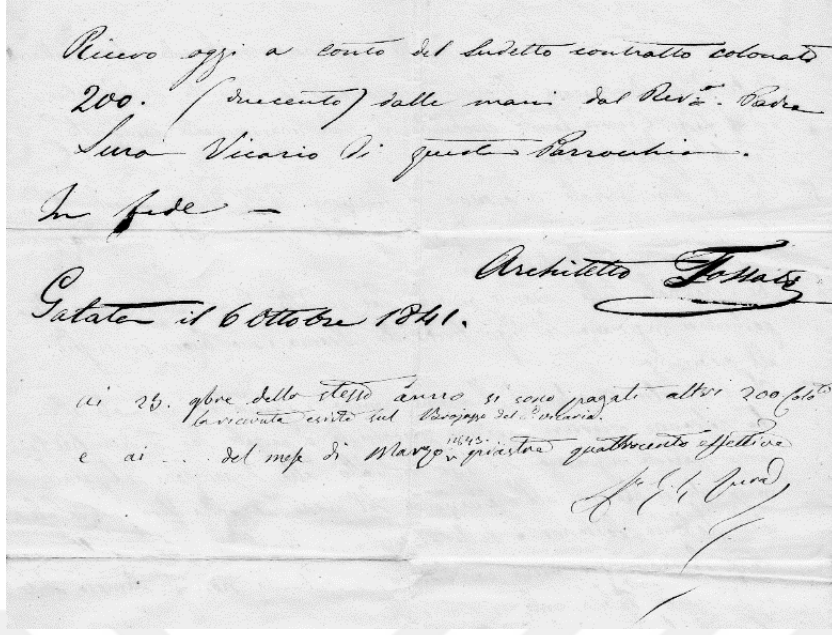
1. Tüm uygulama Gaspare Fossati'nin hazırladığı projeye uygun olarak yapılacaktır. Gaspare Fossati inşaatın kontrolörlüğü işini de üstlenecektir.
2. İnşaata ait tüm malzemelerin temini Dominiken Kardeşler tarafından sağlanacak, gerekirse mimardan danışmanlık alınacaktır.
3. İnşaat esnasında ihtiyaç dahilinde çalıştırılacak usta ve işçileri Dominiken Kardeşler bulacak ancak mimar denetimleri esnasında uygun bulmadığı kişileri işten çıkarabilecektir.

4. Mimarın proje kontrolörlük hizmeti bedeli önceden anlaşıldığı gibi 10.000 piastre (kuruş) olacaktır. Bu tutar inşaat tamamlandıktan sonra ödenecektir. Yapıda oluşabilecek herhangi bir hata ve problem inşaat bitiminden itibaren bir yıl boyunca mimar tarafından karşılanarak giderilecektir.

Per la presente apparisce qualmente fra i sottoscritti
R. R. Badi Americoni attualmente componenti la Comunità di La Pietra,
ed il Sign. Gaspare Fossati Architetto è stato unanimemente convenuto
quanto appresso, cioè:
1° Che il Sign. Fossati si assume la direzione della Chiesa attualmente in
costruzione, la eseguirà giusta i piani dal medesimo tracciati, disegnati
e messi ai memoriali R. R. Badi.
2° Che i Memoriali tutti saranno presentati dai predetti Badi, senza alcuna
particolare ingerenza del Sign. Architetto, tranne i suoi buoni consigli
all'occorrenza.
3° Che i Maestri Muratori, Falegnami, nonché i Gioiellieri, manuali etc.
che potranno occorrere saranno procurati e pagati dai predetti R. R. Badi
senza speciale ingerenza del Sign. Architetto, alle dipendenze del quale,
in quanto si riferisce all'esecuzione del piano ed alla direzione relativa
alla fabbrica, dovranno e debbono esser tenuti in intera sottomissione
anzi dovranno pur esser cambiati ogni volta che non gli stimerà utili
ed eseguirli fedelmente i suoi ordini.
4° La retribuzione al predetto Sign. Architetto sia per i disegnati piani,
sia per la intera direzione della fabbrica rimane d'accordo fissata e
stabilita in Lire 10.000 Decimale in tutto da pagarsi al medesimo
compita che sia la fabbrica, con fatto però che qualunque effetto,
concessione, o altro maggior danno qualunque procedente da vizio di
costruzione, dovrà esser a peso e carico del sudd. Sign. Architetto, e ciò
per lo spazio di un anno dal giorno della compita costruzione.
Le summate e sottoscritte parti d'accordo fra di loro in quanto precede
promettono e rispettivamente si obbligano di fedelmente e pacificamente
il tutto adempire ed eseguire sotto pena della violazione di tutti
i danni eventuali dallo innanzi.
La presente fatta in duplice originale da rimanere uno a
ciascuna delle parti contraenti. Galata di Corfù addì 14. Giugno 1844.
V. Clemente Badi di La Pietra
Architetto Gaspare Fossati

Şekil 4.5 : Gaspare Fossati ile yapılan sözleşme (SPPKA, No: 0380500001)

Mimarın el yazısıyla kendisine 200 birimlik ödeme yapıldığını beyan ettiği evrağın devamında 1843 yılının mart ayında yapılan ödeme notu eklenmiştir (Şekil 4.6).

Şekil 4.6 : Mimara yapılan ödemelerle ilgili bir evrak (SPPKA, No: 0380500001A001)

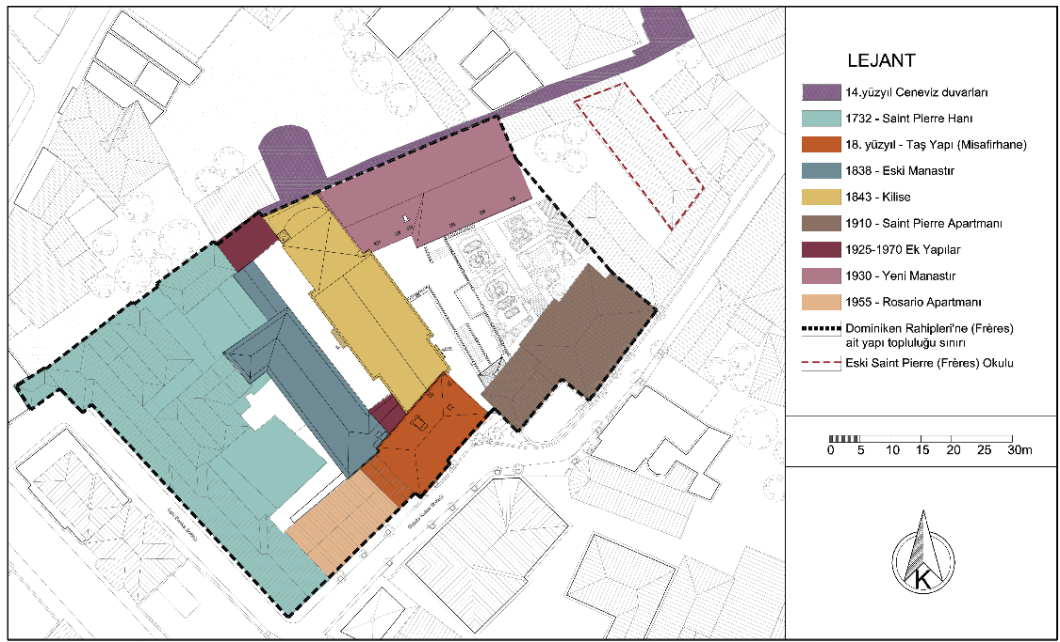
Fossati'nin kilise yapısı için imzaladığı sözleşme, 19. yüzyılda yabancı bir mimarın İstanbul'daki yetkileri ve sorumlulukları hakkında değerli bilgiler sunan bir belgedir.

4.3 Yapının Konumu ve İçinde Bulunduğu Yapı Topluluğu

Beyoğlu Bereketzade Mahallesi 106 pafta, 162 ada ve 46 parselde bulunan Santi Pietro ve Paolo Kilisesi arazide kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda uzanan dikdörtgen planlı bir yapıdır. Yapı topluluğunun kronolojik analizi yapıldığında kilisenin özel yöneliminin nedenleri daha iyi anlaşılır (Şekil 4.7). Yaklaşık 4000 m²lik arazi (şekilde siyah kesik çizgi ile işaretli) içerisindeki yapılar ve sur duvarı incelendiğinde, 14. yüzyıl ve 20. yüzyıl arasında inşa edilmiş bir yapı adası görülür. Farklı dönemlerde inşa edilen her yapı, gelecekte planlanacak yeni yapıların tasarımı için veri oluştururken aynı zamanda, yanına yaslandığı binanın üzerinde de değişikliklere yol açmıştır.

14. Yüzyılda inşa edilmiş, Galata Kulesi'nden Bankalar Caddesi'ne uzanan Ceneviz sur duvarları, yapı topluluğunun kuzeyinde arazinin sınırı oluşturmaktadır. 1864 yılında 6. Daire'nin sur yıkımı faaliyeti ardından arazinin kuzeyindeki yaklaşık 80 metre uzunluğundaki duvar ve bu duvarın iki ucundaki burç günümüze ulaşabilmiştir. Kilise arşivinde, 1742 yılında surlar için ödenen vergi konusunda hazırlanmış bazı

belgeler bulunmaktadır (Şekil B.3). Bugüne ulaşan duvar parçasının eskiden Dominiken Kardeşler'in mülkiyetinde olduğu görülmektedir. Günümüzdeki mülkiyet durumu bilinmemekle birlikte, bu kısmın yıkılmaması kilise yapısıyla kurduğu yakın ilişki sayesinde sağlanmış olmalıdır. 1732 yılında inşa edilen Saint Pierre Hanı, Bankalar Sokağı ve Galata Kulesi Sokağı boyunca cephe vererek, sokak hizalarını takip eden bir kütle oluşturmuştur. 1732 yılında inşa edilen eski manastır yapısı da kendisinden önce inşa edilmiş Han yapısına paralel olarak arazide konumlanmıştır. Yapının günümüze ulaşan lacivert renkle işaretli kütlesi kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda eğime dik olarak konumlanmış haliyle şekil üzerinde görülmektedir.

Şekil 4.7 : Dominiken Kardeşler'e ait arazi ve içerisindeki yapıların kronolojik analizi (Güçlü Prifti, 2017).

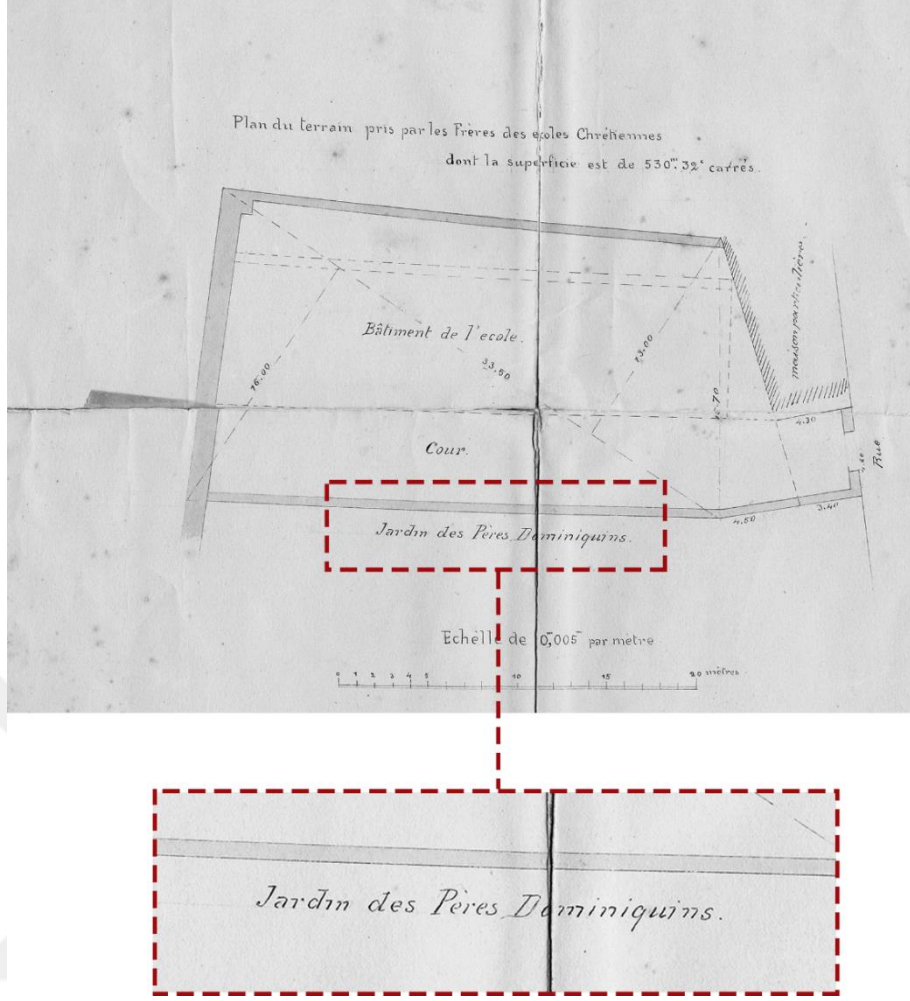
18. yüzyıla tarihlenen ancak yapım yılı bilinmeyen Taş Yapı, Galata Kulesi Sokağı'na paralel olarak konumlanmıştır. Kuzeyindeki Galata sur duvarları, güneyindeki Taş Yapı, batısındaki eski manastır, doğusunda mahzen yapısı, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusundaki topografya eğimi, 1843 yılında inşa edilmiş kilisenin tasarımında belirleyici olan verileri oluşturmuştur. Eski manastır yapısının ikinci avlu boyunca uzanan cephesine paralel olarak tasarlanan kilise, arazide gelişen yapılara kuzeybatı-güney doğu doğrultusundaki düz kota yerleşerek katılmıştır. Yapı maksimum alana sahip olmak amacıyla güneydoğusundaki Taş Yapı'nın duvarlarını kullanmış, kuzeybatı yönünde ise sur duvarlarına dayanmıştır. Tasarımı sınırlayan tüm bu

faktörler, yapının Katolik kilise mimarisinde olduğu gibi doğu-batı yönünde konumlanmasına engel olmuştur. Kilisenin ardından 1910 yılında Galata Kulesi Sokağı'na cephe vererek sokağın şekillendirdiği Saint Pierre Apartmanı inşa edilmiştir. 1925 yılında İtalyan İlkokulu'nun kilise yapıları içerisinde açılması kararıyla 1970 yılında okul kapanana kadarki süreçte inşa edildiği düşünülen yapılar şekil üzerinde pembe renk ile işaretlenmiştir. Güneyde eski manastır ile kilise yapısı arasında inşa edilen kısma, çalışma kapsamında, 1 numaralı ek yapı (merdiven) ismi verilmiştir. Kuzeyde sur duvarlarına yaslanan yapı, eski manastır ile kilise arasında inşa edilmiş çamaşırhane, mutfak, oturma alanı gibi servis mekânlarını içerir. Bu yapı tez kapsamında, 2 numaralı ek yapı (betonarme) adıyla anılmıştır. 1930 yılında kilisenin kuzeydoğusunda bema kütesine yapışık olarak yeni manastır yapısı inşa edilmiştir. Manastır yapısının kuzeybatı cephesi boyunca arkasında sur duvarları bulunur. Saint Pierre Apartmanı ile arasında ise üst kotta bulunan bahçe yer alır. Bahçenin kuzeydoğusunda Goad haritasında (1907) “College des Frer Saint Pierre” adı not düşülmüş yapı şekil üzerinde kırmızı kesik çizgi ile işaretlenmiştir. Yapıya ait eski bir fotoğraf üzerinde balkonda Dominiken pederi görülmektedir (Şekil 4.8).

Şekil 4.8 : Saint Pierre Frer Okulu'na ait eski fotoğraf (SPPKA).

Kilise arşivinde okulun kurulması için manastır bahçesinin bir bölümünün kiralanmasına ilişkin sözleşme bulunmaktadır (Şekil B.4). Yapının bulunduğu arazinin değerinin belirlenmesi için mimar Perpignani'ye çalışma hazırlanmıştır (Şekil B.5). Arşivde bulunan ve arazi sınırlarının çizildiği ölçülü plan üzerinde yapının aşağısında “Dominiken Pederler'in bahçesi” notu görülmektedir (Şekil 4.9).

Şekil 4.9 : Saint Pierre Frer Okulu’nun bulunduğu arazinin plan krokisi (SPPKA, No: 0381315).

Peder Cambiaso’nun okulun sorunlu mülkiyet durumu ile ilgili yaptığı yazışmalar arşivdeki belgelerin bir kısmını oluşturur. Günümüzde yapı arazi sınırları dışında olduğu için ayrıntılı yapı tanımlarına dahil edilmemiştir. 2016 yılında burada başlayan restorasyon çalışmaları esnasında kiliseyle arasındaki duvarda açıklık yaratılmıştır. Kilisenin bahçe tarafında oluşan küçük hasarları onarmak için çalışanlar tarafından oluşturulan duvardaki bu boşluk, bahçenin öbür tarafındaki okul yapısının alana yakınlığını gözler önüne sermektedir (Şekil 4.10).

Yapının otel olarak hizmet vermesi için çalışmalar devam etmektedir. Taş Yapı ile Saint Pierre Hanı arasındaki eski Rosario Apartmanı yerinde 1955 yılında günümüzdeki betonarme yapı inşa edilmiştir.

Bölümün alt başlıklarında yapı topluluğundaki binalar yapım yıllarına göre kronolojik olarak tanıtılmıştır.

Şekil 4.10 : Saint Pierre Frer Okulu’ndaki restorasyon çalışmaları sırasında kilise yapı topluluğuyla arasındaki duvarda geçiş için açılan boşluk (Güçlü Prifti, 2017).

4.3.1 Saint Pierre Hanı

1732 yılında inşa edilen Saint Pierre Hanı², yapı topluluğu içerisindeki yapım yılı bilinen en eski binadır. Birbirine eklenen taş ve ahşap yapıların oluşturduğu han binası, günümüze ulaşana kadar çeşitli firma ve kişilere kiralanmıştır. 1863 yılında henüz yeni kurulan Osmanlı Bankası da bu kurumlardan biridir. Üç katlı, 58 m uzunluğunda cephesiyle, yaklaşık 2500 m² lik alana sahip han yapısı, tek bir bina gibi algılansa da özgün durumunda inşa edilmiş beş yapıdan meydana gelmiştir (Kösebay, 2000, s.56). Hanın cephesinde André Chénier’ye atfedilen bir mermer blok bulunur. Üzerinde “André Chénier bu evde 30 Ekim 1762’de doğmuştur” yazan blok, han inşa edilmeden önce burada bulunan eski ahşap yapıyı işaret eder (Eyice, 1989, s.55). Yapı yıllar boyunca çeşitli imalathanelere ve firmalara kiralanmıştır. Yapı içerisindeki mekânlar, hardal imalathanesi, neon lamba atölyesi, matbaa, heykel atölyesi ve pek çok depolama alanı olarak kullanılmıştır (Kösebay, 2000, s.57). Farklı mekân kullanımlarına uyum

² Yonca Kösebay’ın “Galata St. Pierre Hanı ve Yeniden Değerlendirilmesi” başlıklı yüksek lisans tezi han yapısıyla ilgili kapsamlı çalışmayı oluşturmaktadır.

sağlayabilmesi amacıyla, kullanıcılar tarafından yapıya müdahale edilmiş ve özgün mimarisini bozan uygulamalar yapılmıştır.

Şekil 4.11 : Saint Pierre Hanı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).

Bahçeşehir Üniversitesi'ne önümüzdeki 50 yıl boyunca kiralanması gündemde olan yapının, kiracılarıyla süren çeşitli davalar nedeniyle, restorasyonuna başlanamamıştır. Bu süreçte bakımı yapılmayan yapı, Galata'nın merkezindeki yaklaşık 2500m²lik kullanım alanıyla atıl durumda kalmıştır.

Şekil 4.12 : Eski manastır yapısı içerisinde Saint Pierre Hanı'nın görünüşü (Güçlü Prifti, 2016).

4.3.2 Taş Yapı (misafirhane)

Kilise yapısı ile Galata Kulesi Sokağı arasında bulunan Taş Yapı'nın alt katı garaj işlevi dışında kullanılmazken, üst kat gerekli durumlarda misafirhane olarak işlev görmektedir (Şekil 4.13).

Şekil 4.13 : Taş Yapı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).

1926 ve 1970 yılları arasında eski manastır yapısı ile birlikte İtalyan İlkokulu olarak kullanılan yapının, inşa yılını gösteren bir belgeye ulaşılamamıştır. Galata Kulesi Sokağı üzerinden taş konsol ile yaptığı çıkma ve sivri kemerlerle hafifletilmiş dikdörtgen formundaki pencereleri ve mimari özellikleriyle yapı 18. yüzyılda inşa edilmiş olmalıdır (Can, C. 1994 s. 418),(Şekil 4.14).

Şekil 4.14 : Misafirhane yapısının Galata Kulesi Sokağı üzerinden görüntüsü (SPPKA).

Yaklaşık 170 m² lik bir alana oturan yapının plan şeması kiliseye de bağlantısı olan zemin katında üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler aşağıdaki plan çizimi üzerinde numaralandırılmıştır (Şekil 4.15).

Şekil 4.15 : Taş Yapı (misafirhane) zemin kat plan çizimi

Her bölümün Galata Kulesi Sokağı üzerine açılan birer kapısı bulunmaktadır. Kilisenin birinci avluya açılan giriş kapısının yanındaki üçgen alınlıklı çift kanatlı demir kapı, TY-Z01 koduyla gösterilen bölüme açılır. TY-Z01 ve devamındaki TY-Z02 bölümlerinin üzeri beşik tonoz ile örtülmüştür. Birinci avlu üzerindeki ahşap kapıdan erişilen TY-Z01a ile TY-Z01 mahallinin ahşap bölme ile ayrılmasıyla oluşturulmuştur. TY-Z01 ve Z02 mekânları arasında ahşap çift kanatlı kapı bulunur. TY-Z02 mekânının birinci avluya bakan iki adet kemerli penceresi bulunmaktadır.

Yapının ortalama dış duvar kalınlığı 80 cm iken, pencerelerin bulunduğu kuzeydoğu duvarının kalınlığı, bu bölüm içerisinde 145 cm'e çıkmaktadır. Bu duvar kalınlığı, yapının eski kalıntıları üzerinde inşa edilmiş olabileceğini düşündürmektedir. Yapım yılı bilinmemesine rağmen kiliseden önce inşa edildiği anlaşılan yapının, mimari özellikleri göz önünde bulundurulduğunda önceden kilise olarak kullanılmış olma ihtimali üzerinde durulmaktadır.

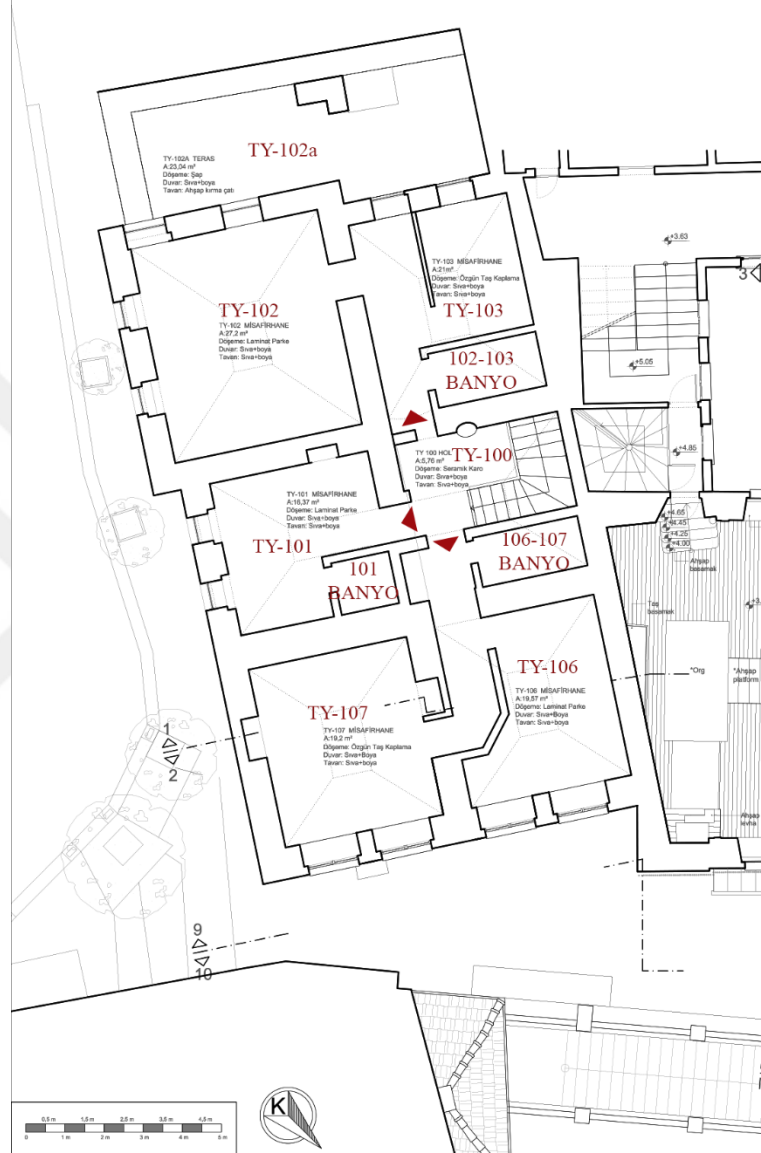
TY-Z02 mekânından üç basamak çıkılarak çift kanatlı ahşap kapının ardındaki kilisenin narteks mahalline erişilir. Güneybatı duvarında yer alan ahşap kapının ardındaki koridorun (özgün yapı sınırı içerisindeki alanı TY-Z03 adıyla kodlu) sonundaki kapının ardından eski manastır ve kilisenin çevrelediği ikinci avluya ulaşılır.

TY-Z04 kodlu orta bölüm günümüzde garaj olarak kullanılmaktadır. Kiliseye ait araç burada bulunur. Mekânın üzeri beşik tonoz ile örtülmüştür, zeminde ise sonradan eklenerek döşemeyi yükselten kayrak taşı kaplama bulunmaktadır. Güneybatı duvarı üzerindeki kemerli nişler bu kısım ile 1 numaralı bölüm arasındaki eski bağlantı izlerine işaret etmektedir. Kuzeybatı yönünde zeminden 77 cm yükseklikte 110 cm derinliğinde bir niş bulunur. Nişin duvarla birleşiminde 18 cm yüksekliğinde bir basamak gözlenmektedir.

TY-Z05 kodlu bölüm Galata Kulesi Sokağı üzerindeki çift kanatlı demir kapının ardında, iki basamak yüksekliktedir. Z05 ve Z06 mekânlarının üzeri aynalı tonoz ile örtülmüştür. Z06 kodlu bölümde, üst kota çıkan merdiven bulunur. Merdiveni karşılayan demir kapı, üstünde teras bulunan banyolu ve mutfaklı bağımsız bir mahalle açılır (Z07). Kuzeybatı duvarı üzerindeki üçüncü kapı ikinci avluya açılmaktadır.

Yapının birinci katı misafirhane işlevine uygun hale gelmesi amacıyla müdahalelere uğramıştır (Şekil 4.16). Alt kattan erişilen merdiven holü (TY-100) üzerindeki üç kapıdan içerisine banyo mahalleri eklenen bağımsız bölümlere ulaşılır. TY-102 ve TY-103 kodlu mekânlar yatak odası olarak kullanılırken bu iki mahalle hizmet veren banyoları aynalı tonozla örtülü mahal içerisine eklenmiştir. TY-102 mahalli içerisinden TY-102a kodlu teras alanına erişilir. Teras alanının üzeri ahşap kırma çatı ile kapatılmıştır. Sokağa bakan cephede kuşların erişimine engel olmak için file gerilmiştir. TY-101 kodlu odanın içerisinden erişilen bir banyo mahalli bulunmaktadır (101 Banyo). TY-107 ve TY-106 kodlu mahaller banyoları ile birlikte merdiven

hölünden erişilen üçüncü odayı oluşturur. Bu odaların birinci avluya bakan cephesindeki özgün pencere boşluklarının ölçeği değiştirilerek PVC çift kanatlı pencereler eklenmiştir. Bu yapı özgün mimarisini koruyamayarak pek çok müdahaleye uğramıştır.

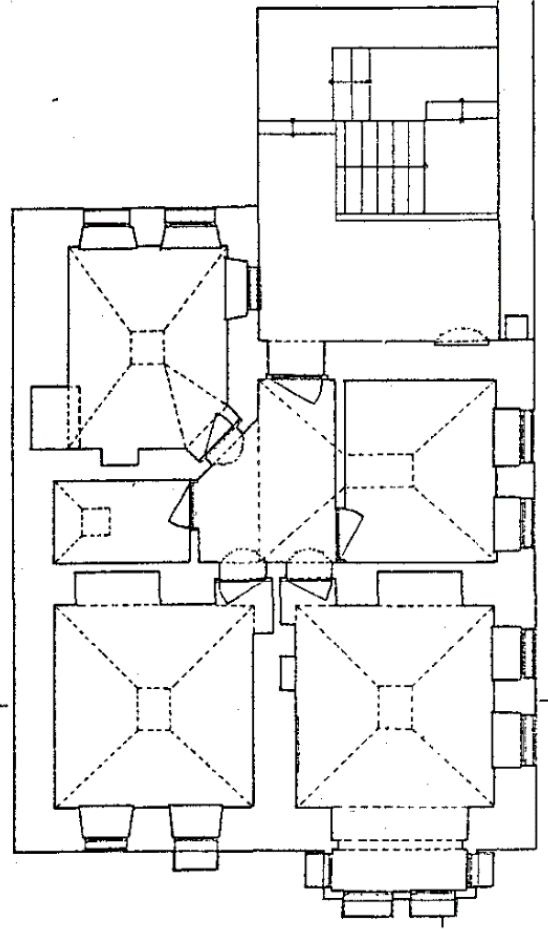
Şekil 4.16 : Taş Yapı (misafırhane) birinci kat plan çizimi

Tez kapsamında, kiliseyle olan yakın ilişkisi nedeniyle çizimleri kroki detayında projeye eklenen yapının, restitüsyonu için detaylı bir araştırma yapılmamıştır. Yapının net olarak ortaya koyduğu izler ve hazırlanan krokileri değerlendirilerek restitüsyonu hazırlanmıştır.

Yapım yılı bilinmeyen Taş Yapı'nın tipolojik özellikleri göz önünde bulundurulduğunda Fener evleri ile olan benzerlikleri görülmüştür.

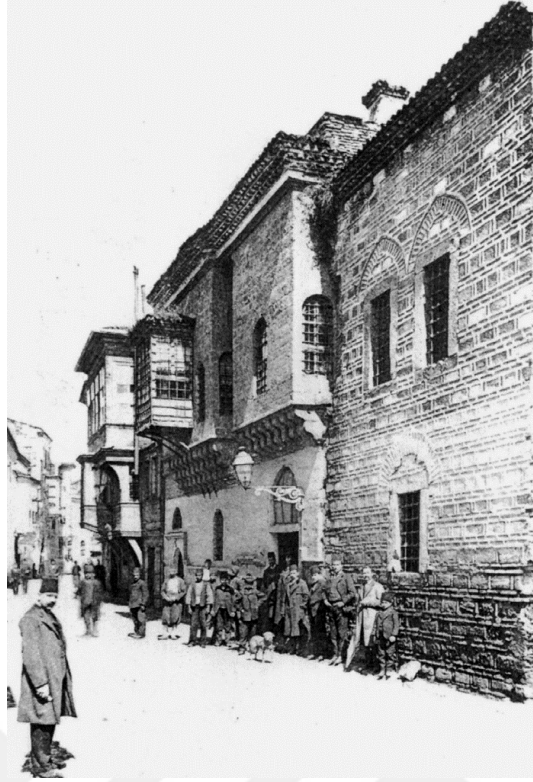
Osmanlı İmparatorluğu'nda 18. yüzyılın ilk yarısında, ticari etkinliklerin artmasıyla başlayan batılılaşma eğilimi, mimari şekillenmelere de yansiyarak farklı yapı türlerinin ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Fener evleri, bulundukları semtin adıyla anılarak, sivil mimaride yeni üslubun somut örneklerini oluşturmuşlardır (Dizdar, Sönmez, 2006, s.136).

Aşağıda plan şeması eklenen Fener evi plan şemasının, Galata bölgesinde 19. yüzyılın sonlarına doğru inşa edilen apartman tipolojisine geçiş örneği olabileceği ihtimali üzerinde durulmaktadır (Öncel, 2010, s.125).

Şekil 4.17 : Vodina Caddesi Ada:2309 Parsel:16 da bulunan yapının plan çizimi
(Kaptı M, 1998 Ek:1, Tablo 1.14)

Fener evleri mimarisinde sık görülen, aynalı tonoz mekân örtüsü, bölümler arasındaki geçişler, niş kullanımı, sivri kemerli pencereler, sokağa yapılan çıkma ve çıkmayı taşıyan konsolun formu gibi mimari özellikleriyle Fener evi ve misafirhane yapısı arasında dikkat çekici benzerlikler bulunmaktadır (Şekil 4.18).

Şekil 4.18 : Fener evleri (Gurlitt, Hauser no:175, 170)

4.3.3 Eski manastır yapısı

Eski manastır yapısı, Saint Pierre Hanı'nın kuzeydoğusunda, Galata surlarına dik, kuzeybatı-güneydoğu doğrultusunda yaklaşık 306 m²lik bir alana oturmaktadır.

Şekil 4.19 : Eski manastırın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).

1838 yılında kiliseden önce inşa edilen yapı, kuzeydoğu cephesinde iki katlıyken, Saint Pierre Hanı tarafındaki güneybatı cephesinde üç katı gözlemlenebilen dört katlı bir yapıya dönüşmektedir. Topografyadaki eğim nedeniyle yapı araziye setlenerek yerleşmiştir. Manastırın inşaat iznini belgeleyen Sultan II. Mahmut'un fermanı kilise arşivinde bulunmaktadır (Şekil B.6).

Galata'da Yazıcı Sokağı üzerinde kiralanan bir yapı içerisinde 1906 yılında açılan İtalyan İlkokulu Birinci Dünya Savaşı nedeniyle 1915 yılında kapanmıştır. Savaş sonrasında İstanbul'u terkeden yoğun İtalyan nüfusuna rağmen, 1926 yılında tekrar açılmıştır. Kilise arşivindeki 09 Haziran 1926 tarihli bir mektupta okulun yeni eğitim yılında faaliyete geçmesi için verilen izin bulunur (Şekil B.7). Okulun açılışı için yapılan masrafları içeren belge oldukça ilginçtir (Şekil B.8). Listede, iki öğrencilik 25 adet sıra, üç öğretmen masası, üç kara tahta, 40 askı gibi okula ait harcama kalemlerinin yanı sıra, manastır yapısının "adaptasyon"u, elektrik altyapısı ve aydınlatma için yapılan harcamalar da eklenmiştir. Rahibeler için yatak, komodin, masa gibi mobilyaları alımlarını da belgeleyen bu liste, yapının yeni işlevine dönüştürülmesi için yapılan çalışmaları gösteren önemli bir evraktır.

Şekil 4.20 : Kilise ve eski manastır yapısı arasındaki avluda İtalyan İlkokulu öğrencileri (SPPKA).

1926 ve 1970 yılları arasında Taş Yapı (misafırhane) ile birlikte İtalyan İlkokulu olarak kullanılan yapıya ait eski fotoğraflar, yapıyla birlikte avlunun kullanımını da göstermektedir (Şekil 4.2). Fotoğrafta projede ikinci avlu adıyla isimlendirilen alanın zemin döşemesinin günümüzdeki kayrak taşından farklı olduğu görülmektedir.

Eski manastır yapısı çatısı üzerinde çatıdaki müdahale kapağıyla erişilen bir çan askısı bulunur (Şekil 4.21). Üzerinde çan bulunmayan yapı elemanı, Galata Kulesi Sokağı üzerinden görülebilmektedir.

Şekil 4.21 : Eski manastır çatısındaki çan askısı(SPPKA).

Vaziyet planında özgün eski manastır yapısının oturduğu alan üzerinde bu yapıya müdahale edilerek oluşturulmuş iki ek yapı bulunmaktadır (Şekil 4.22).

Şekil 4.22 : Ek yapıların yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).

Çalışma kapsamında bu yapılar 1 numaralı ve 2 numaralı ek yapı olarak adlandırılmışlardır. Yapım yılları hakkında bir bilgiye erişilememiş olan binalar, özgün eski manastır yapısının kapsadığı alan içerisinde konumlandırıldıkları için bu başlık altında ele alınmışlardır. Mimarî ve tarihî durumları değerlendirildiğinde niteliksiz bulunan yapılar ve özgün yapıyla olan ilişkileri “5.1 Vaziyet Planı Restitüsyonu” başlığı altında, yapıların sorunları ise “Restorasyon” bölümünde “Niteliksiz Eklerin Kaldırılması” başlığı altında detaylı olarak ele alınmıştır.

Eski manastır ile kilise arasında, ikinci avlunun güneydoğu yönünde iki yapıya ayrı ayrı servis yapan merdiven hacimlerini içeren kütle 1 numaralı ek yapı olarak adlandırılmıştır (Şekil 4.23). Bu yapı özgün manastır yapısında mekânsal bozulma yaratmıştır. Binanın ortasında bulunan sahanlıklarla iki ucundaki kilise ve eski manastırı birbirine bağlanmaktadır. Yapım yılı hakkında bir belgeye ulaşılamayan bu ek yapının Eski İtalyan Okulu’nun açılması için hazırlıkların başladığı 1925 yılı ile okulun kapandığı 1970 yılları arasındaki dönemde inşa edilmiş olduğu düşünülmektedir. Strüktürel açıdan kötü durumda bulunan yapı, kiliseye servis yapan merdivenleriyle oldukça konforsuz bir iniş-çıkış deneyimi yaratmaktadır.

Şekil 4.23 : İkinci avlunun güneydoğusundaki 1 numaralı ek yapı (Güçlü Prifti, 2017).

Avlunun kuzeybatı yönünde bu yapıyı karşılayan zemin katında çamaşırhane, birinci katında mutfak ve teras olarak inşa edilip sonradan kapalı mekâna dönüştürülen

üçüncü katında oturma alanı bulunan yapı inşa edilmiştir. Betonarme olan bu yapı iki numaralı ek yapı olarak isimlendirilmiştir (Şekil 4.24).

Şekil 4.24 : İkinci avlunun kuzeybatısındaki 2 numaralı betonarme ek yapı (Güçlü Prifti, 2017).

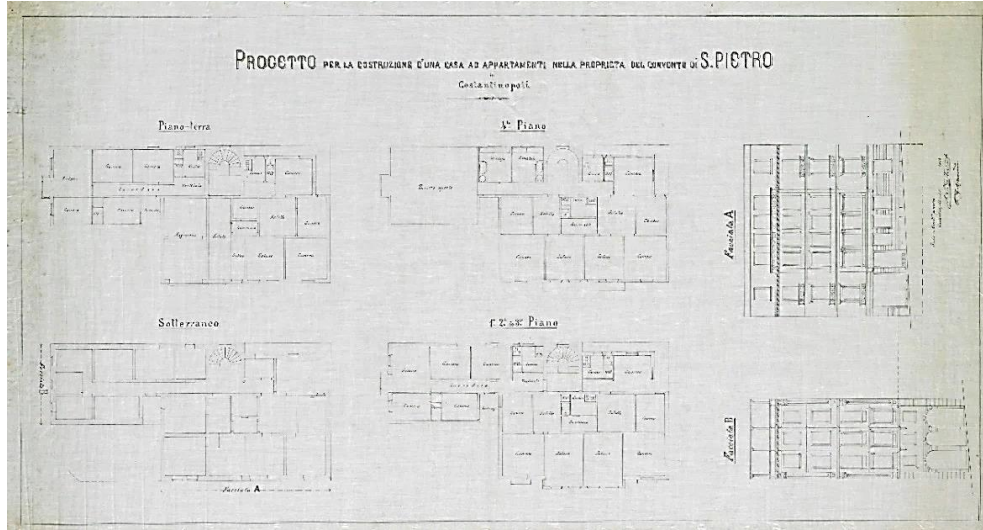
4.3.4 Saint Pierre Apartmanı

Saint Pierre Apartmanı, yaklaşık 350 m²lik alana oturan ve konut işlevini günümüzde de sürdüren bir yapıdır. Güneydoğu yönünde Galata Kulesi Sokağı'na cephe veren yapı, güneybatı yönündeki dar cephesiyle sokağın en alt kotundan kolaylıkla görülmektedir (Şekil 4.25). Plan üzerinde dikdörtgen şekilli bir parselde yerleşen yapı sokağın kıvrılarak indiği köşeyi kapsayan (38 numaralı parsel) Halil Paşa Apartmanı (Goad Haritası, Şekil 4.2) adıyla da anılan ve günümüzde Baylosuites Galata adıyla butik otel olarak hizmet veren yapıyı L formunda çevreler. 1906 yılında, mimar Guiseppe Gallerini tarafından hazırlanan yapıya ait çizimler kilise arşivinde bulunmaktadır (Şekil 4.26). Saint Pierre Apartmanı'na Galata Kulesi Sokağı üzerinden üç basamakla çıkılan çift kanatlı demir kapının ardından erişilir. Yapı inşa edildiği tarihten itibaren kapsamlı bir restorasyon geçirmemiş, basit onarımlarla özgün halini büyük ölçüde korumuştur. Beş katlı yapının her katında üç daire bulunur. Birinci, ikinci ve üçüncü kat planlarında tüm dairelerin geniş bir salon, koridor veya holden erişilen odalarla birlikte tuvalet ve mutfak birimleriyle birlikte planlandığı

görülmektedir. Giriş katında merdiven holü altından geçilerek erişilen kapı, yapının kuzeybatısındaki manastır yapısı ile arasında bulunan bahçeye açılır.

Şekil 4.25 : 1938 yılına ait bir fotoğrafta Galata Kulesi Sokağı ve Saint Pierre Apartmanı (Url-01).

Şekil 4.26 : Saint Pierre Apartmanı projesi (SPPKA, No.70).

Günümüzde merdiven holüne sonradan eklenmiş asansör bulunmaktadır. Yapıya ait kira kontratları kilise arşivinde bulunmaktadır (Şekil B.9, Şekil B.10). Kira geliri, kilise ve içinde bulunduğu yapı topluluğunun ihtiyaçları için kullanılmaktadır.

Şekil 4.27 : Saint Pierre Apartmanı'nın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2016).

4.3.5 Yeni manastır yapısı

1928-1930 yılları arasında inşa edilmiş yapı, kuzeydoğu-güneybatı doğrultusunda, Galata sur duvarlarına paralel olarak inşa edilmiştir. Yapının mimarı Alfredo Michelini'dir. Mimarla 23 Şubat 1928 tarihinde yapılan sözleşme ve mimara yapılmış olan ödemelere ait tarih ve tutar bilgilerinin yer aldığı evraklar kilise arşivinde bulunmaktadır (Şekil B.11, B.12). Kilise arşivinde yapının ilk taşının koyulması ve kutsanması esnasında çekilmiş bir fotoğraf da yer almaktadır (Şekil 4.28). Arazideki kot farkı sebebiyle yeni manastır yapısı farklı kat planlarına sahiptir. En alt katını, yaklaşık 87 m²lik alana sahip sagrestiya mekânı oluşturur. Paralelkenar formundaki mahallin ortasındaki iki kolon, yeni manastır yapısını taşımaktadır (Palazzo ve Raineri, 1943, s.30). Sagrestiya mekânı, “Kilise ile birlikte kullanılan diğer mahaller” başlığı altında detaylı olarak tanıtılmıştır. Birinci avlunun kuzeydoğusunda bulunan ferforje çift kanatlı kapının ardında, üst avluya çıkan merdiven yer almaktadır. Üst avlu üzerindeki beş basamak çıkılarak yeni manastırın birinci kattaki giriş kapısına ulaşılır. Bu kat yaklaşık 137 m²lik alana sahiptir.

Şekil 4.28 : Yeni manastır inşaatı esnasında çekilen bir fotoğraf, arkasında “1° pietra del convento S. Pietro in Galata” notu bulunur (SPPKA).

Kilisenin bema penceresine yaslanan dua odası, okuma odaları bu katta bulunmaktadır. Çan kulesine erişimi sağlayan üst geçite ise yapının güneybatı ucundaki kapıdan ulaşılır. Birinci kattaki giriş kapısının yanında manastır yapısına paralel uzanan üst kottaki bahçeye çıkan merdiven bulunur. Bahçe kotundan ulaşılan ikinci katta altı adet kemer ve yedi sütunun tanımladığı arkadlı yapı konumlanmıştır (Şekil 4.29).

Şekil 4.29 : Üst kottaki bahçeden, yeni manastır yapısına bakış (1929), (SPPKA No:0340611000).

Birinci kat girişi üzerine hizalanan en doğudaki kemer hizası altında ikinci katın giriş kapısı bulunur. İkinci kat planında arazinin yarattığı kot farkından kurtulan yapı, yaklaşık 360m²lik zemin alanına ulaşır. Yapının son katı olan üçüncü katta arkadlı bölümün üzeri balkon mekânını oluşturur. Bu katta Dominiken Kardeşler’e ait yaşam alanları bulunur.

Şekil 4.30 : Yeni manastırın yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2016).

4.3.6 Rosario Apartmanı

Galata Kulesi Sokağı 48 numarada bulunan apartman yapısı Saint Pierre Hanı ve Taş Yapı arasında inşa edilmiştir. 1955 yılında yapımı tamamlanan betonarme bina, aynı yerde bulunan eski Rosario Apartmanı'nın adıyla anılmaktadır. Yaklaşık 160m² lik alana oturan yapı, Galata Kulesi Sokağı'na bakan 16,3 m uzunluğunda cepheye sahiptir. Sokağın yükselen kısmında üç katlı olan yapı, Saint Pierre Hanı yanında dört katlı olarak gözlemlenir. Yapının girişi cephenin ortasında yer alır. Kapının iki yanındaki pencereler, üst katta balkona dönüşür. Yapı oldukça yalın olan mimarisiyle sokak üzerinde dikkat çekmez (Şekil 4.31).

Şekil 4.31 : Galata Kulesi Sokağı üzerinden Rosario Apartmanı cephesi (Güçlü Prifti, 2017).

4.3.7 Giriş avlusu (birinci avlu)

Galata Kulesi Sokağı üzerinde yer alan çift kanatlı demir kapının ardındaki iki basamaktan inilerek karo mozaik kaplı avlu mekânına erişilir. Avlu mekânı kuzeybatısını kilise ve eski İtalyan Okulu yapısı kütle hareketlerinin şekillendirdiği, dikdörtgene yakın bir formdadır. Avlunun uzunluğu yaklaşık 20 m iken genişliği 2,5 m ile 5,1 m ölçüleri arasında değişiklik göstermektedir. Avluya açılan altı adet kapı bulunmaktadır, bu kapılar aşağıdaki fotoğraf üzerinde numaralandırılmıştır (Şekil.4.32). Avlunun kuzeyinde üzerinde haç bulunan üçgen alınlıklı kapı (no:3), arkasındaki şapel yapısına erişimi sağlar. Avlunun kuzeydoğusundaki ilk kapı mahzene (no:4), ikinci kapı (no:5) ise üst kottaki manastır yapısına çıkan merdiven sahanlığına açılır. Bu cephe üzerindeki üçüncü kapı (no:6), Saint Pierre Apartmanı'nın sadece bu kapıdan erişimi olan bağımsız bir mahalline erişimi sağlar.

Şekil 4.32 : Galata Kulesi Sokağı üzerindeki kapıdan çekilmiş birinci avlu fotoğrafı (2017).

Güneybatı yönündeki ilk kapı kiliseyle sokak arasında inşa edilmiş olan Taş Yapı'ya (misafirhane) açılır. Avlunun güneybatısında bulunan ilk kapı (no:1) misafirhane yapısının küçük bir bölümüne açılır. İkinci kapı (no:2) kiliseye ziyaretçilerin giriş yaptığı kapıdır.

Avlunun güneybatısındaki kilisenin beden duvarı üzerinde ve bu duvarı karşılayan kuzeydoğu yönündeki mahzen mahallinin duvarı üzerinde mermer mezar taşları bulunmaktadır (Şekil 4.33). Çeşitli boyut ve formlardaki otuz adet mezar taşının getirildiği yer hakkında bir belgeye ulaşılammıştır ancak bu alanın bir mezarlık olduğu sanılmaktadır. Taşların fotoğraflarının çizim üzerinde ölçeklendirilmiş hali ile hazırlanan liste eklerin başında A bölümünde bulunmaktadır.

Şekil 4.33 : Birinci avluya ait kroki ve mezar taşları (Güçlü Prifti, 2017).

4.4 Plan Özellikleri

Kiliseye ziyaretçilerin giriş yaptığı kapı, giriş avlusunun güneybatısında bulunan ikinci kapıdır. Yapının zemin katında bulunan mekânlar; narteks, naos, bema ve apsidir. Narteksten ahşap merdivenle ulaşılan galeri katı ve devam eden ahşap merdivenle ulaşılan koro katı kilisenin üst kotlarında bulunan diğer mekânlarıdır (Şekil 4.34).

Birinci balkonda Camilla Bianchi'nin eseri olan org yer alır. İkinci balkon önceki dönemlerde çevredeki Katolik okullarında öğrenim gören öğrenciler için ayrılmıştır. (Palazzo ve Raineri, 1943, s.30). Ayrıca kilise yapısının naos mekânının güneydoğu duvarındaki kapı boşluğundan erişilen şapel mekânı ve bu mekânın kuzeyinde kilisenin güneydoğu duvarına yapışık olarak inşa edilen manastır yapısının en alt katındaki sagrestiya mekânı dini ritüellerde kilise yapısıyla birlikte kullanılmaktadır.

Kilise yapısının iç mekânı kuzeybatı ucunda yarım daire formundaki apsisle sonlanmaktadır. Toplam 376,3 m²'lik bir alana oturan yapının dış duvarları, kuzeydoğu yönünde 32,85 m, güneybatı yönünde 33,2 m, güneydoğu yönünde 9,7 m kuzeybatı yönünde 9,8 m'dir. Naos mekânı boyunca yapı güneybatı ve kuzeydoğu yönünde 1,10 m uzunluğunda genişleyerek narteks ve bemadan farklılaşır. Naos mahalli içerisinde, dış duvarlar arasındaki uzunluk 11,80 m'ye ulaşır.

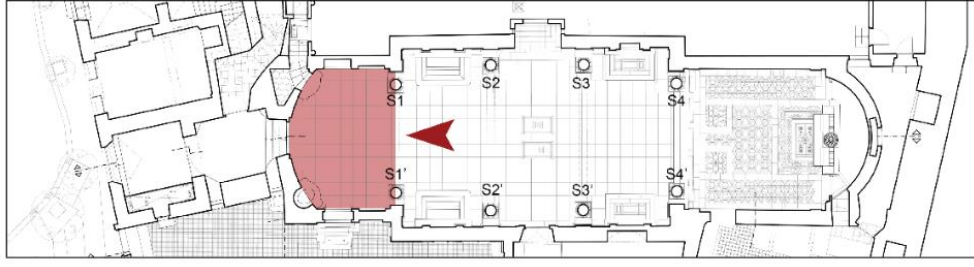

Şekil 4.34 : Plan ve kesit üzerinde yapının bölümleri (Güçlü Prifti, 2017).

4.4.1 Narteks

Kiliseye ziyaretçilerin giriş yaptığı 48,8 m² büyüklüğündeki narteks mekânı yapının güneydoğusunda koro katı izdüşümünde bulunmaktadır. Bu mahallin iç genişliği güneybatı ve kuzeydoğu duvarı arasında 8,07 m'dir. Narteks mekânı duvar vb bir elemanla naostan ayrılmamaktadır; ancak konumu ve kullanımı nedeniyle S1 ve S1' kodlu sütunlara kadar olan alan narteks olarak adlandırılmıştır. Sütunlar (S1-S1') ile eğrisel güneydoğu duvarı arasındaki uzunluk eğrisel duvar başlangıcında 5,10 m, kilisenin uzun orta aksında ise 6,7 m'dir. Ziyaretçiler narteks mekânına birinci avlu üzerinde bulunan arka arkaya sıralanmış 3 adet çift kanatlı ahşap kapı boşluğundan geçerek erişirler. Birinci avlu cephesindeki ilk kapı (K01), kilise dış duvarından 0,3 m uzaklıkta avlu üzerinde bulunmaktadır. 1,5 m genişliğinde açıklığa oturan çift kanatlı 2,58 m yüksekliğinde ahşap kapının üzerinde kenetli metal levha ile örtülmüş tek yönde eğimli saçak ve eğim bitiminde yağmur suyu oluğu konumlanmıştır. Birinci kapının ardında yer alan ikinci kapı (K02), kilisenin 0,8m kalınlığındaki dış duvarı içerisinde katlanarak karşılıklı iki yana toplanan ahşap kanatlı kapıdır. Kapının

bulunduğu dış duvar üzerindeki açıklık 1,55 m genişliğinde ve 2,70 m yüksekliğindedir.

Şekil 4.35 : Plan üzerinde narteks konumu ve güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Üçüncü kapı (K03) ise narteks mekânı içerisine doğru beden duvarından 0,30 metre uzaklıkta oluşturularak yan yüzlerinden duvara bağlanmıştır. Çift kanatlı ahşap kapı 1,48 m genişliğinde ve 2,50 m yüksekliğinde bir açıklık oluşturur. Kapının yanında 0,13 m derinliğinde yüksekliği 2,72 m ile 3,55 m yükseklikleri arasında oluşan kemerle tamamlanan 1,53 m genişliğinde bir niş bulunmakta, bu niş içerisinde vaftiz teknesi yer almaktadır (Şekil 4.36). Nişin önünü ferforje kapılı parmaklık kapamaktadır. Kilisenin boyuna orta aksında nişin simetrisinde 0,21 m yüksekliğindeki mermer basamağın üzerinde arkasında galeri katı (balkon) ve koro katına erişimi sağlayan merdiven hacmini bulunduran ahşap tek kanatlı bir kapı (K05) bulunur. Narteks güneydoğuda kilisenin eğrisel duvarı, kuzeybatıda ise naos mekânının başlangıcını tanımlayan 2 adet sütun (S1-S1') ile sınırlanmaktadır. Eğrisel güneydoğu duvarı orta aksı üzerinde misafirhane olarak kullanılan Taş Yapı'ya geçişi sağlayan çift kanatlı 1,80 metre genişliğinde boşluğa yerleşen 3,02 metre yüksekliğindeki ahşap kapı (K04) yer alır. Narteks mekânına girişi sağlayan ahşap kapının (K03) karşısında güneybatı

duvarı üzerinde 0,75 metre kalınlığındaki dış duvar üzerindeki nişe duvarın iç bitişiyle hem yüz olan kemerli bir cam vitrin yerleştirilmiştir.

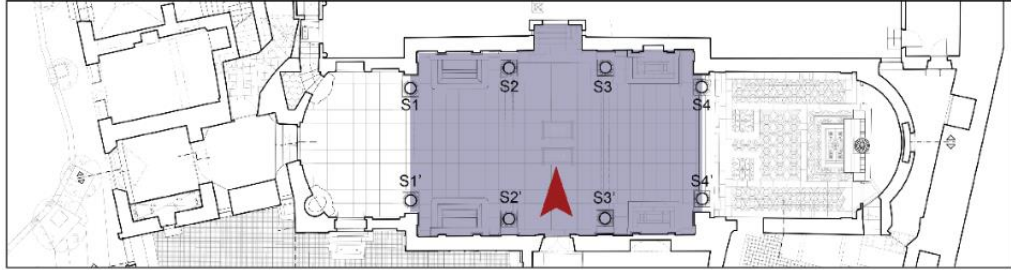
Şekil 4.36 : Solda, giriş kapısı (K03) ve vaftiz teknesine bakış, sağda merdivene erişim sağlayan kapı (K05) ve İsa heykeli nişine bakış (Güçlü Prifti, 2017).

1,04 metre yüksekliğinde ve 1,55 metre genişliğinde mermer plakanın oluşturduğu parapet üzerine ahşap doğramalı cam vitrin oturtulmuştur. Vitrinin arkasındaki nişin içerisinde İsa heykeli bulunmaktadır(Şekil 4.36). Vitrinin yanında güneydoğu duvarı üzerindeki nişi karşılayan 0,13 metre derinliğinde yüksekliği 2,72 metre ile 3,55 metre arasında değişen kemerle tamamlanan 1,53 metre genişliğinde simetrik niş bulunmaktadır. Bu niş içerisinde de karşısındakini karşılayan mermer bir yazıt bulunmaktadır. Narteks mekânını oluşturan güneydoğu, güneybatı ve kuzeybatı duvarları üzerinde zeminden 2,38 metre yükseklikte başlayan 0,31 metre yüksekliğinde kapı açıklıkları ve nişler içerisinde kesintiye uğrayan bir silme yer almaktadır. Mahal zemini mermer ile kaplanmıştır.

Narteks mekânını sonlandıran sütunların aksından yaklaşık 2,30 metre uzaklıkta galeri katı izdüşümü bulunmaktadır. Kısmi olarak narteksi örten galeri katı döşemesi volta döşemedir. Narteks mahallinden bu döşemenin altına bakıldığında, Kilise uzun orta aksı üzerinde yer alan bir kapak izi görülmektedir. Galeri katı üzerinde ise izdüşümü narteksi sınırlayan iki sütuna denk gelen koro katı bulunmaktadır.

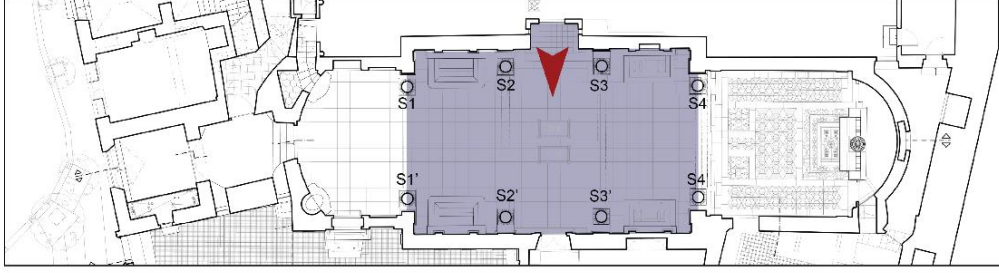
4.4.2 Naos

Narteks ve bema mekânlarının bitiminde yer alan sütunlar (S1, S1' ve S4, S4') ile sınırlanan ve aralarında konumlanan naos mekânı Dominiken mezhebi ibadetine uygun olacak şekilde tek neften oluşmaktadır (Can, C. 1994, s.418).

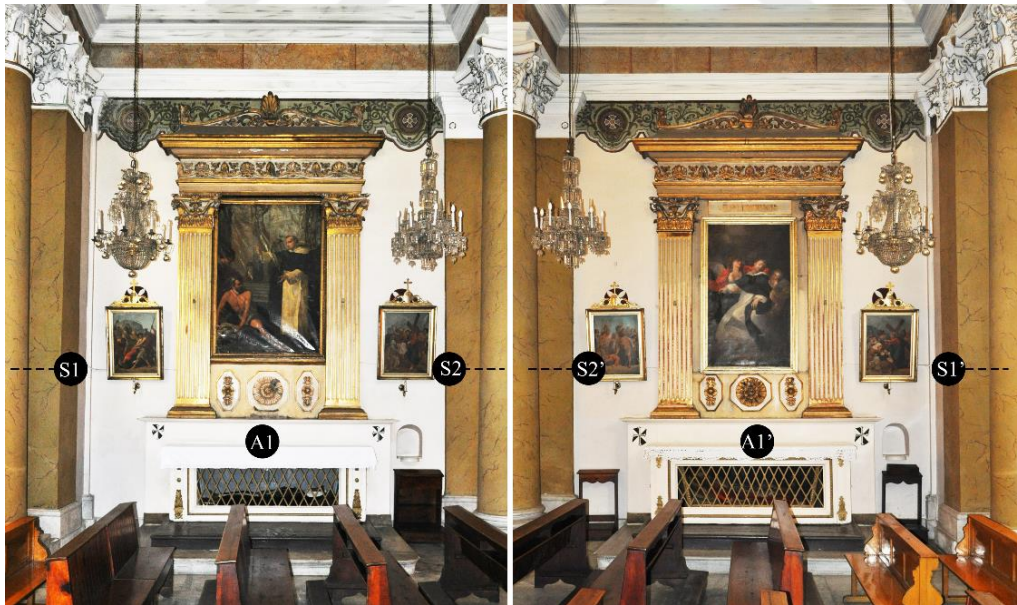

Şekil 4.37 : Plan üzerinde naos konumu ve güneybatı duvarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Dikdörtgen planlı naos mekânı yaklaşık 15,3 metre uzunluğunda ve 10,2 m genişliğindedir. Beden duvarları üzerine oturan bağdadi tonoz 4,45 metre yüksekliğinde bir eğri oluşturarak mekânı kapatmaktadır. Naos mekânı narteks ve bema mekânları beden duvarlarının 1,3 metre genişliğinde çıkma yapmasıyla genişletilmiş bu kısımda yer alan iki sıra karşılıklı sütunlar ile üç dilime ayrılmıştır. S1, S1' ve S2, S2' sütunları arasında kalan dilimde karşılıklı birer adet altar yer alır. Bu altarlara plan üzerinde A1, A2, bunları karşılayan altarlara ise A1', A2' kodlarıyla tanımlanmıştır. A1 kodlu altar Saint Vincenzo Ferreri, A2 kodlu altar Madonna Odighitra, A1' kodlu altar Saint Dominic, A2' kodlu altar ise Rosario Altarı'dır (Şekil 4.39). S1-S1' ve S2-S2' sütun aksları arasında kalan nartekse yakın ilk dilimde güneybatı duvarı önünde Saint Vincenzo Ferreri Altarı, tam karşısında kuzeydoğu duvarı önünde ise Saint Dominic Altarı bulunur. Bu iki altar da mermer birer basamak üzerindeki ahşap platform üzerinde yükselmektedir.

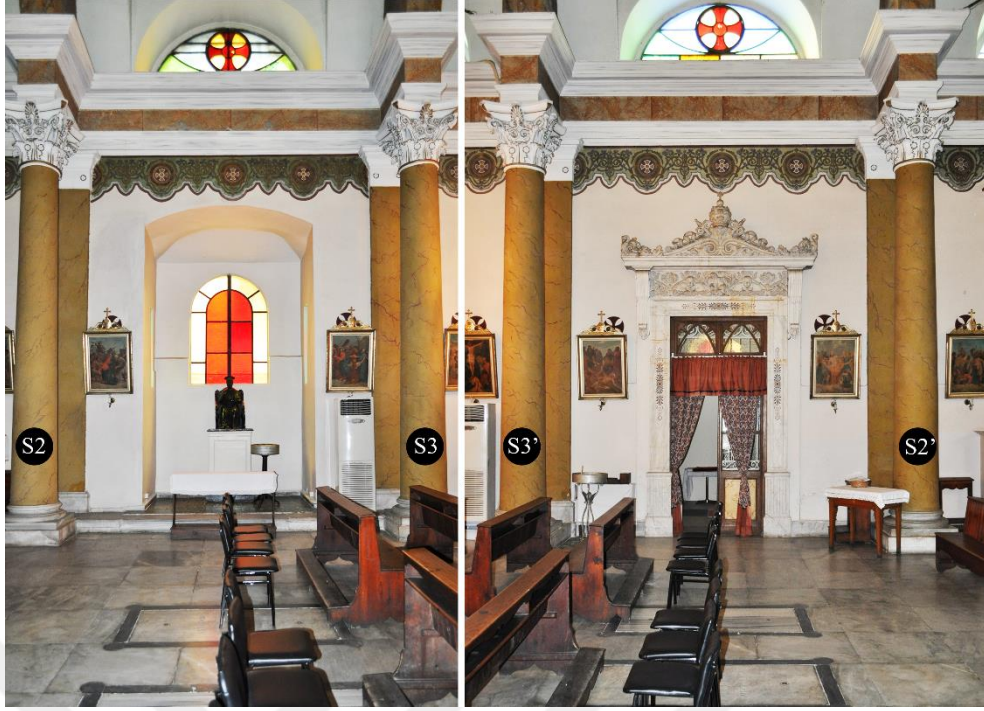

Şekil 4.38 : Plan üzerinde naos konumu ve kuzeydoğu duvarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Şekil 4.39 : Karşılıklı konumlanmış A1 ve A1' kodlu altarlar (Güçlü Prifti, 2017).

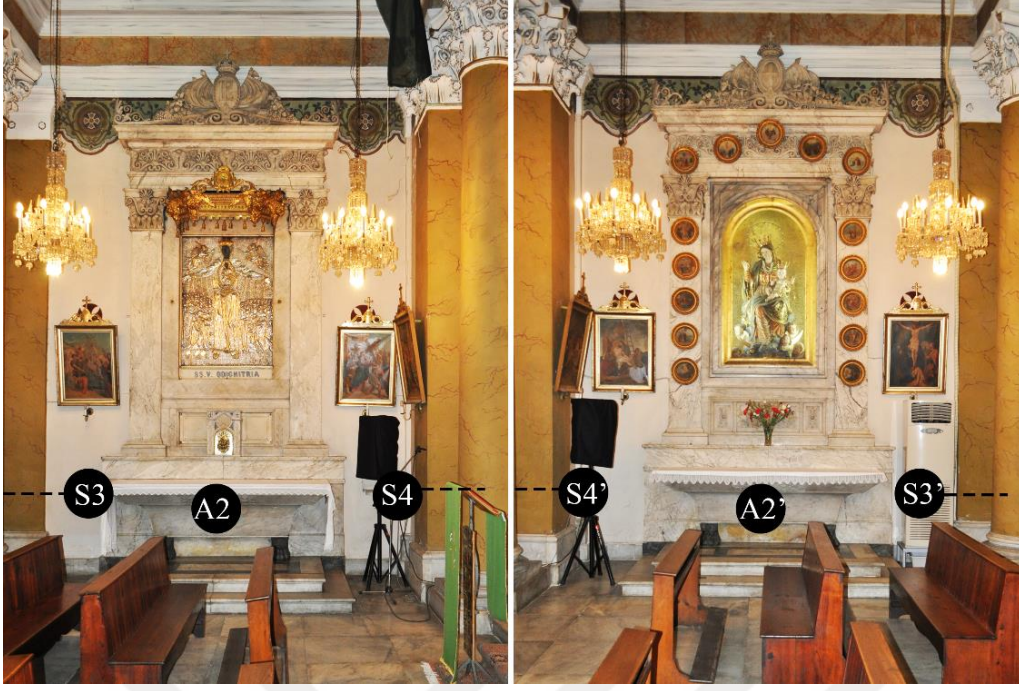
S2-S2' ve S3-S3' sütun aksları arasında kalan orta dilimin güneybatı duvarı üzerinde ikinci avluya doğru bir çıkma, buna karşılık gelen kuzeydoğu duvarı üzerinde ise şapelin giriş holüne açılan çift kanatlı kapı (K07) bulunmaktadır (Şekil 4.40).

Şekil 4.40 : Solda S2-S3 sütunları, sağda S3'-S2' sütunlarına bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Güneybatı duvarı üzerindeki çıkma beden duvarındaki 2,7 m genişliğinde bir açıklığın avluya doğru 1,4 m genişlemesiyle oluşmuştur. Çıkmanın bitimindeki duvar 0,26 m genişliğinde tuğla örgü sistemiyle kapatılmıştır. Güneybatı yönündeki tuğla duvar üzerinde 1,47 m genişliğinde bir pencere açıklığı bulunur. Burada üstü kemer formunda ve 2,10 m yüksekliğinde vitray cam pencere bulunmaktadır. Bu pencerenin önünde Saint Pierre Heykeli bulunmaktadır. 0,28 metre kalınlığındaki kuzeybatı ve güneydoğu duvarları üzerinde ise 0,30 m genişliğinde ve 1,40 m yüksekliğinde sabit dikdörtgen vitray pencere bulunmaktadır. Kilise beden duvarlarından güneybatı yönündeki avluya doğru oluşan bu çıkma mekânının zemini naos zemininden 0,2 m yükseklikte bir platform üzerindedir ve 0,3x0,3m ölçülerindeki karo seramik ile kaplanmıştır.

S3-S3' ve S4-S4' sütun aksları arasında kalan bemaya yakın üçüncü dilimde güneybatı duvarı önünde Madonna Odighitria Altarı (A2) ve karşısındaki kuzeydoğu duvarı önünde ise Rosario Altarı (A2') bulunur (Şekil 4.41). Bu iki altar birbirine eş mermer basamağın üzerinde yer alan mermer platform üzerinde yükselmektedir.

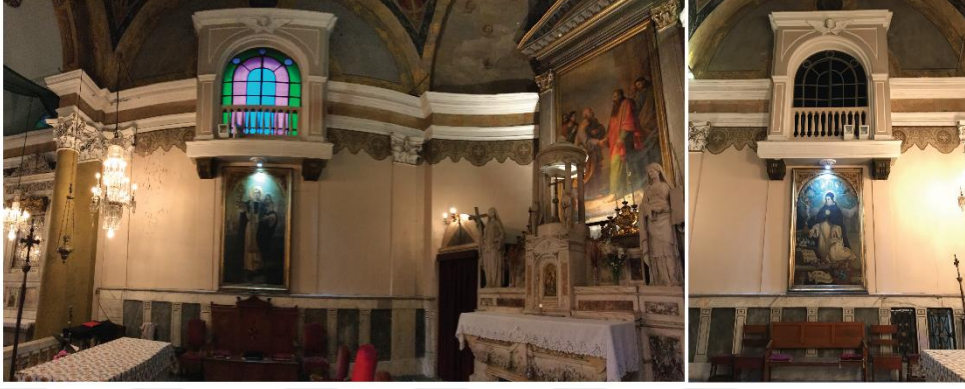
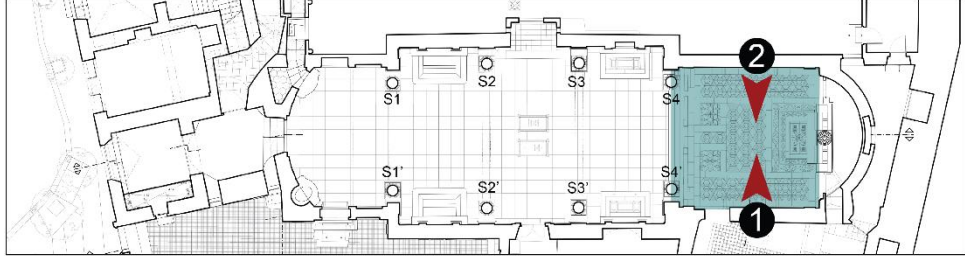
Şekil 4.41 : A2 kodlu Madonna Odigithria ve A2' kodlu Rosario altarı (2017).

Bu üç dilimin orta aksı hizasında 6 m ve 7,55 m yükseklikleri arasında yapının iç mekânını çepeçevre dönen silme hattı üzerinde karşılıklı üçer adet yarım daire formunda pencere bulunmaktadır. Pencerelelerin yerleştirildiği duvardaki açıklığın çapı 2,76 m'dir.

Silme hattı üst kotu (aynı zamanda pencerelerin alt kotu) naos mekânını örten bağdadi tonozun başlangıcını oluşturur. Tonozun yüksekliği orta aksta 11,9 m'ye ulaşmaktadır. Karşılıklı konumlanan sütunlar arasında (S1-S1', S2-S2', S3-S3') yaklaşık 1 m yüksekliğinde ve 0,47m genişliğinde berkitme kemerleri oluşturulmuştur. Kemerlerin üzengi kotu 7,55 m iken, en yüksek noktası 11,80 m'ye ulaşmaktadır. S4-S4' sütunları arasında bulunan berkitme kemeri 0,89 m genişliğinde 0,90 m yüksekliğinin altında daralarak 0,46 m genişliğinde 1 m yüksekliğinde sonlanmaktadır. Kemerler üzerindeki kalem işleri bezeme programı kapsamında incelenmiştir.

4.4.3 Bema

Bema mekânı naos ve apsis mekânları ile sınırlanmış olup kilisenin kuzeybatısında 66,8 m²lik bir alan kaplamaktadır (Şekil 4.43). Kare planlı mekânın boyutları planda 8,2 m x 8,2 m'dir. Naos mekânından S4-S4' sütunları arasındaki 2 basamak ardından +0.55m kotunda erişilen bema mekânı zemini geometrik formlardan oluşan beyaz ve siyah renkte mermer karolar ile kaplanmıştır (Şekil 4.43).

Şekil 4.42 : Bemanın kilise içerisinde konumu ve fotoğrafları; solda (1) güneybatı yönüne bakış, sağda (2) kuzeydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Şekil 4.43 : Yeni manastır yapısı içerisindeki dua odasından (kuzeybatı bema penceresinden) bemaya bakış (Güçlü Prifti, 2016).

Bema mekânı ile naos arasında 0,75 metre yüksekliğindeki mermer korkuluk bulunmaktadır. Korkuluğun orta aksında 1,2 metre açıklığa yerleşen çift kanatlı 0,75 metre yüksekliğindeki pirinç kabartma tasvirlerin bulunduğu ahşap çift kanatlı kapı naos ve bema mekânı arasındaki bağlantıyı oluşturur (Şekil 4.44).

Şekil 4.44 : Bema geçişte konumlanmış ahşap çift kanatlı alçak kapı (Güçlü Prifti, 2016).

Apsis önünde bema mekânı içerisinden üç mermer basamak çıkılarak erişilen ana altar konumlandırılmıştır. Ana altarin iki yanında simetrik olarak mermer çerçeveli ve kırmızı kadife perde ile kapatılan, apsise geçişi sağlayan açıklık bulunmaktadır. Bema mekânı güneydoğu ve kuzeybatı duvarları üzerinde yer alan karşılıklı konumlandırılmış iki adet kemerli vitraylı pencere bulunmaktadır. Bu pencereler yapının içini çevreleyen silme hattını kesintiye uğratar. Güneybatı penceresi ikinci avluya açılmaktayken, kuzeydoğu penceresinin ardında kilise binasına yapışık olarak inşa edilen yeni manastır binasının özel dua odası bulunmaktadır.

Bema mekânının üzeri 7,5 m çapındaki ve 13,17 m yüksekliğindeki kubbe ile örtülmüştür. Kubbeye geçişi sağlayan pandantif elemanları üzerinde yer alan kalem işleri bezeme programı kapsamında incelenmiştir.

A3 kodlu ana altar mimar ve heykeltıraş Giovanni Isola tarafından yapılmıştır. (Palazzo ve Raineri, 1943, s.32). Altarin en yüksek kısmını oluşturan daire formundaki mermer bazanın kuzeybatı yönündeki arka kısmına mimarın ismi ve yapım yılına ait bilgiler işlenmiştir (*I R. PP.Vic. G. Le Lodovico Sura l. Denegri d. Martelletti Arc.º Gio Isola di Carrara.1850*), (Şekil 4.45). Bemanın içerisinde yer alan ana altarin iki basamak üzerinde yükseltilmiş platformu, opus sectile tekniği ile oluşturulmuştur. Opus sectile, farklı form ve boyutlardaki mermer parçalarının dizilimiyle yapılan bir tür mozaiktir (Sözen ve Tanyeli, 2015, s.229).

Şekil 4.45 : Ana altarın arka kısmında Giovanni Isola'ya ait bilgiler (Güçlü Prifti, 2017).

Toskana Bölgesi'ndeki ocaklardan çıkartılan koyu gri renkteki Bardiglio Cappella mermerinden altar basamakları ve rıhtlarındaki eğrisellik oyularak oluşturulmuştur. İki basamak ve üzerindeki platformun oluşturduğu ana kütle, dört mermer parçadan oluşmaktadır. Bu parçaların içerisine üçgen, dikdörtgen gibi geometrik formların yanı sıra eğrisel formlarda ve çiçek motifleri oluşturan breş taşları yerleştirilmiştir. Sarı rengin hâkim olduğu kızıl tonlarda parçaların bulunduğu breş taşı İtalya'da Breccia Dorata olarak tanımlanmakta ve Siena bölgesindeki taş ocaklarından çıkarılmaktadır. Kahverengi-mor içerisinde beyaz parçaların bulunduğu breş taşı ise Toskana bölgesindeki ocaklardan çıkarılmakta ve Breccia di Seravezza adıyla anılmaktadır.

Şekil 4.46 : Ana altar platformu (Güçlü Prifti, 2017).

4.4.4 Apsis

Bema mekânındaki ana altar ile kilise yapısının kuzeybatısındaki bitim duvarı arasında kalan kısım apsis mekânını oluşturur. Bu mekânın genişliği 7,2 m uzunluğundadır. Kuzeybatı duvarındaki en uzak noktaya olan uzaklık ise 2,2 m'dir. Ana altarın arka kısmı geçiş mekânı olarak planlanmıştır ancak günümüzde kilisede kullanılmayan mobilyalar bu kısımda depolanmıştır. Ahşap 35 cm genişliğindeki merdiven ile ana altarın arkasındaki ahşap döşeme üzerine erişilir. Dar merdiven metal elemanlarla döşemeye bağlanmıştır. Apsise geçişi tanımlayan ana altarın iki yanındaki boşluğun üzeri volta döşeme ile kapatılmıştır. Kilisenin kuzeybatısındaki bitim duvarı önündeki korint başlıklı iki pilastr ve üzerindeki kemer formundaki arşitravın çevrelediği Aziz Pietro ve Aziz Paolo'nun resminin bulunduğu tablo konumlandırılmıştır (Şekil 4.47).

Şekil 4.47 : Apsisin kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; solda (1) naostan apsise bakış, ortada (2) altarın arkasına bakış, sağda (3) altarın üst döşemesine bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Bu resim 1847 yılında İtalya'dan getirtilmiştir. Ressamı P. Serafino Guidotti'dir (Gündoğar, H. 2006, s. 35). Apsisin üzeri yarım kubbe ile örtülmüştür. Yarım kubbenin yüzeyi üzerinde Aziz Pietro ve Aziz Paolo resmedilmiştir. Kilise arşivinde, burayı gösteren bir fotoğrafın arkasına 1898 yılı not edilmiştir. Bu yıl, 1894 yılında

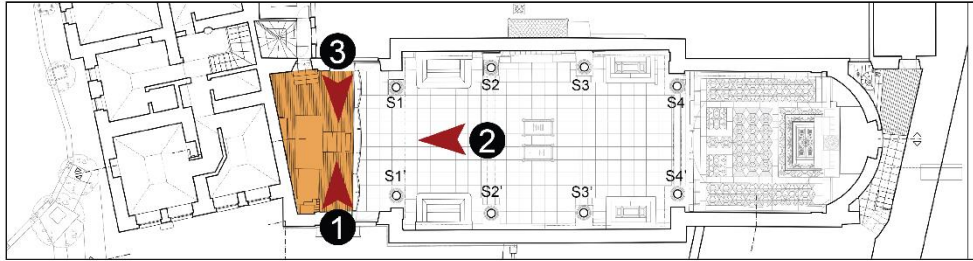
tahrip olan kilisede onarım çalışması sonrasında azizlerin resminin özgün bezeme üzerine yapıldığını göstermektedir.

Şekil 4.48 : Apsisteki tablo ve yarım kubbe yüzeyindeki resim (Güçlü Prifti, 2016).

4.4.5 Galeri (balkon)

Narteksin güneybatısında yer alan ahşap tek kanatlı kapı galeri katı ve koro katına çıkan merdivenin sahanlığına açılır. Ahşap merdivenlerle çıkılan galeri katı 8,1 m genişliğindedir.

Şekil 4.49 : Galeri katının kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; Solda (1) güneybatı yönüne bakış, ortada (2) naostan galeri katına bakış, sağda (3) kuzeydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).

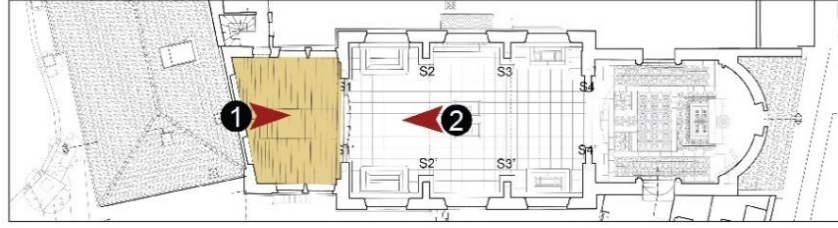
Kilisenin güneydoğu duvarı yaslandığı Eski İtalyan Okulu duvarına ve Galata Kulesi Sokağı cephesine paraleldir. Galeri katına açılan ahşap tek kanatlı kapı beden duvarı üzerindeki 0,75 m genişliğindeki açıklığa oturur. Kapının eşiği galeri katı döşemesinden 1 m yüksekliktedir. Kapının ardından galeri döşemesine eklenen dört ahşap basamak inilerek döşeme kotuna ulaşılır. Döşeme kaplaması 11 cm genişliğindeki masif ahşap parkeden güneybatı-kuzeydoğu doğrultusunda döşenmiştir.

Güneybatı ve kuzeydoğu beden duvarları üzerinde döşemeden 0,8 m yükseklikte 2,65 m çapında yarım daire formunda karşılıklı birer pencere bulunur. Döşeme bitiminde 0,73 m yüksekliğinde yeşil boyalı ahşap dikmelerin oluşturduğu parapet sistemi bulunmaktadır. Ahşap dikmelerin üzerinde 5 cm yüksekliğinde ahşap yüzey ve bunun üzerinde de diyagonal ahşap lataların birleşerek oluşturduğu boşluklu, 70 m yüksekliğindeki paravanla birlikte parapet toplam yüksekliği 1,43 m' ye ulaşmaktadır.

33,4 m² alana sahip galeri katında 1875 yılında yapılan kilise orgu bulunmaktadır. Org Novi Ligure'de Cav. Giuglielmo Bianchi firması tarafından yapılmıştır (Gündoğar, H. 2006, s. 38). Orgun arka tarafında, zeminde üçgen formunda duvardan çıkan bir taş kütle bulunmaktadır. Bu kütle, galeri katı zemin kotundan 0,21 m yüksektedir. Bu taşın üzerinde duvarı ortalayacak şekilde kapatılmış bir boşluk izi görülür. Bu boşluğun Taş Yapı'ya ait bir pencere tarafından oluşturulduğu düşünülmektedir.

4.4.6 Koro katı

Kilisenin güneydoğu duvarı ile S1-S1' kolon aksı arasında, galeri katı (balkon) üzerinde konumlanmıştır (Şekil 4.50). Koro katına ayak basılan döşeme kotu +7.93 iken, naos yönüne doğru bir basamak aşağıdaki +7.64 kotuna düşer. Koro katının toplam alanı 57,6 m² 'dir. Güneybatı ve kuzeydoğu beden duvarları üzerinde döşemeden 74 cm yükseklikte 1,76 m çapında yarım daire karşılıklı ikişer pencere bulunur. Güneydoğu beden duvarı üzerinde iki adet kapatılmış pencere izi görülmektedir. Bunlardan kuzeydoğu yönünde olanı niş görünümündeyken, güneybatı yönündeki nişin üzeri ahşap kapaklarla kapatılmıştır. Kapakların arkasındaki niş içerisine raf yerleştirilen bu alan depolama amacıyla kullanılmaktadır. Bu mahal eskiden civardaki Katolik okullarından gelen öğrenciler tarafından kullanılmaktayken, günümüzde koro katının naosla arası ahşap dikmelere sabitlenen ahşap levhalar ile kapatılmıştır (Palazzo ve Raineri, 1943, s.30).

Şekil 4.50 : Koro katının kilise içerisindeki konumu ve fotoğrafları; Solda (1) apsis yönüne bakış, sağda (2) naostan koro katına bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Kiliseye ait bazı aksesuarlar ve kullanılmayan eşyalar düzensiz bir şekilde burada tutulmaktadır. Mekânı örten tonoz üzerinde neme bağlı sıva dökülmeleri oluşmuştur.

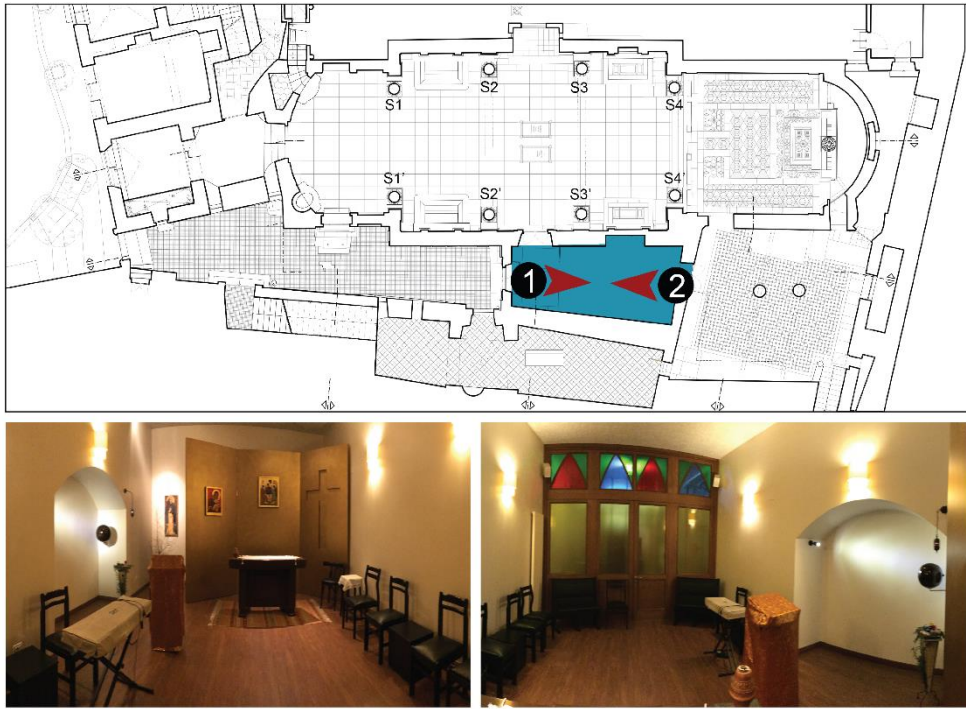
4.4.7 Kilise ile birlikte kullanılan diğer mahaller

Kilisenin içerisinde bulunmayan ancak dinî törenlerin yapıldığı şapel yapısı ve kilise törenleri sırasında bemandan geçişin yapıldığı sagrestiya mahalli, kilise ile mimari ve işlevsel olarak bağlantılıdır. Sagrestiyadan ve birinci avlu üzerinden erişilen mahzen ile apsis çatısı üzerine eklenen çelik çan kulesi de bu başlık altında tanıtılmıştır.

4.4.7.1 Şapel

Şapel mekânının üç adet giriş kapısı bulunmaktadır. Avlunun kuzeybatısındaki çift kanatlı ahşap kapıdan ve kilisenin S2' ve S3' sütunları arasından şapelin giriş holüne erişilir. Bu mekân, birinci avluya şapel arasındaki geçişte bir rüzgarlık işlevi görür. Giriş holünün zemini üç adet yaklaşık 2,15x1,15 m ölçülerindeki mermer blokla kaplanmıştır. Şapel ve hol mekânı arasında plastik doğramalı kapı bulunur. Kapı dört parçadan oluşur; sabit iki parça arasındaki çift kanatlı açılabilir yüzeye sahiptir. Bu kapı yapılan şapel müdahalesi sırasında burada bulunan ahşap doğramalı cam kapı yerine yerleştirilmiştir. Giriş holünün duvarları ve tavanı sıvanmış ve boyanmıştır. Giriş holündeki kapının arkasında bulunan şapele, kuzeybatısındaki çift kanatlı ahşap kapıyla sagrestiya mahallinden de erişmek mümkündür. Pederler günlük ibadetlerini

burada gerçekleştirirler. Kış aylarında hafta içi gerçekleşen ayinler, ısıtmanın daha kolay olduğu şapel mekânında yapılmaktadır. Şapeldeki bozulmalar “Bakımsızlık ve kullanıcı müdahalesinden kaynaklanan bozulmalar” başlığı altında detaylı olarak anlatılmıştır. Burası kilisenin sık kullanılan ancak en çok müdahaleye uğrayarak özgün mimarisini koruyamamış kısmını oluşturur. Yapılan çalışmalarda güneybatı duvarındaki niş içerisine yerleştirilmiş üç bölmeden oluşan ahşap günah çıkarma modülü kaldırılmıştır. Nişin üzerindeki kemerli kısmı da açığa çıkarılarak sıvanmış ve boyanmıştır. Bu nişi karşılayan kuzeydoğu üzerindeki yan yana konumlanmış iki niş ise müdahale esnasında kapatılmıştır. Tavan kotu altında devam eden ahşap silme kaldırılmıştır. Bu fotoğraflarda kilise naosunda bulunan mermer karolara benzeyen zemin kaplaması gözlenmektedir. Ancak müdahalenin sonunda zemin üzerine laminat parke uygulaması yapılmıştır. Tavanında sıva ve boya bitişi görülen mekânda, özgün duruma ait izler neredeyse tümüyle kaybolmuştur (Şekil 4.51).

Şekil 4.51 : Solda (1) şapel kuzeybatı yönüne bakış, sağda (2) şapel güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2017).

4.4.7.2 Sagrestiya

Sagrestiya kelimesi, İtalyancada rahiplerin tören için hazırlandıkları, kutsal eşyaların da saklandığı kiliseye ait bir mekân anlamına gelmektedir. Bizans mimarisinde benzer işlevdeki mahaller, diakonikon adıyla da anılmaktadır.

Sagrestiya kilisenin bema kısmının kuzeydoğusunda, şapel ve Galata sur duvarları arasında kalan, yeni manastır yapısının zemin katıdır. Bu mekânın içerisinde altı adet kapı bulunmaktadır. Güneybatı duvarı üzerindeki çift kanatlı kapı, kilisenin apsisiyle galata surları arasındaki koridora açılır. Bu kapının yanında, kilisenin bema mekânına geçişi sağlayan ve sagrestiya zemininden iki basamak çıktıktan sonra erişilen ikinci kapı konumlanmıştır. Güneydoğu duvarı üzerindeki çift kanatlı kapı, şapele erişimi sağlarken, aynı duvar üzerindeki dördüncü kapı dolap mobilyası içerisine gizlenmiştir. Bu gizli kapının ardında mahzen mekânı bulunmaktadır. Mekâna açılan beşinci kapı, yapının üst katına erişimi sağlayan merdivenin ara sahanlığı üzerindedir. Altıncı kapı ise güneybatı duvarı üzerinde sur duvarı ile yapı arasında kalan bir boşluğa açılır. Üzeri kapatılmış yaklaşık 1,7 m² büyüklüğündeki mekân içerisinde, yedek zemin karosu vb. inşaat malzemeleri saklanmaktadır.

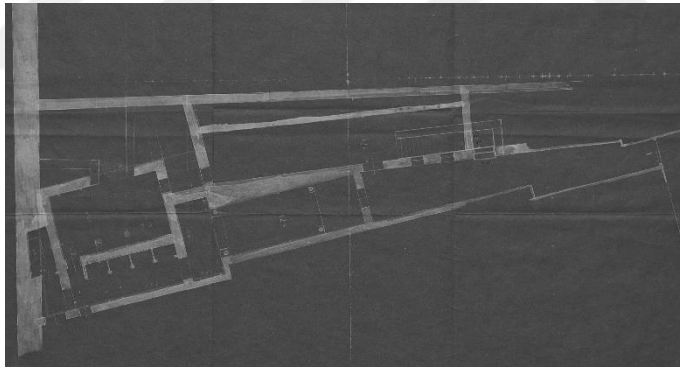

Şekil 4.52 : Sagrestiya iç mekân görseli (Güçlü Prifti, 2017).

Sagrestiya mahalli ortasında iki adet betonarme dairesel formda sütun bulunmaktadır. Yapının inşaatı tamamlandıktan sonra iki sütunun üzerinden geçen kirişlerin arasına, sırtını kiliseye dayanan asansör eklenmiştir. Asansörün yanında boyalı ahşap platformu üzerinde yükselmiş, çekmece ve kapaklı depolama üniteleri olan bir mobilya bulunur. Törende kullanılacak kutsal kitap ve diğer belgeler, bu mobilya üzerinde tutulur. Mobilyanın arkasında, bema ve sagrestiya arasındaki görsel teması

sağlayan cam kısım vardır. Bema tarafında tekrar eden mermer blokların arasına cam yerleştirilerek bir pencere açılmıştır. Bu cam alanın tören esnasında sagrestiya kısmından bema'yı kontrol edebilmek amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Mekânın kuzeydoğu ve güneydoğu duvarları önünde L formunda devam eden büyük ahşap dolap dizisi içerisinde, kiliseye ait dokümanlar ve rahiplerin törenlerde kullandıkları giysiler bulunur. Güneybatı yönündeki Galata surlarının önündeki duvar üzerinde pencereler bulunmaktadır. Sur duvarının payandaları arasında kalan boşluklar üzerinde planlanan pencerelerden çok az da olsa gün ışığı alınmaktadır.

Kilise arşivinde yeni manastır için çizilmiş bir plan bulunmaktadır (Şekil 4.53). Bu plan tamamen uygulanmamıştır ancak yapının tasarım aşaması hakkında fikir vermektedir. Çizim üzerinde sol tarafta bulunan Galata sur duvarları ve sağ taraftaki şapel yapısı arasında sagrestiya mahalli görülmektedir. Günümüzde mahal ortasında bulunan iki taşıyıcı sütun bu planda bulunmaktadır ancak mahal üç parçaya ayrılmıştır, bölmeli kısımların rahiplerin tören için hazırlık yapacağı alanlar olarak tasarlandığı düşünülebilir. Günümüzdeki mahal bu çizimdekinden farklı olarak, herhangi bir bölüntüsü olmayan tek hacim şeklinde kullanılmaktadır.

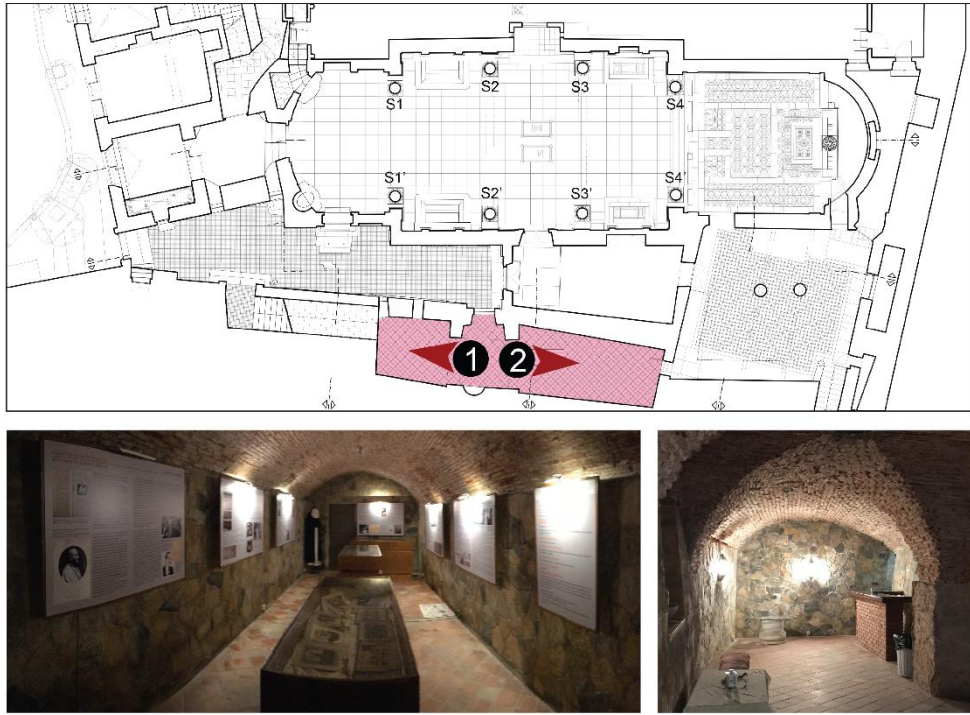
Şekil 4.53 : Sagrestiya, şapel ve mahzenin bulunduğu plan çizimi (SPPKA, No: 03406002001).

4.4.7.3 Mahzen

Mahzen kilisenin kuzeydoğusunda şapelin arkasında bulunmaktadır. Birinci avlu üzerindeki demir kapı ile mekâna ulaşılır. Yaklaşık 3,8 m genişliğindeki mekân, avlunun kuzeydoğusundaki istinat duvarı devamında, güneydoğu-kuzeybatı doğrultusunda konumlanmıştır. Avludan girildiğinde yaklaşık ölçülerindeki kare plan şemasını örten çapraz tonoz güneydoğu ve kuzeybatı yönünde devam eden iki kolda beşik tonoz ile örtülmüştür. Mekânın içerisinde gözlenen tuğla örgü, bu mahallin kilise

yapısından önce inşa edildiğini düşündürmektedir. Tuğla örgü, örtü yüzeyinde ve çapraz tonozun altında girişin iki yanında konumlanan duvar parçasında görülmektedir.

Duvarlarda gözlenen nem problemi nedeniyle, yakın dönemde kayrak taş uygulaması ile duvar yüzeyleri tonoz başlangıç kotuna kadar kaplanmıştır. Zeminde ise 20x20 cm ölçülerinde terracotta karo uygulaması yapılmıştır. İstanbul 1 numaralı Kültür ve Tabiat Varlıkları'nı Koruma Kurulu'nda incelenen dosyada, 3 Ocak 1996 tarihli belgede bu uygulamadan bahsedilmiştir. Raporda, şarap mahzeninde dekor ve temizlik yapıldığı, taşıyıcı duvarlar veya döşemede herhangi bir tahribata rastlanmadığı yazılmıştır. Ancak duvar ve zeminde nem ve tuzlanma problemi gözlenmektedir. Mahzen, kuzeybatı yönünde sagrestiya hizasında sonlanmaktadır. Yeni manastır inşaatı esnasında, bu mekâna müdahale edildiği görülmektedir ancak özgün boyutlarıyla ilgili bir iz veya belge bulunamamıştır.

Şekil 4.54 : Solda(1) mahzen kuzeybatı yönüne bakış, sağda (2) mahzen güneydoğu yönüne bakış (Güçlü Prifti, 2016).

2016 yılı, aralık ayında Dominiken Tarikatı'nın 800. Yıl dönümü kutlamaları kapsamında bu mekânda bir sergi açılmıştır. Arşivdeki eski fotoğraflar, belgeler ve bazı objeler ziyaretçilere sunulmuştur (Şekil 4.55).

Şekil 4.55 : Mahzende açılan sergi (Güçlü Prifti, 2016).

4.4.7.4 Çan kulesi

Çelik sistemde taşıyıcısı yapılmış çan kulesi kilisenin apsis çatısının güneybatı yönündeki köşesinde konumlanmıştır (Şekil 4.56). Çelik profillerin yapıya ne şekilde tespit edildiği bilinmemektedir. Çan kulesi uygulamasının altındaki apsis çatısına zarar verip vermediği araştırılmalıdır.

Şekil 4.56 : Çan kulesinin yapı adası içerisindeki konumu ve fotoğrafları (Güçlü Prifti, 2017).

Yeşil boyalı çelik sistemin kemerleri içerisinde farklı boyutlardan üç adet bronz çan bulunur. Çan kulesine erişim üst geçidin sonundaki 50 cm genişliğindeki basamaklara sahip ahşap döner merdiven ile sağlanır. Kulenin zeminindeki kapak, çivilerle sabitlenmiş ve ölçüm işlemleri esnasında buraya erişim sağlanamamıştır. Dar

merdivenden çan kulesine erişimin zorluğu nedeniyle kuş pisliklerinin yoğun bulunduğu yapıda düzenli bakım yapılamamaktadır.

Kuleden inen askı ipleri, üst geçit ahşap döşemesindeki boşluklardan apsis arkasındaki üçgen kısma inmektedir. Pazar ayinlerinden önce bu ipler çekilerek çanlar çalınır.

Galata sur duvarları arkasındaki boş parselden yeni manastır yapısının kısmi cephesi ile çatısı ve çan kulesi görülmektedir.

4.5 Cephe Özellikleri

Galata Kulesi Sokağı ve kilise yapısı arasında bulunan Taş Yapı (misafirhane) nedeniyle kilise yapısı güneydoğu cephesindeki sokaktan algılanmaz. Apsis yönü olan kuzeybatı doğrultusunda ise yapı Galata sur duvarlarına dayanmıştır. Kilisenin giriş avlusu ve bahçe tarafından kuzeydoğu cephesi ve eski manastır yapısı avlusundan da güneybatı cephesi gözlenebilmektedir.

4.5.1 Kuzeydoğu (giriş) cephesi

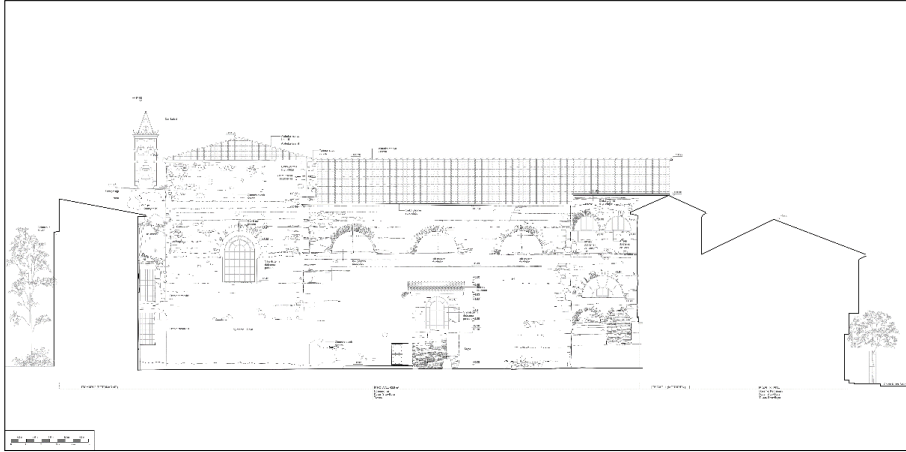

Şekil 4.57 : Kilise kuzeydoğu cephesi

Kilisenin girişi, kuzeydoğu cephesi üzerinde konumlanmıştır. Kuzeydoğu cephesi giriş avlusuna bakar, kiliseye bitişik olan Eski İtalyan Okulu yapısı cephenin devamında avluyu şekillendirmektedir. Kilisenin kuzeydoğusundaki şapel kütlesi ve bemaya yapışık olarak inşa edilen yeni manastır yapısının kapattığı kilise duvarları dış mekândan gözlemlenememektedir.

Yapıya girişi sağlayan ahşap kapı, beden duvarından 0,3m derinliğinde bir çıkma yapar. Çift kanatlı cam yüzeyli, ahşap kapının bulunduğu bu kütlenin üzeri kenetli metal ile örtülmüştür. Kenetli metal saçığın yapıyla birleştiği hattın üzerinde cepheden 10 cm içeride kemer yüzeyi görülür. Kapının üzerindeki kemerin aynısı yanında tekrarlanmıştır. Bu iki elemanın orta aksına ortalanmış şekilde +4,51 m ve +5,94 m yükseklikleri arasına çapı 1,66 m olan yarım daire formundaki ahşap doğramalı galeri katı (balkon) penceresi bulunur. Koro katının iki adet yarım daire formundaki +8,73 m ve +9,67 m yükseklikleri arasındaki 1,6 m çapında ahşap doğramalı pencereleri ise giriş kapısı ve yanındaki kemerin izdüşümündedir. Yapının kuzeydoğu cephesi avlu zemin kotundan 6,9 m yüksekliğinde bulunan silme hizasına kadar sıvanıp boyanmıştır. Bu silmenin üzerinde naos mekânı boyunca 2,75 m çapında üç adet yarım daire formunda metal doğramalı vitraylı pencere sıralanmıştır.

4.5.2 Güneybatı cephesi (ikinci avlu cephesi)

Şekil 4.58 : Kilise güneybatı cephesi

Santi Pietro ve Paolo Kilisesi'nin güneybatı cephesi ikinci avludan ulaşılan eski manastır yapısı cephesine paralel uzanmaktadır. Yapının cephesi 1 ve 2 numaralı ek yapılar arasında gözlemlenir. Cephe boyunca kuzeydoğu cephesinin izdüşümünde bulunan vitraylı bema penceresi ve naos bölümü boyunca yan yana sıralanmış üç adet yarım daire şeklindeki pencere açıklığı görülür. Bu pencere boşlukları dış cepheden ışık geçirgen bir membran kullanılarak kapatılmıştır. Bema kütesinin dışında yeni manastır inşaatıyla müdahaleye uğrayarak büyütülen kemerli vitray pencere bulunur. Yapının apsis ve sur duvarı arasında inşa edilmiş duvarı üzerinde, apsis çatısına yerleştirilmiş çan kulesi görülür. Cephe boyunca dökülmüş sıva yüzeyinin arkasındaki

almaşık duvar örgüsünde, kaba yonu taş ve tuğla dizilimleri gözlenmektedir. Naosun orta aksı üzerinde cephede avluya doğru çıkma yapan (içeride San Pietro heykelinin konumlandığı) kütle bulunur. Kütlenin devamındaki platform üzerinde yapı içindeki klimaların dış üniteleri yerleştirilmiştir. Avludaki kuyu, mekânın altındaki sarnıç yapısına dair ipuçları sunmakta ancak suyun yapıyla ilişkisi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır.

4.5.3 Güneydoğu (Galata Kulesi Sokağı) cephesi

Şekil 4.59 : Kilise güneydoğu (Galata Kulesi Sokağı) cephesi

Kilisenin güneydoğu cephesi Galata Kulesi Sokağı'na bakar. Ancak yapıldığı dönemde sokağa cephe verme izni olmadığı için, yapı 18. yüzyılda inşa edilmiş misafirhanenin (Taş Yapı) arkasında konumlanmıştır. Misafirhane yapısının sokağa bakan cephesi yaklaşık 21,2 m uzunluğundadır.

Galata Kulesi Sokağı, kilise kapısının hizasında yaklaşık 90 derecelik bir açıyla kıvrılmaktadır. Sokağın kıvrıldığı bu kısımda Saint Pierre Apartmanı ve Halil Paşa Apartmanı cephesi görülür.

Saint Pierre Apartmanı ile misafirhane yapısı arasındaki boşlukta birinci avluya girişi sağlayan boşluğa oturan çift kanatlı demir kapı bulunur. Kapının güneybatısındaki ahşap çerçeveli tabela içerisinde “Chiesa Dei Santi Apostoli Pietro E Paolo In Galata” ve en altta “Sen Piyer Kilisesi- Karaköy” yazısı bulunur. İki yazının arasında “S. Messa Festiva Ore 11:00, S. Messa Feriale: Ore 7:30” şeklinde ayın saatleri yazmaktadır. Ancak özel günlerdeki törenleri, mevsimlere göre değişiklik gösteren

törenleri ve duyuruları bu pano üzerinden yapmak mümkün değildir. Çift kanatlı demir kapının üzerinde “*D. O. M. Ecclesia S.S. Ap. Petri et Pauli Ord. FF. Praeo*” yazısının içerlek olarak yer aldığı döküm plaka bulunur. Yazıtın yukarısındaki silmenin üst yüzeyine haç yerleştirilmiştir. Giriş kapısının güneybatısında misafirhane (Taş Yapı) konumlanmıştır. Bu yapının sokak üzerinden erişilen beş adet kapısı bulunur.

Avlu kapısının yanındaki ilk kapı, kilisenin inşa edilmesiyle birlikte yerleştirilen, yapının narteksine ulaşmak için kullanılan çift kanatlı kapıdır. Kanatların yüzeyinde demir perçin ile Dominiken arması, anahtar ve çiçek motifi uygulaması yapılmıştır. Bu kapının üzerinde üçgen alın ve yukarısındaki tepe penceresi bulunur. Yuvarlak pencerenin içerisinde ferforje eşit kollu haç yerleştirilmiştir. Bu özel giriş, 1,75x2,94 ölçülerinde bir boşluktan ziyaretçilerin yapıya kolaylıkla erişmesi için mevcut yapıya müdahale edilerek oluşturulmuştur. Kilisenin açıldığı dönemdeki yoğun kullanımı, sokaktan hemen erişilen ve nartekse geçişi sağlayan rotanın oluşturulmasında önemli bir faktör olmuştur. Üçgen alınlık ve üzerindeki pencere ile kapı anıtsal bir görünüme kavuşarak, yapı üzerindeki diğer kapılardan ayrılmıştır.

Kiliseye girişi sağlayan demir kapının güneybatısında günümüzde garaj olarak kullanılan bölüme erişimi sağlayan alüminyum kapı bulunur. 3x3 cm kesit ölçülerine sahip kutu profillerin üzerindeki altı parçadan oluşan alüminyum levhalar ile garaj kapısı oluşturulmuştur. Araba girişini sağlayabilmek amacıyla duvar üzerinde 1,8x3,10m ölçülerinde bir boşluk açılmıştır. Garaj kapısının üzerinde 0,8x1,3m ölçülerinde iki adet pencere boşluğu görülür. Pvc doğramayla değiştirilen özgün pencerelerin üzerinde sivri kemer bulunur.

Garaj kapısının güneybatısındaki kemerli boşluğa oturan çift kanatlı kapı bulunur. Bu kapının devamındaki iki demir kapı ise yapının bodrum katına erişimi sağlamaktadır.

Yapının birinci katında taş konsollar üzerinde yaptığı 60 cm ölçüsündeki çıkma sokak cephesinde 7 metre uzunluğundadır. Güneybatı yönündeki son taş konsol cepheden 45 derecelik bir açıyla uzaklaşarak, Taş Yapı’nın güneybatı cephesine döner. Çıkma yapan kütle ile Rosario Apartmanı arasındaki teras, üzerindeki ahşap kırma çatıyla örtülmüştür. Teras döşemesinin altında demir parmaklıklı iki pencere bulunur.

Misafirhane yapısının arkasından kilisenin güneydoğu duvarı görülür. Bu cephe üzerinde kotları arasında kapatılmış pencere boşlukları gözlenmektedir. Pencere boşlukları genişlik ve yükseklik olarak koro katının güneybatı ve kuzeydoğu

cephesindeki pencere boşluklarıyla aynı ölçüdedir. Özgün halinde boyalı olan cephede zamanda dökülen sıva yüzeyleri arkasındaki taş ve tuğla örgüsü kısmi olarak gözlenebilir.

Kilise yapısının güneybatısında eski manastır ile arasında inşa edilen 1 numaralı ek yapı (merdiven yapısı) görülür. Marsilya kiremiti ile örtülen çatı üzerinde ikiz kemerli eski çan kulesi konumlanmıştır. Bu eleman üzerinde çan bulunmamaktadır. Üçgen formunda çatı yüzeyi oluşturan çan kulesinin üzerine demir haç yerleştirilmiştir. Buraya erişimi sağlayan müdahale kapağı, çatı yüzeyi üzerinde, çan kulesinin arkasında bulunur.

Galata Kulesi Sokağı akşamları fazla aydınlatılmayan ve تنها olan bir sokaktır. Misafirhane yapısı ve avlu giriş kapısı ve Saint Pierre Apartmanı'nın sokağa bakan cephesi üzerinde sürekli olarak tekrarlanan grafiti uygulamaları yapılmaktadır.

Bu grafitiler yapıya hasar verirken, gençlerin önünde fotoğraf çekmek istediği popüler bir cephe oluşturmaktadır.

4.6 Malzeme, Yapım Tekniği ve Strüktür Özellikleri

Santi Pietro ve Paolo Kilisesi beden duvarlarında kaba yonu taş ve yatay tuğla dizileri kullanılmıştır. Yapının güneybatı cephesinde dökülen sıvaların arasından duvar örgüsü kısmi olarak algılanabilmektedir. Yapıya girişin yapıldığı kuzeydoğu cephesi avlu zemininden 7,2 m yükseklikte bulunan silme başlangıcına kadar sıvanıp boyanmıştır. Taş ve tuğla dizilerinden oluşan almaşık duvar örgüsü, silme üzerinde gözlenebilmektedir. Kâgir duvarlar kilisenin düşey taşıyıcılarını oluşturmaktadır. Orgun bulunduğu galeri katı (balkon) volta döşeme sistemiyle oluşturulmuştur. Kilisenin örtü sistemini oluşturan ahşap tonozlar ahşap berkitme kemerleriyle dilimlenerek narteks ve naos mekânını, pandantiflere oturan kubbe bema mekânını ve yarım kubbe ise apsis mekânını örterek, yükleri düşey taşıyıcılar üzerinden zemine aktarmaktadır. Tonoz ve kırma çatı arasında ahşap iskelet sistemi olduğu düşünülmektedir ancak yapı içerisinden bu alanı gözlemlemek mümkün değildir. Bağdadi tekniğiyle inşa edilmiş tonoz ve kemerler üzerinde sıvaların dökülen kısımlarından ahşap çıtaları görmek mümkündür. Yapının temellerini gözlemlemek mümkün olmamıştır. Kilise naos mekânı ortasında bulunan üzeri yazılı mermer plakaların altının boş olduğu düşünülmektedir. Bu kısımda yapılacak bir çalışma,

zemin altında mezar vb. bir kullanımı göstererek temel sistemi hakkında bilgi verebilir. Temel sisteminin biçimi, formu ve ölçülerinin araştırılması için giriş avlusu ve ikinci avluda kazı ve sondaj çalışmaları yapılmalıdır.

4.6.1 Duvarlar

Kilisenin beden duvarları kaba yonu taş ve tuğla almaşık örgülüdür. Ortalama beden duvarı kalınlığı 80 cm'dir. Duvarlar iç mekândan sıvanmış ve boyanmıştır. Kuzeydoğu cephesi avlu zemininden +6,9 m yükseklikteki silme hizasına kadar boyanmıştır. Bu yüksekliğin üzerinde özgün taş ve tuğladan oluşan duvar örgüsü gözlenebilmektedir. Güneybatı (ikinci avlu) cephesinde ise dökülmüş sıva tabakasının ardından kısmi olarak taş ve tuğla duvar örgüsü algılanmaktadır. Güneybatı cephesi ortasındaki 26 cm genişliğindeki tuğla duvar örgüsünün sonradan yapıldığı anlaşılmaktadır.

4.6.2 Sütunlar

Yapı içerisinde karşılıklı ve korint başlıklı dörder adet boyalı sütun bulunmaktadır. Dairesel kesitli sütunların merkez noktası beden duvarlarına paralel hat üzerinde 0,9 m uzaklıktadır. Naos mekânı içerisinde yer alan karşılıklı ikişer adet sütunu (S2-S2' ve S3-S3') beden duvarları üzerinde 0,9 m genişliğinde ve duvardan 0,06 m çıkma yapan pilastrlar karşılar. 0,9 m x 0,9 m ölçülerinde 10 cm yüksekliğindeki mermer kaide üzerinde çapı 63 cm olan sütun, başlık altında 47 cm'ye inmektedir. Sütunların üzeri boyalı olduğu için yapım tekniği ve malzemesi görülememektedir. Sütunların gövde yüksekliği 4,70 m'dir.

Bu sütunlara oturan yarım yuvarlak formdaki berkitme kemerleri, 0,46 m genişliğinde ve 1 m yüksekliğinde bir yay oluşturarak, beden duvarı üzerinde devam eden 1,5 m yüksekliğindeki silme uzantısına oturur. Kemerlerin 1 m yüksekliğindeki yan yüzeylerinde Dominiken Tarikatı'na ait amblem üç kez tekrarlanarak kemer yayını dört adet eşit parçaya bölecek şekilde resmedilmiştir. Kemerlerin 0,46 genişliğindeki alt yüzeyinde ise alçı kabartmalı üç tane çiçek motifi bulunmaktadır. Narteks ve naos mekânı arasında kalan karşılıklı birer sütunu beden duvarı tarafında karşılayan lar 0,7 m genişliğinde, beden duvarından 0,18 m çıkma yapmaktadır. Bu pilastrların bitiminde korint başlıklar bulunmaktadır. Karşılıklı sütunların üzerine oturan berkitme kemeri naos mekânındaki diğer iki kemer ile aynı boyutlarda uygulanmış ve aynı şekilde boyanmıştır. Naos ve bema mekânının arasında yer alan karşılıklı birer sütunun (S4-S4') üzerine oturan kemer ise diğerlerinden ölçü ve bezemesiyle farklılaşmaktadır.

Diğer üç kemerde 0,46 cm olan alt yüzey ölçüsü burada 0,92 metre yüksekliğindeki yan yüzeylerin altında 0,9 m iken, bu kotta iki yandan da 0,22 m daralarak 0,46 m genişliğindeki 1 m yüksekliğindeki daha dar alt kemeri oluşturur. Üst kemerdeki orta amblem yerine kesişen iki anahtar ve yılan kabartması konumlanmıştır. Alt kemerin naos tarafındaki yüzeyine çevirisi “Sen Petrus! Sana Gökyüzü Krallıklarının Anahtarını Veriyorum” şeklinde yapılan “Tu Es Petrus... Tibi Dabo Claves Regni Cœlorum” yazılmıştır (Gündoğar, H. 2006, s. 30).

4.6.3 Döşemeler

Naos mekânı zemini mermer ile kaplanmıştır; orta dilim olarak tanımlanan kısmın zemininde 0,7x1,5 m ölçülerinde iki adet mermer karo bulunmaktadır. Bu kapaklar kaldırılamadığı için altına erişim sağlanamamıştır. Batı yönündeki “*Fratrum Sac. Ord. Preadic. Requies MDCCLXV*” yazılı mermer plakanın oturma yaptığı gözlenmektedir. Mermer plakanın üzerinde yazan 1765 yılı, mezar taşının kilise yapımından önce oluşturulduğunu göstermektedir. Mermer plakaların yapı içerisindeki simetrik konumu ve naos boyunca devam eden döşeme kaplamasıyla ilişkisi bu plakaların yapının özgün halinde yerleştirildiğini düşündürmektedir.

4.6.4 Örtü sistemi

Santi Pietro ve Paolo Kilisesi’nin naos ve narteks mekânları bağdadi teknikle sıvanmış ahşap tonoz ile örtülmüştür. Yapının üst örtüsünün taş veya tuğla malzemeye kagir sistemle oluşturulması yerine ahşap sistemle kapatılması ilgi çekicidir. Kilise arşivindeki yapı inşaatı esnasında ve öncesinde alınan borçları gösteren belgeler, ekonomik bir kaygı ile bu kararın alınmış olabileceğine işaret edebilir. Ancak kesin bir söylemde bulunmak için kanıt niteliğinde bir belgeye rastlanmamıştır.

Yapıyı örten tonoz iç yüzeyinden sıvanmış ve beyaz renkte boyanmıştır. Naosun bemaya yaklaşan kuzey kısmında dökülen sıvaların altından bağdadi çıtalarını görmek mümkündür. Çatı arasına erişimi sağlayacak bir eleman bulunmadığı için, çatı sistemini gözlemlemek mümkün olmamıştır. Ancak çatı sisteminin geleneksel ahşap oturtma tekniğiyle yapıldığı düşünülmektedir. Dış mekânda ise tonoz yüzeyinin üzeri beşik çatıyla örtülmüştür. Yapının kuzeydoğu ve güneybatı duvarlarının sonlandığı üst kotu üzerinde çinko yağmur suyu boruları yerleştirilmiştir. 2016 yılında yapılan onarımda pvc yağmur suyu olukları ve iniş boruları çinko malzemeye değiştirilmiştir. Çatı üzerinde zarar görmüş kiremitler ve mahya tuğlaları yenileriyle değiştirilmiştir.

Pendantiflere oturan kubbe, bema mekânını ve yarım kubbe ise apsis mekânını örterek, yükleri düşey taşıyıcılar üzerinden zemine aktarmaktadır. Kubbe üzerinde dört yönde eğimlenen kırma çatı, apsis üzerinde ise tek yöne eğimli dairesel formda çatı inşa edilmiştir. Her iki çatı da alaturka kiremit ile kaplanmıştır. Kubbeyi örten kırma çatının dört kenarında da devam eden yağmur suyu oluğu bulunmaktadır. Buradaki su, kuzeydoğu kenarındaki yağmur suyu iniş borusu ile altındaki beşik çatıya (naos mekânını örten) aktarılmaktadır. Apsis mekânıyla kuzeyindeki Galata surları arasında kalan mekânın üzeri ahşap taşıyıcı sistem üzerinde marsilya kiremit ile kapatılmıştır.

4.6.5 Ahşap elemanlar

Yapı içerisinde örtü sisteminin yanı sıra, altar platformlarında, merdiven ve galeri katı, koro katı korkuluğunda, orgun etrafında ahşap malzeme kullanılmıştır.

4.6.6 Bezeme özellikleri

Kilisede neoklasik ve ampir üslup hakimdir (Can, C. 1994, s. 418). Bezemeler alçı ve mermer malzemelerinden oluşturulmuş, kalemişleri ile vurgulanmıştır.

Alçı bezemeler, zemin kotundan başlayarak tavana doğru, pilastr ve sütun başlıkları, başlıkların üst kotundan başlayarak kesintiye uğradığı alanlar dışında kilisenin iç mekânını saran silme, büyütülmüş bema pencerelerine eklenen balkon dekoru, apsisteki büyük tabloyu çevreleyen pilastr ve kemerli üst eleman ile tonoz ve kemer alt yüzeylerindeki kabartma figürlerinden oluşur.

Kilise içerisindeki korint düzenindeki sütun başlıkları ve duvardaki başlıkları alçıdan üretilmiş elemanlardır (Şekil 4.60). Korint başlıkların yüksekliği 77 cm, genişliği 91 cm'dir.

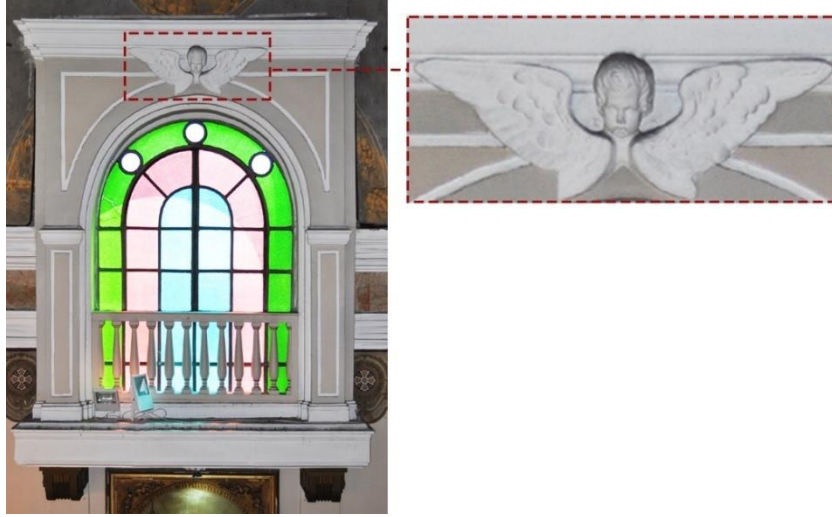
Şekil 4.60 : Yapı içerisinde korint sütun başlığı (Güçlü Prifti, 2017).

Kiliseyi çepeçevre saran alçı silme bemada karşılıklı bulunan pencerelerde ve apsisteki büyük tablo boyunca kesintiye uğrar. Beden duvarından en çok uzaklaştığı en yüksek kısmında 28 cm derinliğinde ve 109 cm yüksekliğindedir. İç mekânda silmenin başlangıç ve bitiş kotları sırasıyla; +6.03 ve +7.13 m'dir. Koro katı döşemesi altında orgun hizasında, alt kotundan yukarıya doğru 74 cm yüksekliğindeki kısmı kesilerek, 35 cm yüksekliğinde devam eder.

Şekil 4.61 : Solda apsiste kesintiye uğrayan silme hattı, sağda koro katı altında org hizasındaki yükseklik değişimi (Güçlü Prifti, 2017).

Bema pencerelerinde yeni manastır yapısı inşası esnasında yapılan müdahaleyle pencere boyutu büyütülmüş ve etrafına balkon görünümü yaratan dekor yerleştirilmiştir (Şekil 4.62). Pencereyi çevreleyen dikdörtgen formundaki eleman alçı malzemeden üretilmiştir. Bu ek arkasındaki beden duvarında bulunan kalem işini de kesintiye uğratmıştır. Pencerenin kemerinin başladığı yüksekliği yakalayan simetrik iki silme yerleştirilmiş, kemerle dikdörtgen formu arasında oluşan alanda tek yüzü eğrisel üçgen formunda girinti yaratılmıştır. Pencere tepe noktasında alçıdan yapılmış kanatlı melek başı figürü yerleştirilmiştir. Bu figürün üzerinde alçıdan üretilmiş tüm kütle boyunca devam eden silme konumlanmıştır. Apsiste bulunan tabloyu alçıdan üretilmiş korint başlıklı iki ve üzerinde yer alan kemerli alçıdan üretilmiş eleman çevreler.

Şekil 4.62 : Bema penceresini çevreleyen alçı balkon dekoru ve pencere üzerinde melek figürü (Güçlü Prifti, 2017).

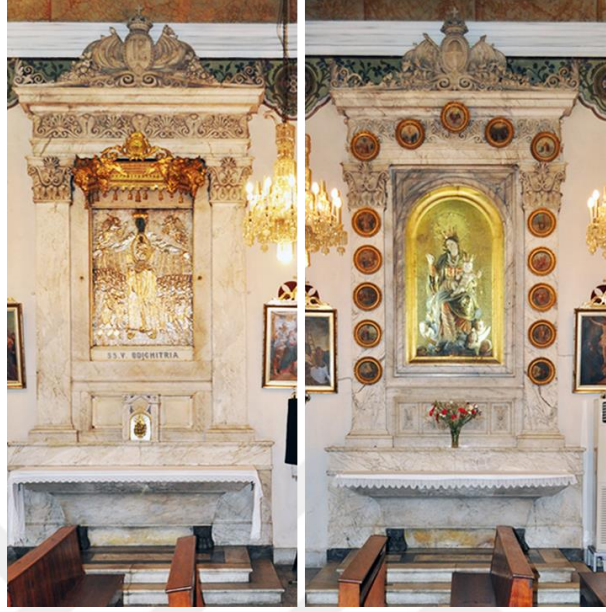
Mekânı örten tonoz yüzeyinde yerleştirilmiş çiçek motifli kabartmalar alçıdan üretilmiştir. Özgün geometrik kalemişlerinin göbeğini oluşturan bu kabartmaların, yapının özgün halinden günümüze ulaştığı düşünülmektedir (Şekil 4.63).

Şekil 4.63 : Tonoz ve kemer yüzeylerindeki boyalı alçı kabartmalar (Güçlü Prifti, 2017).

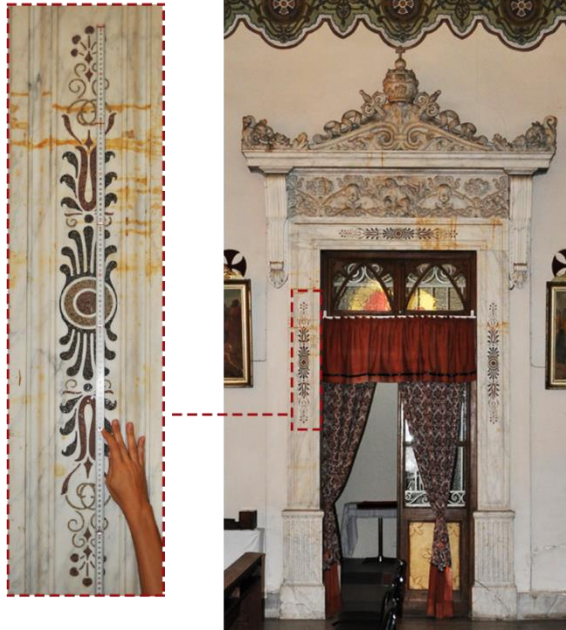
Mermer bezemeler, naosun kuzeybatı yönündeki bemaya en yakın diliminde bulunan karşılıklı iki altarda, ana altarın bütününde ve şapele geçişi sağlayan kapı boşluğu çevresinde kullanılmıştır. Projede A2 ve A2' adıyla kodlanan altarlar, mermerden oluşturulmuşlardır. A2 kodlu altar, güneybatı yönündeki beden duvarı önünde konumlanmışken, A2' kodlu altar ise kuzeydoğu beden duvarı önünde onu karşılar. İki altarın temel olarak simetriye uygun şekilde aynı form ve bezemelerde üretilmiştir. Altarlar iki basamaklı mermer platform üzerinde yükselirler. Tamamı beyaz renkteki Carrara mermerinden üretilmişken, ikinci basamak yani platform üzerinde siyah renkteki Bardiglio Cappella mermeri ile dikdörtgen formu oluşturulmuştur. Mermer baza, iki adet aslan ayağı üzerine yerleştirilmiştir. İki altar, silme kotu üzerindeki

kısımda birbirinden farklılaşmaktadır. A2 kodlu Odighitria altarı üzerindeki eliptik kısım içerisinde IP yazarken, A2' kodlu altarda ise haç figürü bulunur. Silme üzerindeki yapraklı dal ve çiçek figürleri de birbirinden farklıdır.

Şekil 4.64 : Solda A2, sağda A2' kodlu mermer altar (Güçlü Prifti, 2017).

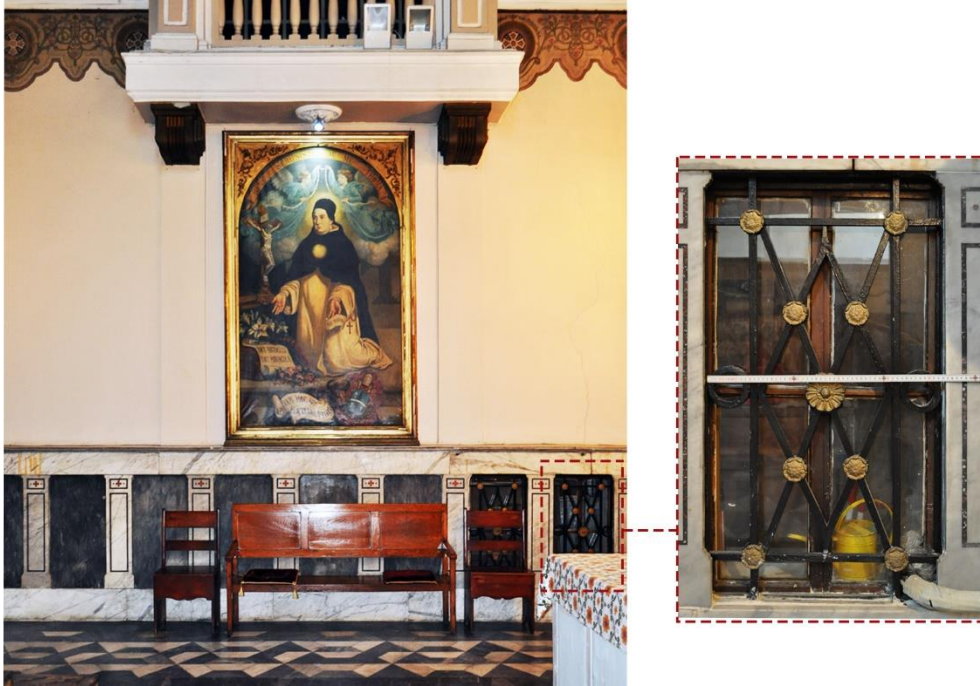
Şapele geçiş kapısı ve ana altar mimar Giovanni Isola'nın eseridir. Şapel kapısı, altar gibi ele alınmış ve içerisine kakma yöntemiyle yerleştirilen renkli doğal taşlar yardımı ile figürler oluşturulmuştur (Şekil 4.65). Buradaki mermer yüzeylerinde renk değişimi gözlenmektedir.

Şekil 4.65 : Kiliseden şapele geçiş kapısı (Güçlü Prifti, 2017).

Ana altar, platformu ile birlikte kilisenin en değerli elemanını oluşturur. Opus sectile yöntemiyle oluşturulmuş platformla ilgili detaylı bilgi “Bema” başlığı altında anlatılmıştır.

Bema boyunca karşılıklı iki duvarda 1,5 m yüksekliğinde mermer plakalardan oluşan bordür devam etmektedir. Bemanın kuzeydoğu yönündeki son üç modülde, mermer göbekler yerine ferforje eleman yerleştirilmiştir (Şekil 4.66). İki modülün arkasında, sagrestiyaya bakan cam yüzey üçüncüsünün hizasında ise duvar görülmektedir. Beden duvarında açılmış bu boşluk sayesinde, tören esnasında sagrestiya ile göz kontağı kurulabilmektedir.

Şekil 4.66 : Mermer bordür dizisi üzerinde açıklık (Güçlü Prifti, 2017).

Naos mekânı, bema ve apsis boyunca silme kotu altında Dominiken arması ve yapraklardan oluşan bezeme duvar boyunca devam etmektedir. Kalem işi de alçı silme gibi bemada karşılıklı bulunan pencerelerde ve apsisteki büyük tablo boyunca kesintiye uğrar.

Kemerlerin alt yüzeyindeki ahşap kabartma çiçek motiflerinin böldüğü içerlek üç bordo bant oluşturulmuş ve çevresi Siena breş taşı deseni görünümünde yeşil fonda boyanmıştır. Tüm kemer yüzeyinde sütun gövdesine benzer mermer deseni uygulaması yapılmıştır. Kemerlerin yan yüzeyleri, yeşil Siena breş taşı

görünümündeki fon üzerinde üç adet Dominiken armasının böldüğü dört gri bant formunda boyanmıştır.

4.7 Yapıda tespit edilen bozulmalar ve nedenleri

4.7.1 Mekânsal bozulmalar

Yapıda gözlenen mekânsal bozulmaların ortaya çıkma nedenleri iki grup altında incelenebilir. İhtiyaca yönelik oluşan mekânsal bozulmalar zaman içerisinde değişen durumlara yapının ayak uydurmasını sağlamak amacıyla yapılan müdahaleler sonucunda oluşmuştur. Bakımsızlıktan kaynaklanan bozulmalar ise, bazı yapı elemanlarının yapıdan kaldırılmasına ve sonrasında aynı yerde yapılan uygulamalar, mekânsal bozulmalara yol açmıştır.

Kilisede değişen kullanım ihtiyaçlarına bağlı olarak, yapı elemanı ölçeğinde yapılan müdahaleler özgün mekân algısında değişikliklere yol açmıştır. Kilisenin günümüze ulaşamamış ahşap merdiveni yerine inşa edilen 1 numaralı ek yapı (merdiven) uygulaması sonucu yapıda meydana gelen bozulmalar bu değişikliklerin ilkidir. Kapatılan kapılar ve pencerelerin yanı sıra, niteliksiz ekler de bazı elemanlara ihtiyaç duyulmaması sebebiyle ilk başlık kapsamında değerlendirilmiştir.

Kilisenin üst kotlarına narteks tarafından erişimi sağlayan özgün merdiven günümüze ulaşamamıştır. Yapının güneybatısında bulunan eski manastır yapısı ve güneydoğusundaki Taş Yapı'nın 1926 yılında İtalyan İlkokulu olarak hizmet vermeye başlamıştır. Civar okullardan gelen öğrencilerle birlikte koro katından törenlerin izlendiği bilinmektedir. Fazla sayıda kişinin üst kota erişmesi için küçük olabilecek özgün ahşap merdiven, daha konforlu olacağı düşünülen ek yapının inşaatıyla birlikte kaldırılmış olmalıdır. Kilise ile eski manastır arasında inşa edilen merdiven yapısının, narteks, galeri katı ve koro katı ile ilişkisini kurabilmek amacıyla yapının güneybatı yönündeki beden duvarı üzerinde kemerli kapı açıklıkları oluşturulmuştur. Bu açıklıklar üzerine her katta birbirinden farklı biçim ve ölçülerde ahşap kapılar eklenmiştir (Şekil 4.67).

Yapının birinci avlu üzerindeki giriş kapısını karşılayan ikinci avlu üzerindeki kapı açıklığı kapatılmıştır. Bu uygulama, eski manastır yapısının ilkokula dönüşmesi ile, rahiplerin kullanımı için oluşturulduğu düşünülen özel kapıya gerek kalmaması nedeniyle yapılmış olabilir (Şekil 4.68).

Şekil 4.67 : Kilise beden duvarı üzerinde açılan geçiş boşlukları soldan sağa doğru: boşluk arkasında nartekse açılan kapı, galeri katı ve koro katı giriş kapıları (Güçlü Prifti, 2017).

Şekil 4.68 : İkinci avlu üzerinde kapatılan kapı boşluğu (Güçlü Prifti, 2017).

1970 yılında Eski İtalyan İlkokulu'nun kapatılmasının ardından, koro katının öğrenciler tarafından kullanımı durmuştur. Parapetin iç kısmından eklenen ahşap levha, mahallin naos hacmi ile kurduğu ilişkiyi koparmıştır (Şekil 4.69). Kilise içinden görünürlüğü ortadan kalkan bu mahal, düzensiz bir depolama alanına dönüşmüştür. Kiliseye ait mobilyaların ve dini elemanların oluşturduğu eşyalar, rastgele konumlarıyla mahal içerisindeki dolaşım alanını kesintiye uğratmaktadır. Bu durum, koro katının kiliseden koparılmış, izole bir mahalle dönüşmesinin yanı sıra, depolanan eşyaların ve bu katın bakım ve temizlik işlerini zorlaştırmaktadır.

Şekil 4.69 : Solda naostan koro katına bakış, sağda koro katından naos yönüne bakış, kapatılan açıklık (Güçlü Prifti, 2017).

Koro katındaki yapı elemanı ölçeğinde yapılan başka bir uygulama ise, Galata Kulesi Sokağı'na bakan iki adet pencere boşluğunun kapatılmasıdır. Kuzeydoğu yönündeki pencerenin duvar içerisindeki oyuntusu iç mekândan görülmekteyken, güneybatı yönündeki niş içerisine raf yerleştirilmiştir. Boyalı ahşap kapaklarla kapatılan bu nişin içerisi dolap olarak kullanılmaktadır (Şekil 4.70).

Şekil 4.70 : Solda koro katı iç mekânından kapatılan pencerelere bakış (Güçlü Prifti, 2017), sağda dış cepheden pencerelerin görünümü (SPPKA).

Yeni manastır yapısının 1940 yılında tamamlanan inşaatı, kilisenin kuzeydoğu yönünde bema kütesini kapatmıştır. Bu duvar üzerinde yer alan özgün bema

penceresi, simetriği olan güneybatı duvarındaki pencere ile birlikte müdahaleye uğramıştır. Yeni yapının taşıyıcı sistem kotuna uygun olacak şekilde pencere boşluklarının üst kotu düşürülmüş ve aşağıya doğru büyütülerek, yapı içerisinde devam eden silmede kesinti yaratılmıştır. Dönem eki olarak değerlendirilen bu uygulamayla, bemaya giren ışık miktarı, iç mekân ve cephe algısı değişikliğe uğramıştır. Bu uygulama plan restitüsyonu başlığı altında da anlatılmıştır.

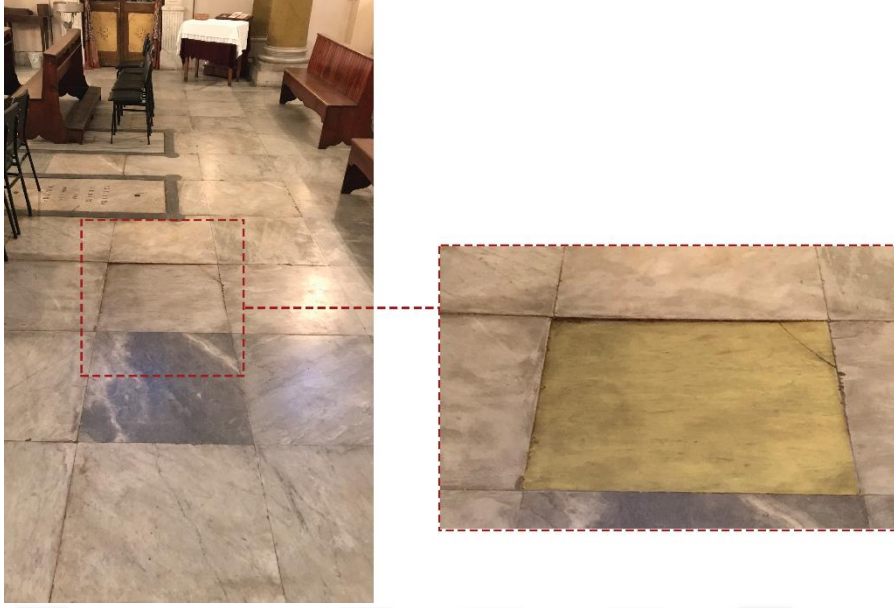
Yapıya ek olarak kullanılan şapel mekânı, bakımsızlık nedeniyle içerisinde çıkarılan ahşap elemanların ardından azalan talep nedeniyle işlev değişikliği yaşamıştır. Eskiden günah çıkarma işlemlerinin yapıldığı mekânda, bu işleve mekân oluşturan kuzeybatı duvarı üzerindeki nişler kapatılmıştır. Sıva ve boya uygulamasının ardından, zemindeki taş kaplama üzerinde laminat parke kaplaması, tavan üzerinde ise alçıpan uygulaması yapılmıştır. Uygulamaların ardından özgün mekâna dair sadece tek bir niş kalan mekânda yapılan tüm müdahaleler kullanıcı müdahalesi ve hatalı uygulamalar başlığı altında detaylı olarak anlatılmıştır.

4.7.2 Strüktürel bozulmalar

Yapı içerisinde önemli strüktürel bir bozulma gözlenmemiştir. Ancak bazı bilgi ve izler, yapıdaki olası sorunlara işaret etmektedir. Birinci avludaki kuyu ve sarnıcın yapının temelleriyle ilişkisi, bemanın kuzeydoğu beden duvarı üzerinde görülen çatlak, incelenmesi gereken konuları oluşturmaktadır.

Kilisenin güneybatısındaki birinci avlu içerisinde kuyu bulunmaktadır. Naos orta aksına yakın konumlanan kuyunun altında bir sarnıç olduğu düşünülmektedir. Peder Monge, daha önce bu suyu boşaltmak için çalışma yapıldığı ancak su seviyesinde değişiklik olmadığı bilgisini vermiştir. Bu uygulama, sarnıcın yer altı su kaynakları tarafından beslendiği anlamına gelebilir. Yapının bu kadar yakınındaki su bulgusunun, binanın temel sistemiyle olan ilişkisi mutlaka araştırılmalıdır. Tüm bu incelemelerin ve bozulma tespitlerinin yapılabilmesi için, kazı ve sondaj çalışmalarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kuyu hizasında iç mekânda, döşemede bulunan iki adet yazıtlı mermer plaka ve etrafındaki mermer karolarda oturma gözlenmiştir (Şekil 4.71). Bu plakaların altında boyutları bilinmeyen bir boşluk olduğu anlaşılmaktadır. Döşemenin altındaki hacmin incelenmesi, yapının temel sistemi hakkında önemli bulgular verebilir.

Şekil 4.71 : Naos orta aksı yakınında döşemedeki oturma yapan mermer blok (Güçlü Prifti, 2017).

Bemanın yeni manastır yapısının yaslandığı kuzeydoğu beden duvarı üzerinde sıvada düşey yönde ilerleyen bir çatlak gözlenmiştir (Şekil 4.72).

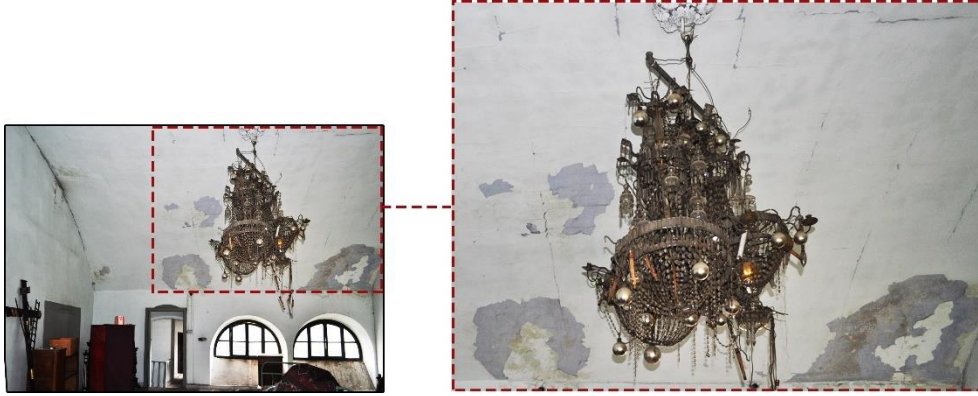

Şekil 4.72 : Bema kuzeydoğu duvarı üzerindeki strüktürel çatlak (Güçlü Prifti, 2017).

Çatlak bu kısımda duvar yüzeyinde bulunan 150 cm yüksekliğindeki mermer blok üst hizasından başlamaktadır. Yapının bu bölümünde sagrestiya mahalli ile ilişki kurması

için duvar üzerinde açılan boşluk bulunur. Bema boyunca devam eden mermer parçalarının güneydoğu yönündeki son üç modülüne ahşap doğramalı sabit cam yerleştirilmiştir. Oluşan atlak izi bu üç modülün ve aynı zamanda beden duvarındaki açıklığın tam ortasında yer almaktadır. Duvarın sagrestiya mahalli tarafından yeni manastır yapısına ait duvar kilisenin beden duvarına yaslanarak inşa edilmiştir. Bu nedenle beden duvarının arka tarafından çatlağı gözlemek mümkün değildir.

Tavan yüzeylerinde tekrarlayan sıva çatlakları gözlenmiştir. Yapının bağdadi tavan örtüsü üzerinde yaklaşık 70 cm genişliğindeki aralıklarla tonozu oluşturan kemer hattı boyunca devam eden sıva çatlaklar oluşmuştur. Koro katında, nem ve sıva dökülmelerinin olduğu bölgede bu çatlaklar daha net olarak göze çarpmaktadır (şekil 4.73).

şekil 4.73 : Koro katı tavanında tekrarlayan sıva çatlakları (Güçlü Prifti, 2017).

Yapının çatısında ahşap iskelet sistem kullanıldığı bilinmektedir ancak çatıya erişim veya müdahale kapağı olmadığı için sistemin durumu hakkında elimizde bilgi bulunmamaktadır. Yoğun yağışlar altında nemden etkilenen tavan yüzeylerinin arkasındaki çatı sisteminin durumu araştırılmalıdır. Ahşap sistemin tekrarlayan taşıyıcılarının nem ve ısı değişiklikleri yaratan atmosferik etkenlere maruz kalması sonucu oynamasıyla sıva çatlakları oluşmuş olmalıdır. Kilise içerisinde naos tavanında da ince çatlaklar ve bu alanlarda tadilat amacıyla yapılan sıva-boya uygulamaları bulunur. Aşağıdaki şekilde projede S1'-S2' sütunları arasındaki tonoz parçası görülmektedir, ancak benzer yüzey görünümü tüm naos genelinde bulunmaktadır. Bütüncül olmayan bir çalışma ile küçük bölgelerde uygulanmış bu müdahale tavan yüzeyinde parçalı bir görüntü oluşturmuştur (şekil 4.74).

Şekil 4.74 : Naos tavanında sıva çatlakları (S1'-S2' sütunları arası) ve üzerinde yapılmış onarım izleri (Güçlü Prifti, 2017).

4.7.3 Malzeme bozulmaları

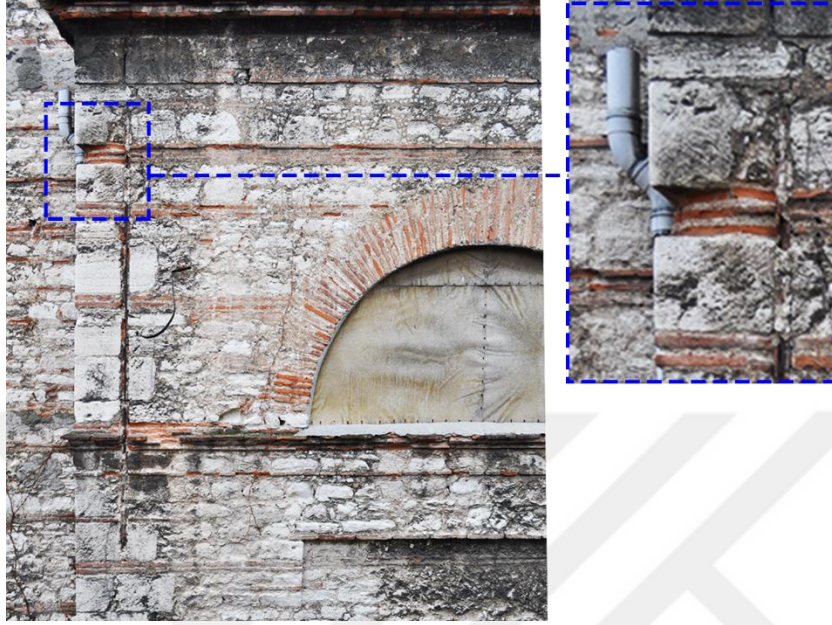
Yapı içerisinde doğal kaynaklı etkilerin, kullanıcıların yanlış müdahalelerinin ve düzenli bakım yapılmamasının sonucunda, malzemelerde bozulmalar oluşmuştur. Malzeme bozulmaları, yüzey problemlerinin yanı sıra, yoğun görülen durumlarda mimari eleman ölçeğinde kayıplara yol açmıştır. Bozulmalar karşısında, onarım yerine bozulan elemanı yapıdan uzaklaştırma yönünde karar alan pederler, kaldırılan özgün kısımların bulunduğu alanlarda yeni uygulamalar yapmışlardır. Kilise içerisindeki ambon ve şapel mahallinin neredeyse tamamında yapılan müdahaleler sonucu, özgün mekân algısını etkileyen değişiklikler oluşmuştur.

4.7.3.1 Doğal etkenler

Doğal etkenler yapının en çok cephelerini etkilemektedir. Mevsimsel sıcaklık değişimleri, yoğun yağışlar malzemelerde yüzey aşınmaları ve hasarlara sebep olmuştur. Cephenin bazı bölümlerinde tamamen yok olmuş sıva tabakasının ardındaki taş ve tuğla örgü sistemi açığa çıkmıştır. Kilisenin mimari formu sebebiyle mevcut olan köşelerinde taş aralarındaki tuğla dizilerinin aşınmaya maruz kaldığı görülür. Duvar köşelerinde düşey hat boyunca özellikle tuğla yüzeylerindeki bozulmayı görmek mümkündür.

İkinci avluya bakan güneybatı cephesinde rüzgarla taşınan tohumların, tutundukları boşluklarda bitkilenme gözlenmektedir. 2017 yazında gerçekleşen yoğun yağış esnasında koro katı ve San Pietro heykelinin bulunduğu kısımdaki renkli camlarda

kırılmalar meydana gelmiştir. Olası benzer bir dolu yağışı, yapıdaki ince camların tamamını için, benzer tehlikeleri yaratabilir.

Şekil 4.75 : Köşe tuğla yüzeylerinde yoğun aşınma (Güçlü Prifti, 2017).

Cephedeki demir parmaklıklar ve metal doğramalı pencerelerde oksitlenme sonucu korozyon oluşmuştur. İç mekânda ise bemada bulunan ana altarn mermer kaplamalarını, yığma iç duvar örgüsüne tespit etmek için kullanılan demir çubuklar oksitlenerek yoğun korozyona uğramışlardır (Şekil 4.76).

Şekil 4.76 : Korozyonun ana altarda neden olduğu hasarlar (Güçlü Prifti, 2017).

Özellikle 2017 yılı içerisinde bu bozulmaların arttığı gözlenmiştir. Korozyon nedeniyle özgün formunu kaybeden demir elemanlar, dışında bulunan mermer levhaları yerinden oynatmıştır. Bazı noktalarda mermer plakalar üzerinde kırılmalar

oluşturmuştur. Korozyonun neden olduğu kütleli oynamalar da altların bütünlüğünü bozarak, yıkılma tehlikesi yaratmaktadır. Altın kuzeydoğusunda yer alan parçasında orta kütleli ayrılma gözlenmektedir. Bu hareket, sagrestiyaya geçişin sağlandığı açıklığın dikmesinde de yaklaşık 10 cmlik bir oynamaya sebep olmuştur. Bahsedilen bölgedeki bozulma, bu kısmın üzerinde konumlanmış heykelin alt kotunda açılı yüzey oluşturarak, bu elemanın ayakta durmasına karşı statik bir tehlike oluşturmaktadır.

4.7.3.2 Bakımsızlık

Yapının içerisinde yer alan ahşap elemanların ihtiyaç duyduğu düzenli bakım yapılmamıştır. Nem ve böceklenme problemleri nedeniyle ambon mobilyası ve şapel içerisinde ahşap giydirilen alanlar hasar görmüştür. Bakımı yapılmadığı için bozulan ahşap elemanlar, düzenli bakım sağlanamayacağı endişesi ile yapıdan uzaklaştırılmıştır. Kaldırılan elemanların yerinde yapılan uygulamalar, kullanıcı müdahalesinden kaynaklanan bozulmalar başlığı altında görselleriyle birlikte değerlendirilmiştir.

Eski İtalyan İlkokulu'nun kapanmasının ardından koro katı kullanılmayarak depo alanına dönüştürülmüştür. Buraya yerleştirilen mobilyalar ve kiliseye ait elemanların bakımı yapılmamaktadır (Şekil 4.77).

Şekil 4.77 : Koro katında depolanan bazı elemanlar (Güçlü Prifti, 2017).

Koro katında bulunan eşyalar arasında büyük avizeler, çerçeveler, Meryem Ana ve İsa'ya ait figürler ve kilisenin önceleri zengin dekore edildiği dönemde kullanılan

ahşap ve metal elemanlar bulunur. Peder Monge'den alınan bilgiye göre kutular içerisinde toplanmış bazı avize parçaları Murano'dan getirilmiştir.

4.7.3.3 Kullanıcı müdahalesi ve hatalı uygulamalar

Kilisede yapılmış bazı hatalı uygulamalar, çeşitli hasarlara yol açan durumları yaratmaktadır. Ortaya çıkan hasarlara engel olmak için farklı uygulamaların yapıldığı gözlenmiştir. Böylece sorunların çözümü olamayan müdahaleler artarak yapıya daha çok zarar vermiştir. Bu müdahaleler yapıdan çıkarılan veya yapıya eklenen eleman ve malzemeleri içeren iki grubu oluşturur. Bakımsızlık başlığı altında bozulmaya uğradığı için yapıdan kaldırılan özgün elemanlar anlatılmıştır. Duvar ve döşeme yüzeyleri üzerine eklenen kaplamalar, kaldırılan elemanların yerinde yapılan yeni uygulamalar niteliksiz ekleri oluşturarak, mekânsal bozulmalara da yol açmıştır. Bahsedilen uygulamalara kilise yapısının yanı sıra, şapel, mahzen ve Taş Yapı içerisinde rastlanmıştır.

Yapıyı etkileyen en büyük sorunlardan biri suyun neden olduğu nem problemidir. Yapıya çatısından ulaşan suyun yapıdan ve çevresinden uzaklaştırılması ile ilgili problemler bulunmaktadır. İkinci avluda bulunan kuyu ve altındaki sarnıç yapısındaki suyun yapıyla kurduğu ilişki tam bilinmemekle birlikte, bu suyun da yapının temel sistemi üzerinde hasarlara yol açması muhtemeldir. Nemden yoğun olarak etkilenen alanlar, çatıdaki su izolasyonu yetersizliği nedeniyle tavanlar ve zeminden ilerleyen suyun etkilediği duvar ve döşeme yüzeyleridir.

Yapının çatısında bulunan yağmur suyu tahliye boruları yatayda yeterli eğime sahip değildir. Bazı bölgelerde üst kotlardan alınan su, alt kotta bulunan derelere yönlendirilmiştir (Şekil 4.78). Bu uygulamanın iniş borularına fazla su iletilmesi nedeniyle sağlıklı olmadığı açıktır. Kilisenin bema çatısında güneybatı yönünde (naosa doğru) eğim verilen yağmur suyu olukları, kütlenin köşesine ulaştıklarında yağmur suyu iniş borusu ile naos kütlesi üzerine indirilmiştir (kuzeydoğu cephesindeki boru şekilde kırmızı ile işaretlenmiştir). Yapının güneybatı cephesinde bemandan gelen suyun naos çatısı üzerinden ikinci avluya inişini sağlayan yağmur suyu borusu bulunmaktadır. Ancak kuzeydoğu cephesinde naosa ulaşan su yaklaşık 10 metre ilerledikten sonra, şapel kapısı girişi önünden birinci avlu zeminine ulaşan iniş borusuna yönlendirilmektedir (şekil 4.78 üzerinde turuncu ile işaretlenmiştir). Zeminden 140 cm yükseklikteki döküm borunun içerisine bağlanan yağmur suyu iniş borusunun avlu zemini altında nereye ulaştığı görülmemektedir. İniş borusu boyunca cephede

sıva dökülmeleri ve arkasından açığa çıkan duvar örgüsü üzerinde yüzey aşınmaları meydana gelmiştir. Yapının güneydoğu köşesine ulaşan yağmur suyu ise, alt kotunda bulunan Taş Yapı'nın deresine indirilmiştir (Şekil 4.78 üzerinde mavi ile işaretli).

Şekil 4.78 : Kilise kuzeydoğu cephesi üzerindeki yağmur suyu iniş boruları (Güçlü Prifti, 2017).

Aynı dereye 1 numaralı ek yapıdan çıkarak kilise güneydoğu cephesi boyunca ilerleyen tahliye borusu da bağlanmıştır (şekil üzerinde sarı ile işaretlenmiştir). Görüldüğü üzere, yapının yağmur suyu drenaj sistemiyle ilgili ciddi problemleri bulunmaktadır. Yukarıda anlatılan yetersiz ve hatalı uygulamalarla, birinci ve ikinci avlu üzerinde zemine ulaşan su, herhangi bir gidere bağlanmadan avlu üzerine tahliye edilmektedir. Bunun yanı sıra, yapı duvarına doğru hareket eden su, zemin ve duvar yüzeyi birleşimine nüfus ederek, yapının iç ve dış duvarlarında gözlenen nemlenme ile sıva boya dökülmelerine neden olmaktadır. Birinci avlu zemininde su birikintileri ve yol açtığı yosunlanma gözlenmektedir (Şekil 4.79)

Şekil 4.79 : Birinci avlu zeminine ulaşan yağmur suyu (Güçlü Prifti, 2016).

Kayrak taş uygulaması yapılmış ikinci avlu bakımı daha az yapılan bir alandır. Kayrak taşların arasında ve neredeyse avlunun tamamında drenajı sağlanmadığı için biriken su yosunlanma ve bitki oluşumlarına neden olmuştur (Şekil 4.80).

Şekil 4.80 : İkinci avlu zemininde yosunlanma (Güçlü Prifti, 2017).

Gidire bağlanmadan kontrolsüz yönlendirilen su, kilise ve Galata sur duvarları arasında da bulunmaktadır. Bemanın duvarlara bakan, kuzeybatı yönünde, yapı orta aksında toplanan su, kısa bir boruyla hemen altındaki apsis çatısına yönlendirilmiştir (Şekil 4.81).

Şekil 4.81 : Bema çatısından apsis çatısına inen yağmur suyu borusu (Güçlü Prifti, 2017).

Apsis çatısı yüzeyinden çatı eğimiyle doğal olarak inen su, herhangi bir kanalda toplanmadan, kilise yapısı ve sur duvarı arasında oluşturulmuş geçit mekânı çatısına ulaşır.

Şekil 4.82 : Solda sur duvarı ve apsis arasındaki geçit mekânı çatısı, sağda mekân içerisinde görülen bozulmalar (Güçlü Prifti, 2017).

Kiremit bitiminden sonra çimento ile eğim verilmiş yüzey arasında kalan su, düzgün şekilde tahliye edilmediği için, alt kotunda bulunan geçit mekânı tavan ve duvarlarında (sur duvarı yüzeyi) bozulmalara yol açmıştır (Şekil 4.82). Yapı genelinde yağmur suyu iniş borularını konumlandırmak amacıyla silmeler kesintiye uğratılmıştır. Yağmur suyu oluklarının yapıya bağlantıları zaman içerisinde silme boyunca kırılmalara ve parça kayıplarına neden olmuştur (Şekil 4.83).

Şekil 4.83 : Bema güneydoğu yüzeyindeki silme boyunca parça kayıpları (Güçlü Prifti, 2017).

2016 yılına kadar yapının tavan yüzeyinde yoğun nemlenme problemi gözlenmiştir. Bu sorun sonucunda tavanda renk değişimi, bölgesel boya ve sıva dökülmeleri oluşmuştur. Çatıdaki su izolasyonunun kesintiye uğraması nedeniyle olduğu düşünülen bu hasarın önüne geçmek amacıyla 2016 yılında çatıda basit onarım uygulaması yapılmıştır. Bu uygulama kapsamında, mevcut plastik yağmur suyu boruları çinko malzeme ile değiştirilmiştir. Yapılan çalışmanın fazla titizlik gösterilmeden acele bir şekilde bitirildiği görülmüştür. Ancak onarımın ardından yapı içerisindeki nem oluşumunda artış olmaması sevindiricidir.

5. RESTİTÜSYON

İnşa edildiği günden beri ilk işlevinde kullanılmış olan kilise, bu sayede özgün mimarisini büyük ölçüde koruyabilmiştir. 1841 yılında kilise inşaatı henüz başlamadan, yapının inşa edileceği alanın güneybatısında eski manastır yapısı, güneydoğusunda ise Taş Yapı (misafirhane) bulunuyordu. Mimar Fossati, kiliseyi tasarlarken, mevcut yapıları ve kiliseyle kuracakları ilişkiyi de düşünmüştü. Bu yapıların alandaki varlığı, kilisenin tasarımına yön vermiş, aynı zamanda kilisenin ihtiyaçlarını sağlamak için, bu yapılara da çeşitli müdahalelerde bulunulmuştu. Sonraki yıllarda yapı topluluğuna eklenen yeni manastır, merdiven yapısı (1 numaralı yapı), betonarme yapı (2 numaralı yapı) kilise üzerinde bazı değişikliklere yol açmıştır.

Restitüsyon önerilerini geliştirmek amacıyla çeşitli kaynaklardan faydalanılmıştır. Galata bölgesine ait tarihî gelişimi yansıtan haritalar incelenmiştir. Fossati Kardeşler'in çizimlerinin bulunduğu İsviçre'deki Bellinzona Cantonale Arşivi'yle yazışmalar yapılmıştır. Gaspare Fossati'nin kilise ile ilgili oluşturduğu el çizimleri restitüsyon önerilerinin temellerini oluşturan en önemli bilgileri sağlamıştır. Mimarın 1841 yılında hazırladığı bu çizimlerin içerisinde kiliseye ait plan, boy kesit ve perspektif çizimleri yer almaktadır. Renklendirilmiş boy kesit ve perspektif çizimi incelendiğinde mimarın yapıyı sütun başlıkları, bezemeleri ve kalem işleriyle birlikte bir bütün olarak detaylı şekilde tasarladığı görülmektedir. Mimarın el çizimleri uygulanan son projeye ait olmasa da yapının tasarım aşaması hakkında büyük ipuçları sunmaktadır.

Kilisenin zengin ve köklü bir arşivi bulunmaktadır. Fr. Benedetto (Giovanni) Palazzo OP (1892-1955) kilise arşivinde ilk tasnif çalışmasını yaparak, bugün Salt Galata'da araştırmacıların erişimine açık belgelerin gün ışığına çıkmasını sağlamıştır. 1939 yılında arşiv için önsöz yazan Peder Palazzo, belgeleri inceleyip grupladığını, kronolojik bir sırayla dolaplara yerleştirdiğini anlatmaktadır. Sonunda bir katalog oluşturan pederin bu çalışması, iki bölüm halinde Dominican History Newsletter dergisinde yayınlanmıştır. Bu belgeler arasında faturalar, kontratlar, mektuplar ve günlük notlar yer almaktadır. Restitüsyon için değerli bilgiler sunan "La Chiesa di S.

Pietro in Galata” isimli kitabı, Peder Palazzo, Peder Raineri ile birlikte kaleme almıştır. 1943 yılında basılan kitabın önsözünde; “Kilise ve manastır hakkındaki tüm bilgileri sunamayan bu kısa kitap, kilisenin kutsanmasının 100. yılını kutlarken, yapı hakkında bazı gerçekleri belgelemek amacıyla yazılmıştır” notu bulunmaktadır.

Tüm bu kaynaklardan elde edilen veriler ile yapıda gözlemlenen izler değerlendirilerek restitüsyon projesi oluşturulmuştur. Bu çalışma hazırlanırken, vaziyet planı ölçeğinden başlayarak, kilisenin çevresiyle olan ilişkisi incelenmiştir. Ardından mekânsal sorunlara çözüm getirmek amacıyla plan restitüsyonu oluşturulmuştur. Kapatılan kapı boşlukları, büyütülen pencere boşlukları gibi dış mekândan daha iyi algılanan değişiklikler cephe restitüsyonu başlığı altında açıklanmıştır. İç mekândaki bezemelerle ilgili bulgular ve sorunlar bezeme restitüsyonu başlığı altında tartışılmış ve kesin bulgulara ulaşılamayan bu konunun aydınlatılması için restorasyon bölümünde öneriler geliştirilmiştir.

5.1 Vaziyet Planı Restitüsyonu

Vaziyet planı restitüsyonunun hazırlanması için, eski İstanbul haritaları ve yapı adası içerisindeki izlerden faydalanılmıştır.

Yapının inşaatının tamamlandığı 1843 yılından sonra hazırlanmış en erken harita olan D’Ostoya haritası (1858-1860) ve 6. Daire’nin çalışmaları kapsamında hazırlanan kadastral harita (1857-1860) vaziyet planı restitüsyonu için esas alınmıştır. Her iki haritada da Taş Yapı’nın (misafirhane) kilise yapısına bağlanan kuzeydoğu yönündeki parçası, kilise ile arasındaki sınır çizgisi eklenmeden tek bir yapı gibi gösterilmiştir (Şekil 5.1).

Şekil 5.1 : Solda D’Ostoya (1858-1860), sağda kadastral harita (1857-1876).

Özgün kullanımda, kiliseye ziyaretçi girişi Galata Kulesi Sokağı üzerinden yapılmaktaydı (haritalarda sokağın yaklaşık 90 derecelik dönüşünden sonra Karaköy'e bağlanan alt kısmı Perşembe Pazarı Sokağı, Galata Kulesi'ne bağlanan üst kısmı ise Kule Sokağı olarak belirtilmiştir). Taş Yapı'nın bu bölümünün bir pasaj gibi, kilisenin işlev ve mimari olarak uzantısı haline dönüşmesi nedeniyle haritalarda bu iki farklı yapının birbirinden ayrılmadan tek yapı görünümünde çizildiği düşünülmektedir.

İki haritada da kilisenin kuzeydoğusunda bugünkü şapelin konumunda ancak günümüzdeki kütleden daha büyük olarak kilisenin bemasının bir kısmını kapatan kütle görülmektedir. Günümüzdeki birinci avluyu oluşturan kuzeydoğu istinat duvarı çizgisi haritalarda ayırt edilmektedir. Bu hattın kuzeydoğusunda kalan mahzen mekânının yapım yılına ait bir belge bulunmamakta ancak tuğla yapı örgüsü ve üst örtü gibi mimari özellikleri değerlendirildiğinde kilise inşa edilmeden önce yapıldığı düşünülmektedir. Şapel mekânı mevcut mahzen ve kilise yapılarının duvarlarını kullanarak bir çatı örtüsü ile kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde eklenen yeni duvarlarla oluşturulmuş olmalıdır. Haritalarda kilisenin bema duvarının yarısına ulaşmadan sonlanan şapel kütlesi, günümüzde bu hizanın gerisinde, bema başlangıcına kadar uzamaktadır. Bu durum mahzen ve şapelin kuzeybatı yönündeki uzantılarına yeni manastır yapısı inşaatı esnasında müdahale edilerek, yeni yapı hizasında sonlandırıldığını göstermektedir.

Vaziyet planı restitüsyonunda 1838 yılında inşa edilen eski manastır yapısı, kilise ve şapelin kütlesi gösterilmiştir. Eski manastır yapısının kuzeybatı yönündeki Galata surları önünde ve Taş Yapı'nın sırtında devam eden U formunda bir yapı olduğu görülmektedir. İkinci avluyu saran bu biçim, restitüsyon projesinde esas alınmıştır (Şekil 5.2).

Kuzeybatı yönünde mor renk ile işaretlenmiş alanda (günümüze ulaşamayan sütunların olduğu kısım) arkasındaki sur duvarlarına dayanan 2 numaralı ek yapı (betonarme yapı) inşa edilmiştir. Görseli eklenen tapu belgesi (şekil 5.4) sayesinde bu yapının 1909 yılından sonra yapıldığı anlaşılmaktadır. Eski manastırın alandaki durumu kilise yapısının tasarımı esnasında yapıyı şekillendiren verilerden birini oluşturmuştur. Günümüzde ise eski manastır yapısının ikinci avlu boyunca kiliseyi karşılayan ana kütle görülmektedir. Özgün yapının ahşap sütunlar üzerinde yükselen kısmı siyah kesik çizgi ile harita üzerinde işaretlenmiştir. Günümüze ulaşan özgün kısım ise kilise yapısını karşılayan sarı renkli uzun koldur. Güneydoğu yönünde

bulunan mavi renkle işaretlenmiş kol yerinde bulunan ahşap sütunlar günümüze ulaşmıştır ancak üzerinde kilise ve manastıra servis yapan ahşap merdivenin olduğu 1 numaralı ek yapı bulunur.

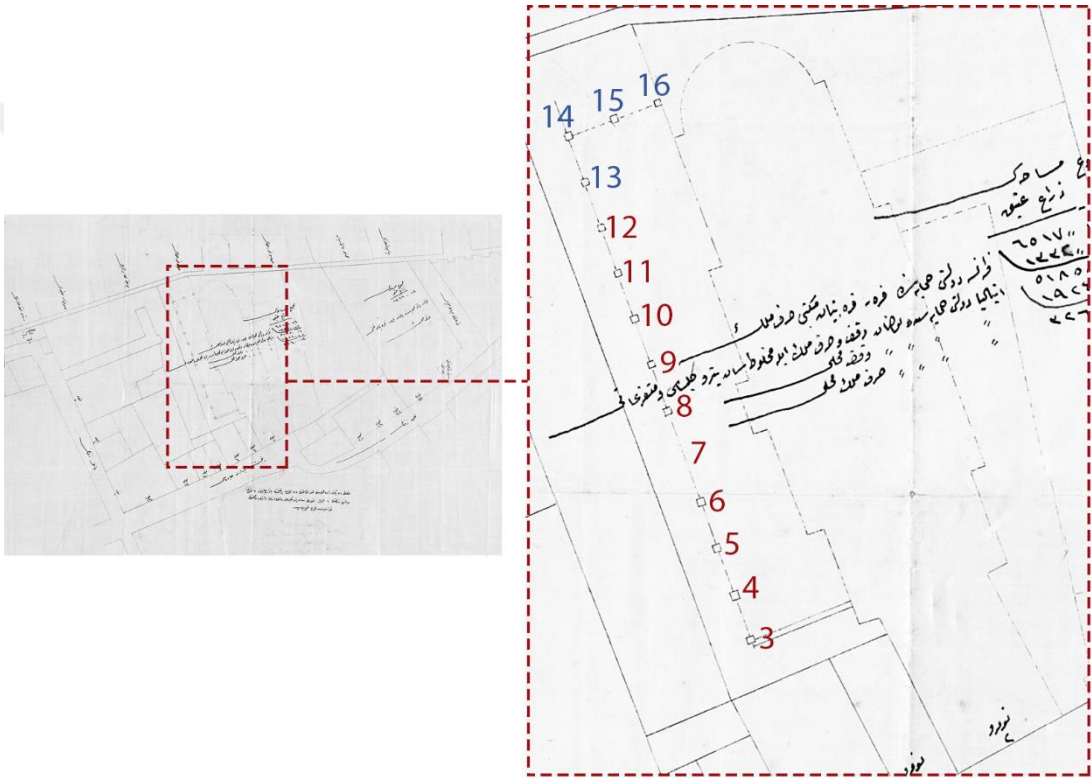
Şekil 5.2 : D'Ostoya haritası üzerinde eski manastırın konumu (1858-1860).

Ek yapının zemin kotundaki duvarları, ahşap sütunların orta aksı hizasında inşa edilen duvarıyla sütunların yalnızca yarısının dış cepheden görünür olmasına neden olmuştur (Şekil 5.3).

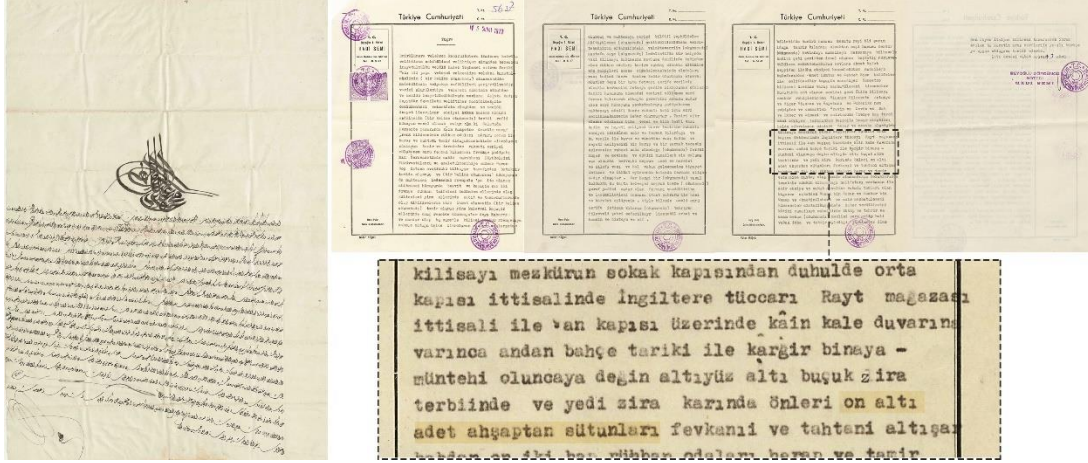
Şekil 5.3 : Eski manastır yapısı sütunları (Güçlü Prifti, 2017).

Duvarın kısmen kapattığı sütunlar şekil üzerinde sarı renkle işaretlenmiştir. Uzun kol boyunca devam eden sütun dizisinin devamı çizim üzerine eşit aralıklarla yerleştirildiğinde 1 ve 3 numaralı sütunları karşılayan kol ile birlikte özgün yapının 16 adet sütunu olduğu görülür. Bu özgün sütun dizisine ait bir başka belge ise kilisenin 1909 yılına ait tapu belgesidir. Bu belge üzerinde avlunun güneydoğusunda merdiven kütesinin yarısını kapattığı ilk iki sütun (yukarıdaki fotoğraf üzerinde 1 ve 2 numaralı) gösterilmemiştir. Günümüzde kilisenin bema kütesinin yaklaşık olarak orta hattına kadar gelen 12 adet sütundan sonra aşağıdaki şekil üzerinde mavi renkle numaralandırılmış sütunlar günümüze ulaşamamıştır (Şekil 5.4).

Şekil 5.4 : Kilise adasına ait tapu üzerinde eski manastır yapısı sütunları, 1909 (SPPKA, No:20.9).

Eski manastır yapısının 16 adet özgün sütununa ait bir başka belge, kilise arşivindeki yapının inşaatına izin veren padişah fermanıdır (Şekil 5.5). 1738 yılında Sultan II. Mahmud döneminde yazılan ferman (solda) ve 1970 yılında noter tasdikli olarak yaptırılan dört sayfadan oluşan çeviri şekil üzerinde (yukarıda sağda) yan yana gösterilmiştir. Metin içerisinde yapı tariflenirken “16 adet ahşap sütun” dan bahsedilmektedir.

Şekil 5.5 : Sultan II Mahmud'un manastır inşaatına izin veren fermanı, 1738
(SPPKA, No:02711004).

Vaziyet planı restitüsyonu için incelenen D'Ostoya haritasında (Şekil 5.2) şapelin kuzeyinde Galata surlarına yaslanan volta döşemeli bir kütle görülmektedir. Arazideki kot farkı sebebiyle üst kottaki bahçe hizasına yaslanan bu yapının hangi işlev için inşa edildiği bilinmemektedir. Ancak kilisenin bema kısmına yapışık olarak konumlanan kütlenin, rahiplerin hazırlık mekânı olan sagrestiya yapısı olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Vaziyet planı restitüsyonunda bu kütle yaklaşık yerinde gösterilmiştir.

5.2 Plan Restitüsyonu

Plan restitüsyonunda karşılaşılan temel sorunlar, kilise yapısının güneydoğusundaki Taş Yapı (misafirhane) ile kurduğu ilişki ve yapının üst kotlarına erişimini sağlayan merdiven kütesidir. Merdivenle ulaşılan galeri katı ve koro katının özgün düzeni incelendikten sonra, mimari bir eleman olan günümüze ulaşamamış ambon mobilyası tartışılmıştır. Kilise ile bağlantısı olan şapel mekânına ait sorunlar plan restitüsyonunun en sonunda değerlendirilmiştir.

Galata Kulesi Sokağı'na cephesi olan misafirhane yapısının yapım yılına dair bir belge bulunamamıştır. Ancak plan tipolojisi ve mimari elemanları incelendiğinde, yapının 18. yüzyılda inşa edildiği düşünülmektedir. 4.3.3 Taş Yapı (Misafirhane) başlığıyla önceki bölümde tanıtılan yapı, kilisenin yapımı esnasında ve sonraki yıllarda, değişen ihtiyaçlar doğrultusunda müdahalelere uğrayarak özgün mimarisini koruyamamıştır.

1843 yılında inşaatı tamamlanan kilise, Taş Yapı'nın (misafirhane) kuzeybatı yönündeki beden duvarına yaslanarak inşa edilmiştir. Narteks yönünde kiliseye ait ikinci bir duvar inşa edilmeden mevcut yapının beden duvarını kullanan mimarın, kilise içerisinde maksimum alan kullanımına sahip olmak amacıyla bu uygulamayı yapmış olmalıdır. Fossati'nin kilise planı çiziminde de kilisenin güneydoğusunda (narteks kısmı) duvar oluşturmada planlama yaparak, mevcut Taş Yapı'ya yaslandığı görülmektedir. Rölöve üzerinde mavi renkle gösterilen Taş Yapı'nın beden duvarının farklı iki dönemde müdahaleye uğradığı düşünülmektedir. 1 numaralı geçişin açılmasının kilisenin uygulaması esnasında yapıldığını düşündüren bulgu org katında gözlenen taş lentodur (Şekil 5.6).

Şekil 5.6 : Taş Yapı ile kilise arasında açılan kapı ve taş lento (Solda zemin kat planı, sağda galeri katı planı).

Kilise yapıldığı dönemde sokağa cephe vermemesi kuralına uygun olarak planlanmıştır ancak, yaslandığı yapıyı bir geçit gibi kullanarak sokağa erişimi sağlamak amacıyla Taş Yapı'ya müdahale edilmiştir. Fossati Taş Yapı'nın kuzeybatı beden duvarı üzerinde, kilise içerisinden narteksi ortalayacak şekilde bir açıklık yaratarak, çift kanatlı ahşap kapı eklemiştir. Narteks mahalli içerisinde yay formunda oluşturulan güneydoğu duvarı ile Taş Yapı beden duvarı arasında kapının bulunduğu kısımda üçgen biçiminde bir boşluk oluşmuştur. Kapının yerleşeceği geçiş boşluğunun üzeri, üçgen formunda taş lento kullanılarak kapatılmıştır.

Bu taş lento, galeri katında Taş Yapı beden duvarı önüne herhangi bir duvar örülmediği için gözlenebilmektedir. Döşemenin üst kotundan 21 cm yüksekliğe ulaşan taşın, kapı

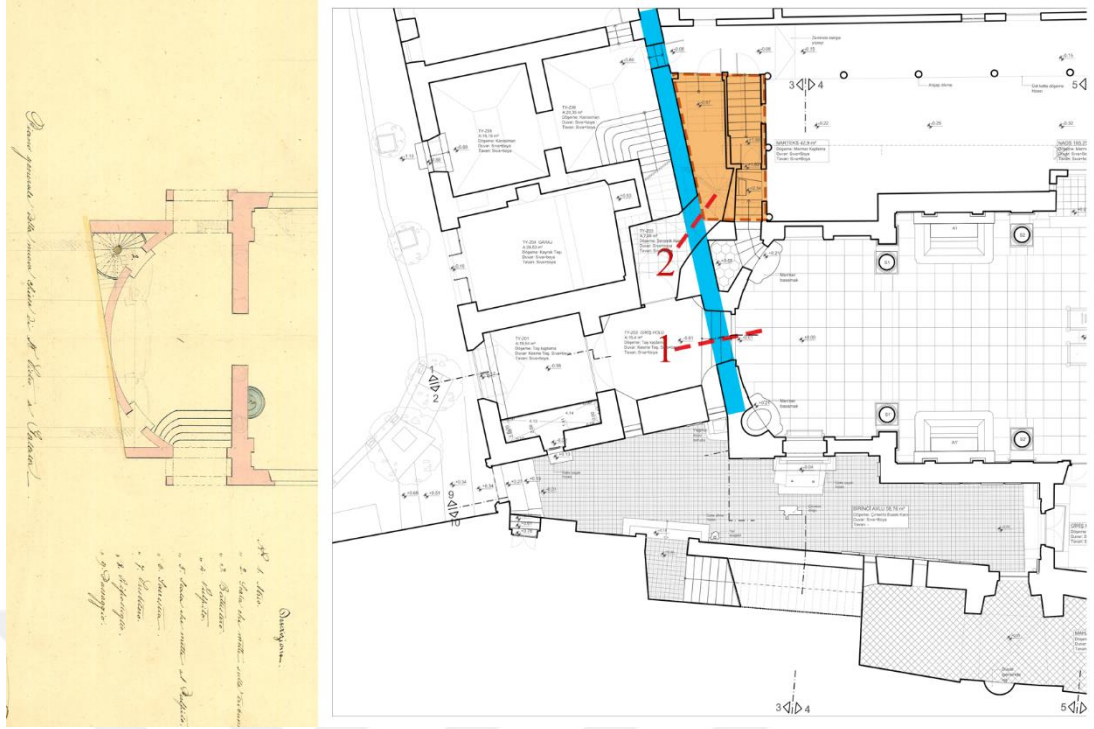
boşluğunun hemen üzerinden itibaren başladığı düşünüldüğünde yaklaşık 55 cm kalınlığındaki bir taş bloktan olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.7).

Şekil 5.7 : Galeri katı org arkasındaki taş lento (Güçlü Prifti, 2017).

Eski manastır ve kilise yapısı arasındaki 1 numaralı ek yapının, yapım tarihini belirten bir belgeye ulaşılamamıştır. Güneydoğu yönünde Taş Yapı'nın beden duvarına, kuzeydoğu yönünde ise kilise duvarına yaslanan kütle, kilisenin ve eski manastırın merdiven hacmini barındırır. Eski manastıra servis yapan merdiven hacmi çift kollu ve dikdörtgen sahanlıklıyken, kiliseye bağlı merdiven yamuk formu içerisinde döner biçimde planlanmıştır. İki yapıya da farklı kotlardan bağlanan merdivenler ortalarında da konforsuz basamaklarla birbirlerinin sahanlığına bağlanmaktadır.

Palazzo ve Raineri, civardaki Katolik okullarından gelen öğrencilerin, törenleri izlemek için koro katına çıktıklarını söylemekte, aynı zamanda sokağa direkt olarak açılan kapıdan çıkış yaptıklarını belirtmektedirler (Palazzo ve Raineri, 1943, s.30). Bu nedenle Şekil 5.8 üzerinde turuncu ile boyanmış ek bölümün ve 2 numaralı geçitin, okul yapıları (eski manastır ve Taş Yapı) arasında bağlantı kurmak ve öğrencilerin kilisenin koro katına erişimlerini sağlamak amacıyla eklendiği düşünülmektedir. Kilisenin org ve koro katına erişimini sağlayan özgün merdivenin Fossati'nin planladığı şekliyle, taş bina duvarı ile narteksin eğrisel güneydoğu duvarı arasında oluşan üçgenimsi form içerisinde ahşap döner merdiven olarak uygulandığı düşünülmektedir (Şekil 5.8).

Şekil 5.8 : Solda Fossati'nin plan çiziminin bir kısmı. Sağda, rölöve çiziminde günümüzdeki kilise- Taş Yapı ilişkisi.

Bu alanın zeminindeki şeshane tuğlası, yapının herhangi bir bölgesinde bulunmamaktadır, kaldırılan özgün merdiven yerine bu ek döşeme kaplaması yapılmış olmalıdır (Şekil 5.9).

Şekil 5.9 : Özgün merdiven alanında sonradan kaplanmış şeshane tuğlası (Güçlü Prifti, 2017).

Kaldırılan özgün merdiven kütesine ilişkin bazı izler yapı içerisinde gözlenmektedir. Merdivenin döner formunu destekleyen eğrisel bir duvar parçası, beden duvarlarının yapının kuzeybatı ucunda kesiştiği kısımda görülmektedir (Şekil 5.10).

Şekil 5.10 : Özgün döner merdivenin önüne geldiği eğrisel duvar parçası (Güçlü Prifti, 2017).

Üst kotlara çıkış için narteks üzerindeki mermer basamak kotu ahşap merdiven başlangıcının özgün kotu olarak kabul edilmiştir. Mevcut yapıdaki ahşap kapının altı bir basamak daha yükseltilmiştir. Narteksten bakıldığında, +2.42 ve +2.69 kotları arasındaki silmenin kapının arkasında da devam eden parçası ve izi görülmektedir. Fotoğraflar üzerinde narteks ve merdiven hacminden görülen silmeler, kapı arkasındaki devamlılığını gösterebilmek amacıyla turuncu ve mor renklerde işaretlenmiştir (Şekil 5.11).

Şekil 5.11 : Solda narteksten merdiven kapısına bakış, sağda merdiven hacminden kapıya bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Restitüsyon çizimlerinde buradaki kapı kaldırılmış ve vaftiz teknesi nişinin simetriğinde narteksten algılanabilir merdivenin olduğu üçgen alana direkt geçiş sağlanmıştır.

Özgün merdivenin kaldırılmasıyla, yeni yapılan merdivenden kiliseye erişimi sağlamak amacıyla, beden duvarı üzerinde geçiş boşlukları oluşturulmuştur. Merdiven küntlesinin zemin katta narteks mekânına açılan kapısı üzerindeki kemerin, galeri katı döşemesiyle (kırmızı kesik çizgi ile işaretli) ilişkisi, duvar üzerindeki boşluğun sonradan açıldığını kanıtlar niteliktedir (Şekil 5.12). Galeri katında duvar üzerinde açılan boşluk, eski manastır koridor kotunu yakalaması amacıyla, zeminden 72 cm yükseklikte uygulanmıştır. Bu nedenle kapının ardına eklenen ahşap basamaklarla zemin kotuna erişim sağlanmaktadır.

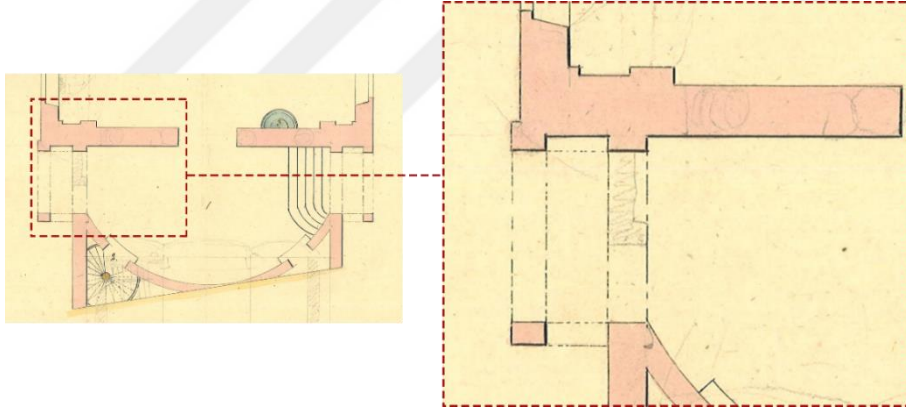

Şekil 5.12 : Solda, zemin kat duvarında açılan geçiş boşluğu. Sağda, galeri katı girişi, ahşap basamaklar (Güçlü Prifti, 2017).

Mimarın plan çiziminde, ziyaretçilerin yapıya girişini, günümüzdeki şekliyle, narteksin kuzeydoğu duvarında ve giriş avlusundan erişilecek şekilde planlanladığı görülmektedir. Ancak yapı girişinde çizimde görülen beş adet basamağın yaratacağı yaklaşık 80 cm lik bir kot farkı iç ve dış mekân arasında bulunmamaktadır. Mimarın sonrasında birinci avludan yapıya giriş yapılması yerine, Galata Kulesi Sokağı'ndan erişim sağlama kararı aldığı anlaşılmaktadır. Çizimde görülen açıklığın yarısı kadar bir kısmı kapı olarak tanımlanmıştır ancak yapıya ziyaretçi girişi Taş Yapı içerisinde

narteksin orta kısmından sağlanmıştır. Fossati'nin plan çiziminde narteks mekânı naos mekânından duvarla ayrılmış, naos kısmına geçiş için orta aksta bir açıklık bırakılmıştır. Ancak el çizimi detaylı incelendiğinde bitmiş çizimdeki duvar üzerinde günümüzdeki kilisede yer alan sütunlar ve açıklığın iki yanında konumlanmış ek iki sütuna ait silik kurşun kalem izleri görülmektedir. Mimarın naos ve narteks ilişkisi üzerinde düşündüğü çizim üzerinden ve uygulamada bu iki mekânı duvar ile ayırmayıp birleştirmeye karar verdiği çizimler üzerindeki izlerden anlaşılmakta ve mevcut yapı üzerinde de açıkça görülmektedir.

Kilisenin narteks alanında, güneybatı duvarı üzerinde sonradan kapatılan bir kapı olduğu görülmektedir. Bu kapı K01 kodlu günümüzde ziyaretçilerin kiliseye giriş yaptığı kapıyı karşılamaktadır. Fossati'nin kilise planı çiziminde, burada yer alan kapı boşluğu ve günümüzde İsa heykeli bulunan vitrinin yerleştirildiği kısmı kapsayan bir boşluk tanımlanmıştır, ancak mimarın sonrasında çizim üzerindeki kurşun kalem izleriyle bu açıklığı günümüzdeline benzer şekilde daha küçük tasarladığı görülmektedir (Şekil 5.13).

Şekil 5.13 : Fossati'nin plan çiziminde kurşun kalemle daralttığı güneybatı kapısı açıklığı

Bu kapının eski manastır yapısı tarafında konumlanması, rahiplerin kiliseye erişimi amacıyla planlanmış olduğunu düşündürmektedir. 1906 yılında eski manastır yapısının ilkokula dönüşmesi ve 1940 yılında yeni manastırın açılmasıyla birlikte, ihtiyaç duyulmayan kapı boşluğu kapatılmış olmalıdır.

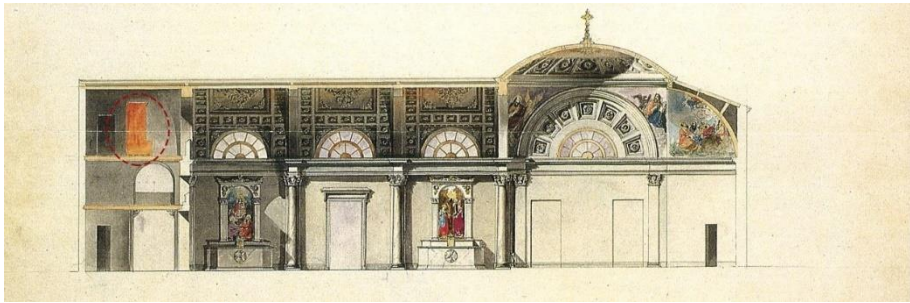
Plan üzerinde kapı için bırakılan boşluğun güneydoğusunda serbest duran bir sütun, bunu karşılayan beden duvarı köşesinde de uygulaması ile giriş mekânı üzerinde bir üst örtü planlanmıştır. Bu kısım cephe restitüsyonu başlığı altında cepheyle ilgili derlenen verilerle birlikte tekrar değerlendirilmiştir.

Özgün döner hali restitüsyon projesine yerleştirilen ahşap merdiven ile erişilen ilk mahal günümüzdeki galeri katıdır. Projede galeri katı olarak tanımlanan alanın, özgün halinde koro yeri olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Bu mahalde karşılıklı beden duvarları üzerinde gözlenen zeminden yaklaşık 70 cm yükseklikte kesilen pilastrlar (şekil üzerinde sarı kesik çizgi ile işaretli) burada bir sabit bir koro mobilyası kullanımı olabileceği düşündürmüştü ancak bu fikri destekleyecek veriler elde edilememiştir (Şekil 5.14). Bemada kullanılan mermer plaka gibi, ahşap malzeme ile özgün projeye duvar üzerinde devam eden bir kaplama eklenmiştir.

Şekil 5.14 : Solda kuzeydoğu beden duvarı, sağda güneybatı beden duvarı üzerindeki pilastr (Güçlü Prifti, 2017).

Galeri katında bulunan org restitüsyon projesinde bir üst kottaki koro katına yerleştirilmiştir. Fossati'nin uzun kesitinde kırmızı kesik çizgi ile işaretlenmiş orgun konumu ve Peder Monge'nin eskiden orgun yukarıda bulunduğunu onaylaması bu fikri desteklemektedir (Şekil 5.15).

Şekil 5.15 : Fossati'nin boy kesitinde koro katında org.

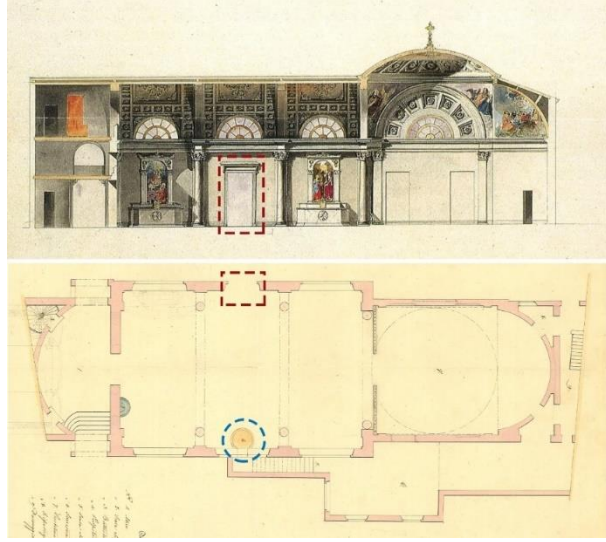
Koro katında günümüzde iki seviyede görülen ahşap döşemenin yükseltilen kısmının sonradan eklendiği görülmektedir. Eklenen merdiven kütlesi zeminindeki ahşap döşeme ile koro katında kullanılan malzemenin türü ve boyutları aynıdır (Şekil 5.16). Ek yapının yapıldığı dönemde, koro katı döşemesinde bu setlemenin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Şekil 5.16 : Solda koro katından merdivene bakış, ortada merdivenden koro katı kapısına bakış, sağda merdivenden eski manastıra bakış (Güçlü Prifti, 2017).

İtalyan ilkokulu kapandıktan sonra (1970) bu katın kullanılmaması sebebiyle koro katındaki kemer ve döşeme arasındaki boşluk, ahşap levha plaka eklenerek kapatılmıştır. Bu müdahaleyle koro katının naos ve kiliseyle olan ilişkisi koparılmıştır. Koro katı güneydoğu duvarı üzerindeki iki adet kemerli özgün pencere boşluğunun kapatılma sebebi bilinmemektedir. Restitüsyon projesine bu pencereler eklenmiştir.

Restitüsyon sorunu olan diğer kısım naosun güneybatı duvarı orta aksında bulunan San Pietro heykelinin günümüzde konumlandığı kısımdır. Mimarın plan ve boy kesit ile cephe çizimlerinde burada bir kapı planladığı görülmektedir (Şekil 5.17 üzerinde kırmızı ile işaretlenmiştir). Dairesel formdaki ambonu ise bu kapının tam karşına yerleştirmiştir (Şekil 5.17 üzerinde mavi işaretli kısım).

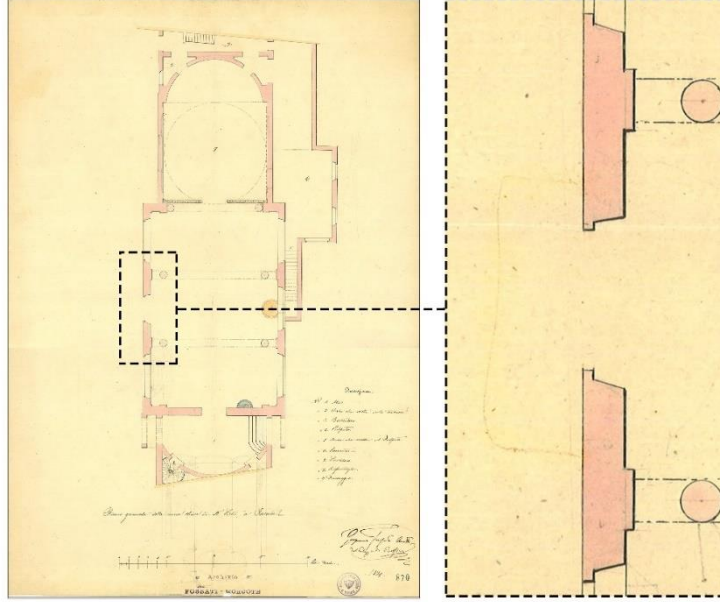
Şekil 5.17 : Üstte boy kesit üzerindeki kapının konumu, altta plan çizimi üzerinde ambonun konumu (Fossati'nin plan ve kesit çizimleri).

Tasarımın ilk aşamasında bu fikri değerlendiren mimarın uygulamada perspektif çizimindeki durumu esas aldığı görülmektedir. 1943 yılında basılan kitapta iç mekânda çekilmiş eski fotoğraf üzerinde, Fossati'nin perspektif çizimindeki haline çok benzer nitelikte bir ahşap ambon görülmektedir (Şekil 5.18). İki görsel üzerindeki ambon yapısı sarı renkle işaretlenmiştir.

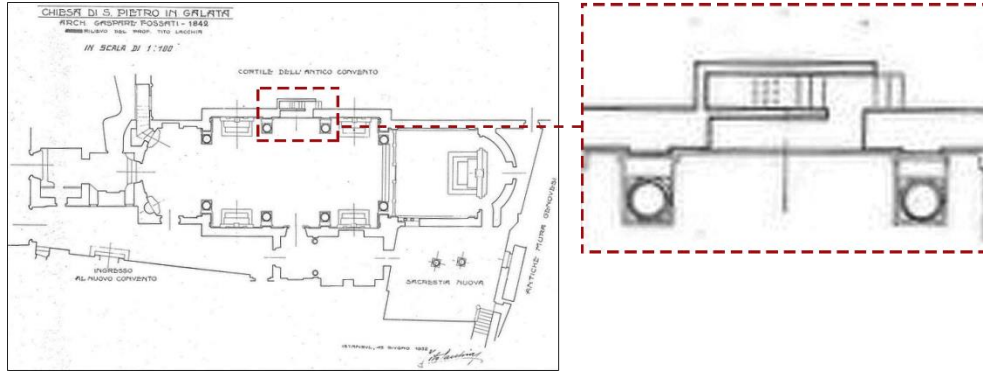
Şekil 5.18 : Solda Fossati'nin kilise iç mekânına ait perspektif çizimi (Fidia edizioni d'arte, 1992, s.95). Sağda 1943 yılında yayınlanan kitapta bulunan kilise iç mekân fotoğrafı (Palazzo ve Raineri 1943, s. 4-5 arasında numarasız sayfa).

Mimarın plan çizimi üzerinde perspektif aşamasına geçmeden burada ambonu konumlandırmayı düşündüğü gözlenmektedir. Kurşun kalem ile ikinci avluya doğru çıkan ince bir iz çizim üzerinde bulunmaktadır (Şekil 5.19).

Şekil 5.19 : Fossati'nin plan çiziminde naos ortasından ikinci avluya uzanan kurşun kalem izi

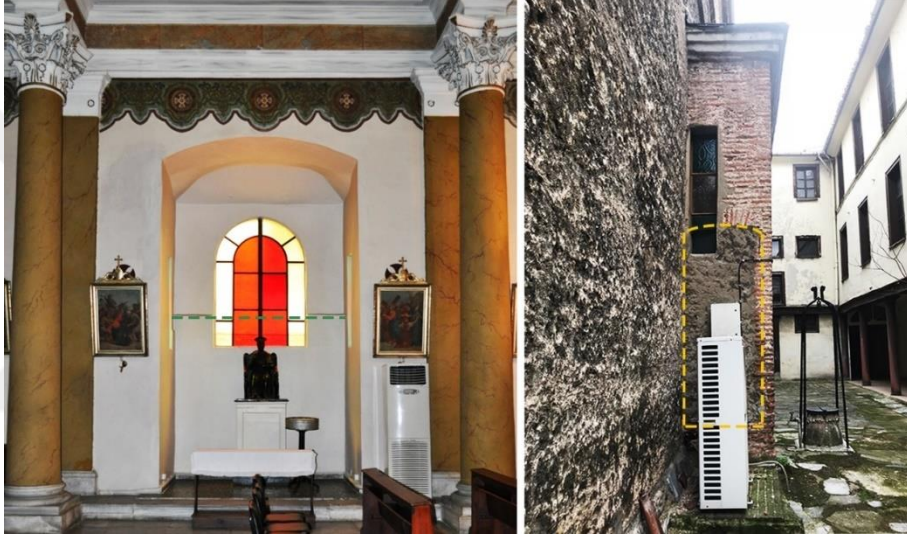
Ambonun varlığını belgeleyen bir diğer çizim ise Tito Lacchia'nın 1932 yılında hazırladığı kiliseye ait krokidir (Şekil 5.20).

Şekil 5.20 : Tito Lacchia'nın plan çiziminde ambonun bulunduğu kısım (Gündoğar, 2006, s.128).

Ambon, naos zemin kotundan yaklaşık 2 m yükseklikte olması nedeniyle plan üzerinde gösterilmemiştir. Ancak üst kota erişim için kullanılan dar basamaklardan oluşan kısım çizimde okunmaktadır. İkinci avlu tarafından iki basamak sonrasındaki dar kapı

açıklığından kiliseye erişildiği ve dik bir ahşap merdiven ile ambona ulaşıldığı görülmektedir. Günümüzde bu kütleyle ait bazı izleri yapı üzerinde gözlemlemek mümkündür (Şekil 5.21). Lacchia'nın çiziminde kütlein dışarısında iki basamak olarak gösterilen kısımda, günümüzde ikinci avluda betondan bir platform görülmektedir. Bu platformun üzerinde kilise içerisindeki klimanın dış ünitesi yerleştirilmiştir. Platformun üzerindeki duvar yüzeyinde kapatılmış olan geçiş boşluğu (fotoğraf üzerinde sarı kesik çizgi ile işaretli) görülmektedir. Naos kısmından ise, duvarın iç tarafında +3.00 kotunda bir dış (fotoğraf üzerinde yeşil kesik çizgi ile işaretli) görülmektedir. Sonradan eklenen kemerli vitray pencerenin kesintiye uğrattığı bu hiza, ambon mobilyasının duvar üzerinde yerleştirildiği alt kotunu tanımlamaktadır.

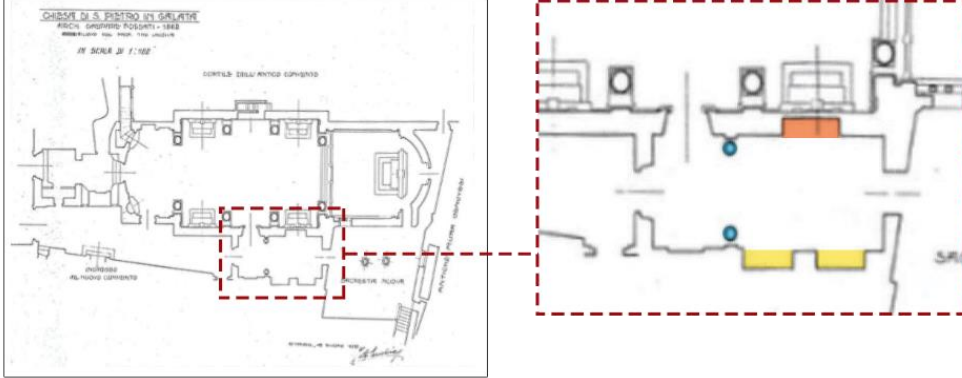

Şekil 5.21 : Solda ambonun yerleştiği duvar üzerinde dış hizası, sağda ikinci avluda kapatılan kapı boşluğu ve platform (Güçlü Prifti, 2017).

Kilise içerisindeki ahşap elemanların düzenli bakımı yapılmadığı göz önünde bulundurularak, ambon mobilyasının hasar gördüğü ve onarımını yapmak yerine, yapıdan kaldırıldığı düşünülmektedir.

Aynı çizim üzerinde görülen diğer büyük müdahale ise şapel mekânı içerisinde yapılmıştır (Şekil 5.22). Peder Monge'den alınan bilgiye göre bu mahal özgün konumunda günah çıkarma işlemleri için kullanılmaktaydı. 1997 yılında yapılan köklü tadilatın ardından mekân günümüzdeki görünümüne kavuşmuştur. Kilisenin inşasıyla birlikte avlunun kuzeydoğusunda bulunan mahzen yapısı arasında kilisenin ve mahzenin dış duvarlarını kullanarak özgün şapel mekânının oluşturulduğu düşünülmektedir. Bu mahallin güneybatısındaki kilise duvarının A2' kodu verilmiş

altarı sırtında günümüzde de görülen kemerli bir niş bulunmaktadır (şekil üzerinde turuncu ile boyalı alan).

Şekil 5.22 : Tito Lacchia'nın hazırladığı kilise plan krokisi, 1932 (Gündoğar, 2006 s.128), üzerinde boyama tarafımdan yapılmıştır(Güçlü Prifti).

Lacchia'nın çiziminde ise, bu nişi karşılayan duvarda iki adet daha niş konumlandığı görülmektedir (şekil üzerinde sarı ile boyalı alanlar). Özgün şapelde avludan giriş yaptıktan sonra, ahşap doğramalı cam kapının ardında karşılıklı şekil üzerinde mavi renk ile boyanmış iki sütun bulunmaktaydı. Ahşap doğramalı cam kapı ile bu ahşap sütunlar yapılan tadilat kapsamında yapıdan uzaklaştırılmıştır.

1997 yılından önce çekilmiş eski bir fotoğrafta, Lacchia'nın çizimindeki nişlerin önünün perde ile kapatıldığı, sagrestiya geçiş kapısı önündeki perde elemanı ile birlikte iç mekânın zenginleştirildiği görülmektedir (Şekil 5.23).

Şekil 5.23 : 1997 yılında yapılan tadilattan önce şapelin iç mekânı (SPPKA).

Günah çıkarma işlevinde kullanılan bu mekânda nişlerin önü kadife perdeler ile kapatılmıştır. Şapel içerisinde yapılan uygulamalar kullanıcı müdahalesi ve hatalı uygulamalar başlığı altında görsellerle birlikte anlatılmıştır.

Şapel yapısının tavan kotunun niş üzerindeki kemerle hizalı olduğu (fotoğraf üzerinde kırmızı çizgi ile işaretli) ve yeni manastır inşaatı sırasında şapel çatısının kaldırıldığı görülmektedir. Korozyona uğramış demir profillerin görüldüğü volta döşeme (fotoğraf üzerinde mavi renkle işaretli) mahzen ve şapel mahalli üzerinde devam ederek üst avlu döşemesini oluşturur (Şekil 5.24).

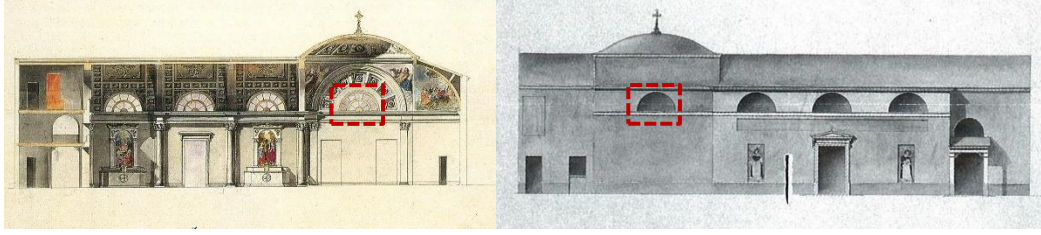

Şekil 5.24 : Şapeldeki müdahaleler sırasında çekilmiş fotoğraflar (SPPKA, 1997).

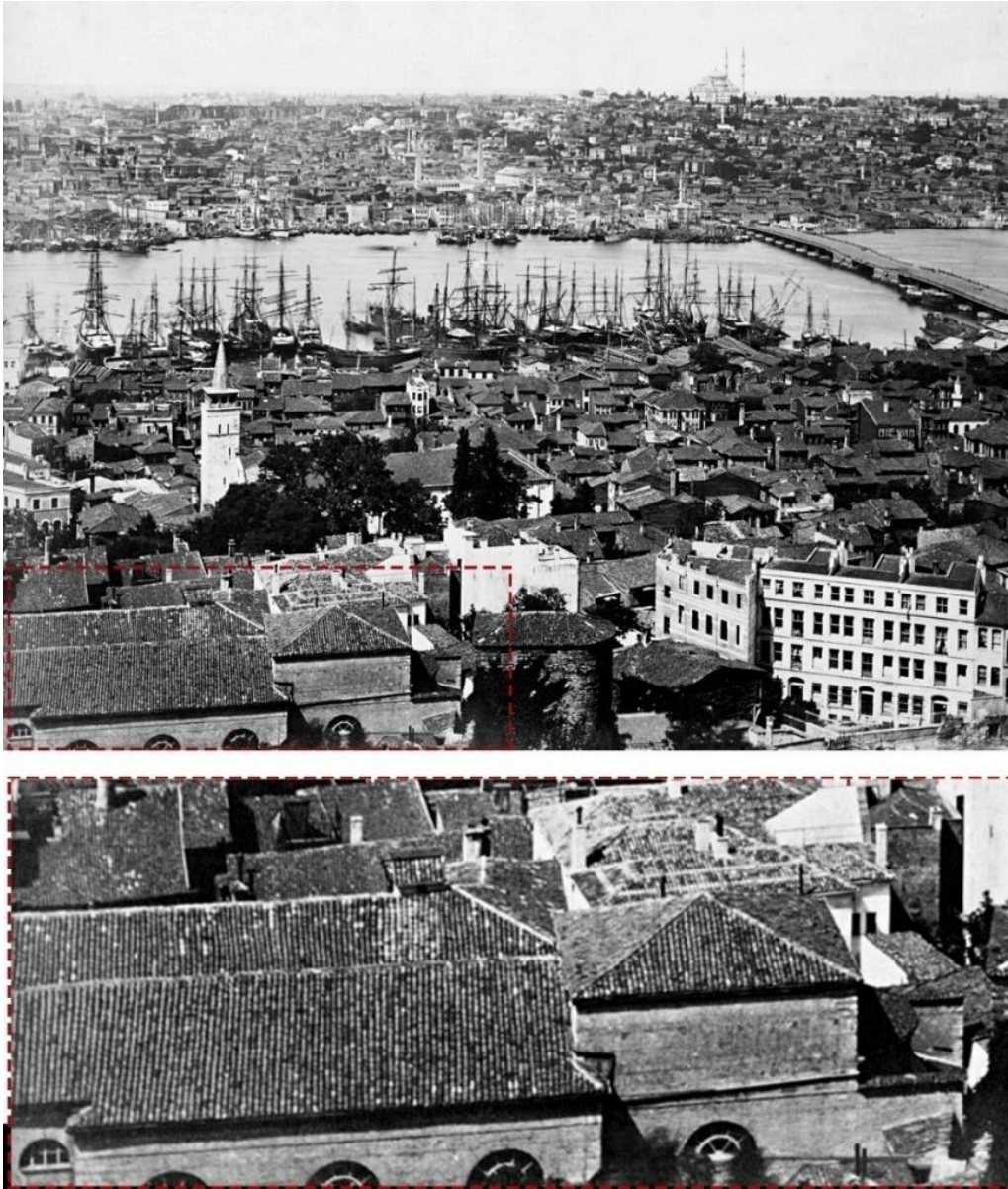
5.3 Cephe Restitüsyonu

Yapının cepheleri özgün değerlerini büyük ölçüde koruyarak günümüze ulaşabilmiştir. Yapı elemanı ölçeğindeki bazı değişiklikler ise eski fotoğraf, mimarın çizimleri ve yapıdaki izler ışığında tespit edilerek özgün cephe özellikleri saptanmaya çalışılmıştır.

Fossati'nin boy kesitinde ve güneybatı cephesi çizimi üzerinde bema bölümündeki pencere, mekânı çepeçevre saran silme kotu üzerinde başlamaktadır. Bu pencereyi de naos boyunca yan yana dizilen üç pencere boyutuna eş planlayan mimar, bema kısmındaki pencereyi iç mekânda çevresindeki bezemelerle farklılaştırmıştır (Şekil 5.25). 1870 yılından sonra Galata Kulesi'nden çekilen bir fotoğrafta, yeni manastır yapısı henüz inşa edilmemişken, kuzeydoğu cephesindeki özgün bema penceresi görülmektedir (Şekil 5.26).

Şekil 5.25 : Solda Fossati'nin hazırladığı kilise boyuna kesiti, sağda güneybatı cephesi çizimi

Şekil 5.26 : Pascal Sebbah'ın Galata Kulesi'nden çektiği İstanbul fotoğrafı, 1870ler (Url-02)

Bu fotoğrafın ve mimarın çizimlerinin ışığında cephe restitüsyonunda pencerelerin altı silme hizasında bitirilmiştir ve silme cephe boyunca kesintisiz devam ettirilmiştir. Bema penceresi boyutlarına yapılan müdahalenin yeni manastır yapısı eklendikten sonra yapıldığı düşünülmektedir. Pencerenin alt ve üst kotu bu müdahalenin ardından değiştirilmiştir. Palazzo ve Raineri'nin kitabında, bir Dominiken kilisesinde çok önemli olan koro yerinin kilisenin kısıtlı yerleşim alanı sebebiyle oluşturulamadığı yazılmıştır. Güneyde dini yapıların sokağa cephe vermesi yasağı ve kuzey yönünde bulunan sur duvarları nedeniyle koro yeri için ayrı bir alan kilise içerisinde planlanamamıştır. Önceleri orgun bulunduğu galeri katı koro yeri olarak kullanılmaktayken, yeni manastır yapısının inşaatının ardından yukarıdaki loca bu işlev için kullanılmıştır (Palazzo ve Raineri, 1943, s.30). Pencerenin zemine doğru büyütülmesi müdahalesinin koronun kullanımı amacıyla yapıldığı düşünülmektedir. Diğer amaç ise tek cephesi manastır yapısı tarafından kapanan bemaya, daha fazla gün ışığı almak olabilir. Yeni manastırın bema penceresini kapatan mekânı dua odası olarak adlandırılmaktadır. Bu oda içerisinden bakıldığında, manastır yapısının taşıyıcı sistemini oluşturan kirişin bema penceresinin hemen üstünde olduğu görülür. Güneybatı duvarındaki simetrik bema penceresine ikinci avludan bakıldığında ise duvardaki pencere boşluğunun üst kotunun düşürüldüğü gözlenmektedir (Şekil 5.27).

Şekil 5.27 : Solda dua ikinci avludan güneybatı beden duvarındaki bema penceresine bakış, ortada dua odasından güneybatı beden duvarı bema penceresine bakış, sağda dua odasından kuzeydoğu beden duvarı bema penceresine bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Bu müdahalenin yeni manastır kat yüksekliğine uyum sağlamak amacıyla kuzeydoğu duvarında yapıldığı, simetriyi sağlamak amacıyla ise güneybatı duvarında da aynı şekilde pencere üst kotunun düşürüldüğü anlaşılmaktadır.

Pascal Sebbah fotoğrafında aynı zamanda, pencerelerin formunun da daha basit bir tasarıma sahip olduğu görülmektedir. Mimarın çiziminin de fotoğraftaki pencereye

oldukça benzer olması, naos pencerelerinin fotoğraftaki halinin özgün kabul edilmesine neden olmuştur (Şekil 5.28).

Şekil 5.28 : Solda Fossati'nin çizimindeki pencere, ortada 1870lerde çekilmiş fotoğraf, sağda 2017 yılı fotoğrafı (Güçlü Prifti).

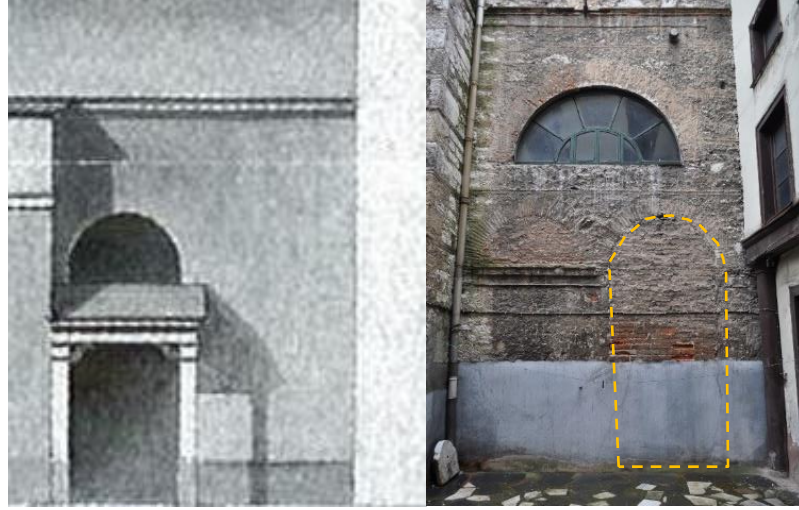
Koro katındaki pencereler günümüze korunarak gelmişlerdir, Pascal Sebbah'ın fotoğrafı esas alınarak mevcut formlarının özgün olduğuna karar verilmiştir (Şekil 5.29).

Şekil 5.29 : Solda 1870'lerde çekilmiş fotoğraf, sağda günümüzdeki pencere (Güçlü Prifti, 2017).

Yapıya giriş yapılan kuzeydoğu cephesinde özgün giriş kapısının (K02) içerisine (K03) ve dışarısına (K01) iki adet kapı daha eklendiği anlaşılmaktadır. Özgün olduğu düşünülen K02 kodlu kapının iç tarafında duvar içerisindeki yuvaya sürülen 20x10 cm kesitindeki ahşap ile emniyete alınmaktadır.

Kuzeydoğu cephesi üzerindeki restitüsyon sorunu, giriş cephesindeki kapıyı karşılayan ve sonradan kapatılmış olan kapı boşluğudur. Plan restitüsyonunda da ele alınan bu kısımda, eski manastıra cephe veren bir kapının rahiplerin yapıya erişimi için planlanmış olduğu düşünülmektedir. Günümüzde sıvası dökülmüş bu alanda kapatılan kapı boşluğu açıkça görülmektedir. Hemen yanında kesilen silme izi, burada Fossati'nin plan ve cephe çiziminde planladığı giriş üst örtüsünü uygulamadığını düşündürmektedir. (Şekil 5.30).

Şekil 5.30 : Solda Fossati'nin cephe çizimindeki kapı ve üzerindeki saçak, sağda kilisenin güneybatı cephesinde kapatılan kapı (Güçlü Prifti, 2016).

Galata Kulesi Sokağı'na bakan güneydoğu cephesinde kilise yapısı Taş Yapı'nın üzerinde yükselen kısmı kadar cephe vermektedir. Bu kısım üzerinde koro katı içerisinde kapatılıp nişe dönüştürülen pencerelerin izleri görülmektedir. Restitüsyon projesine özgün yapı elemanı olan bu pencereler eklenmiştir (Şekil 5.31).

Şekil 5.31 : Galata Kulesi Sokağı'na cephe veren Taş Yapı ve kilisenin görünümü (SPPKA).

5.4 Bezeme Restitüsyonu

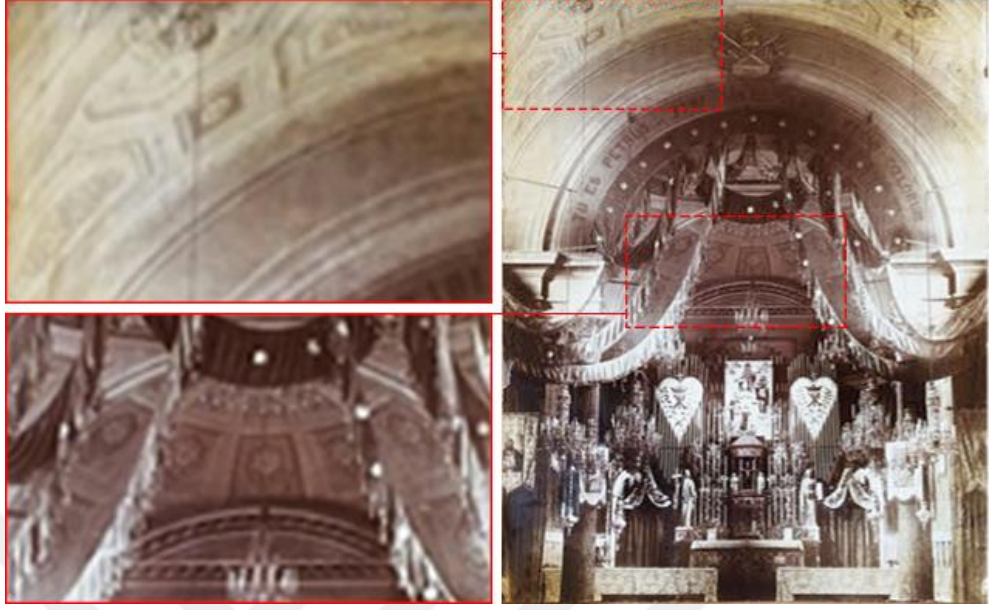
Mimarın iç mekâna ait perspektif çizimi, silme hatları, tonoz ve kemer yüzeylerinde planlanan kalemişleri, apsis ve kubbe örtüsünde uygulamayı düşündüğü zengin bezeme programı hakkında fikir vermektedir. Renklendirilmiş boy kesitte ise, altarlarda konumlanacak tablo detaylarına kadar ince işlenmiş bir çizimle karşılaşılmaktadır. Kilisenin büyük ölçüde özgünlüğü korunan mimarisine karşın bezeme programı için aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Yapı ölçeğinde yapılan müdahalelere bağlı olarak özgün bezemeler de farklı dönemlerde kaybolmuştur.

Cephe restitüsyonunda anlatılan bema pencerelerinin büyütülmesi müdahalesi, kiliseyi iç mekânda çepeçevre dönmesi planlanmış silme hattını kesintiye uğratmıştır. Apsis kısmında konumlanan iki ve üzerindeki arşitrav elemanı ile çerçevelenmiş Aziz Pietro ve Aziz Paul'un resmedildiği tablo, silme hattının kesintiye uğradığı diğer kısımdır. Bu tablonun Ressam P. Serafino Guidotti'ye özel siparişle yaptırıldığı ve İtalya'dan 1847 yılında getirildiği belirtilmiştir (Palazzo ve Raineri, 1943, s.32). Yıl bilgisi değerlendirildiğinde tablo planlamasını mimarın yaptığı düşünülmektedir, bu nedenle silmenin kesintiye uğradığı bu kısım özgün kiliseye ait olarak tanımlanmıştır.

Değişikliğe uğrayan örtü elemanları da Fossati tarafından tasarlanmış pek çok detayı barındırmaktaydı. Mimar çizimlerinde, kemerlerin dilimlediği tonoz yüzeylerinde geometrik ana bölüntüler yaratarak içerisine organik formda detaylı desenler eklemiştir. Apsis kısmını örten yarım kubbe üzerinde baklava formunda yükselen bir geometri yaratmıştır. Kubbeye geçiş elemanı pendentiflerin yüzeyinde de bezeme çalışması planlamış, kubbe yüzeyinde yükseldikçe daralan dikdörtgen formda bezeme tasarlamıştır. Üst örtüde yoğun olarak bezemelere yer veren mimarın kemer yan yüzeylerinde alt ve üstte yer alan iki adet sade yay kullandığı görülmektedir.

Kilise arşivinde bulunan bir fotoğrafta kutsal bema mekânının, perde, avize, şamdan gibi elemanların kullanımıyla zengin bir şekilde süslenip adeta bir sahneye dönüştürüldüğü görülmektedir. Peder Monge tarafından bu fotoğrafın kilisenin 100. yıl kutlamalarının yapıldığı 1943 yılına ait olduğu fikrine karşılık, bezemeler incelendiğinde fotoğrafın 1943 yılından daha önceki bir dönemde çekildiği anlaşılmaktadır. Bu görselde tonoz ve kubbe üzerindeki kalem işleri Fossati'nin el çizimlerindeki geometrik şekillerle benzerlik göstermektedir. Kemer yüzeyi sade

bırakılmıştır; tonoz üzerinde ise geometrik formdan oluşan konturların içerisinde organik formda motifler bulunmaktadır (Şekil 5.32).

Şekil 5.32 : 1898 yılından önce çekildiği düşünülen bir fotoğrafta tonoz ve apsis örtüsü bezemeleri (SPPKA).

Kilise arşivinde yer alan, 1898 yılında yapılması planlanan restorasyon hakkında yazılmış bir mektup, 1894 yılında gerçekleşen depremde kubbede çatlaklar oluştuğunu ve yıkılma tehlikesi bulunduğunu anlatmaktadır. Bu mektupta aynı zamanda kilisenin tamamının temizlenip elden geçirilmesi gerektiğinden de bahsedilmiştir (Şekil B.13). Kubbe üzerinde yapılmış büyük çaplı bir onarım esnasında özgün örtüdeki kalemişlerine de müdahale edilmemesi olanaksızdır. Bu nedenle 1898 yılından önce çekildiği tahmin edilen eski fotoğraf üzerinde görülen bezemelerin özgün olduğu düşünülmektedir. Bemaya geçiş kemerinde bulunan “*Tu Es Petrus... Tibi Dabo Claves Regni Caelorum*” yazısı günümüze ulaşmıştır. Ancak farklı dönemlerde yazının üzerinden tekrar boyanarak, renginin değiştirildiği görülmektedir.

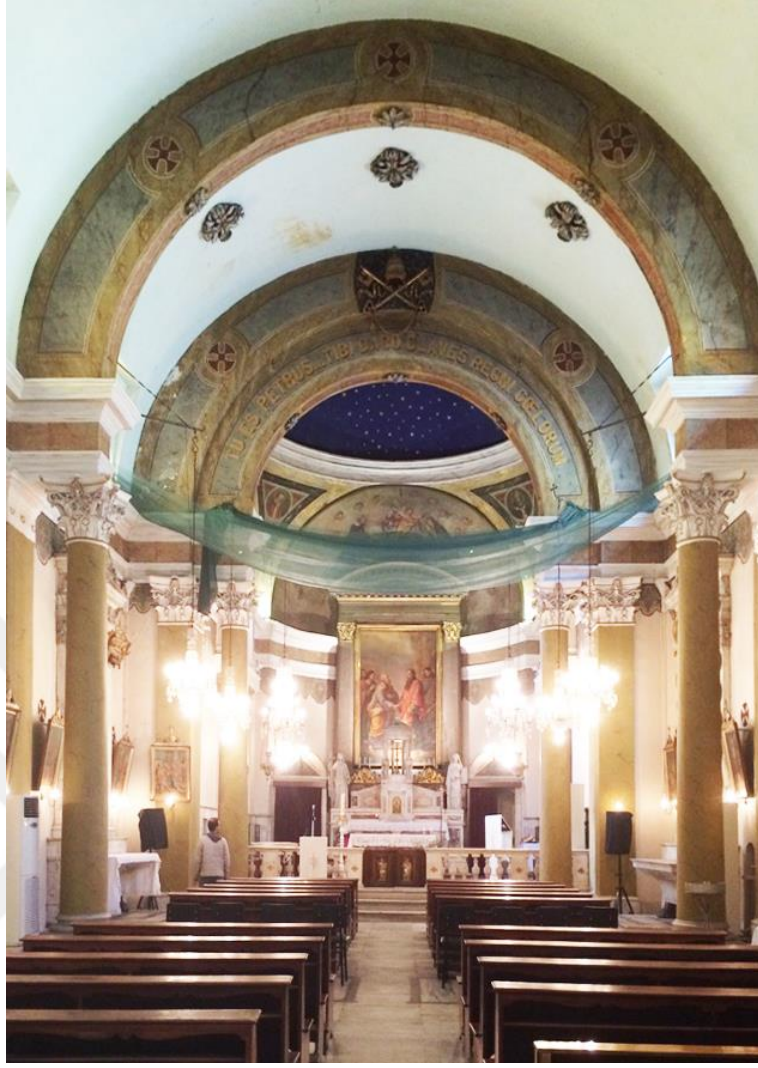
1943 yılında basılan kitapta bulunan görsel, kilisenin onarımı sonucunda bezemelerin son halini göstermektedir (Şekil 5.33). Tonoz yüzeylerindeki geometrik formların üzeri boyanmış, alçı motifler yerleştirilmiştir. Tonoz ve kemer alt yüzeyi üzerinde gözlenen üç adet kabartma günümüze ulaşmıştır, ancak motifleri çevreleyen kalemişleri korunamamıştır. Kemerlerin yan yüzlerinde görselde seçilmeyen dairesel formdaki üç figür, kemer yayını dört parçaya bölmüştür. Tonozla, kemerlerin kesişiminde tonoz yüzeyinde devam eden ince tekrarlı bir bezeme görülmektedir.

Apsisi örten yarım kubbe üzerine Aziz Pietro ve Aziz Paolo'nun bulunduğu, günümüze de ulaşan resim eklenmiştir. Pandantif yüzeyleri üzerinde bulunan dört adet papanın resmi de günümüze ulaşmıştır.

Şekil 5.33 : 1943 yılından önce çekilen bir fotoğrafta kilise iç mekânı (Palazzo ve Raineri, 1943, s 4 ve 5 arasında numarasız sayfa).

Günümüzde yapı içerisindeki durumun, kilisenin kuruluşunun 150. yıl dönümü olan 1993 yılında yapılan boya, badana ve onarım işleri sonucu ortaya çıktığı düşünülmektedir (Gündoğar, 2006, s. 26). Tonoz yüzeyleri düz beyaz boya ile boyanmıştır ve üzerinde kabartmalı alçı elemanlar bulunur. Kemerlerin yan yüzeyleri, üç adet dominiken arması deseni ile dört adet yaya bölünmüştür. Bemaya geçiş yapılan kemer üzerinde bulunan taç ve anahtar elemanları korunmuştur. Bu yüzeyde bulunan “*Tu Es Petrus... Tibi Dabo Claves Regni Caelorum*” yazısı 1943’te yayınlanan siyah beyaz fotoğrafta açık fon üzerinde koyu tonda görülürken, günümüzde renginin değiştirilmiş olduğu anlaşılmaktadır (Şekil 5.34).

Şekil 5.34 : Narteksten apsise bakış (Güçlü Prifti, 2017).

Silme altında devam eden Dominiken arması ve yaprak motiflerinden oluşan bezemenin 1993 yılında eklendiği düşünülmektedir. Kilise arşivinde bu uygulamaya ilişkin görsel bulunamamıştır.

6. RESTORASYON

Santi Pietro ve Paolo Kilisesi, inşaatının tamamlandığı 1843 yılından beri kilise olarak kullanılmaktadır. Galata'nın değişen sosyal yapısı sebebiyle yapının açıldığı dönemdeki yoğun kullanımı, günümüzde azalmıştır. Kilisenin açıldığı dönemde günah çıkarma ve ibadet görevlerini yetiştirebilmek için çok yoğun çalıştıklarını ve gün içerisinde yaklaşık 1000 komünyon yapıldığını söyleyen pederler, 1943 yılında basılan kitapta Katolikler'in Galata'dan ayrılması sebebiyle, henüz o dönemde bile ziyaretçilerin azaldığını belirtmişlerdir (Palazzo ve Raineri, 1943, s.25, s.27). Günümüzde ise kilisenin yaklaşık otuz kişilik bir cemaati bulunmaktadır.

Restorasyon projesi oluşturulurken, yapının özgün karakterini devam ettirmesi ana kararını, yapı adası içerisinde bulunan ve kullanılmayan diğer yapılar ile birlikte güçlendirmek hedeflenmiştir. Kiliseye ekonomik ve işlevsel olarak destek sağlayacak diğer yapılar ile birlikte tüm adanın gelişmesi, korunması ve geleceğe aktarılması amaçlanmıştır.

6.1 Yapının Onarımı için Önerilen Müdahaleler

Yapının hasar analizleri sonucunda elde edilen verilere karşılık uygun müdahale yöntemleri belirlenmiştir. Restorasyon projesi kapsamında önerilen tüm müdahalelerin ana hedefi yapının özgünlüğüne zarar vermeden onarım yapılmasıdır.

Kilise yapısı içerisindeki müdahaleler öncelikli olarak yapının strüktürel durumunu anlamayı ve mevcut haliyle yapıda görülmeyen kısımların analiz edilmesini hedeflemektedir. Niteliksiz ek olarak tanımlanan yapı ve yapı elemanlarının kaldırılması onarım için önerilen müdahalelerin ilk grubunu oluşturur. Ayıklama işleminin ardından, yapı adasında ve içerisinde gözlenemeyen yeni bulguların ortaya çıkması, ek yapıların inşaatı sırasında ana yapıların uğradığı müdahaleleri ve varsa oluşan hasarları gözlemlemek mümkün olacaktır. Eklerin kaldırılmasının ardından yapılacak yüzey temizliği de yapı hakkında yeni bulguları ve hasarları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Yapı içerisinde sıva problemlerinin görüldüğü alanlarda

yapılması önerilen raspa çalışması, özgün bezemelere erişmekten çok, farklı dönemlerde yapılan onarımların arkasındaki özgün duvar ve örtü sistemlerindeki strüktürel durumun kontrol edilmesini sağlayacaktır. Yapının zemini, beden duvarları ve üst örtüsünü oluşturan ahşap sistemin strüktürel durumunun ve tüm bozulmalarının tespit edilmesi ve onarılmasının ardından önerilen diğer müdahalelerin yapılması anlamlı olacaktır.

6.1.1 Niteliksiz eklerden arındırma

Kaldırılması önerilen niteliksiz eklerin ilk grubunu vaziyet planında gösterilen ek yapılar, ikinci grubunu ise onarımı yapılacak binalar içerisindeki niteliksiz yapı elemanı ve malzeme ölçeğindeki ekler oluşturur. Yapı topluluğu içerisindeki tüm binalar, tarihî, mimari ve yapısal durumları değerlendirilerek incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda gerekçeleriyle birlikte iki yapının niteliksiz olduğuna karar verilmiştir. Eski manastır yapısının ikinci avluyu çevreleyen iki ucundaki kolunun korunamayarak, yerinde günümüzde görülen ek yapıların inşa edilmiş olduğu bilinmektedir. Avlunun güneyindeki yapı 1 numaralı ek yapı (merdiven), onu karşılayan kuzey yönündeki bina ise, 2 numaralı ek yapı (betonarme yapı) olarak adlandırılmıştır.

Kilise yapısı ve eski manastır yapısı arasında inşa edilen, içerisinde merdivenlerin bulunduğu ek yapının (1 numaralı ek yapı) durumu detaylı olarak incelenmiştir. Yapım yılı bilinmeyen yapının 1926-1970 yılları arasında İtalyan İlkokulu faaliyet halindeyken inşa edildiği düşünülmektedir. Bu ek yapı, eski manastırın U formundaki özgün alanı içerisinde tekrarlayan 16 adet ahşap sütun dizisinin üç tanesini kısmen kapatarak oluşturulmuştur. Kilisenin özgün döner merdiveninin iptal edilmesiyle oluşturulan yapı içerisinde kiliseye ve eski manastır yapısına hizmet veren ve farklı kotlardan birbirine bağlanan iki adet merdiven bulunmaktadır. Farklı yükseklikteki basamak rıhtları ve alan içerisine sığmak amacıyla çeşitli formlarda oluşturulmuş basamakları ile kiliseye hizmet veren merdiven konforsuz ve tehlikeli bir sirkülasyon hacmi yaratmaktadır (Şekil 6.1). Tamamen ahşap malzemeden üretilen basamaklarda ve döşemelerde bozulmalar ve yer yer çökmeler meydana gelmiştir.

Şekil 6.1 : Merdiven kütlesi içerisinde bir görüntü (Güçlü Prifti, 2017).

Bu ek yapı birbirine bağladığı iki tarihî yapıya eklenmiştir. Kilise ile birleşimi incelendiğinde bu bağlantının iğreti bir şekilde yapıldığı görülür (Şekil 6.2).

Şekil 6.2 : 1 numaralı ek yapı ile kilise yapısı birleşimi (Güçlü Prifti, 2017).

Ek yapının farklı ölçülerdeki bağdadi çitaları kilise duvarına yaklaşmaktadır. Aynı zamanda misafirhanenin (Taş Yapı) kuzeybatı cephesinde, kiliseden sonra devam etmekte olan beden duvarını kapatmıştır. Yapının ikinci avludan cephesi

incelendiğinde eski manastır yapısının özgün cephesindeki tekrarlayan pencere sisteminin devamlılığının sağlanamadığı görülür. Ek yapının içerisindeki muhdes merdiven kütesine uyum sağlayabilmesi amacıyla pencere boşluklarına müdahale edilerek, özgün karakterini koruyamamış, düzensiz bir cephenin günümüze ulaştığı görülmektedir. Aynı zamanda cephe üzerinde pencere boşluklarında oturmalar yaratan, strüktürel problemler de gözlenmektedir.

Şekil 6.3 : 1 numaralı ek yapının ikinci avluya bakan cephesi (Güçlü Prifti, 2017).

Yapının dönem eki olarak değerlendirilmesi durumunda, içerisindeki merdiven kütesinin yeniden yapılması zorunluluğu görülmektedir. Ancak özgün yapının bir parçası olmayan bu merdivenin yeniden yapılmasını önermek yanlış bir müdahaleye sebep olacaktır. Yapıldığı dönemde de hatalı kullanıcı müdahalesi olan merdiven kütesi, eklendiği kilise ve eski manastır kütesinin mekânsal bütünlüğünü bozarak, bu yapılarda bozulmalara neden olmuştur. Aynı zamanda bağlandığı yapılara ek yük getirerek bu yapıların durumunu da tehdit eder hale gelmiştir.

Özgün kilise ve eski manastır yapısı arasına eklenerek, iki yapıya da ek yük getiren bu niteliksiz yapının kaldırılması kararı alınmıştır. Ek yapı özgün manastırın bu alanda devam eden üç adet ahşap sütunu üzerinde inşa edilmiştir. Kaldırılan yapının yerindeki özgün ahşap sütunlar korunarak, çağdaş malzeme ve kendi taşıyıcılarıyla zemine oturacak yeni merdiven kütlesi tasarlanmıştır. Çelik taşıyıcıların camla giydirilmesi sonucu, görsel bir kesinti yaratmaması amaçlanan yeni merdiven yapısı, malzemeleri ve formu ile çevresinden ayrışacaktır. Önerilen yeni yapı, çağdaş donanım ve ekler başlığı altında detaylı olarak ele alınmıştır.

İkinci avlunun kuzeyinde bulunan 2 numaralı betonarme ek yapı içerisinde mutfak, çamaşırhane gibi servis mekânlarını barındırmaktadır. Günümüzde birinci katı ve ikinci katı tamamen boş durumdaki yapının sadece zemin katında çamaşırhane bölümü kullanılmaktadır. Üç katlı yapı, kuzeydoğu yönünde kilisenin özgün apsis duvarına dayanmaktadır. Güneybatı yönünde Saint Pierre Hanı yapı topluluğuna ait bir binaya yaslanan yapının kuzey yönündeki sırtında Galata sur duvarı bulunmaktadır. Betonarme yapının üçüncü katında teras olan alanın PVC pencere dizisiyle kapatıldığı görülmektedir. Galata sur duvarlarının payandaları arasında kemerli hacimlerinin bulunduğu günümüze ulaşmış özel bir bölümü bu yapı tarafından kapatılmaktadır. Bu alanlar içerisinde iki adet çamaşır makinası bulunur. İşlev olarak bir bölümü kullanılan ve mimari özellikleri niteliksiz olan yapı, eklemelendiği iki ucundaki yapıya yük olurken, günümüze ulaşmış özgün kent surunu bloke etmektedir. Restorasyon projesinde bu ek kütlenin kaldırılması önerilmiştir.

Yapı elemanı boyutundaki niteliksiz ekler, kapatılan boşluklar, eklenen kaplamalar gibi malzemelerle yapılan uygulamaları içermektedir. Kilisenin zemin katından başlayarak, üst kotlardaki eklentiler anlatılmış, sonrasında şapel ve mahzen mekânlarına değinilmiştir.

Kilisenin naos mekânını ortalayan eski ambonun bulunduğu hacim içerisinde yeşil renkteki seramik karo kaplamanın kaldırılmasıyla altında bulunan özgün döşemeye erişileceği görülmektedir. San Pietro heykelinin bulunduğu bu kısma eklenen karolar ve duvar boyunca dönen seramik süpürgelik titizlikle kaldırılmalıdır (Şekil 6.4). Karoların altındaki yüzey temizlenmeli ve özgün mermer kaplamanın yer yer korunamadığı ortaya çıkarsa, iç mekânla devamlılığı sağlayacak şekilde döşemede yeni mermer kaplaması yapılmalıdır.

Şekil 6.4 : Özgün döşeme üzerindeki karo kaplama (Güçlü Prifti, 2017).

Koro katı ve naos hacmi arasındaki bağlantıyı kesen kısım kaldırılmıştır. Depo olarak kullanılan bu hacim boşaltılmalı ve kiliseyle olan görsel bağlantısı yeniden kurulmalıdır.

Mahzen mahalli içerisinde zeminde terracotta karo kaplaması ve duvarlarda ise kayrak taşı uygulaması bulunmaktadır. Nem probleminin önüne geçileceği inancıyla yapılan uygulama, yapının özgün halini bozmuş ve kaynağı önlenmemiş nem problemini engellememiştir. Bu kaplamalar kaldırılarak, yapının özgün duvarları ve zeminini gözlemlenmeli ve strüktürel durumu değerlendirilmelidir.

Şapel mahalli, özgün özelliklerini en çok yitirmiş bölümdür. Zeminde bulunan laminat kaplama kaldırılarak, eski fotoğraflarda görülen mermere ulaşılması hedeflenmektedir. Eskiden günah çıkarma alanları olarak kullanılan üç nişten iki tanesi kapatılmıştır ve günümüze bir tanesi ulaşmıştır. Artık bu ritüeller kilise içerisinde özel bir alana ihtiyaç duyulmadan gerçekleştirildiği için, nişlerle ilgili bir uygulama önerilmemiştir. Şapel mahallinin üzerini kapatan üst avlu döşemesinin kendi düşey taşıyıcılarıyla yükünü zemine iletmek yerine, bulunduğu kotta kilisenin beden duvarına saplandığı görülmektedir. Kilisenin karşılıklı beden duvarlarının benzer kalınlıkta olması, bu döşemenin altında kendi taşıyıcısının kilise duvarına ek olarak oluşturulmadığını göstermektedir. Bu mekân içerisindeki 1997 yılında uygulanan sıva ve çimento tabakası kaldırılarak, üst avlu volta döşemesinin kilise beden duvarıyla olan ilişkisi kontrol edilmelidir.

6.1.2 Malzeme ve yüzey temizliği

Yapının özellikle boş durumdaki eski manastır yapısına bakan güneybatı cephesi üzerinde nemlenme ve bakımsızlıktan kaynaklanan bitki oluşumları gözlenmektedir. Bu cephedeki sıvaların dökülmüş olması da tohumların tutunması ve bitki oluşumu için daha elverişli bir yüzey yaratmaktadır. Cephenin bema kısmı boyunca ikinci avlu üzerinde dar bir toprak alan uzanır. Buraya ekilen bitkilerin kökleri yapı için tehdit oluşturmaktadır. Aynı zamanda sarmaşık bitkisi, binanın yüksekliği boyunca yapıya tutunarak cephe yüzeyine nüfuz ettiği için, kuruduğu dönemlerde bile cepheye bağlı parçalarını görmek mümkündür (Şekil 6.5). Kimyasal ilaçlama yöntemiyle taze bitkiler kurutularak cepheden uzaklaştırılmalı, kurumuş kalıntılar temizlenmelidir.

Şekil 6.5 : İkinci avlu üzerinde cepheye tutunarak büyüyen bitki ve kalıntıları (Güçlü Prifti, 2016).

Tüm demir elemanlarda paslanma problemi gözlenmektedir. Bu elemanlar tel fırça ile temizlenmeli, antipas uygulamasının ardından tekrar boyanmalıdır.

Ana altaren içerisinde bulunan demir elemanlardaki korozyon altarı kaplayan mermerlerin parçalanmasına sebep olmuştur. Kilisenin en değerli ögesi olan bu altarenin onarımı özel uzmanlık gerektiren bir konuyu oluşturmaktadır. Tespit edilen sorunlar uzman konservatörler tarafından değerlendirilerek, altarenin onarımı için uygun müdahale yöntemleri geliştirilmelidir.

Yapı içerisindeki ahşap elemanların düzenli bakımı yapılmamaktadır. Neme maruz kalan ahşap elemanlarda çürüme ve böceklenme gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. Galeri katı ve koro katının döşemeleri, tüm ahşap kapılar ve pencereler ilaçlanarak bakımdan geçirilmelidir.

Yapının zemin kaplaması olan mermer yüzeyleri süpürme ve yıkama gibi basit işlemlerle temizlenmelidir, naos ve narteks kısmındaki yüzey kaplamasında yoğun bir kirlenme görülmemektedir. Bema kısmındaki geometrik formlarda bulunan mermer yüzeylerde halı ile örtülen yüzeylerde aşınma görülmüştür. Bu kısımda mekânîk temizlik yapılmalı ve kötü durumdaki parçalar yenileriyle değiştirilmelidir (Şekil 6.6).

Şekil 6.6 : Bemada halı altında kalan mermer parçaları (Güçlü Prifti, 2016).

Nem sorununun sıva ve boya dökülmesine neden olduğu tüm duvar ve üst örtü yüzeylerinde raspa çalışması yapılmalıdır. 1894 depreminde zarar gördükten sonra onarılan kubbe ve yarım kubbe yapılarının durumu, sıvalı ve boyalı yüzeyleri nedeniyle görülememektedir. Naosun üzerindeki tonoz örtüsü boyunca düzenli aralıklarla gözlenen sıva çatlakları için bölgesel onarımlar yapılmıştır. Ancak çatının su alma probleminin ahşap sistemde yol açtığı hasarların tespiti ve gerekiyorsa strüktürel önlemler almak için ilk adımı raspa çalışması oluşturmaktadır.

6.1.3 Sağlamaştırma

Yapının bema kütlesi üzerinde görülen strüktürel çatlak dışında başka hasar gözlenmemektedir ancak yapı üzerindeki bulgular, sıva ve kaplamalar altında görülmeyen bazı hasarların varlığından endişe ettirmektedir.

Bema mekânı kuzeydoğusunda beden duvarındaki açıklığın üzerinde düşey yönde ilerleyen bir çatlak gözlenmektedir. Bu çatlağın sebebi, özgün yapıda sagrestiya ve

bema arasında açılan pencere boşluğu olabilir. Bemanın dışına yaslanan yeni manastır yapısı inşaatı sırasında yapılan bir uygulama veya bu yapının kilise ile kurduğu gözlenemeyen yapısal ilişki bu çatlağı oluşturmuş olabilir. İki durumda da bema tarafından yapılacak raspa işleminin çatlağın boyutları ve oluşum nedeni hakkında veri sağlayacağı açıktır. Bu gözlemin yapılmasının ardından, uygun sağlamlaştırma yönteminin önerilmesi sağlıklı bir karar olacaktır.

İkinci avlu altında bulunduğu düşünülen sarnıç yapısı ve suyun kiliseyle ilişkisi araştırılmalıdır. Peder Monge, burada daha önce tahliye pompası kullanarak su boşaltma çalışması yapıldığını ancak, saatler süren işlem sonucunda suyun seviyesinde bir farklılık olmadığını belirtmiştir. Yapının temelleriyle su kaynağının ilişkisi mutlaka tespit edilmeli ve verilere uygun müdahale yöntemleri belirlenmelidir.

Naos mekânı ortasında bulunan mezar taşları ve çevresindeki mermerlerde oluşan oturmanın sebebi araştırılmalıdır. Altının boş olduğu düşünülen yazıtlı iki blok mermer uygun yöntemlerle titizlikle kaldırılmalı döşemenin altı incelenmelidir. Bu boşluk, yapının temel sistemi hakkında değerli bilgiler sunmanın yanı sıra, zemindeki mermerlerin yaptığı oturmanın strüktürel bir kaynağı olup olmadığı konusunu aydınlatacaktır. Yapılacak analizin ardından gerekiyorsa uygun sağlamlaştırma önerisi oluşturulmalıdır.

Strüktürel sorunları tespit etmek için diğer müdahale yöntemi ise yüzey temizliği yapılmasıdır. Yapı içerisinde yapılacak raspa çalışması, çeşitli dönem bezemelerine ulaşmanın yanı sıra, yapının strüktürel durumunu anlamaya yardımcı olacaktır. Kilise arşivinde yapının kubbesinin 1894 yılındaki depremde büyük hasara uğradığından bahseden bir mektup bulunmaktadır. Sonradan yapılan onarım çalışmalarının yöntemi ve içeriği hakkında bir belgeye erişilememiştir. Gökyüzü görüntüsü oluşturacak şekilde koyu mavi fona boyanan ve üzerinde yaldızlı yıldızlar bulunan kubbe yüzeyinde herhangi bir çatlak bulunup bulunmadığı gözlemlenememektedir. Beden duvarları ve örtü sistemlerindeki strüktürel durumu net teşhis etmek, çatıdan kaynaklanan su ve nem probleminin sebep olduğu malzeme bozulmalarını gözlemllemek için yüzey temizliği yapılmalıdır. Bu uygulamanın ardından gözlemlenebilecek çatlaklar için, uygun sağlamlaştırma yöntemleri tartışılmalıdır.

6.1.4 Bütünleme

Birinci ve ikinci avluya bakan cephelerde, taş ve tuğla yüzeylerinde, yüzey kaybına uğramış kısımlar bulunmaktadır. Yağmur suyu borularını zemine indirmek için bazı durumlarda kasten silme hattı kesintiye uğratılmıştır. Bu kısımlarda özgün malzemeyle uyumlu bütünleme yapılmalıdır.

6.1.5 Yeniden yapım

Yeniden yapım başlığı altında, kilise ve çevre yapılarda nem problemi yaratan yağmur suyu drenaj sistemi ele alınmıştır. Konuyla ilgili sınırlayıcı etkenler tartışılarak, alternatif çözüm önerileri değerlendirilmiştir.

2016 yılında basit onarım yapılan çatı örtüsü ve su yalıtımının kesintisiz uygulandığından emin olunmalıdır. Tavanda gözlenen sıva çatlağı ve sıva dökülmesi gibi hasarlar, çatı içerisindeki ahşap sistemi geçerek iç mekân yüzeyine ulaşan su ve nem nedeniyle oluşmuştur. Yüzeyde görülen hasarların daha fazlasının çatı sistemi içerisinde olduğu tahmin edilmektedir. Çatı örtüsünün tüm elemanlarıyla detaylıca kontrolü sağlanmalı, gerekli görülen sağlamlaştırma ve temizleme müdahaleleri yapılmalıdır. Ancak en önemlisi, tekrarlayan hasarların önüne geçmek amacıyla nem ve bozulmaların kaynağı olan yağmur suyu drenaj sistemi yeniden kurgulanmalıdır. Mevcut yağmur suyu drenaj sistemi ile ilgili İstanbul Teknik Üniversitesi yapı kürsüsünden Yrd. Doç. Dr. M. Cem Altun ile görüşülmüş ve yapının ihtiyaçlarını karşılayacak uygun sistem hakkında öneriler geliştirilmeye çalışılmıştır. Yeni sistem planlanırken, çatı yüzey alanı hesaplanarak, yağmur suyu oluklarının uygun çap boyutu tanımlanmalıdır. İdeal senaryoda yapının kütle hareketi yaparak yağmur suyu oluğu yüzeyinde kırılmaların olduğu köşe noktalarda iniş borusu ile suyu tahliye etmek gereklidir. Yağmur suyu oluklarındaki %1 lik eğim sağlandıktan sonra, iniş boruları arasındaki uzaklığın, 20 metreyi aşmamasına dikkat edilmelidir. Aynı zamanda yapı üzerinde eğim boyunca devam ederek iniş borusuyla bir alt kattaki yağmur suyuna aktarılan su, boru kapasitelerini aşmaktadır. Farklı kotlarda toplanan suların başka borulara eklenmeden kendi inişleriyle tahliye edilmesi önemlidir. Mevcut ve tarihi bir yapıda ideal olan yapı kurallarına uymak tamamıyla mümkün olmasa da yağmur suyu olukları ve borularının doğru çapı, sistemin yapıya titizlikle ve doğru malzeme ile bağlanacağı uygun sistemi kurgulamak mümkündür. Uygun aralıklarla seçilecek köşelerde iniş borularının planlanması, çatıdaki suyun yapıya zarar vermeden zemine

ulaştırılmasını sağlayacaktır. Yapının diğer önemli problemi olan suyun avlulara tahliye edilmesi sorunu ile ilgili çeşitli araştırmalar yapılarak uygun çözümler üretilmelidir. Şehir kanalizasyon hattının yerinin tespit edilmesi ve kapasitesinin öğrenilmesi gereklidir. Oldukça eğimli olan arazide, uygun noktalarda suyun toplanarak şehir hattına iletilmesi, drenaj için çözüm oluşturacaktır. Fiziksel şartlar, yapısal sorunlar ve kent altyapısının kapasitesi nedeniyle şehir hattına bağlanmanın mümkün olmadığı ortaya çıkarsa, ikinci avlu altındaki sarnıcın (ve arsa içerisinde kapatılan diğer sarnıçlarla birlikte) durumu tespit edildikten ve yapıya zarar vermediğinden emin olunduktan sonra, toplanan yağmur sularının buraya aktarıldığı bir sistem kurgulamak ikinci drenaj alternatifini oluşturacaktır. Sarnıçlara ve şehir hattına erişimin sağlanamadığı durumda oluşturulabilecek diğer sistem suyun belirlenen noktalarda oluşturulacak depolarda toplanmasıdır. Kurulacak arıtma ve pompa sistemleriyle yapı içerisindeki bahçe alanlarının sulanması ve dış mekân temizliği gibi işlemler için çatıdan toplanan su kullanılabilir. Bu sayede, tarihî yapıları korurken, çevreci bir yaklaşımla, kaynaklar değerlendirilecektir.

6.1.6 Çağdaş donanım ve ekler

Kiliseye ek olarak yapı adasının araştırma merkezi işlevini de sunması, boş durumdaki eski manastır ve Taş Yapı'nın aktif kullanımını sağlayacak, böylece yaşayan ve bakımı yapılan mekânların korunması mümkün olacaktır. Yeni işlevlendirilen yapıların kullanımı için ihtiyaç duyulan sirkülasyon mekânı, özgün yapıların bütünlüğünü bozmadan inşa edilecek çağdaş merdiven yapısı içerisinde planlanmıştır. Kaldırılan betonarme yapıda bulunan çamaşırhane ile günümüzde koro katında ve Taş Yapı içerisinde giderilen depolama ihtiyacı gibi gereksinimler için mevcut yapılardaki düzenlemelerle uygun alanlar yaratılması önerilmiştir. Bu bölümde anlatılan çağdaş donanım ve ekler, büyük oranda ikinci avluda yapılması önerilen uygulamaları kapsamaktadır.

Ek yapıların tasarımının arazideki mevcut yapıların özgün hallerinden referans alması amaçlanmıştır. Niteliksiz yapılar kaldırıldıktan sonra ikinci avlu zemini üzerinde manastıra ait 14 sütunun oluşturduğu L formu karşımıza çıkar. Ancak özgün yapının sahip olduğu dört adet sütun muhtemelen Galata sur duvarları önündeki 2 numaralı ek yapının (betonarme yapı) inşaatı esnasında kaldırılmıştır. Özgün yapının U formunda kuzeybatı yönünü (kilise yönü) açık bırakacak şekilde çevrelediği avlu mahallinin

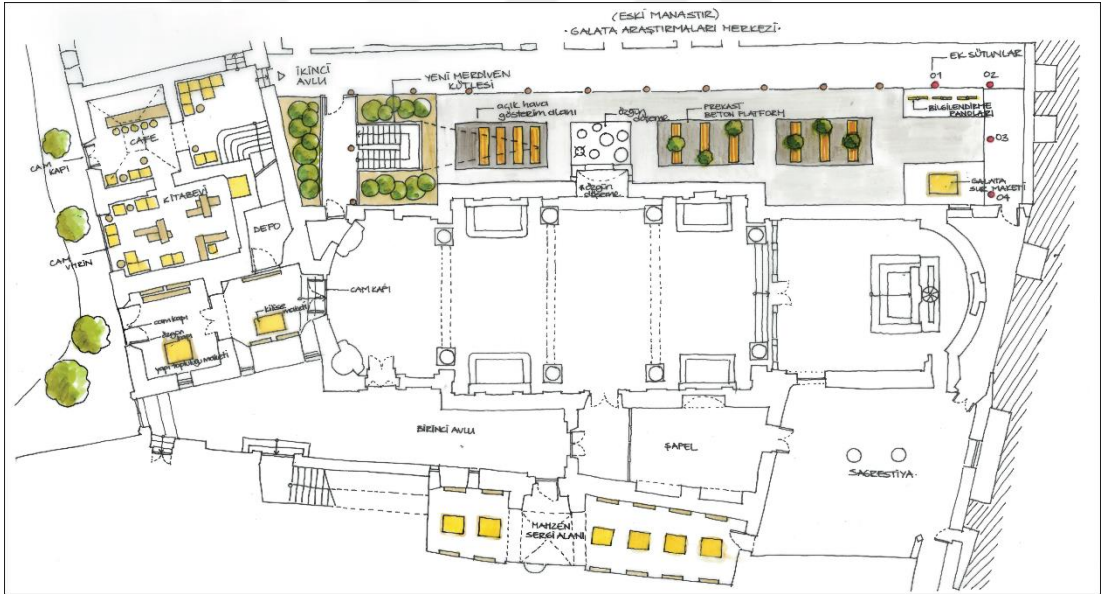
mekânsal kurgusu korunamamıştır. 1 numaralı ek yapının kaldırılmasıyla açığa çıkacak güneydoğu yönündeki üç sütun ile manastırın korunmuş 12 adet sütun dizisi görünür olacaktır. Eski manastırın özgün 16 sütundan oluşan U formunun alanda izlenebilmesi amacıyla günümüze ulaşamamış dört ahşap sütun yerine, çağdaş malzemeden üretilecek elemanların yerleştirilmesi önerilmiştir. Çelik profilden aynı ölçüde üretilecek çağdaş sütunların antrasit renkte boyanarak, malzemesi ve rengiyle günümüze ulaşmış ahşap sütunlardan görsel olarak farklılaşması amaçlanmıştır. Böylece alanda dizili 16 sütun tekrarlayan boşlukları ve yarattığı ritim ile eski manastır yapısına ait izleri günümüze taşıyacaktır.

Niteliksiz ek olduğu kararıyla kaldırılan 1 numaralı merdiven yapısının işlevini karşılamak üzere aynı isimle anılmış yeni kütlenin yapılması önerilmiştir. Eski yapının aksine yeni planlanan yapının çelik konstrüksiyon ile etrafındaki yapılara yük bindirmeden kendi taşıyıcı sistemiyle var olması hedeflenmiştir. Kendisini çevreleyen eski manastır, kilise ve Taş Yapı cephelerine bitişik olarak uygulanmış niteliksiz ek yapının kaldırılmasının ardından açığa çıkacak özgün cephelerin görünür olması amaçlanmıştır. Bu nedenle, çelik sistemle taşıyıcısı oluşturulan merdiven kütlesi cam ile giydirilecek ve etrafındaki yapılar arasında mümkün olan en az görsel kesintiyi yaratacaktır. Aynı zamanda müstakil olarak çevre yapılardan kopuk inşa edilmesi önerilen yapının, bağlantı sağlayacağı yapılara uzanan köprülerle özgün yapılara en az müdahaleyi yaparak eklemlenmesi amaçlanmıştır.

Avludaki mevcut yapılardan alınan referanslar ile merdiven kütlesi şekillenmiş ve avlu içerisinde konumu belirlenmiştir. 1 numaralı ek yapının kaldırılmasının ardından açığa çıkan eski manastıra ait iki özgün ahşap sütun, cam yapının içerisinde korunmuştur. Bu koldaki özgün üç sütunun ortasında bulunanı, merdivenin iki kolunun orta aksını belirlemiştir. Merdiven kütlesi güneybatı yönündeki kiliseye üç farklı kottan erişimi sağlayacaktır. Bu bağlantıların sağlanması amacıyla, beden duvarlarında eski merdiven kütlesine geçiş için önceden açılan boşluklar aynı formuyla korunmuştur. Narteks kotunda mevcut durumdaki geçiş boşluğu içerisine kapı yerleştirilmiştir. Galeri katı ve koro katı kapıları, onarımları yapılarak korunmuştur, ancak tüm kapılara yalnızca kilise yönetimi bilgisi dahilinde erişim sağlanabilmesi amacıyla şifreli elektronik sistem yerleştirilmesi önerilmiştir. Koro katında bulunan ahşap levhalarla yapılmış yüzey niteliksiz ek olarak tanımlanarak kaldırılmıştır. Ancak özel gruplar için yapıya düzenlenecek ziyaretler ve çeşitli bilgilendirme etkinlikleri esnasında

kullanılması amacıyla, koro katında depolanan eşyaların, birinci avludan erişilen Saint Pierre Apartmanı bağımsız bölümüne aktarılması önerilmektedir. Koro katının ahşap parapeti içerisinden kemer yüzeyine kadar olan boşluğun lamine extra clear cam ile kapatılması önerilmiştir. Böylece, mekânsal olarak bir kesintiye uğramayacak naos ve koro katı mekânları, görsel ilişki bozulmadan kullanıma elverişli hale gelecektir. Törenler esnasında ve kilise kapalıyken, denetim dahilinde yeni merdiven ile ulaşılacak koro katının ziyarete açılması projenin önerileri arasındadır.

Merdivenin güneybatı yönünde erişim sağladığı eski manastır yapısında manastırın birinci ve ikinci kat koridor kotuna kapı kullanılmadan direkt erişim planlanmıştır. Yapının cephesinde ek yapının kaldırılmasından sonra oluşacak boşluk kullanılmış ve daha dar olan yeni kütlemin devamındaki duvarsız kalacak kısmın, özgün cephenin devamını oluşturacak şekilde uygun yöntem ve malzeme ile kapatılması önerilmiştir. Kilise, eski manastır ve Taş Yapı'dan koparılan kütlemin, bu yapılarla arasında oluşan boşluklarında, peyzaj alanı yaratılmıştır.

Şekil 6.7 : İkinci avlu kullanım önerisi plan eskizi (Güçlü Prifti, 2017).

Bu alanda, çevre yapılara yaklaşmaması amacıyla kökleri fazla uzamayan, otsu ve bakımı kolay çiçeklerin kullanılması önerilmiştir. İkinci avlunun etkin kullanılması kapsamında, cam kütlemin kuzeybatı cephesi üzerinde açılıp kapanabilir dış mekân koşullarına uygun bir barkovizyon perdesi eklenmiştir. Uygun hava koşullarında avluda bu yüzeye projeksiyon yansıtılarak kültürel gösterimlerin yapılması amaçlanmıştır.

Galata surlarına yaslanan 2 numaralı niteliksiz ekin kaldırılmasının ardından avlu zemininden yaklaşık dokuz metre yüksekliğe ulaşan Ceneviz sur duvarı görünür olacaktır. Avlunun sonundaki yapının kaldırılmasıyla açığa çıkan alanın, bir açık hava müzesi gibi var olması amaçlanmıştır.

Şekil 6.8 : İkinci avlu kullanım önerisi görünüş eskizi (Güçlü Prifti, 2017).

Burada bema kütlesi önünde Galata sur duvarlarını açıklayan bir maket yerleştirilmiştir. Maketin karşılayan alanda ise dış mekân koşullarına uyumlu bilgilendirme panoları konumlandırılmıştır. Sur duvarı önünde eski manastır ve kilise yapıları arasında prekast betondan platform oluşturulmuştur. Platformla, duvar arasında bırakılan 50 cm genişliğindeki hat üzerinde çakıl doldurulacaktır. Betonarme yapının inşaatından sonra kilisenin üst geçit kotunda beden duvarında genişletilen kapı boşluğunun, buradan herhangi bir erişime ihtiyaç duyulmaması nedeniyle, özgün pencere boyutlarına geri döndürülmesi önerilmiştir.

İkinci avlu zemininde ortada konumlanan merdiven kütlesinin uzantısı boyunca çeşitli aktivite adaları oluşturulmuştur. Bitkilendirme için merdiven çevresinde oluşturulan alanlar dışında zemindeki özgün olmayan kayrak taş kaplamanın tutulması kararı alınmıştır. Eski manastıra ait fotoğrafta görülen özgün taş kaplamanın kayrak taş uygulamasının altında bulunduğu düşünülmektedir. Kuyunun da bulunduğu, naos ortasında kilisenin cephesine saplanan ek kütle hizasında tanımlanan alanda, özgün taş kaplamanın açığa çıkarılması önerilmiştir. Diğer üç platformun zeminde 15 cm yükselecek prekast beton eleman ile oluşturularak gereken durumlarda yerinden

kaldırılabilmesi amaçlanmıştır. Birinci merdiven tarafındaki platformda, gösterimlerin yapılması için, dış mekâna uygun beton bank kütleleri sıralanmış, kuyu ile sur duvarı arasındaki iki ada üzerinde ise, kısa boylu ağaçların yetiştirildiği saksılı oturma elemanları yerleştirilmiştir.

Avlu boyunca eski manastır sütun dizisi, kilise duvarı ve Galata sur duvarları hattında zeminde elektrik kanalı geçirilerek dramatik etki yaratacak aydınlatma yapılması restorasyon projesinin önerileri arasındadır. Yapının aydınlatılması, bu mekânın üniversite öğrencileri ve kentliler tarafından kullanılacak kütüphanenin uzantısında gündüz ve gece farklı deneyimler sunan bir bahçe gibi hizmet vermesi planlanmıştır.

6.2 Kilisenin Çevresindeki Yapılarla Birlikte Etkin Kullanımı için Öneriler

Kilisenin Galata surlarıyla kurduğu ilişki, semtin merkezindeki değerli konumu ve çevresindeki yapılarla birlikte oluşturduğu tarihî katmanlaşma, bulunduğu bölgede günümüze ulaşmış eşsiz bir yapı adası oluşturmaktadır. Galata gibi yoğun yapılaşmış bir semtin merkezindeki yaklaşık 4000 m²lik alanın izole durumu, korunması açısından hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar yaratmıştır. Örneğin, çok sayıda ve çeşitli ihtiyaçlara sahip kiracılar, han yapısına müdahale ederek bozulmalara neden olmuşken, kullanılmayan eski manastır yapısı ise bakımsızlığın yarattığı hasarlara uğramıştır. Kilisenin azalan cemaati ve ekonomik kaynakların yetersizliği nedeniyle, çevresindeki yapılarla olan ilişkisi kopmuş ve Galata'nın merkezinde atıl durumda kalmış bu yapı topluluğu oluşmuştur. Kilisenin var olması ve korunması, çevre yapılarla kurduğu ilişkinin yanı sıra kentle olan iletişiminin gücüne bağlıdır. Bu nedenle restorasyon projesi oluşturulurken, yapı adası için planlanan hayata geçirilmemiş yeni projeler değerlendirilmiştir. Yapı adasının güneybatısındaki Saint Pierre Hanı'nın Halil Onur Mimarlık Ofisi tarafından hazırlanan restorasyon projesi ile önümüzdeki 50 yıl boyunca Bahçeşehir Üniversitesi kampüs yapısı olarak hizmet vermesi planlanmıştır. Hanın eğitim yapısına dönüştürülmesinin yanı sıra, kilisenin 50.000 kitap kapasiteli bir kütüphane oluşturma projesi de bulunmaktadır. Han yapısı restorasyonunun uzantısı olarak taşıyıcı sistemi güçlendirilecek eski manastır yapısının zemin katında bu kitaplık projesinin uygulanması planlanmıştır. Yapı adasının üniversitenin ekleyeceği eğitim işleviyle bilinçsiz müdahalelere uğramayarak, yaşayan ve düzenli bakımı yapılan bir alana dönüşmesi umut edilmektedir. Tüm bu planlamalar değerlendirildiğinde, köklü ve zengin bir arşive

sahip olan kilisenin potansiyeli kullanılarak, eski manastır yapısının üst katlarında semtle ilgili bir araştırma merkezine dönüştürülmesine karar verilmiştir. Tarih boyunca farklı kültürlere ev sahipliği yapmış olan Galata, yurtiçi ve yurtdışından pek çok araştırmacının dikkatini çekmekte ve sayısız çalışmaya konu olmaktadır. Galata Araştırmaları Merkezi adı altında, Dominiken kültürüyle birlikte yapı adasının da somut bir örneğini oluşturduğu İtalyan mimarisi de merkezin araştırma konularından olmalıdır.

Araştırma merkezi kapsamında kullanım önerileri getirilen eski manastır ve Taş Yapı, özgün mimarileriyle yeni işleve ev sahipliği yapmaya uygundur. Binalarda yapılacak onarım çalışmalarının ardından özgün yapıya zarar vermeyecek mobilya ölçeğindeki eklemelerle yapıların kolaylıkla dönüştürüleceği görülmektedir. Araştırma Merkezi'nin karşıladığı avlu ile birlikte kente açılarak etkin kullanımı, Galata ve Dominiken kültürü ile ilişkili etkinlikler, söyleşiler, sergilerin düzenlenmesi, İtalyan Kültür Merkezi ve Salt Galata iş birliğiyle verilecek eğitimler sayesinde gerçekleştirilebilir. 2016 yılında İtalyan Kültür Merkezi sponsorluğuyla, Dominiken Tarikatı'nın 800. kuruluş yıldönümü kapsamında düzenlenen etkinlik dizisi kilisenin öncülüğünde gerçekleştirilen kültürel ve sanatsal aktivitelere bir örnek niteliğindedir (Şekil 6.9).

Şekil 6.9 : Solda 08.12.2016 tarihinde İtalyan Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferans afişi ve programı (Url-03), sağda 2017 yılında basılan kitabın kapağı.

08.12.2016 tarihinde İtalyan Kültür Merkezi'nde çeşitli ülkelerden konuyla ilgili araştırmacıların konuşma yaptığı bir seminer, halkın katılımına açık olarak gerçekleştirilmiştir (Şekil 6.10).

Şekil 6.10 : Solda 8.12.2016 tarihinde İtalyan Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferanstan bir görüntü, sağda konuşmacıların fotoğrafı (Reille).

Semineri takip eden günde kilise içerisinde Roberto Trainini'nin viyolonsel dinletisi yapılmıştır (Şekil 6.11). Kilise, mimari olarak bu tarz etkinliklerin yapılmasına çok uygun bir mekândır. Dominiken Kardeşler toplulukları bir araya getiren kültürel etkinliklerin düzenlenmesini desteklemektedir. Yapının, ibadet işlevinin yanı sıra, düzenli olarak çeşitli canlı müzik etkinliklerine de ev sahipliği yapması, mekânın etkin kullanımını ve bilinirliğini arttıracaktır. Kilisedeki dinletinin ardından mahzen mahallindeki sergi açılmıştır.

Şekil 6.11 : 09.12.2016 tarihindeki Roberto Trainini dinletisinden görüntüler (Reille).

Bu etkinlik katılımcı sayısı ve mekânların aktif kullanımı açısından kilisenin ve iş birliği kurduğu İtalyan Kültür Merkezi'nin kentle kurabileceği ilişkiye güzel bir örnek oluşturmaktadır. Tüm bu işlev önerilerinin tekil yapılara dağılımları kısaca ayrı başlıklar altında anlatılmıştır.

6.2.1 Eski manastır yapısı

Eski manastır yapısı ikinci ve üçüncü katında, koridor boyunca yan yana dizili mahallerden oluşmaktadır (Şekil 6.8). Bu mahaller güneybatı yönündeki pencerelerinden Saint Pierre Hanı'na bakmaktadır. Restorasyon projesi kapsamında, toplantı odaları, etkinlik alanları, derslikler, çalışma odaları ve kiralanabilir alanların yapı içerisindeki dizili mekânlarda oluşturulması planlanmıştır. Eskiden manastır olarak kullanılan yapıda su altyapısı ve ıslak hacimler bulunmaktadır. Kilisenin hazırlanmış olduğu zemin katındaki kütüphane projesinin günümüze uygunluğu kontrol edildikten sonra, bu yapının üst katlarıyla birlikte tamamı için hazırlanacak projenin uygun sayı ve kapasitedeki ıslak hacim mekânlarını içermesi yapının araştırma merkezine dönüştürülmesi için yeterli olacaktır. Onarıma yönelik müdahalelerin yapılmasının ardından, önerilen işlevlerin gerçekleştirilmesi için mekân içlerine yerleştirilecek hareketli mobilyalar ile bu yapının esnek kullanıma uygun ve özgün mimarisini koruyan bir kurguyla hizmet vermesi önerilmektedir.

Şekil 6.12 : Solda manastır koridoru, sağda koridora açılan bir odaya ait görüntü (2017).

Galata Kulesi Sokağı üzerinden erişilen üçgen alınlık ve tepe penceresi altındaki demir kaplanmış ahşap kapının dışarısına cam bir kapı eklenmesi önerilmiştir. Bu ikinci saydam kapı ile, mevcut kapı içeriden açık tutulurken, sokaktan geçenlerin kiliseye girişi sağlayan Taş Yapı'nın içerisini ve devamındaki kiliseyi görebilmeleri amaçlanmıştır. İkinci giriş holü sonundaki ahşap kapının kilise tarafında da benzer bir cam kapı eklenerek, kilisenin kapalı olması gereken durumlarda geçiş sağlamayarak, yapının içerisinin görünür olması hedeflenmiştir. Turistlerin Karaköy'e iniş için yoğun olarak kullandığı sokak üzerinde, kilisenin kapısının sık sık çalınması ve ziyaret talepleri böylece yapı açık değilken bile kısmi olarak gerçekleştirilebilecek ve yapının bilgilendirici bir tanıtımı yapılmış olacaktır.

TY-Z01 ve TY Z02 kodlu iki mahallin kilise hakkında fikir sahibi olunabilecek küçük bir sergi mekânı ve aynı zamanda giriş holü oluşturmaları önerilmiştir. Z01 mahallindeki ahşap levha ile kapatılan yüzey kaldırılarak, birinci avludan buraya girişi sağlayan kapı yerine devamındaki aynı genişliğe oturan özgün pencerelerden eklenmiştir. Prensip olarak yapının diğer kısımlarında böylesi bir uygulama yapılmaktan kaçınılırken, bu müdahale, özgün duruma uygun olduğu ve oldukça karanlık olan iç mekâna doğal ışık almayı sağlayacağı için istisnai bir durum yaratarak yapılmıştır. Eklenen pencerenin önünde kiliseyi ve çevre yapıları kapsayan, Galata surları ile ilişkinin gözlenebileceği bir maketin konumlandırılması önerilmiştir. Böylece ziyaretçiler yapı ve etrafında bulunan kompleks hakkında fikir sahibi olacaktır. Girişin solundaki duvar önünde kendi taşıyıcılarıyla ayakta duran kilise hakkındaki tarihî ve mimarî bilgilerin yer aldığı panolar konumlandırılmıştır. Panoların önündeki dar masa üzerinde, kiliseye ait broşür, duyuru ve törenler esnasında dağıtılan programla ilgili takip edilecek içeriğin yer aldığı kağıtların buraya yerleştirilmesi önerilmiştir. TY-02 holüne geçişte bulunan özgün dört parçadan oluşan iki kanatlı ahşap kapının bakımı yapılarak korunması önerilmiştir.

Yapının günümüzde garaj olarak kullanılan TY-Z04 numaralı mahallinde bir kitabevi oluşturulması önerilmiştir. Galata, Dominiken kültürü, İtalyan mimarisi ve burada yapılacak etkinlikler ile ilgili kitapların buradan satın alınabilmesi hedeflenmiştir. Bu kısımda, zemindeki kayrak taş kaplamanın kaldırılarak, özgün taş kaplamanın açığa çıkarılması önerilmiştir. Günümüzdeki altı kanatlı garaj kapısının yerine, giriş çıkışa olanak vermeyen sabit cam yerleştirilmesi önerilmiştir. Bu camın arkasından içerisi vitrin gibi görünerek çekim yaratacaktır. Sokak üzerindeki kemerli kapıdan erişilen TY-Z05 mahallinde, ikinci avluya da hizmet verecek bir cafe oluşturulmasına karar

verilmiştir. Demir olan bu kapı, iç mekânın görülmesine olanak vermediği için kapının dışarısında ikinci bir cam kapı oluşturulmuştur. Merkezin hizmet verdiği saatlerde demir kapının açık tutulup cam kapının kullanılması önerilmektedir. Böylece, daha geniş bir kapı boşluğundan giriş, çıkış sağlanabilecek, aynı zamanda yapının içerisi sokaktan gözlenebilecektir. Cafe mekânının, hemen uzantısındaki kitabevi ile iç içe geçmesi önerilmiştir.

Taş Yapı'nın ikinci katında, misafirhane işlevi için eklenen bölme duvarlar kaldırılarak, çeşitli etkinliklere uygun mahaller yaratılmıştır (Şekil 6.9).

Şekil 6.14 : Taş Yapı yeniden kullanım önerisi, birinci kat planı.

Merdivenle çıkışın tam karşısına gelen, TY-101 kodlu odada bu yapının idari işlerini yürüten kişilerin çalışma alanı ile ziyaretçiler için bekleme alanını içeren bir mekân oluşturulmuştur. Merdiven kütesinin iki yanına denk gelen misafirhane yapısı içerisindeki ıslak hacim alanı, tek kişilik lavabonun dışarıda olduğu bir tuvalet alanı olarak tanımlanmıştır. TY-102 kodlu etkinlik odasında seminerlere ve derslere uygun olacak şekilde tefriş düzenlemesi yapılmıştır. Bu odanın bağlantısının olduğu, TY-103 kodlu alanda ise, çay, kahve vb ikramların yapıldığı dinlenme alanı oluşturulmuştur. TY-106 kodlu mahal, dijital kaynaklar odası olarak tanımlanmıştır. Burada dijital

elektronik kitap, süreli yayınların yanı sıra, video vb medyalara da erişim sağlanacaktır. Aynalı tonoz altında konumlanan dört kişi kapasiteli masada bilgisayar yerleşimi yapılmış, pencere girintileri ve koltuklarda i-pad, kindle gibi teknolojik cihaz kullanımının ziyaretçilere sunulması önerilmiştir.

TY-107 kodlu mahal okuma odasını oluşturur. Tonoz altında konumlanan altı kişilik masanın yanı sıra, derin pencere boşluklarında da minder kullanımıyla, hızlı okuma alanları tanımlanmıştır. Odadaki niş içerisinde ve duvar yüzeylerinde kitaplık yerleşimiyle, ziyaretçilere sunulacak kitaplar sergilenenecektir.

6.2.3 Mahzen

Aydınlatılması, formu ve sergileme üniteleri yerleşimiyle kullanımı test edilmiş olan mahzen mekânı restorasyon projesi kapsamında da sergi alanı olarak tanımlanmıştır. Kiliseye ziyaretçi erişiminin özgün durumundaki gibi Taş Yapı içerisinde planlandığı restorasyon projesinde, özel etkinlikler için, birinci avlu ve devamındaki mahzenin (sergi alanı) kullanılması önerilmiştir (Şekil 6.15).

Akşam kullanımları için birinci avlu zemininde de ikinci avluda önerildiği gibi aydınlatma sistemi altyapısı hazırlanmalıdır. Zeminden aydınlatılacak kilise cephesi ve mezar taşlarıyla, avlu mahzen içerisinde düzenlenecek sergi ve etkinlikler için uygun ışık düzeyi sağlanacaktır.

Şekil 6.15 : 9.12.2016 tarihinde mahzende açılan sergi (Reille).

7. SONUÇ

Galata semti, tarih boyunca pek çok kültüre ev sahipliği yaparak topografik özellikleri, denizle kurduğu ilişki ve 14. yüzyılda Cenevizliler'in inşa ettiği sur yapıları içerisinde gelişen mimarisiyle, eşsiz bir yerleşke olmuştur. Osmanlı döneminde yabancı nüfusu barındıran bölgede, yaşanan siyasi ve sosyolojik olayların etkileri çarpıcı şekilde gözlenmiştir. Galata'daki varlıkları 13. yüzyıla dayanan Dominikenler, semtin yaşadığı tüm değişikliklere tanıklık etmiştir. Meydana gelen deprem ve yangınlardan etkilenen kilise yapılarını tekrar tekrar inşa eden pederler, kentteki ve Galata'daki varlıklarını sürdürmeyi başarmışlardır. 1841 yılında, uzun yıllar kullanabilecekleri, gösterişli ve yeni kiliselerinin yapımı için döneminin ünlü İtalyan mimarı Gaspare Fossati ile anlaşmışlardır. İnşa edildiği dönemde büyük ses getiren Katolik yapısı, bölgedeki yabancı nüfusun azalmasıyla cemaat sayısında da dramatik bir düşüş yaşamıştır. Buna rağmen, dini törenlere ara vermeden devam edilmiş ve kilise içerisinde bulunduğu yapı topluluğu ile günümüze ulaşmıştır. Kuzeybatı yönünde günümüze ulaşan Ceneviz kent surlarına yaslanan yapı adası, Galata Kulesi Sokağı boyunca yokuş aşağı inerken Saint Pierre Apartmanı (1910), Taş Yapı (18. yüzyıl), Rosario Apartmanı (1955) ve Saint Pierre Hanı (1732) cepheleri ile algılanmaktadır. Bu yapılar ve sur duvarları arasında inşa edilen eski manastır (1838), yeni manastır (1930) ve ek yapılar sokaktan algılanmayan binaları oluşturur. Günümüzde Taş Yapı (misafirhane) çok nadir durumlarda kullanılmakta, Saint Pierre Hanı davası süren son kiracısının yapıyı boşaltmasını beklemekte, konut olarak kullanılan Saint Pierre ve Rosario Apartmanları ise sadece kiracıları tarafından kullanılmaktadır. Kilise girişinin hemen karşısında bulunan Okçu Musa İmam Hatip Lisesi (Eski İskoç Okulu) ve akşamları تنها olan sokağı ile kentle bağlantısı olmayan, az ziyaret edilen ve sokağa bakan cephesi olmaması nedeniyle, pek çok kentlinin varlığından haberdar olmadığı bir yapıdır. Oysa kilise, dini değerinin yanı sıra, zengin arşivi ve kütüphanesi ile, Galata'ya yüzyıllar boyunca tanıklık etmiş ve bunu belgeleriyle günümüze taşımış çok değerli bir kültüre ait yapı topluluğunun parçasını oluşturur. Özgün işlevini sürdüren kilise yapısının incelenip belgelenmesi, yapı adasındaki kullanılmayan diğer binaların

değerini de ortaya koyarak, tüm adanın korunması temel amaç edinilerek tamamlanmıştır.

Yapıların kentten kopuk durumu, olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Örneğin inşa edildiği günden bu yana, çok farklı meslek gruplarına ev sahipliği yapan han binası, kullanıcılarının müdahalelerine maruz kalmıştır. Değişen kiracıların farklı ihtiyaçlarına cevap veremeyen yapıda her duruma adaptasyonu sağlayabilmek için, eklemeler ve müdahaleler yapılmıştır. Bu haliyle aktif ama bilinçsiz kullanılan yapıda pek çok hasar oluşmuştur. 1970 yılından beri kullanılmayan eski manastır yapısı ise kullanıcı müdahalelerine uğramamış ancak bakımsızlığın getirdiği hasarlarla karşı karşıya kalmıştır. Yapı adasında uygulanacak olan tüm restorasyon projelerinin, binaların korunması esasına dayanması, uygulamadan sonra yapının kullanıcılarının ve kentlilerin bu bilince sahip olarak yapıları yaşarken korumaları çok önemlidir. Galata Kulesi Sokağı boyunca graffiti problemiyle karşı karşıya kalan pederler, kamera sistemi kurmuş, devamlı cephede boya çalışmaları yapmış ancak tekrarlayan problemin önüne geçememişlerdir.

Saint Pierre Hanı'nın önümüzdeki 50 yıl boyunca Bahçeşehir Üniversitesi tarafından kullanılacak olmasının, eğitim alan ve koruma bilincine sahip kullanıcıları bölgeye çekerek, yeni öğrenci ve akademisyen nüfusunun tüm yapı adası ve çevre sokaklarda olumlu etkiler yaratacağı düşünülmektedir. Kilisenin tarihi hakkında araştırmalar yapılırken, el yazmaları, fotoğraflar, mektuplar ve evraklarla birlikte kilise arşivinin sahip olduğu büyük potansiyel görülmüştür. Kilisenin yanında gelişecek eğitim yapısı göz önünde bulundurularak hazırlanan restorasyon projesi kapsamında, kullanılmayan yapılara da yeni fonksiyon önerileri getirilmiştir. Vaziyet planı ölçeğinde yeni fonksiyon önerilerinden başlayan restorasyon projesi, kilise ve birebir ilişki halinde olduğu Taş Yapı, mahzen, sagrestiya, ve şapel yapılarında mimari müdahalelerde bulunmuştur. Bu müdahaleler analitik rölöve verilerine karşılık, sağlamlaştırmadan başlayarak, nitelsiz bulunan elemanların ayıklanmasının ardından, yeniden yapım, bütünleme, temizlik işleri alanlarındaki önerileri kapsamaktadır.

Dominiken kardeşlerin ülkemiz içerisindeki yabancı statüleri, kültürel farklılıkları ve bürokratik engeller ve süreçlerle çok sayıda ve büyük alanda yerleşmiş yapılarını korumaları zorlaşmaktadır. Yasal engeller ve maddi sıkıntılara rağmen, çok değerli olan bu kültürel ve mimari mirasın korunması gerektiği açıktır. Yapılan araştırmalar, ölçüm çalışmaları ve hazırlanan rölöve ile restitüsyon ve restorasyon projelerinin önerdiği mimari müdahalelerin yanı sıra, toplumda yapılanması gereken bilinç ve

hassasiyet ile bu mirasın korunması mümkün olabilir. Dominiken kültürü ve mimarisinin sahip olduğu potansiyeli kullanarak, köklü kültürel geçmişe sahip yapı adasının mimarisinin bir bütün olarak korunması, içerisinde bulunduğu kent ile iletişim ve etkileşimi arttırarak bu kültürün yaşatılması umut edilmektedir.

KAYNAKLAR

- Alman Mavileri** (1913-14). *İstanbul Haritaları* (Cilt III, L10). İstanbul: İstanbul Büyük Şehir Belediyesi Yayınları.
- Akın, N.** (1998). *19. Yüzyılın İkinci Yarısında Galata ve Pera*, Literatür Yayınları, İstanbul.
- Arseven, C. E.** (1898). *Eski Galata ve Binâları*, Çelik Gülersoy Vakfı İstanbul Kütüphanesi Yayınları, İstanbul.
- Belin, M. A.** (1894). *Histoire de la Latinité de Constantinople*, Paris.
- Can, C.** (1993). *İstanbul'da 19. Yüzyıl Batılı ve Levanten Mimarların Yapıları ve Koruma Sorunları*, Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Can, C.** (1994). "Saint Pierre ve Paul Kilisesi", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* (s. 417-418): Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Çelik, Z.** (1996). *19. Yüzyılda Osmanlı Başkenti ve Değişen İstanbul*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- D'allegio, E.** (1935). "Le Couvent et L'église des Saint Pierre et Paul a Galata", *Echos d'Orient*, s.26.
- Eldem, E.,** (1992). Galata'nın Etnik Yapısı, *İstanbul Dergisi*, 1, 58-63.
- Erdoğan, B.** (2011). *Galata Kent Surları ve Koruma Önerileri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ertemel, E.** (2017). *Galata Sur İçİ Bölgesi'nin Kent Dokusu ve Anıtsal Yapı Bağlamında Tarihi Süreç İçerisindeki Gelişimi ve Değişiminin İzlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Fakültesi, İstanbul.
- Etingü, B. ve Oyhon, E.** (1999). *Churches in Istanbul*, Yapı Kredi Publications, İstanbul.
- Eyice, S.** (1969). *Galata ve Kulesi*, Apa Ofset Basımevi, İstanbul.
- Eyice, S.** (1989). "André Chénier'in "Doğduğu" Ev Hakkında", *Tarih ve Toplum*, c:12 sayı 72, (s.55), İstanbul.
- Eyice, S.** (1992). "Mimar Gaspare Fossati ve İstanbul", *Arradamento*, sayı:250, (s:126-132), Boyut Yayıncılık, İstanbul.
- Eyice, S.** (1993). Arap Camii. *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*. (s.294): Tarih Vakfı Yayınları.
- Fidia edizioni d'arte (1992). *1809-1883 Gaspare Fossati: Architetto pittore, pittore architetto*, Lugano.
- Gurlitt, C.** (1912). *Die Baukunst Konstantinopels*, Ernst Wasmuth, Berlin.

- Gündoğar, H.** (2006) *Galata Sn. Pierre Kilisesi'nin Tarihi*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- İnalcık, H.** “*Ottoman Galata 1453-1553*”, *Première Rencontre Internationale sur l'Empire Ottoman et la Turquie Moderne*, Eldem, E. (éd.), ISIS, İstanbul-Paris, 1991, s. 17-116.
- İnciyan, P.Ç.** (1976). *18. Asırda İstanbul*, İstanbul Enstitüsü Yayınları, İstanbul.
- İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları (1990). *Eski İstanbul'un Eski Haritaları*, İstanbul.
- Kaptı, M.** (1998). *İstanbul'da 19.yy Sivil Kargir Mimarisinin Korunması İçin Fener Bölgesi Örneğinde Bir Yöntem Geliştirilmesi*, Doktora Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kösebay, Y.** (1996). *Galata St. Pierre Hanı ve Yeniden Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kösebay, Y.** (2000). “St. Pierre Hanı”, İstanbul Dergisi, sayı 32, (s.50-57), İstanbul.
- Kuban, D.** (2010). *İstanbul Bir Kent Tarihi Bizantion Konstantinopolis İstanbul*, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.
- Lacchia, T.** (1943). *I Fossati Architetti del Sultans di Turchia*, Roma.
- Müller-Wiener, W.** (2001). *İstanbul'un Tarihsel Topografyası*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Ocak, Z.** (2010). Dominiken Tarikatının Katolik Kilise Ekleziyastik Yapılanmasındaki Yeri ve Önemi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Okur, E.** (2011). *Galata Surlarının Yıkım Süreci*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öncel, A.** (2010). *Apartman: Galata'da Yeni Bir Konut Tipi*, Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Palazzo, P.** (2014). *Arap Camii veya Galata Saint Paul Kilisesi*, Bilge Karınca Yayınları, İstanbul.
- Palazzo, P. B. ve Raineri, P. A.** (1943). *La Chiesa di S. Pietro in Galata*, Harti ve Şki Basımevi, İstanbul.
- Palumbo-Fossati, C.** (1970). *I Fossati di Morcote*, Istituto Editoriale Ticinese, Bellinzona.
- Pervititch, J.** Plan D'assurances, İstanbul.
- Schneider A. M., Nomidis M. Is.** (1944). *Galata Topographisch-Archäologischer Plan mit Erläuterndem Text*, İstanbul.
- Sezer Darnault, S.** (1993). *Latin Catholic Buildings in Istanbul A Historical Perspective (1839-1923)*, Isis Press, İstanbul.
- Sezer, S. S.** (1997). “*Tanzimat'tan Cumhuriyet'e İstanbul'da Latin Katolik Yapıları*”, İstanbul, T.C. Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Sözen, M. ve Tanyeli, U. (2015). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

T.C. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Kütüphane ve Müzeler Müdürlüğü, (2005), *Cadastre De La Ville de Constantinople – VI. Cercle Municipal*, İstanbul.

Url-1 < <https://eskiistanbulsite.wordpress.com/2017/06/16/galata-deutsche-fotothek-arsivi/> >, Erişim: 07.11.2017

Url-2 < <http://eski.istanbulium.net/post/134590526444/galata-kulesinden-panorama-7-pascal-s%C3%A9bah> >, Erişim: 15.11.2017

Url-3 <http://www.iicistanbul.esteri.it/iic_istanbul/tr/gli_eventi/calendario/2016/12/domenicani-a-costantinopoli-istanbul.html>, Erişim: 15.11.2017

EKLER

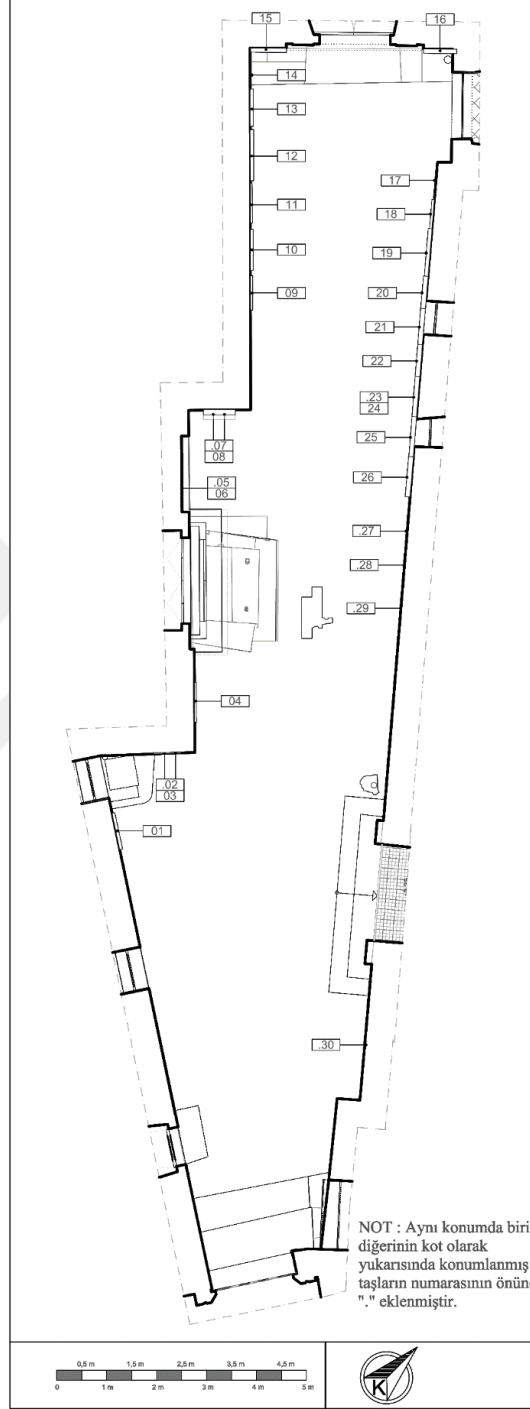
EK A : Mezar Taşları Envanter Çalışması (Birinci Avlu)

EK B : Eski Belgeler

EK C : Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Çizimleri

EK A : Mezar Taşları Envanter Çalışması (Birinci Avlu)

Şekil A.1: Birinci avlu planı üzerinde mezar taşlarının yerleşimi

NO:01

0 10 20 30 40 50 cm

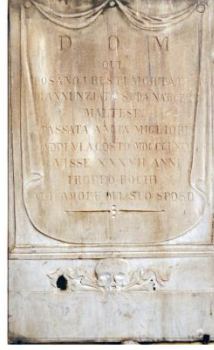
İSİM: SALVATORE SPITERI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 1847
YAŞ: 27
DOĞUM YERİ: MALTA

İSİM: ANTONIO SPITERI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 1849
YAŞ: 64
DOĞUM YERİ: MALTA

İSİM: ? SPITERI
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 1864
YAŞ: 48
DOĞUM YERİ: CENOVA

NO:02

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: ANNUNZIATA SUDA
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 06.08.1864
YAŞ: 37
DOĞUM YERİ: MALTA

NO:03

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: GIOVANNA NICOLINI
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 10.06.1817
YAŞ:
DOĞUM YERİ: CENOVA

İSİM: GIOVANNA OTTONE
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 02.08.1835
YAŞ: -
DOĞUM YERİ: BARTOLOMEO

İSİM: GIOV. BATTA NICOLONI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 14.08.1831
YAŞ: 56
DOĞUM YERİ: CENOVA

İSİM: NICOLA NICOLONI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 29.10.1839
YAŞ: 40
DOĞUM YERİ: CENOVA

İSİM: BARTOLOMEO OTTONE
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 11.10.1850
YAŞ: 65
DOĞUM YERİ: CENOVA

İSİM: MARIA S. OTTONE
(NICOLINI)
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 04.01.1874
YAŞ: -
DOĞUM YERİ: -

NO:04

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: FRANCESCO BOCCARDO
CİNSİYET: ERKEK
DOĞUM TARİHİ: 11.02.1779
ÖLÜM TARİHİ: 22.09.1819
YAŞ: 40
DOĞUM YERİ: SAVONA

İSİM: ELIZABETTA SPADONI BOC-
CARDO
CİNSİYET: KADIN
DOĞUM TARİHİ: 09.04.1781
ÖLÜM TARİHİ: 04.06.1844
DOĞUM YERİ: VENEĞİK

Şekil A.2: Mezar taşları No:01-04

NO:05

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: NICOLO GIUBETICH
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 09.05.1856
YAŞ: 31
DOĞUM YERİ: BRAZZA

NO:06

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: CARLO PFABE
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 28.01.1862
YAŞ: -
DOĞUM YERİ: -

NO:07

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: FILOMENA DI ANTONIO-CALLUS
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 10.1845
YAŞ: -
DOĞUM YERİ: -

NO:08

0 10 20 30 40 50 cm

*Mezar taşı üzerindeki yazılar Latince'dir.
*1812 yılı not edilmiştir.

Şekil A.3: Mezar taşları No:05-08

NO:09

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: GIACOMO OLIVIA
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 16.09.1859
YAŞ: 70
DOĞUM YERİ: CENOVA

İSİM: MARIA OLIVIA
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 08.07.1849
YAŞ: -
DOĞUM YERİ: -

NO:10

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: CAVUFF. ANTONIO
VUSCONOVICH PHILIPPOVICH
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 16.07.1915
YAŞ: 80
DOĞUM YERİ: -

NO:11

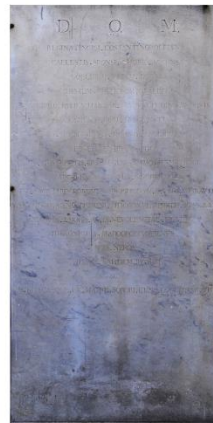
0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: NICOLÒ FERRI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM: 27.05.1866
YAŞ: 35
DOĞUM YERİ: RAGUSA

NO:12

0 10 20 30 40 50 cm

*Mezar taşı üzerindeki yazılar
Latince'dir.
*1816 yılı not edilmiştir.

Şekil A.4: Mezar taşları No:09-12

NO:13

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: STEPHANI BARUERO
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 20.04.1855

*Mezar taşı üzerindeki yazılar
Latince'dir.
"Maria Galizi" ismi ve yukarıda-
ki bilgiler not edilmiştir.

NO:14

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: NICOLAO BANE CATTAR-
RENSE
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 15.06.1843
YAŞI: -
DOĞUM YERİ: -

NO:15

0 10 20 30 40 50 cm

*Mezar taşı üzerindeki bilgiler
Fransızcadır.
*Özgün mezar taşına uygun
olarak beton dökülerek hazırlan-
mıştır.

NO:16

0 10 20 30 40 50 cm

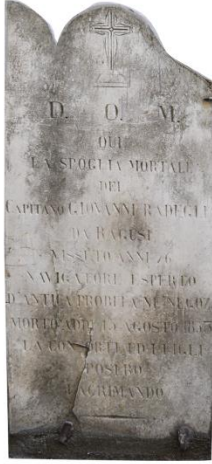

*Mezar taşı üzerindeki bilgiler
Fransızcadır.
*Özgün mezar taşına uygun
olarak beton dökülerek hazırlan-
mıştır.

Şekil A.5: Mezar taşları No:13-16

NO:17

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: GIOVANNI RADEGLI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 15.08.1853
YAŞI: 76
DOĞUM YERİ: RAGUSI

NO:18

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: ANTONIETTE DEMIGIAN
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM: 25.02.1855
YAŞI: 24
DOĞUM YERİ: -

NO:19

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: GIACOMO BONANNO
CİNSİYET: ERKEK
DOĞUM TARİHİ: 1816
ÖLÜM TARİHİ: 26.02.1865
YAŞI: -
DOĞUM YERİ: UDINE

NO:20

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: ANTONIO BERGHI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 31.08.1859
YAŞI: 40
DOĞUM YERİ: -

İSİM: BAL?..
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 31.08.1857
YAŞI: 5
DOĞUM YERİ: -

İSİM: TA?..
CİNSİYET: -
ÖLÜM TARİHİ: 16.12.1855
YAŞI: 1
DOĞUM YERİ: -

Şekil A.6: Mezar taşları No:17-20

NO:21

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: NATALE BADEGLI
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 29.11.1856
YAŞI: -
DOĞUM YERİ: -

NO:22

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: MARIA COPSCICH
CİNSİYET: KADIN
DOĞUM TARİHİ: -
ÖLÜM TARİHİ: 01.06.1852
YAŞI: 19
DOĞUM YERİ: -

NO:23

0 10 20 30 40 50 cm

*Mezar taşı üzerinde metin bulunmamaktadır.

NO:24

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: LUIGI GALEA
CİNSİYET: ERKEK
ÖLÜM TARİHİ: 15.09.1860
YAŞI: 30
DOĞUM YERİ: MALTA

Şekil A.7: Mezar taşları No:21-24

NO:25

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: ANTONIO DAMIANOVICH
CİNSİYET: ERKEK
DOĞUM TARİHİ: -
ÖLÜM TARİHİ: 09.05.1862
YAŞI: 54
DOĞUM YERİ: PERSAGNO

NO:26

0 10 20 30 40 50 cm

İSİM: FILOMENA CA CALLUS
CİNSİYET: KADIN
ÖLÜM TARİHİ: 21 EKİM 1846
YAŞI: 13 AYLIK
DOĞUM YERİ: -

NO:27

0 10 20 30 40 50 cm

NO:28

0 10 20 30 40 50 cm

*Mezar taşı üzerinde metin bulunmamaktadır.

Şekil A.8: Mezar taşları No:25-28

NO:29

0 10 20 30 40 50 cm

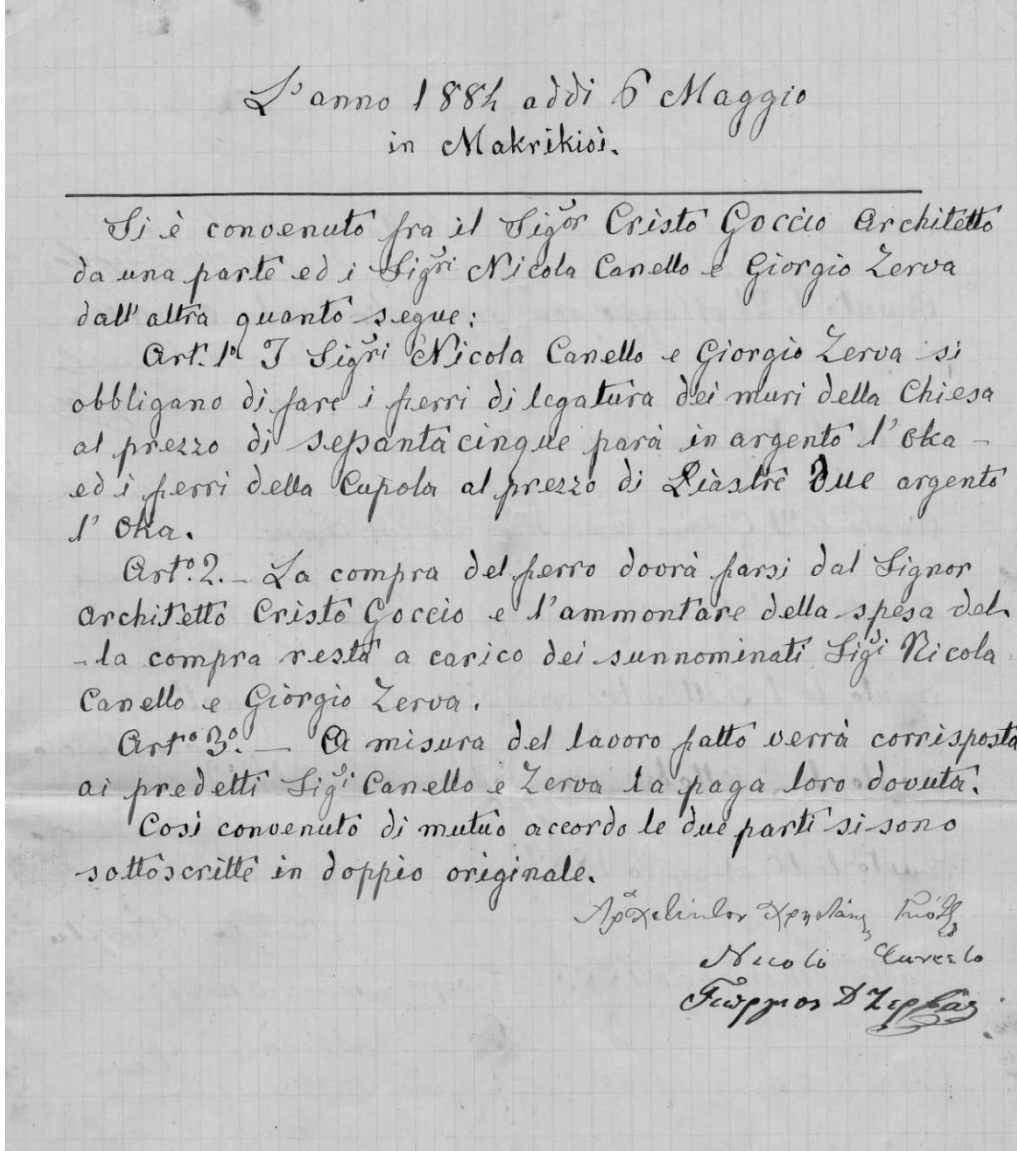
NO:30

0 10 20 30 40 50 cm

Şekil A.9: Mezar taşları No:29-30

EK B : Eski Belgeler

Şekil B.1: 6 Mayıs 1884 tarihinde hazırlanmış Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi'ne ait kontrat (SPPKA).

~ Chiesa nuova in Makrikou ~

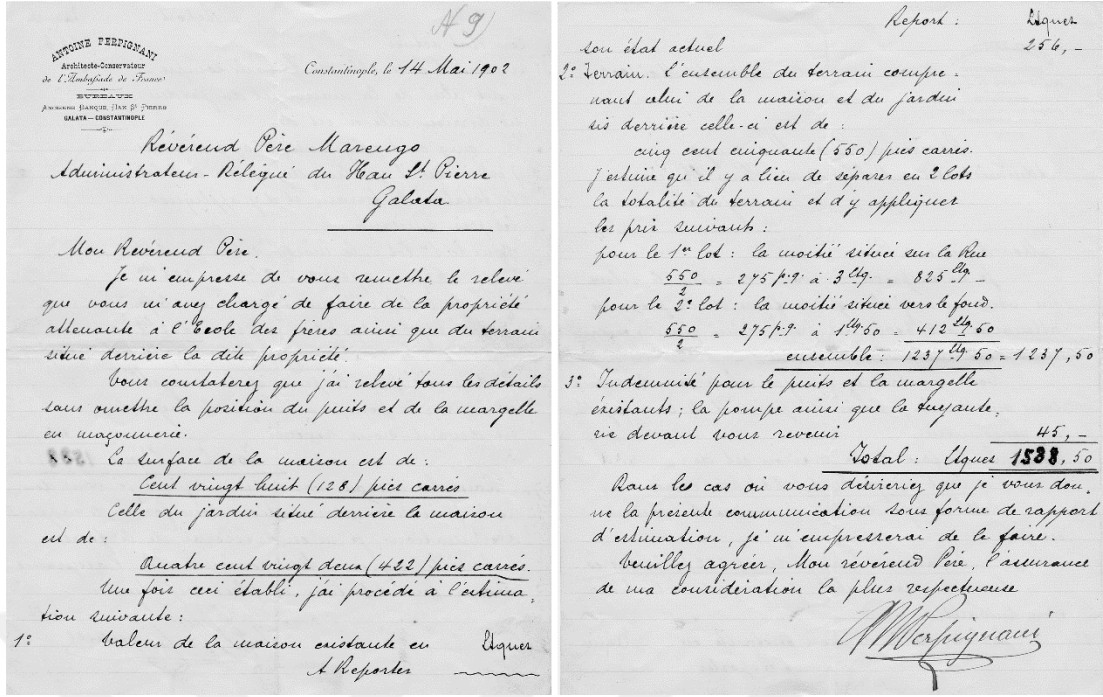
Lavoro delle pietre di Malta da farsi ultimato in tutta
regola dell' arte e disegno intrapreso dal Sig. Paolo Bli-
geja e suo figlio Valvatore ^{basalto} misurato dai medesimi con
il Sig. Cristò Archibello, accettato dalle parti senza riforma
e discussione.

Pichi.		Piastre.
183	di Cornice, con i frontoni, secondo lo stile e disegno al. 45 =	8235
126	di Cornice grande all' esterno a. 57 =	7182
84	di Cornice piccola e della casa a. 22 =	1848
43	di Davanzali delle finestre a. 7 =	301
34	di Cornice esterna della Cupola a. 30 =	1110
34	di Cornice interna a. 45 =	1530
119	di Cordone di Trieste a. 3 =	357
144	di Pedratura a. 6 =	864
24	di Separis a. 30 =	720
106	di Architrave a. 10 =	1060
38	Basi di Marmo a. 45 =	1710
8	Capitelli grandi a. 160 =	1280
8	Basi a. 60 =	480
2	Capitelli piccoli a. 60 =	240
14	Capitelli mezzi a. 30 =	420
4	Basi piccole a. 30 =	120
14	Mezze basi a. 20 =	280
		27737
20	Capitelli esterni a. 30 =	600
20	Basi esterne a. 15 =	300
64	Gradini di scale per le tribune, e casa a. 10 =	640
		tot. Piastre 29277

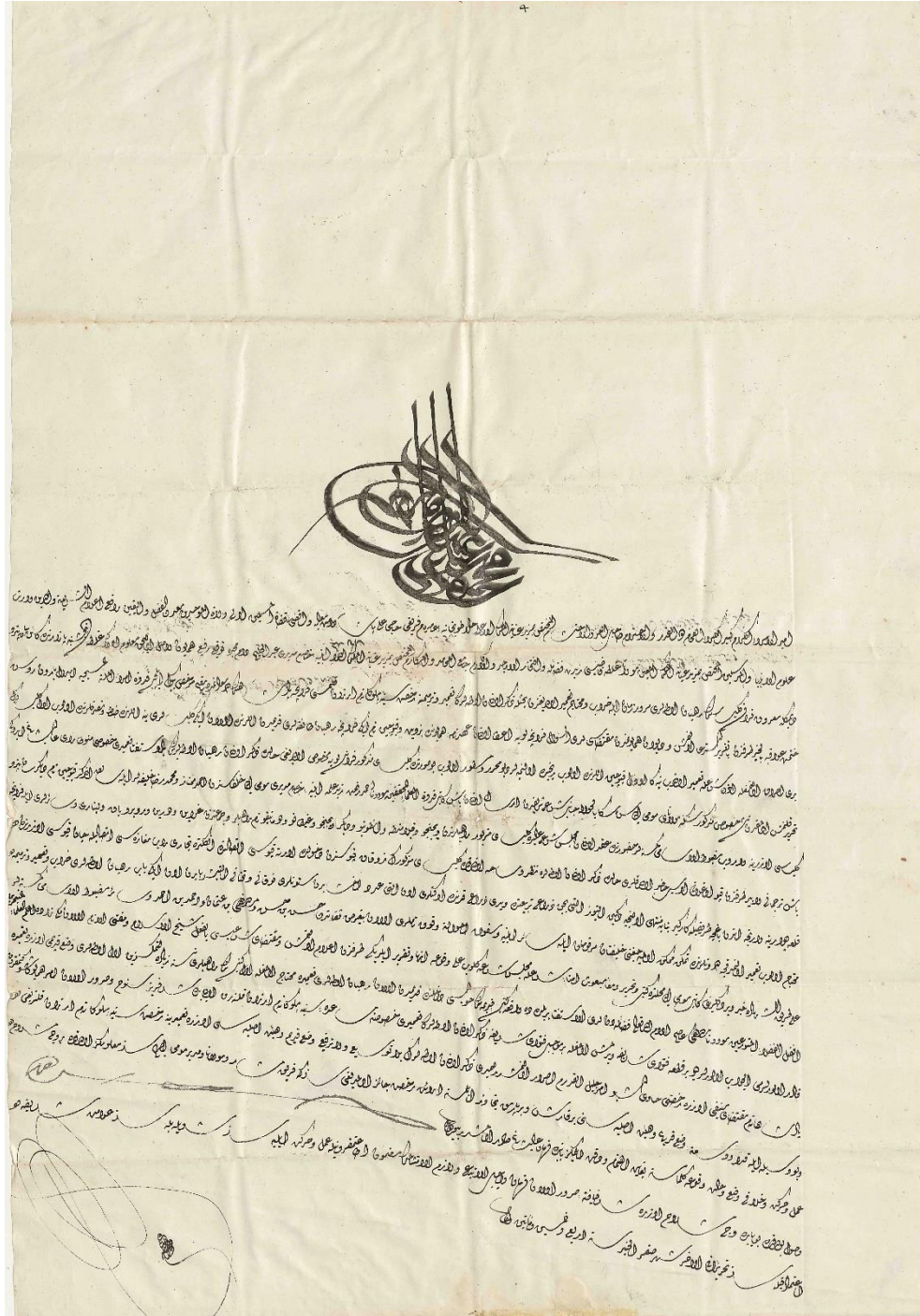
Şekil B.2: Bakırköy Notre Dame du Rosaire Paroisse Kilisesi inşaatına ait harcamalarla ilgili belge (SPPKA).

23 Scritture o Documenti 4. fatti dal Gullo Agħasi: Contengono le due che M. Danti Dragomano di Francia pagando ogni anno per l'una il Chucato di aspri 15. e per l'altra di aspri 40. possiede la muraglia della Città compresa dalle mura- la Caga di legno, e da quella di pietra fino alla mura- glia del Convento. Parimente il Sig. Battista Sa- giora l'invito pagando aspri 40. per l'una e as- pri 40. per l'altra possiede li Orti 10. del giardino, e la Torre colti archi frapporti dall'una parte, e dall'altra. In tutto sono pagati 45. quarantacinque. Fatto l'anno Turco 1210. ed anno Cristiano 1795.	Si avverta che finita la generazione di paghi si- gnori, s'intercedano col Gullo Agħasi per farne nuove Scritture sopra il nome di altri signori, per- che non vada tanta spesa come è convenuto so mes- si spendere una buona somma di denaro per non aver provato altro Scrittura che una sola ben vecchia che riguarda un et tanto li 10. Orti del giardino e non altro senza aver potuto trovarne verun' altra memoria tanto per la Torre quanto per il resto della muraglia. e dimandata dal Gullo Agħasi per le Scritture non sapevo che rispondogli si è havuto Dati a l'anno Cristiano 1795. e l'anno Turco 1210.
---	--

Şekil B.3: Kilisenin Galata semti surları için ödediği vergiye dair belge, 1742 (SPPKA, No: 0300108).

Şekil B.5: Mimar Perpignani'nin arazinin değerinin belirlenmesi için yaptığı çalışma, 1902 (SPPKA, No: 038130900).

Şekil B.6: Sultan II. Mahmud'un eski manastır yapısının yeniden inşası için verdiği izni gösteren 1838 yılına ait ferman (SPPKA, No: 02711004).

Direzione dell'Istruzione Pubblica della Repubblica di Turchia.

Al fondatore della scuola italiana delle figlie
di San Pietro in Galata.

2850
948

Secondo le ricerche che noi abbiamo fatte è stato provato che
la scuola italiana di S. Pietro è stata fondata e aperta nel
1906, ed è stata chiusa nel 1915, ed è stata diretta dai Padri
cattolici Domenicani: e secondo gli articoli delle convenzioni
noi vi facciamo conoscere che è stato deciso di aprire detta scuola
a cominciare dal prossimo anno scolastico.

Costantinopoli, 9 Giugno 1926.

Il Direttore dell'Istruzione Pubblica

Nail Rescid Bey.

Şekil B.7: İtalyan İlkokulu'nun açılmasına izin veren evrak, 1926 (SPPKA, No:0301201E006).

SCUOLA DELLE SUORE DOMINICANE DI GALATA COS/PRI.

SPESE PER I RESTAURI DEL LOCALE.

Per i lavori di restauro e adattamento dei locali (scuola e alloggio delle Suore)	LTQ. 1125.
Impianto generale dell'acqua in detti locali e abbonamento	" 138.
Impianto della luce elettrica	" 54.

SPESE PER L'ARREDAMENTO DELLA SCUOLA.

Per 25 banchi di scuola (a due posti), tre cattedre, tre lavagne.	" 195.
Per trasporto di detti banchi da Makri-Keny a Galata	" 26.
Per 40 attaccapanni	" 16.
Pratiche fatte per la riapertura della Scuola e annunci sui giornali	" 12.

SPESE PER ARREDAMENTO DELL'ABITAZIONE DELLE SUORE.

Per 5 lettieri in ferro con reticella elastica	" 94.
Per 5 materassi e relativi guanciali	" 120.
Per 5 comodini	" 25.
Per 5 portacatini con relativo catino e brocca	" 23.
Per una dossina e messa di sedie	" 20.
Per un tavolo	" 8.
Per stoviglie, vasellame, e posate di refettorio e cucina	" 64.
Per compra di viveri	" 37.
Consegnato alla Superiore per le prime spese occorrenti	" 50.
Per lo sbarco dei bagagli delle Suore e trasporto in casa	" 21.
Diverse mancie e spese diverse	" 17.

LTQ. 2045.

Şekil B.8: İtalyan İlkokulu'nun yeniden açılması kapsamında yapılan harcamaların listesi (SPPKA, No:03405000001).

258
60
414/2
32
- 1 K. 941

Daireden tasdikli 6 T.SANI 940
T. ve 16965 numarasile eski
konturati görüldü.

T. C.
Maliye Vekâleti

BEYOĞLU
NOTER DAİRESİ
No.

18002

Kıymeti 20 kuruştur

Kira Kontratosu

- 1 K. 941

Dairesi	Beyoğlu
Mahallesi	Bereketzade
Sokağı	Kule
Numarası	38
Kiralanan şeyin cinsi	Saint Pierre Apartmanının 6 N:lu dairesi
Kiralaayanın adı, soyadı ve ikametgâhı	Bay Karotenuto
Kiracının adı, soyadı ve ikametgâhı	Bay Averard
Bir senelik kira karşılığı	300 yüzüz lira
Bir aylık kira karşılığı	25 yüzüz lira
Kira karşılığının ne suretle tediye olunacağı	Aydan aya peşin
Kira müddeti	Bir sene
Kiranın başlangıcı	Bir 22 Ocak 1941
Kiralanan şeyin heyeti hazırası	Kusursuz
Kiralanan şeyin ne için istimal olunacağı	İkamet için

Kiralanan şey ile beraber teslim olunan demirbaş eşyanın beyanı :

28 mayıs 1928 tarih ve 1324 numaralı Damga Kanunu mucibince :

Malsahibi ve kiracı ve kefil için mukavele müddetine göre bütün kira bedelinin binde biri nisbetinde damga pulu konacaktır. Teslimat hakkındaki şerhlerin her imza için 100—500 kuruşa kadar iki ve yine her imza için 500 kuruştan yukarı beş kuruşluk damga pulu yapıştırılır. Pullar tarih ile beraber imza veya mühür konulmak suretile iptal olunacaklardır. İki pul için bir iptal muamelesi kabul edilebilir.

Şekil B.9: Saint Pierre Apartmanı 6 numaralı dairenin Bay Karotenuto tarafından, Bay Averard'a ikamet için kiralandığına dair kontrat, 1941 (SPPKA, No: 9410003).

HUSUSÎ ŞARTLAR

Kiracı Kontrat vadesi bitmeden evvel kontratı fesh ederek apartmanı tahliye edebilir ancak bir ay evvel yazı ile malsahibiye haber vererek şartlar

Mezkûr dairesi iki tarafın rızası ile ve yukarıda yazılı şartlarla kiralanmış olduğuna dair bu kontrat üç nüsha olarak tanzim ve teati edilmiştir.

Kefil

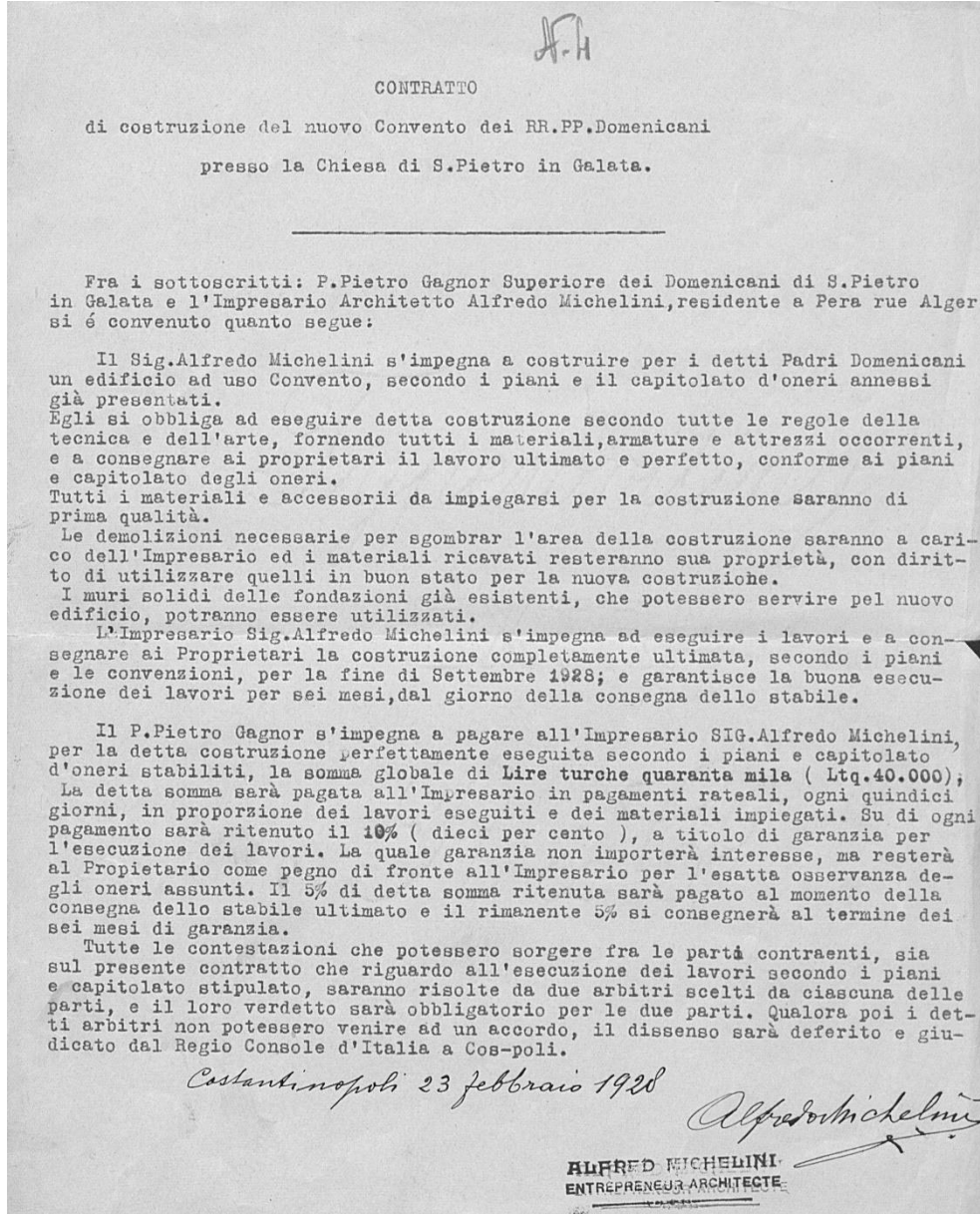
Kiracı

Malsahibi

07789

Şekil B.10: Saint Pierre Apartmanı 6 numaralı mülkün Bay Karotenuto tarafından Bay Averard'a ikamet için kiralandığına dair kontratın arka yüzü, 1941 (SPPKA, No: 941003A002).

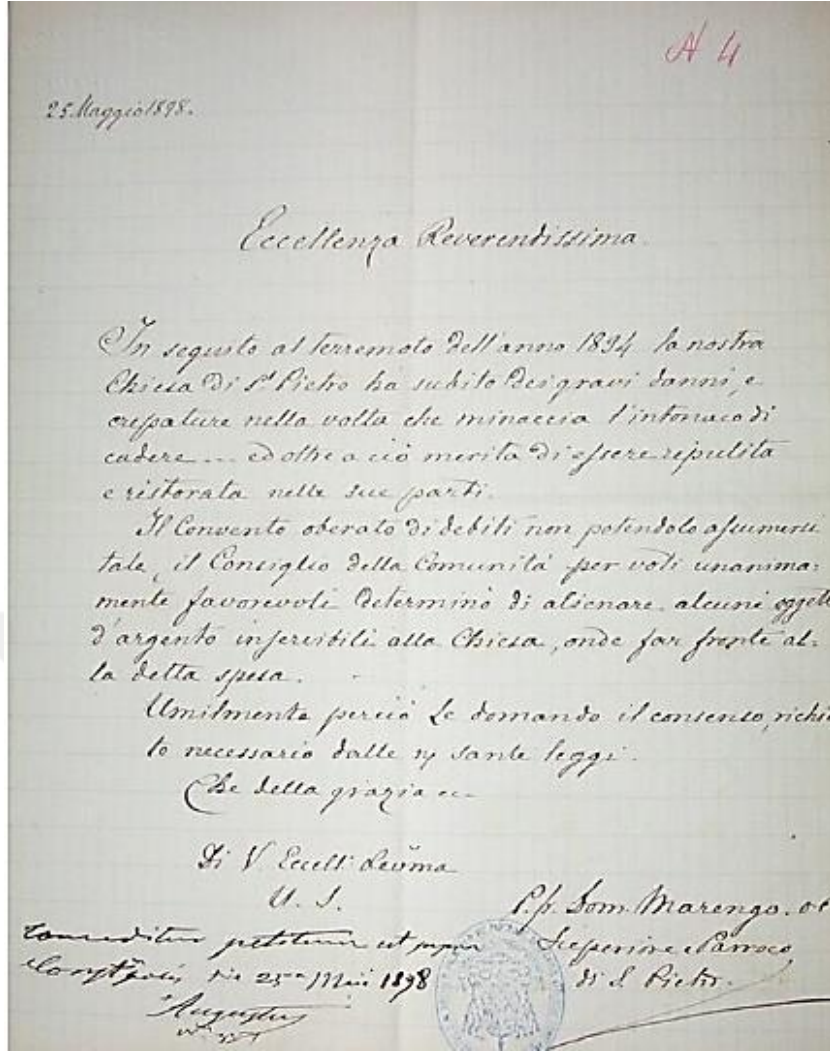
Şekil B.11: Mimar Alfredo Michelini ile yeni manastır inşaatı ile ilgili yapılan sözleşme (SPPKA, No: 34.6.5).

A.6 (7)

Acconti dati all'Architetto Alfredo Michelini per la costruzione
del nostro nuovo Convento - cominciata il 1° Marzo 1928 -

1°	Ricevuto in acconto del suddetto lavoro lire turche mille	-----	Ltgs	1000.-
	Galata, gli 6 Aprile 1928	Alfredo Michelini	-----	
2°	Ricevuto in acconto ancora lire turche settecento	-----	Ltgs	700.-
	Galata, gli 5 Maggio 1928	Alfredo Michelini	-----	
3°	Ricevuto in acconto ancora lire turche cinque cento	-----	Ltgs	500.-
	Galata, gli 12 Maggio 1928	Alfredo Michelini	-----	
4°	Ricevuto in acconto ancora lire turche otto cento	-----	Ltgs	800.-
	Galata, gli 19 Maggio 1928	Alfredo Michelini	-----	
5°	Ricevuto in acconto ancora lire turche mille	-----	Ltgs	1000.-
	Galata 31 Maggio 1928	Alfredo Michelini	-----	
6°	Ricevuto in acconto ancora lire turche mille	-----	Ltgs	1000.-
	Galata 9 Giugno 1928	Alfredo Michelini	-----	
7°	Ricevuto in acconto ancora lire turche millecinquecento	-----	Ltgs	1500.-
	Galata 16 Giugno 1928	Alfredo Michelini	-----	
8°	Ricevuto in acconto ancora lire turche mille	-----	Ltgs	1000.-
	Galata 23 Giugno 1928	Alfredo Michelini	-----	
9°	Ricevuto in acconto ancora lire turche mille cinquecento	-----	Ltgs	1500.-
	Galata 30 Giugno 1928	Alfredo Michelini	-----	
Totale fino ad oggi 30/6/28 Lire Turche				9000.-

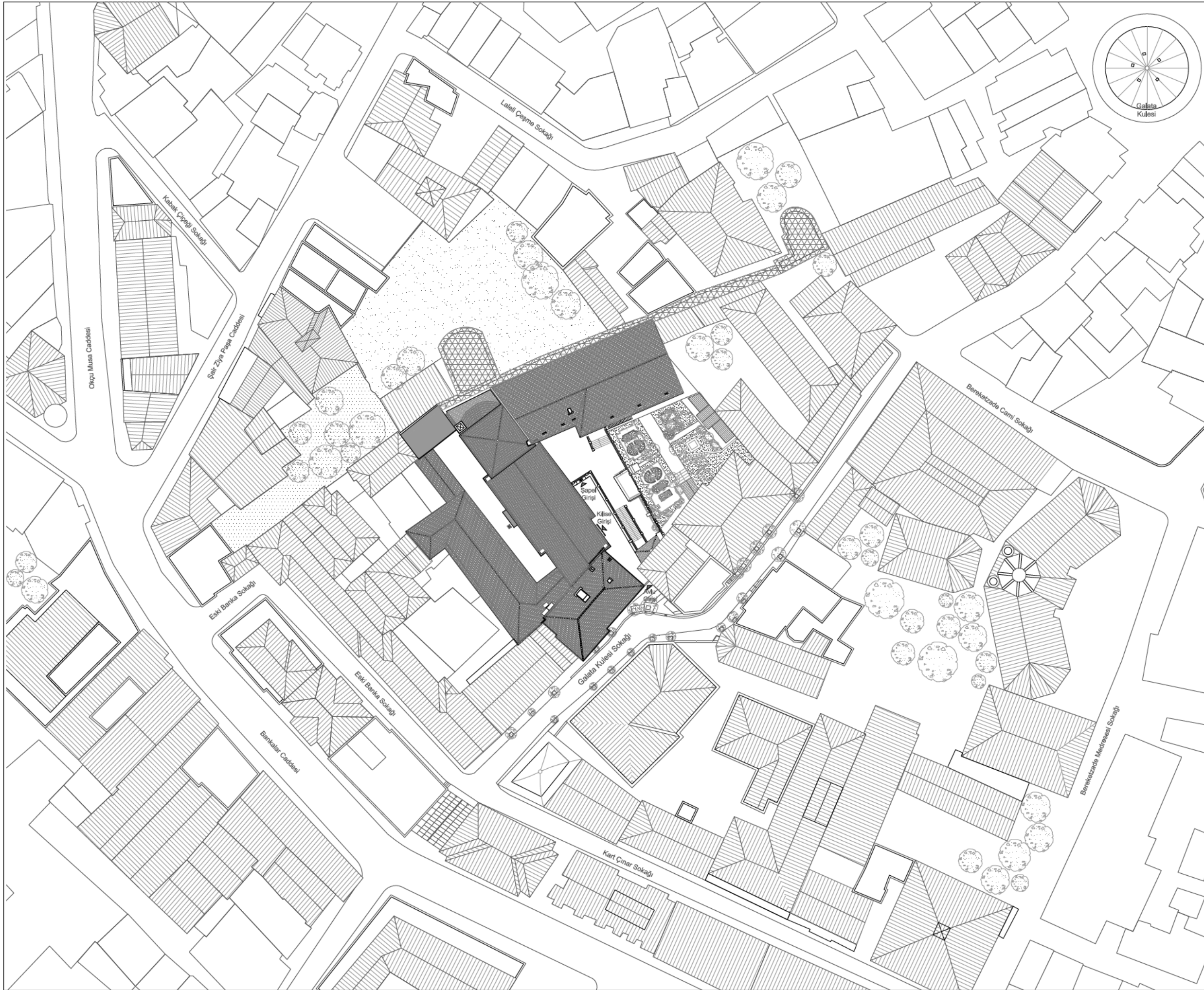
Şekil B.12: Mimar Alfredo Michelini'ye yapılan ödemeler ile ilgili evrak (SPPKA, No: 0340607000).

Şekil B.13: Kilisenin 1894 yılındaki deprem ardından oluşan hasarları ve onarım bütçesi sağlamak için bazı eşyaların satılması kararını Vatikan'a bildiren mektup (SPPKA).

EK C : Rölöve, Restitüsyon ve Restorasyon Çizimleri

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

- Bankalar Caddesi-Galata Kulesi arasında uzanan 14. yüzyıla ait Ceneviz surlarının günümüze ulaşmış parçası
- Toprak alan, bahçe

0 5 m 10 m 15 m 20 m 25 m 30 m

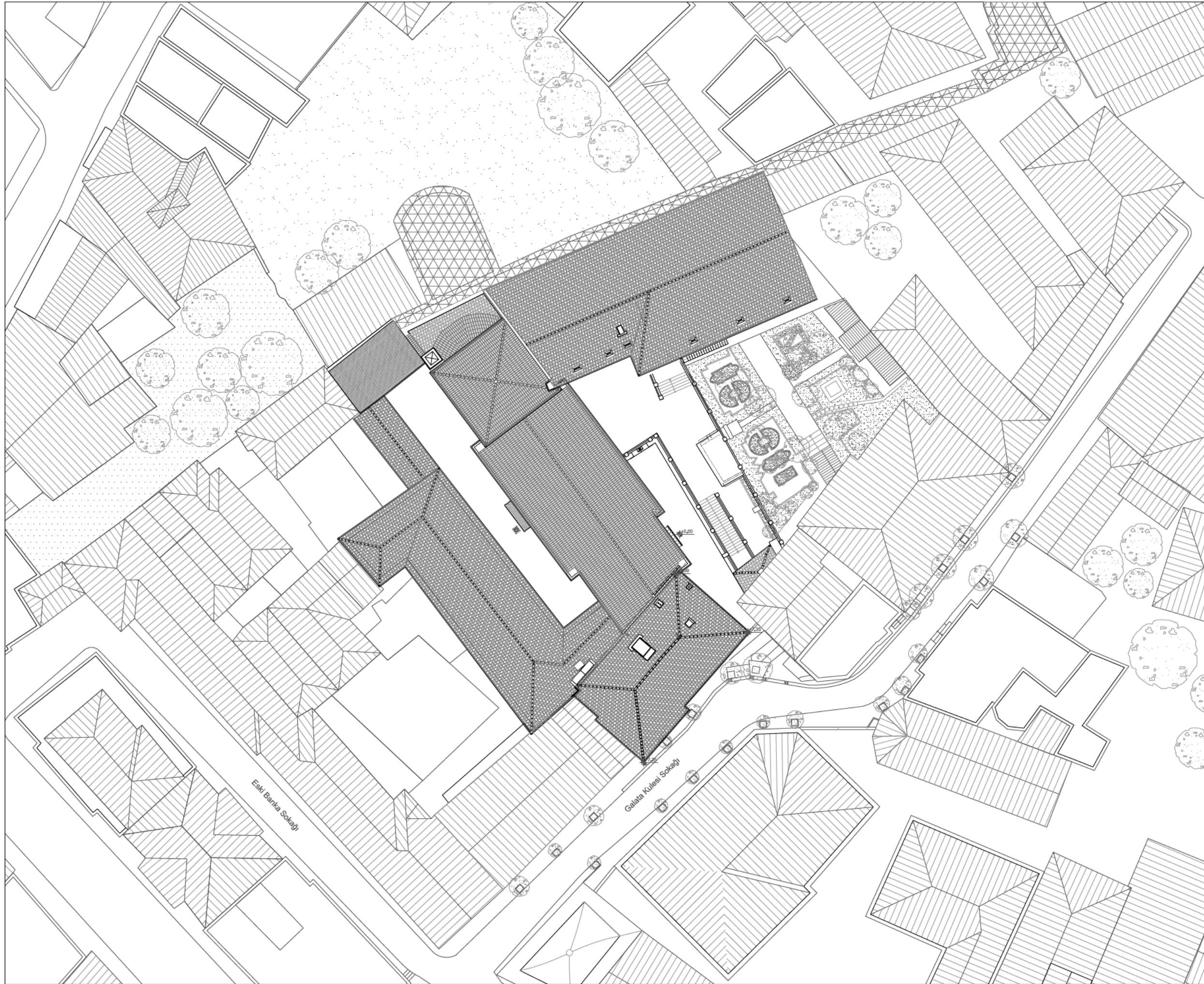
TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 1	PAFTA ADI: VAZİYET PLANI	

Şekil C.1

2017

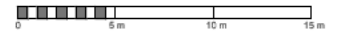
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

- Bankalar Caddesi-Galata Kulesi arasında uzanan 14. yüzyıla ait Ceneviz surlarının günümüze ulaşmış parçası
Toprak alan, bahçe

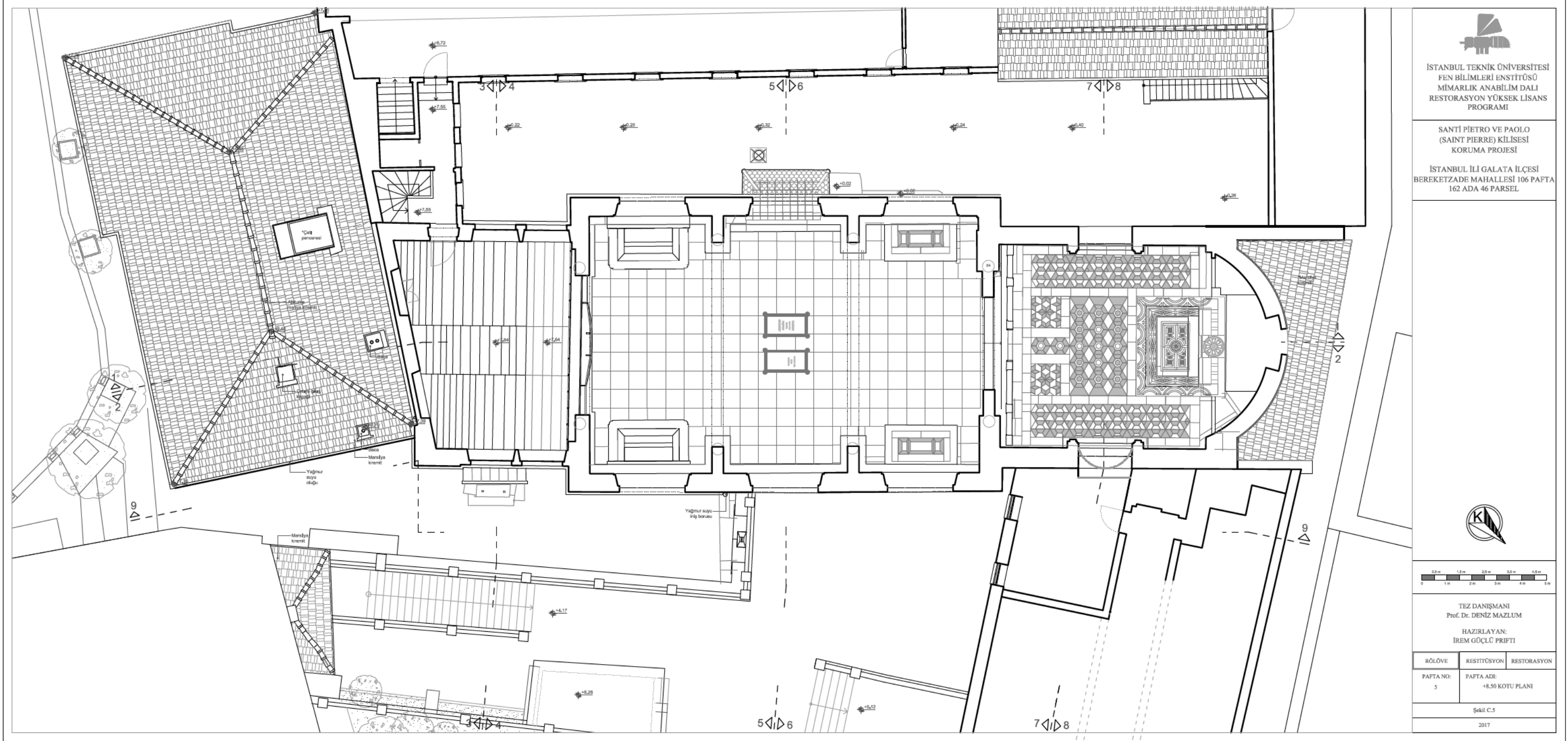
TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 2	PAFTA ADI: VAZİYET PLANI	

Şekil C.2

2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

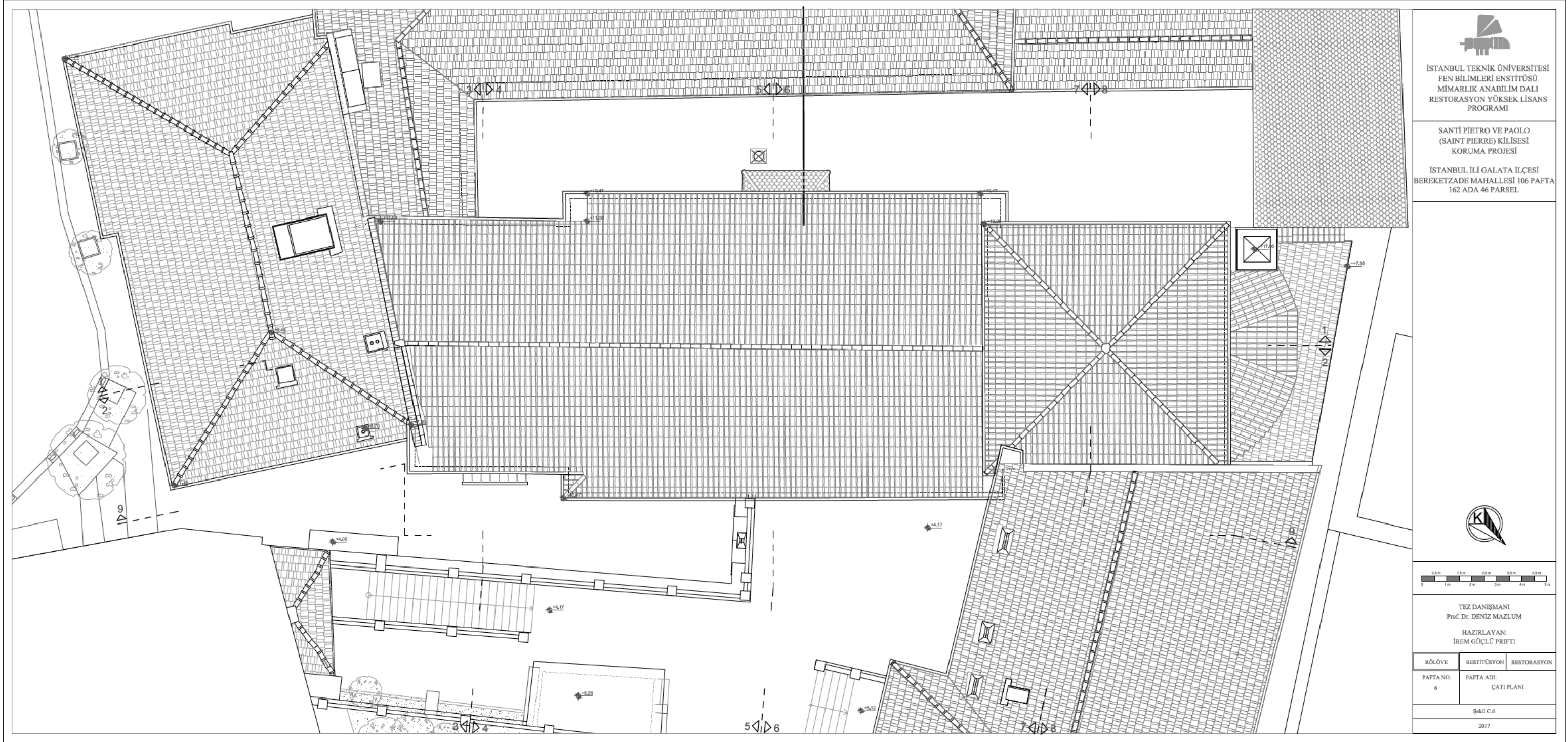
TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 5	PAFTA ADI: +8.50 KOTU PLANI	

Şekil C.5

2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

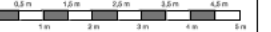
TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 7	PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ	
Şekil C.7		
2017		

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

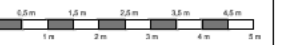

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTITÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 8	PAFTA ADE: 2-2 KESİTİ	
Şekil C.8		
2017		

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 9	PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ	
Şekil C.9		
2017		

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

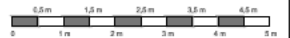

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 10	PAFTA ADI: 44 KESİTİ	
Şekil C.10		
2017		

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 11	PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ	
Şekil C.11		
2017		

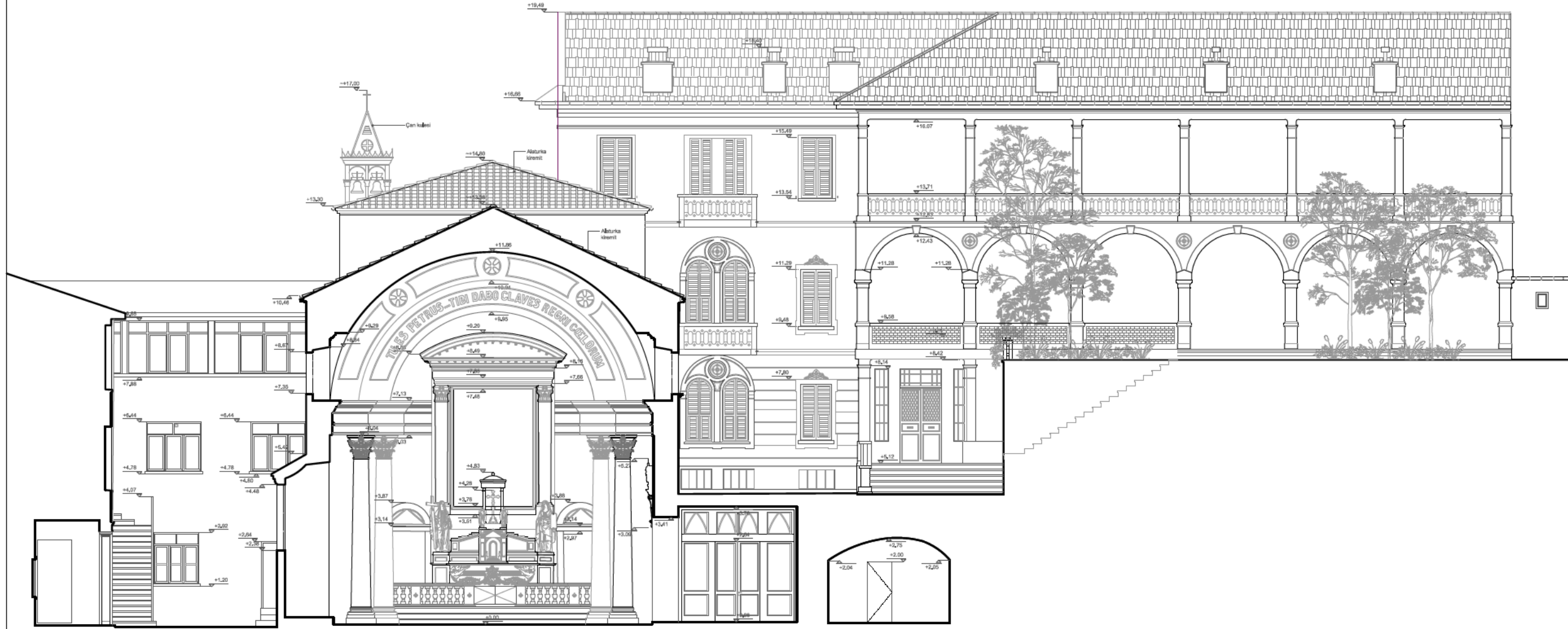

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

Konu Parsel Hissesi

ESKİ MANASTIR YAPISI

KİNGİ AVLU 49.9 m²

Döşeme: Taş

Düvar: Şarboya

Tavan: -

NAOS 165.25 m²

Döşeme: Mermer Kaplama

Düvar: Şarboya

Tavan: Şarboya

ŞAPEL 47.95 m²

Döşeme: Laminat Parke/Mermer

Düvar: Şarboya

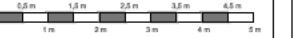
Tavan: Şarboya/Kıvrak Pano

MAHZEN 56.76 m²

Döşeme: Terracotta Kapa

Düvar: Taş Isı Yalıtımı - Tuğla

Tavan: Şarboya

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA NO: 12 PAFTA ADI: 6-6 KESİTİ

Şekil C.12

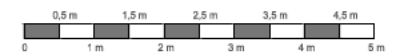
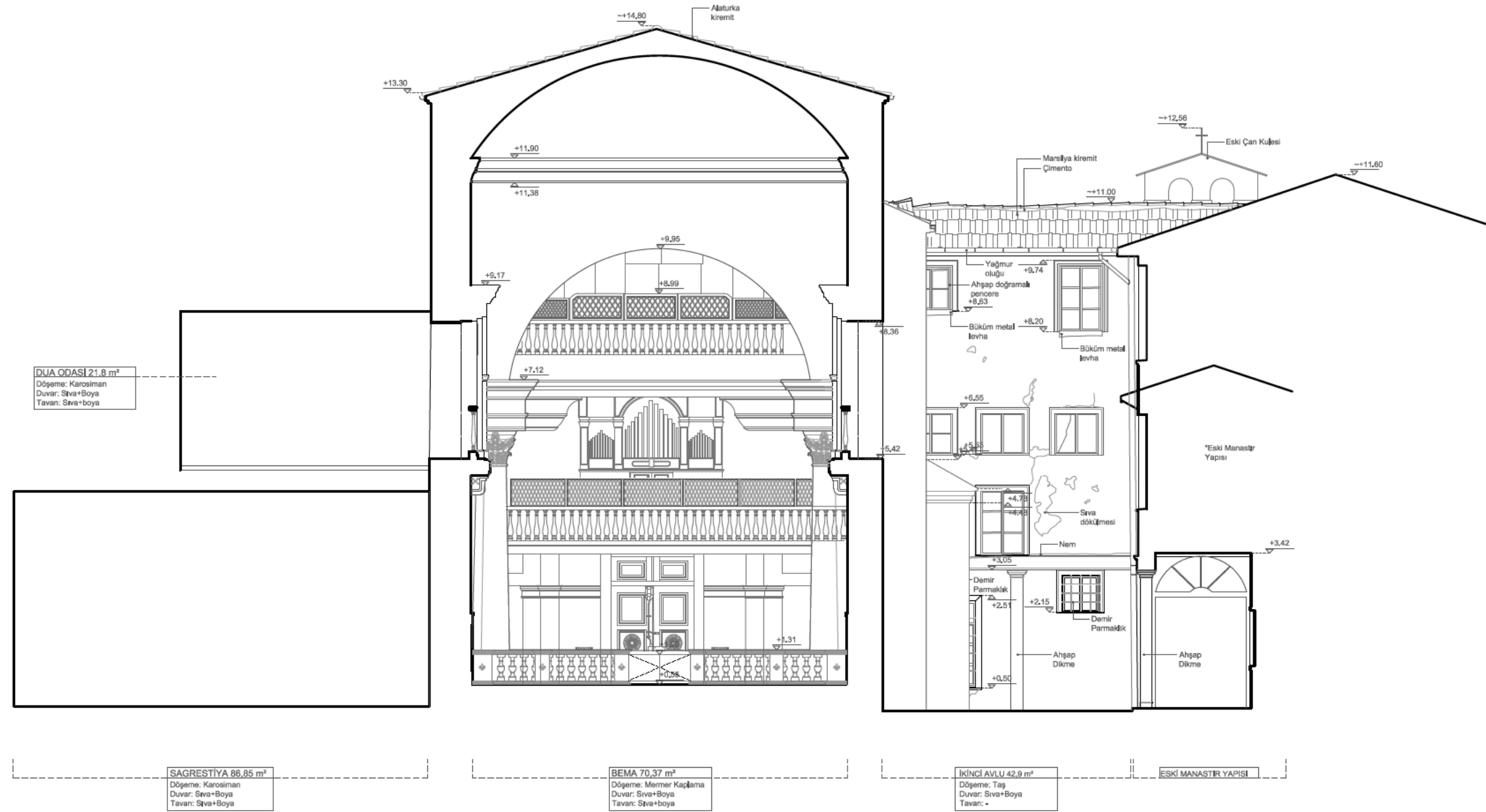
2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

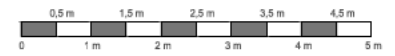
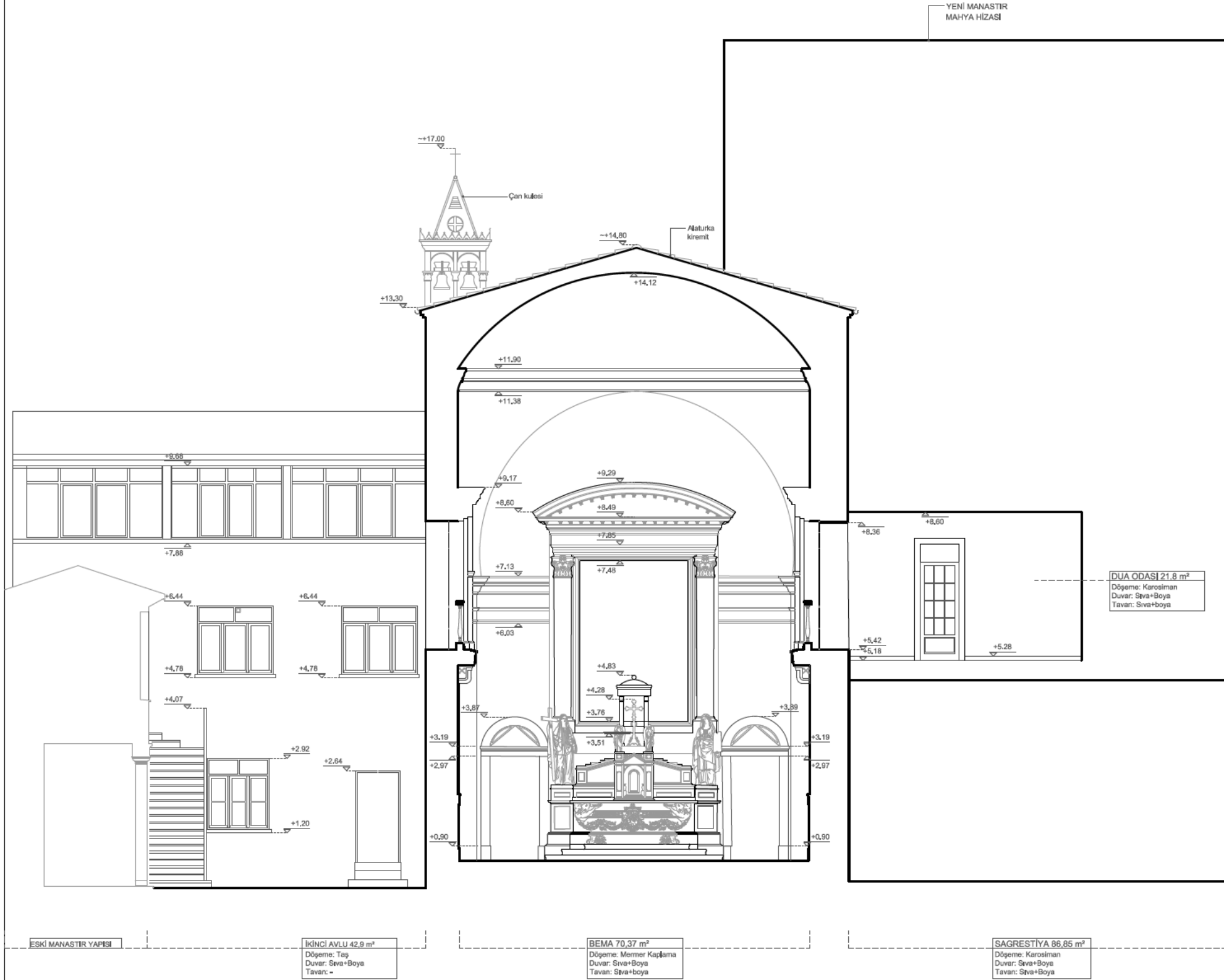
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 13	PAFTA ADI: 7-7 KESİTİ	
Şekil C.13		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 14	PAFTA ADI: 8-8 KESİTİ	
Şekil C.14		
2017		

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

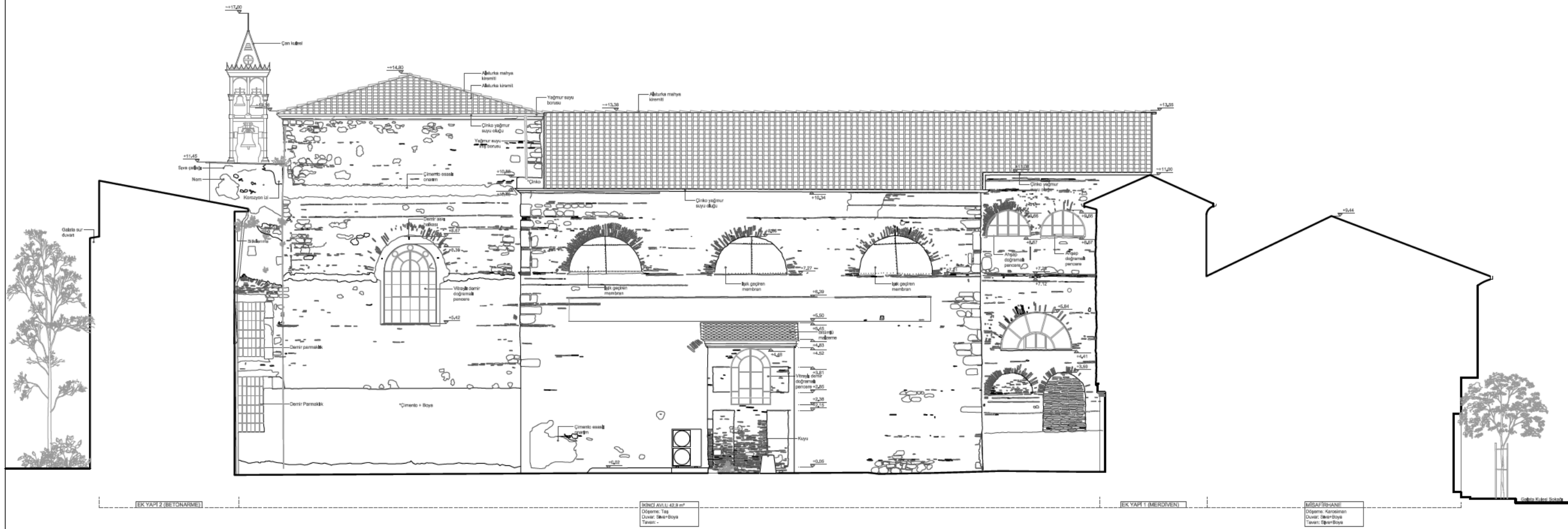
Şekil C.15

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTI PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

0 1.0 2.0 3.0 4.0 5.0

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

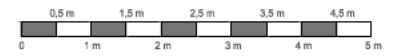
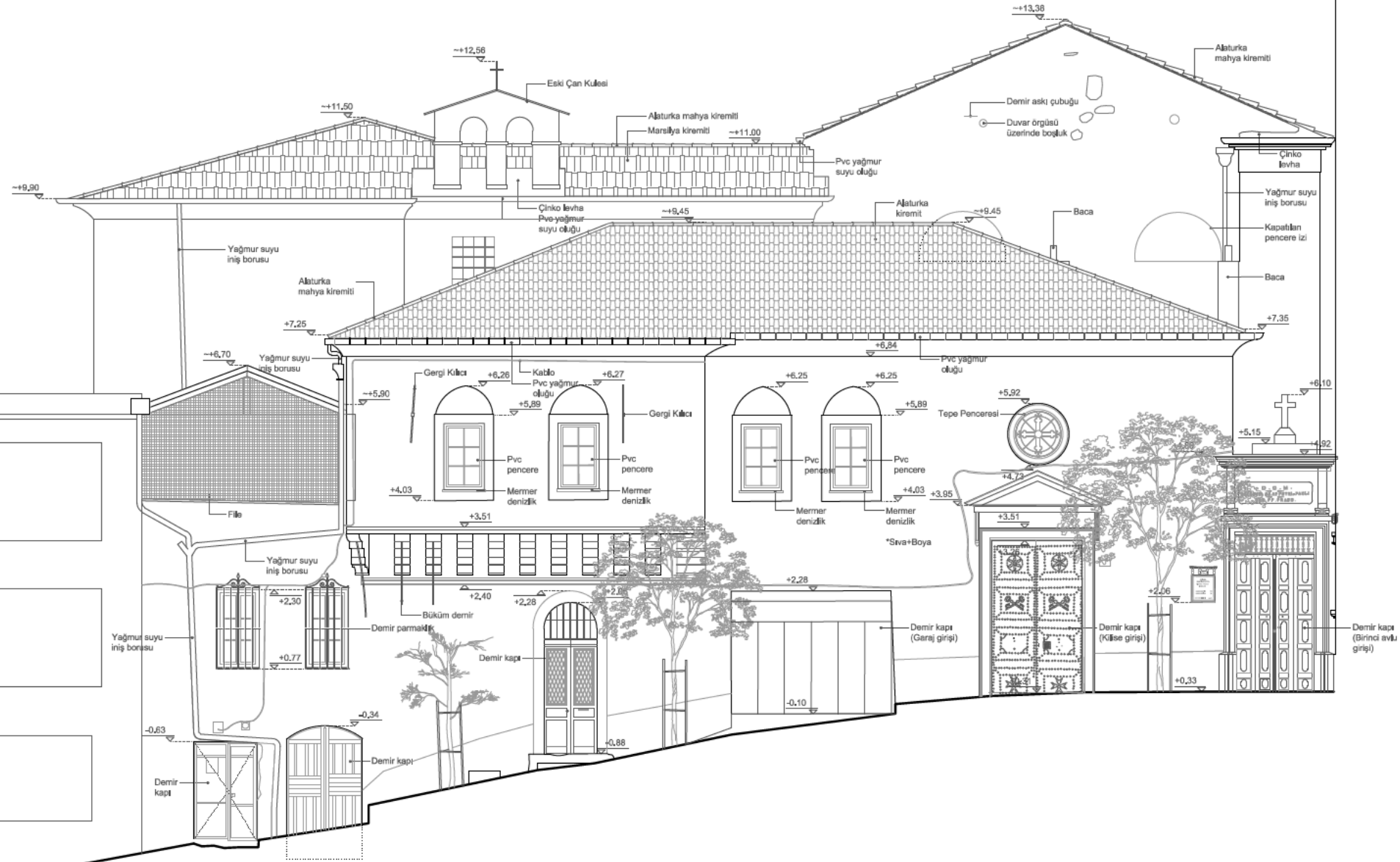
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 16	PAFTA ADI: KUZEYDOĞU (İKİNCİ AYLU) CEPHESİ	
Şekil C.16		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 17	PAFTA ADI: GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ	
Şekil C.17		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

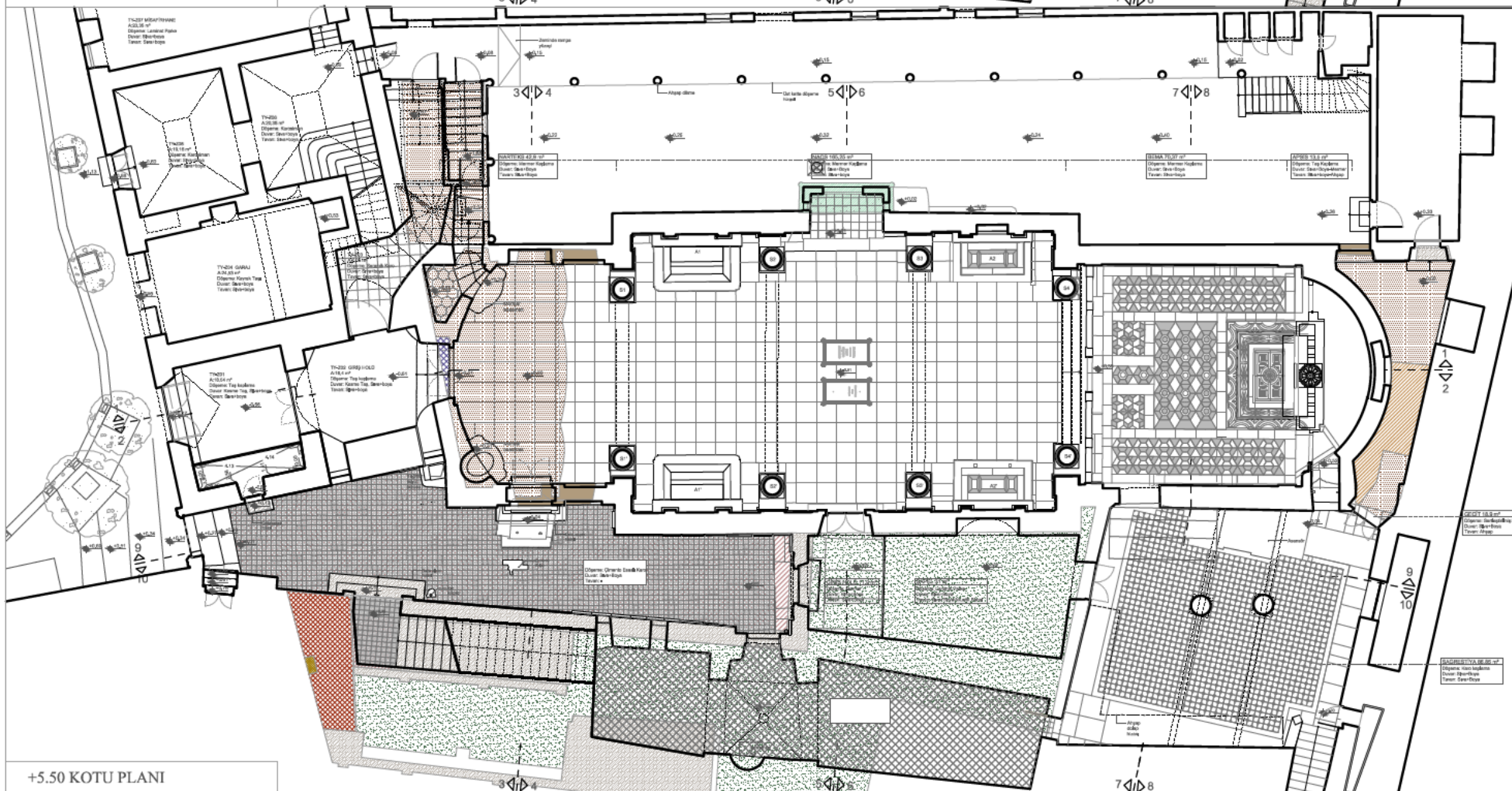
SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

+1.00 KOTU PLANI

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

MALZEME ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 2	PAFTA ADI: +8.50 KOTU PLANI ÇATI PLANI	
Şekil C.19		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

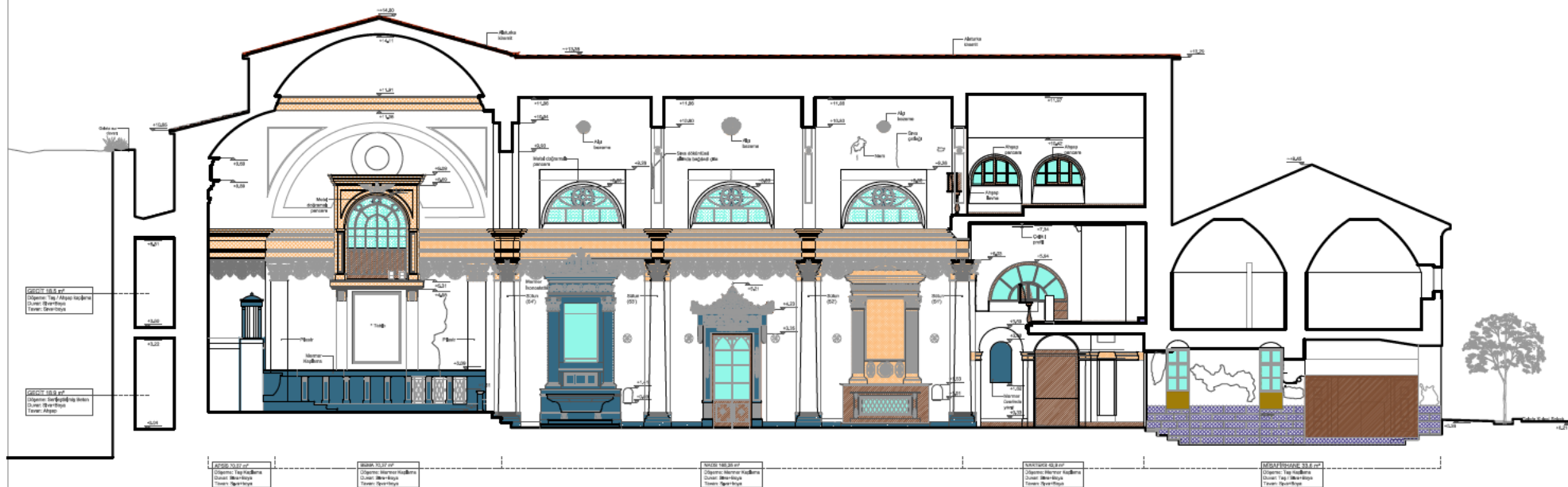
İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

1-1 KESİTİ

2-2 KESİTİ

MALZEME ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 3	PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ 2-2 KESİTİ	
Şekil C.20		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

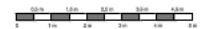
Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

3-3 KESİTİ

4-4 KESİTİ

MALZEME ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
--------	-------------	-------------

PAFTA NO: 4	PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ 4-4 KESİTİ
----------------	--

Şekil C.21

2017

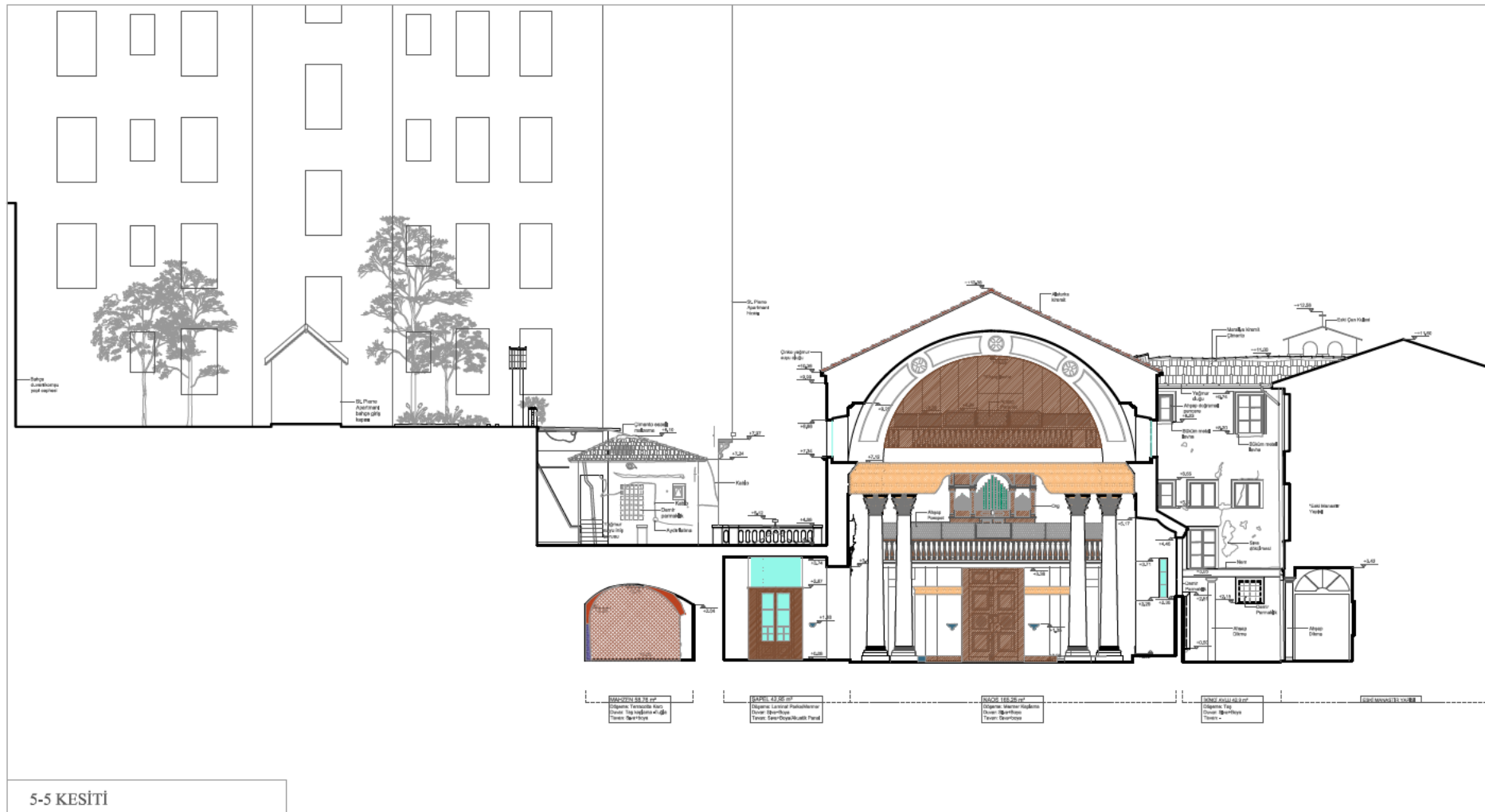
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

5-5 KESİTİ

MALZEME ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 5	PAFTA ADI: 5-5 KESİTİ	
Şekil C.22		
2017		

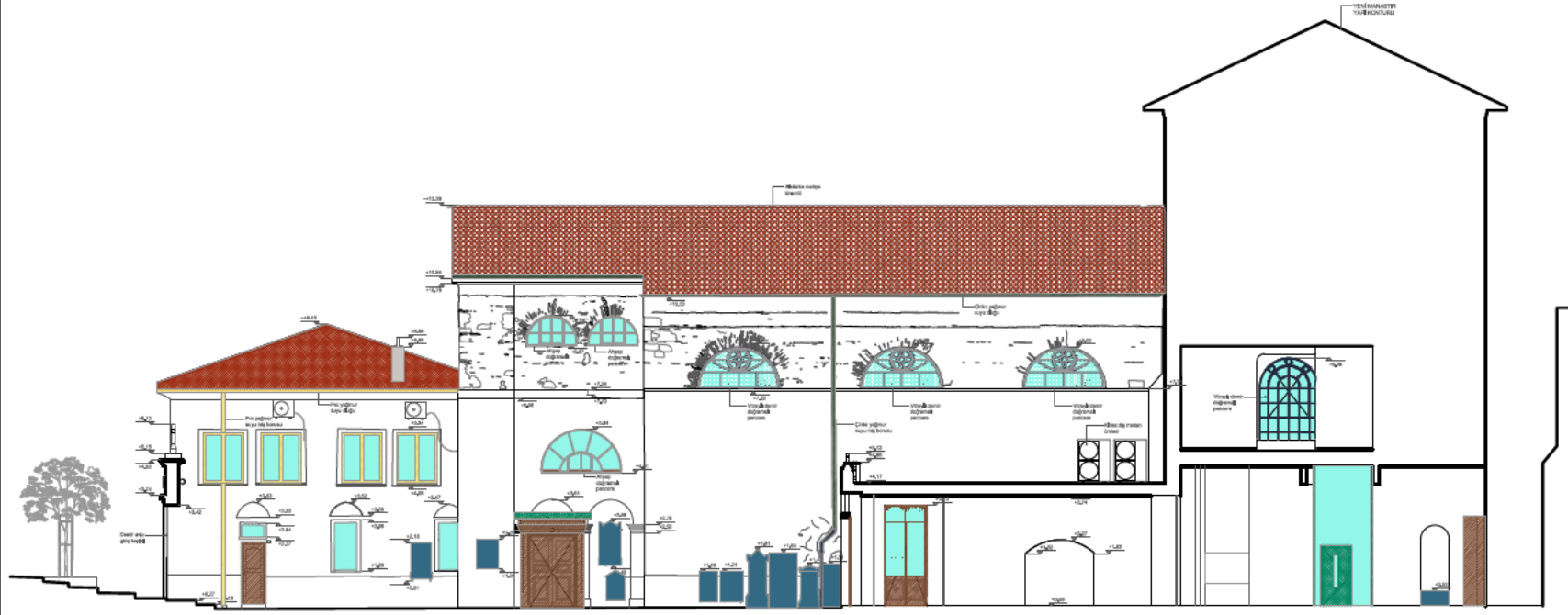
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

Sıva + Boya	Karosiman
Metal	Bitümlü Malzeme
Kesme Taş	Alaturka Kiremit
Kayrak Taşı	Marsilya Kiremiti
Tuğla	Çinko
PVC	Şap
Ahşap	Alçı
Demir	Seramik Karo
Mermer	Cam
Çini Karo	Laminat Parke
Terracotta Karo	Beton
Çelik	Çimento
Membran	

9-9 KESİTİ (BİRİNCİ AVLU CEPHESİ)

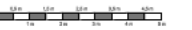

GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ

KUZEYDOĞU (İKİNCİ AVLU) CEPHESİ

MALZEME ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 6	PAFTA ADI: CEPHELER	

Şekil C.23

2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

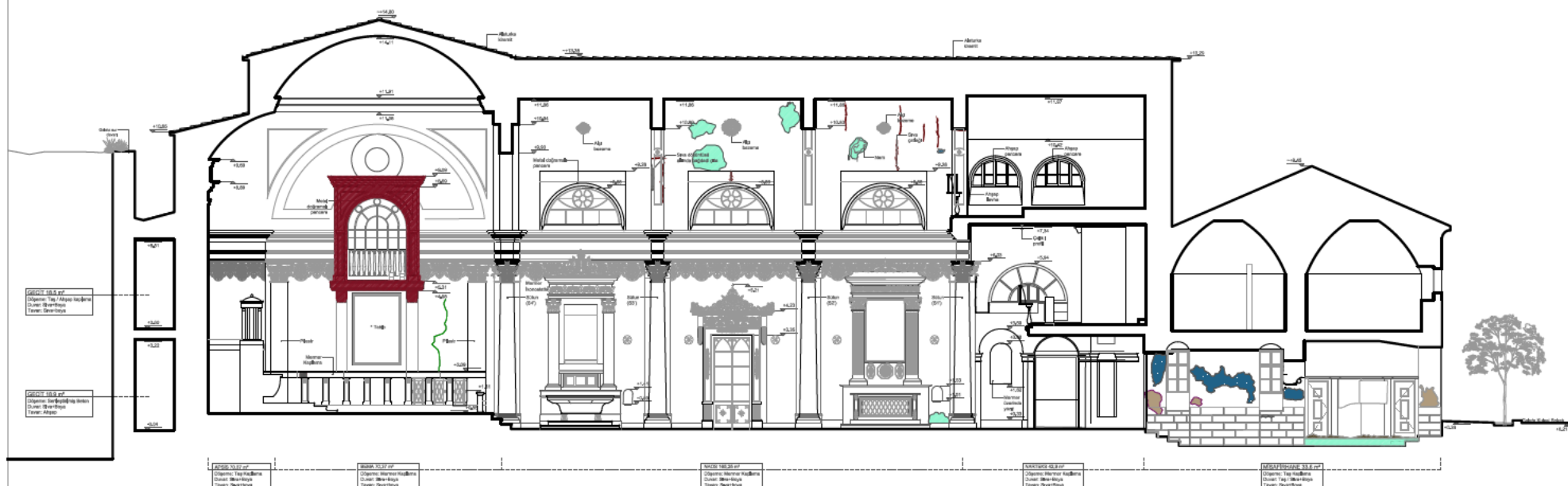
İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

- Nem Sorunu
- Sıva Dökülmesi
- Boya Dökülmesi
- Ahşapta Bozulma
- Çimento Esaslı Onarım
- Parça Kaybı
- Yüzey Aşınması
- Yüzey Kirliliği
- Niteliksiz Ek
- Korozyon
- Bitkilenme
- Strüktürel Çatlak
- Sıva Çatlağı

1-1 KESİTİ

1-1 KESİTİ

HASAR ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 1	PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ 2-2 KESİTİ	
Şekil C.24		
2017		

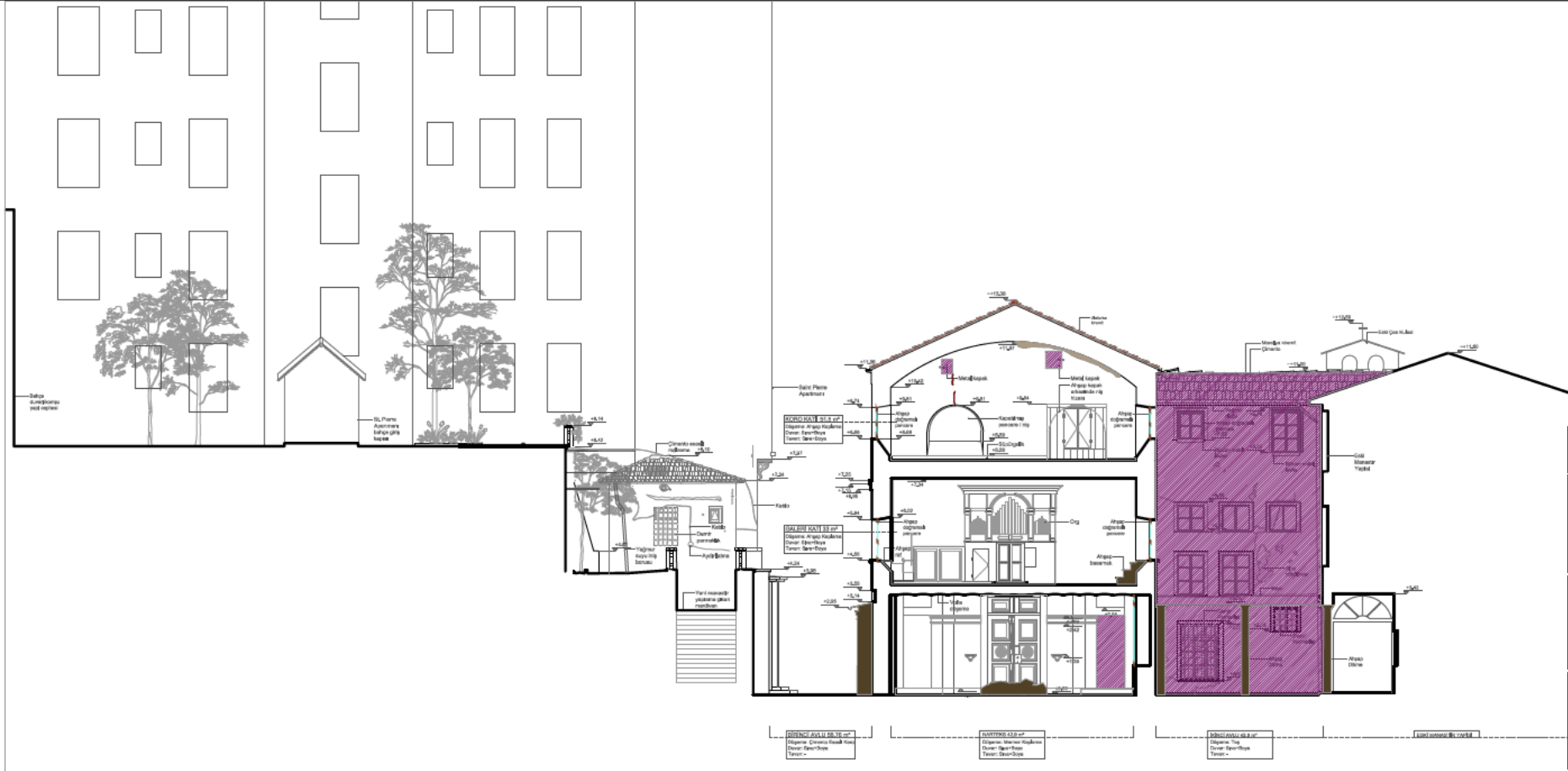
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

- Nem Sorunu
- Sıva Dökülmesi
- Boya Dökülmesi
- Ahşapta Bozulma
- Çimento Esaslı Onarım
- Parça Kaybı
- Yüzey Aşınması
- Yüzey Kirliliği
- Niteliksiz Ek
- Korozyon
- Bitkilenme
- Strüktürel Çatlak
- Sıva Çatlağı

3-3 KESİTİ

4-4 KESİTİ

HASAR ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 2	PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ 4-4 KESİTİ	
Şekil C.25		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

- Nem Sorunu
- Sıva Dökülmesi
- Boya Dökülmesi
- Ahşapta Bozulma
- Çimento Esaslı Onarım
- Parça Kaybı
- Yüzey Aşınması
- Yüzey Kirliliği
- Niteliksiz Ek
- Korozyon
- Bitkilenme
- Strüktürel Çatlak
- Sıva Çatlağı

HASAR ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

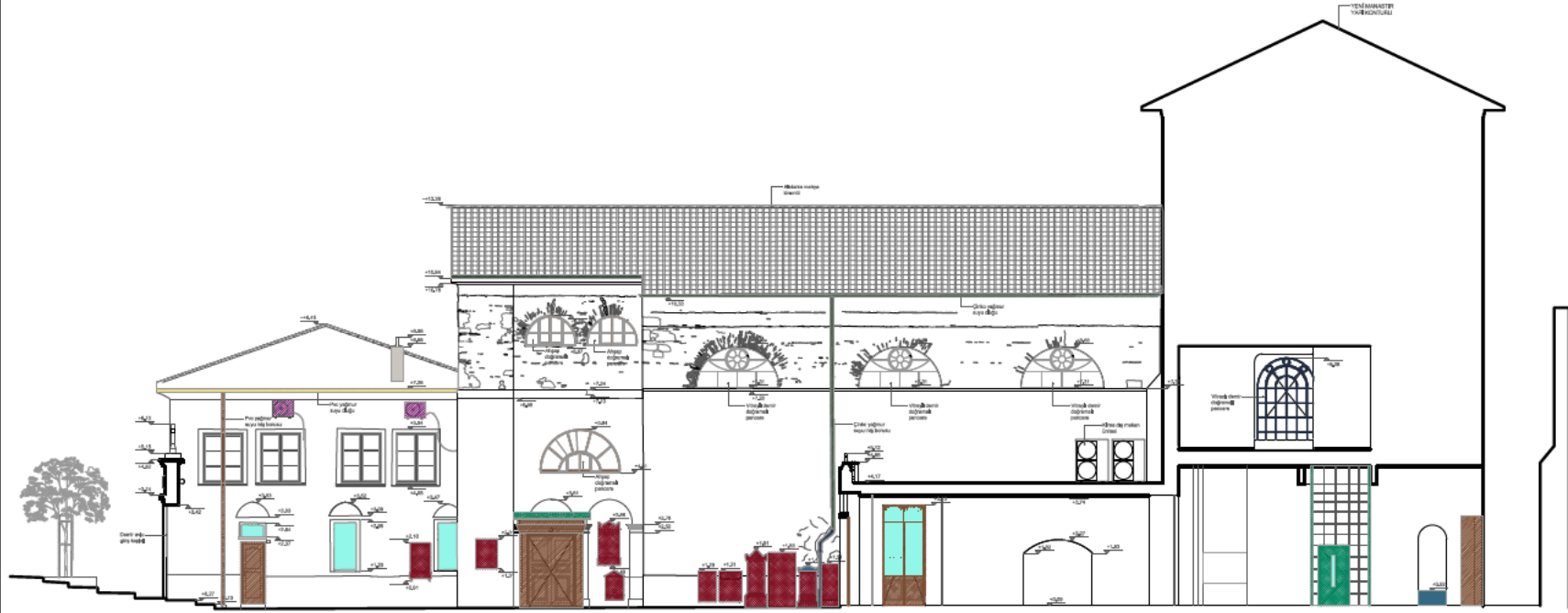
HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
--------	-------------	-------------

PAFTA NO: 3	PAFTA ADI: CEPHELER
----------------	------------------------

Şekil C.26

2017

9-9 KESİTİ (BİRİNCİ AVLU CEPHESİ)

GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ

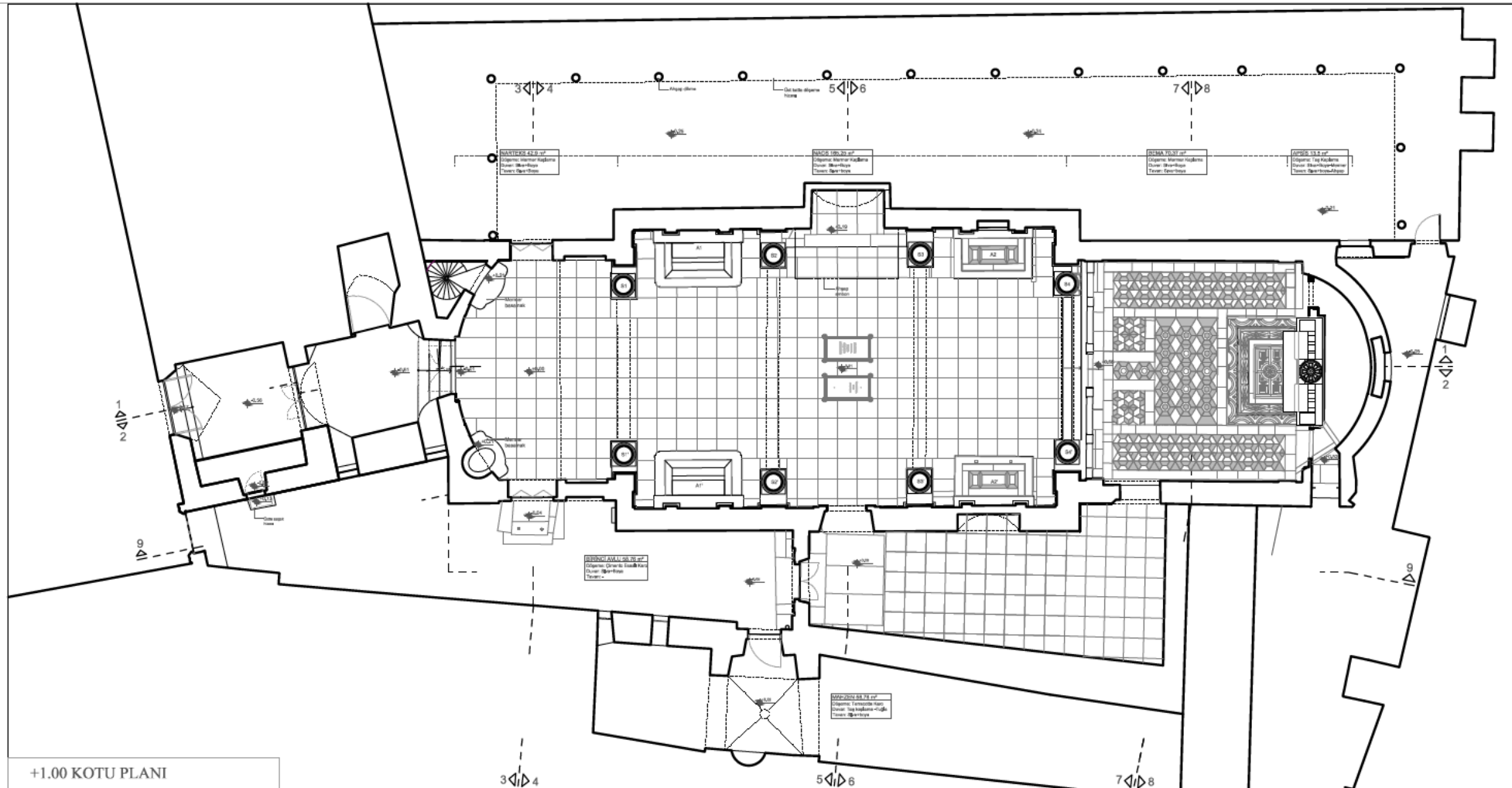
KUZEYDOĞU (İKİNCİ AVLU) CEPHESİ

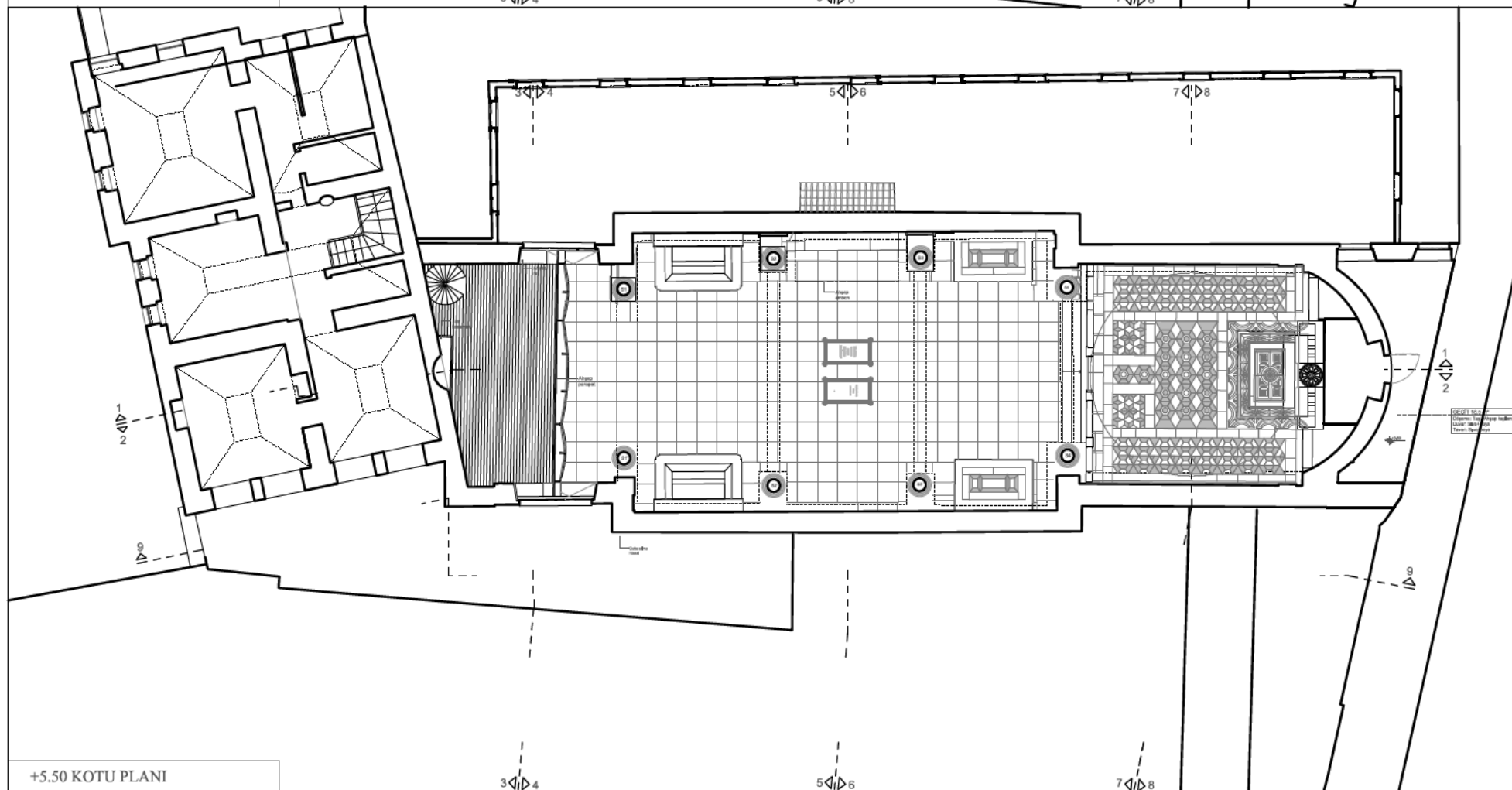
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

+1.00 KOTU PLANI

+5.50 KOTU PLANI

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA NO: 1
PAFTA ADI:
+1.00 KOTU PLANI
+5.50 KOTU PLANI

Şekil C.27

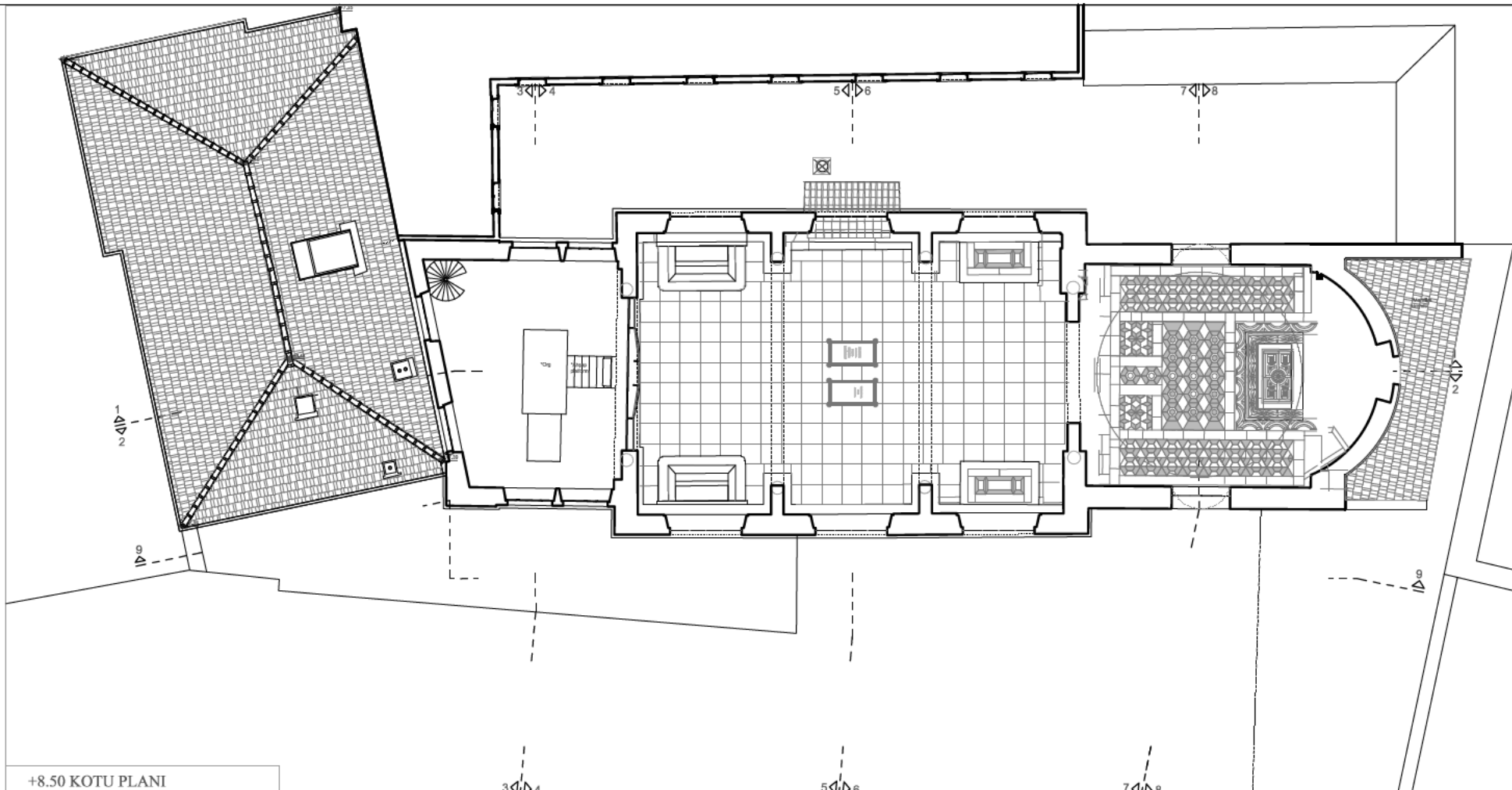
2017

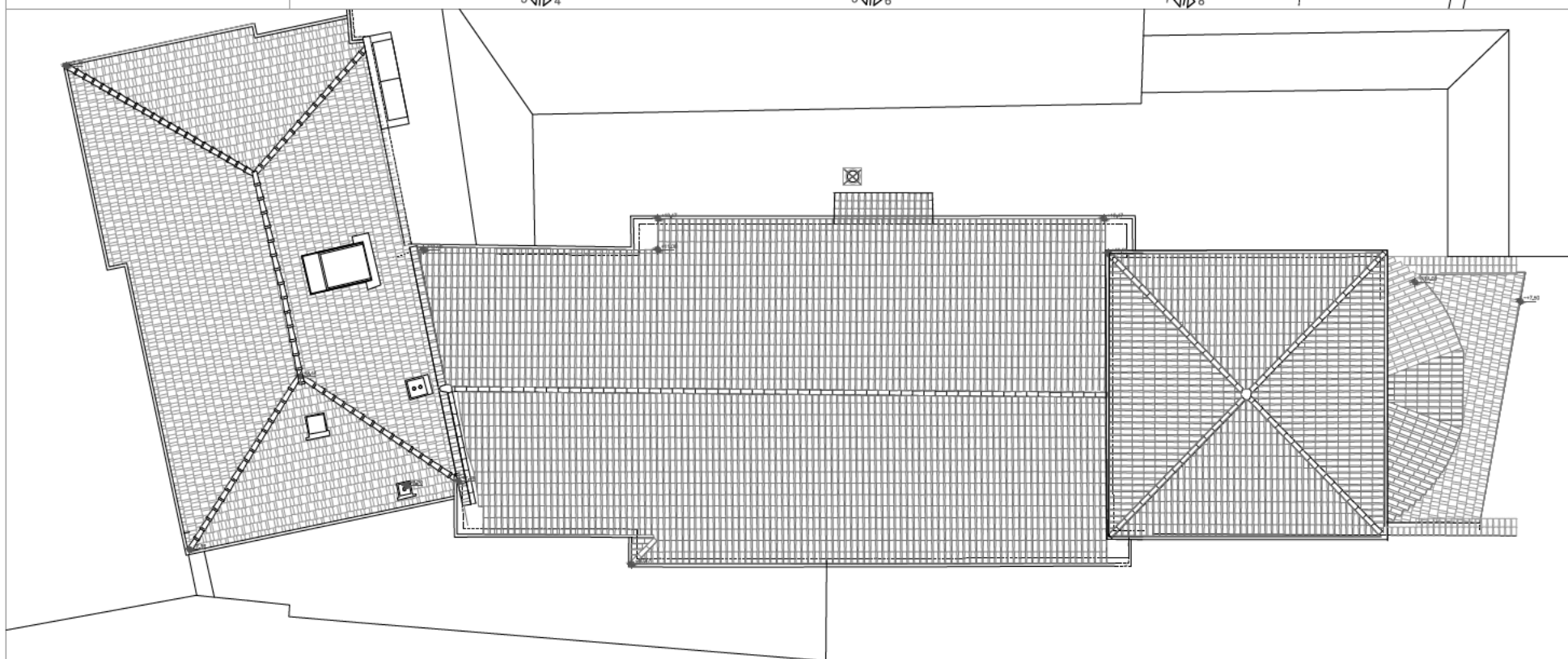
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

+8.50 KOTU PLANI

ÇATI PLANI

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
--------	-------------	-------------

PAFTA NO: 2	PAFTA ADI: +8.50 KOTU PLANI ÇATI PLANI
----------------	--

Şekil C.28

2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

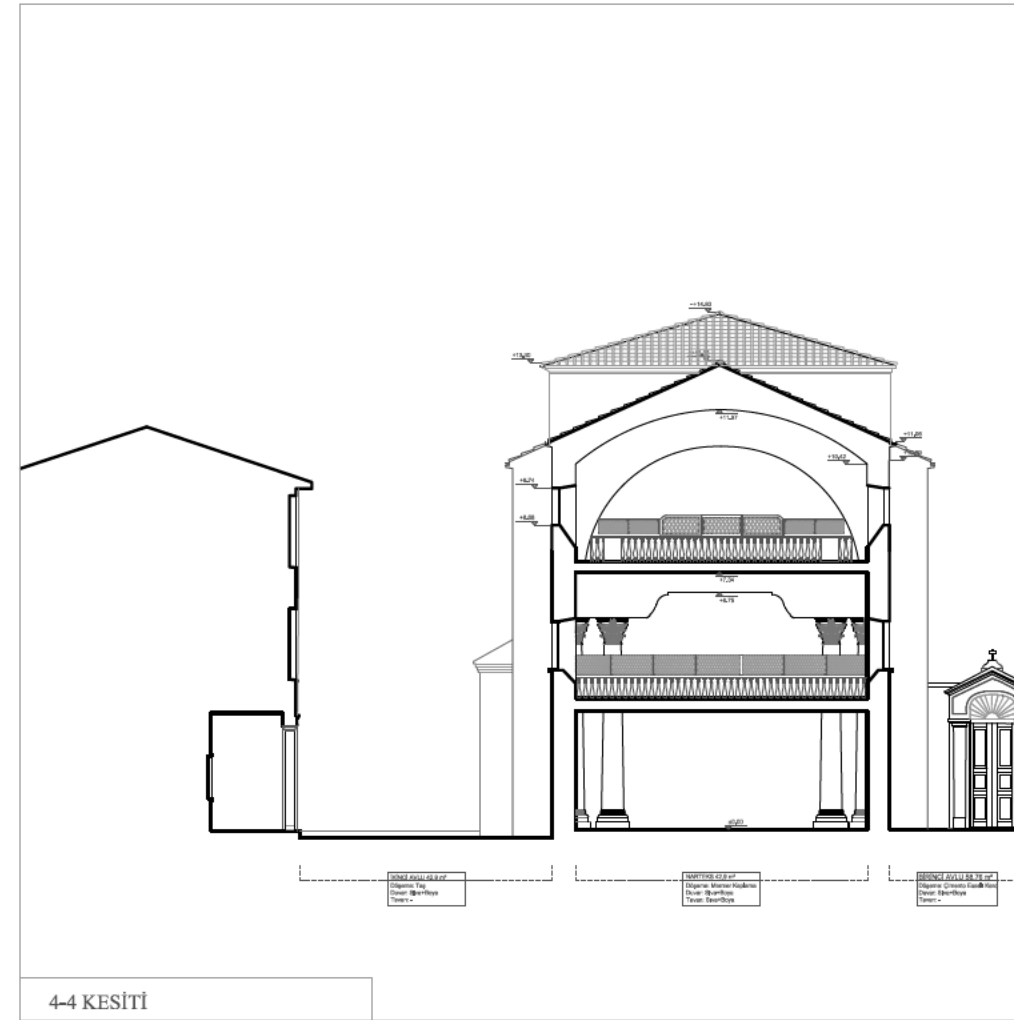
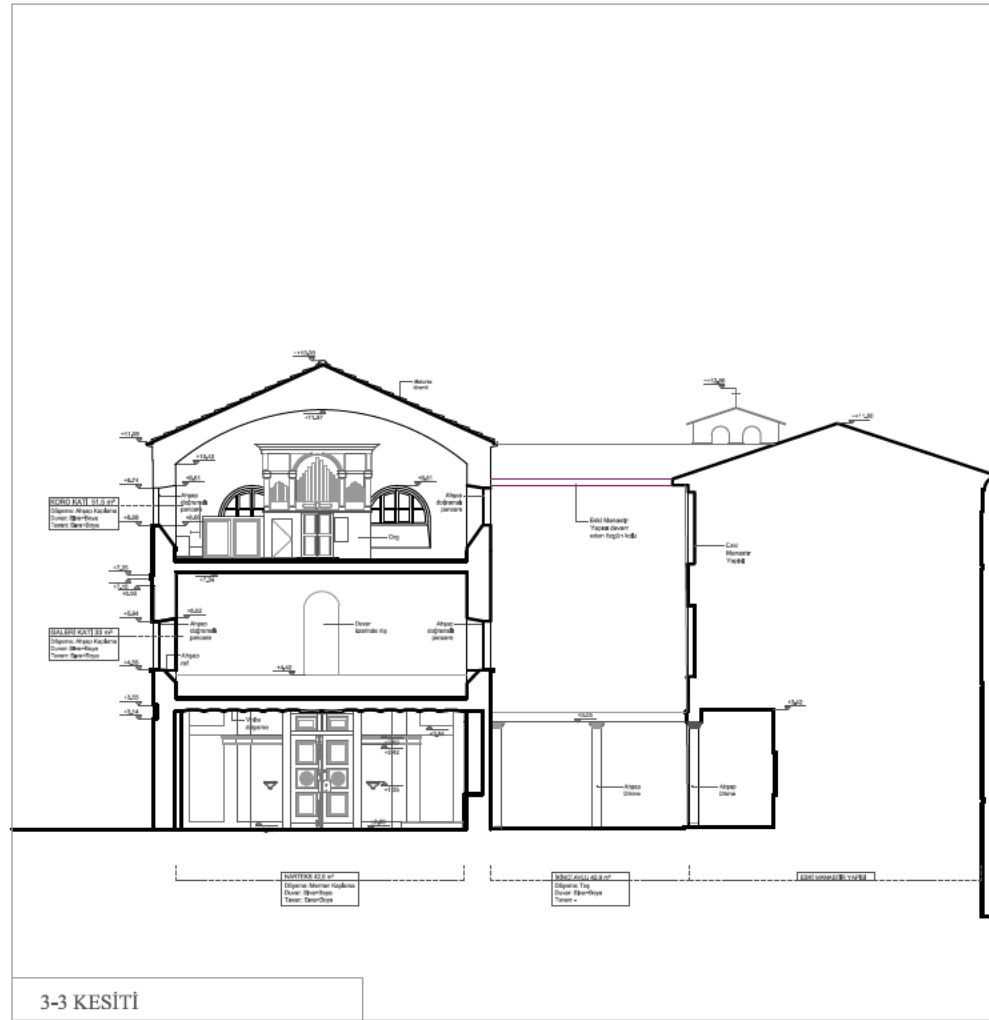

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
--------	-------------	-------------

PAFTA NO: 4	PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ 4-4 KESİTİ
----------------	--

Şekil C.30

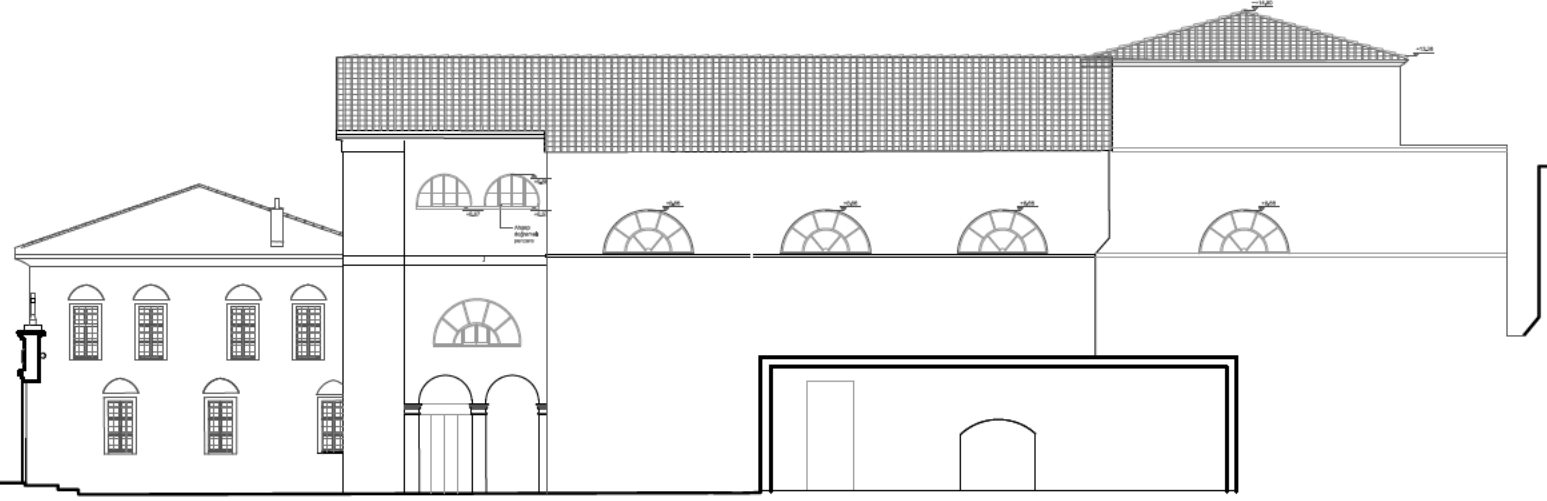
2017

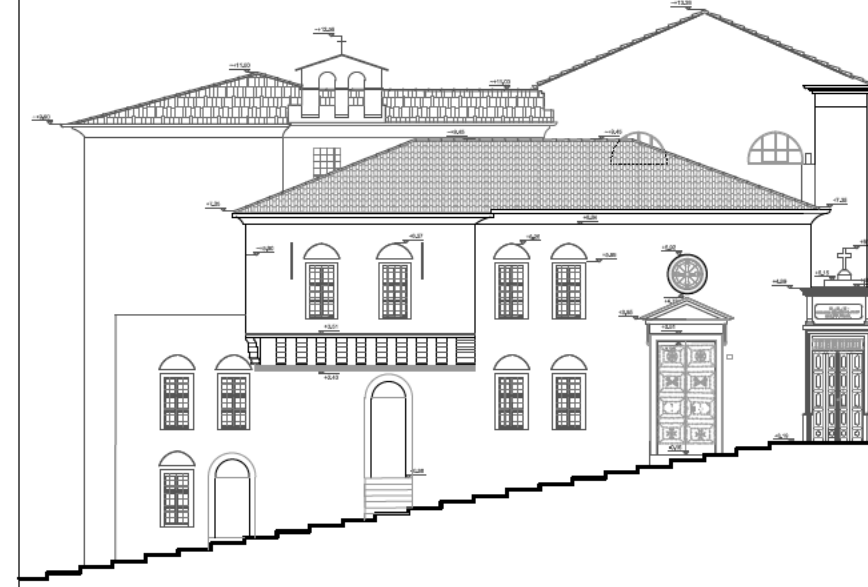
İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

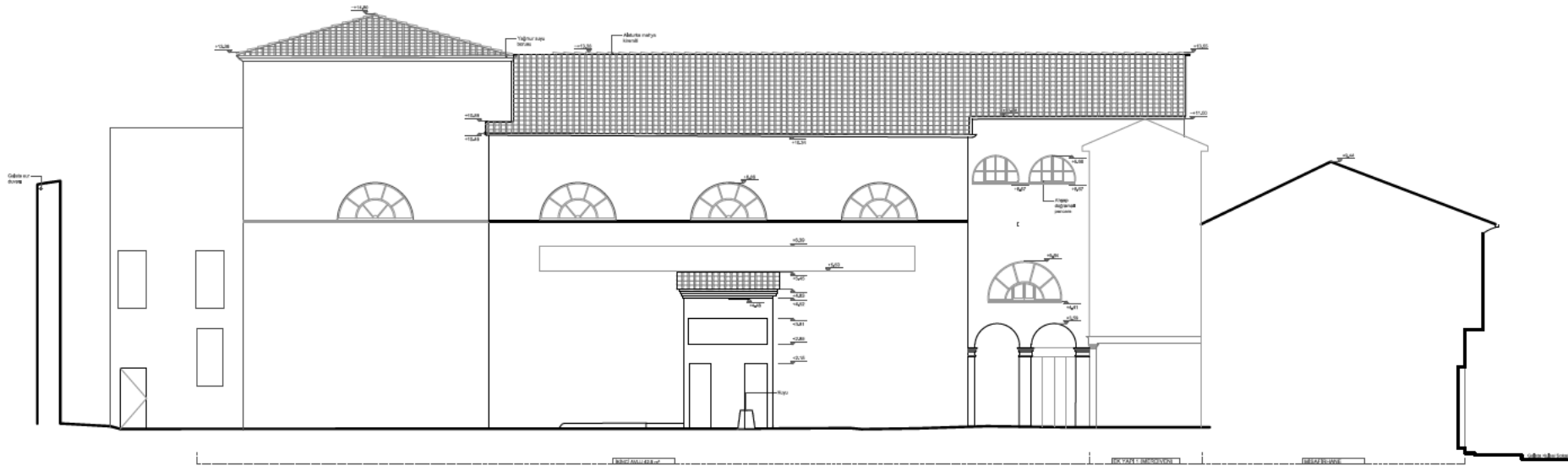
İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

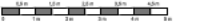
9-9 KESİTİ (BİRİNCİ AVLU CEPHESİ)

GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ

KUZEYDOĞU (İKİNCİ AVLU) CEPHESİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA NO: 5 PAFTA ADI: CEPHELER

Şekil C.31

2017

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

TEMİZLEME

- Nemin Kaynağının Bulunup Giderilmesi
- Ahşapta çürüme olan kısımlar yenilenmeli diğer kısımlar emprenye edilmelidir
- Çimento Esaslı Sıvaların Kaldırılması
- Yüzey Kirliliğinin Temizlenmesi
- Niteliksiz Eklerin Kaldırılması
- Paslanan yüzeylerin tel fırçayla temizlenmesi, antipas uygulaması
- Bitkilerin temizlenmesi

BÜTÜNLEME

- Yüzey kaybı, parça kaybı olan kısımlarda plastik onarım yapılması

SAĞLAMLAŞTIRMA

- Strüktürel Çatlak sebebi tespit edildikten sonra uygun önlem alınmalıdır
- Sıva Çatlağı
Laboratuarda tespit edilen özgün sıva ile sıvanmalıdır

MÜDAHALE ANALİZİ

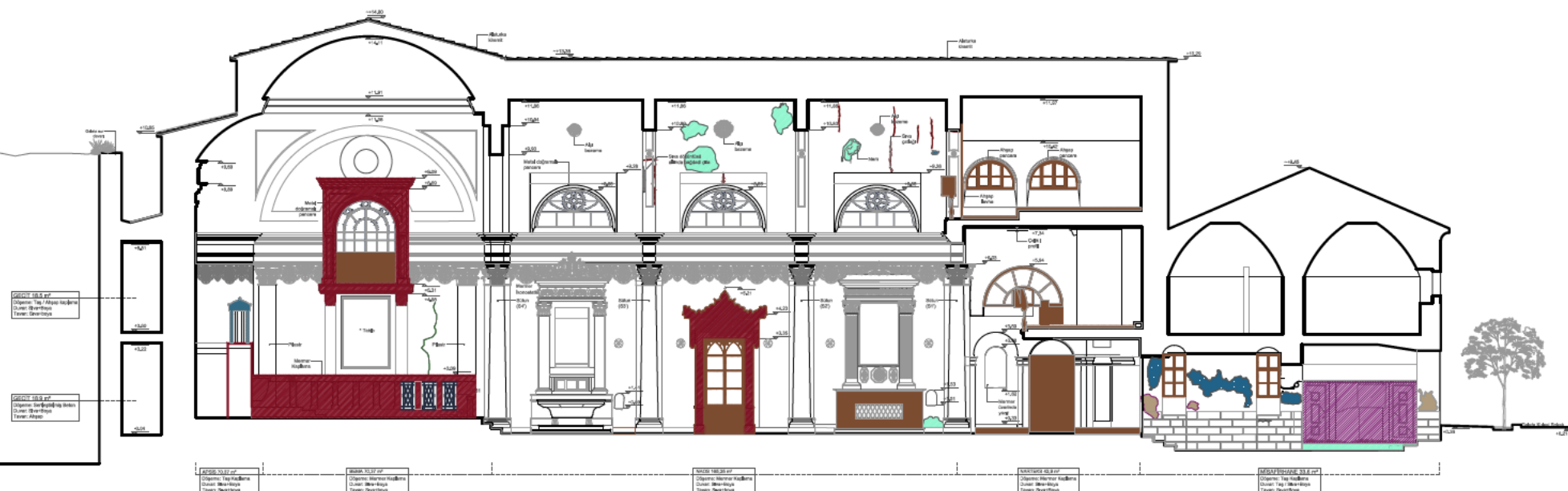
TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 1	PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ 2-2 KESİTİ	
Şekil C.32		
2017		

1-1 KESİTİ

1-1 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

TEMİZLEME

- Nemin Kaynağının Bulunup Giderilmesi
- Ahşapta çürüme olan kısımlar yenilenmeli diğer kısımlar emprenye edilmelidir
- Çimento Esaslı Sıvaların Kaldırılması
- Yüzey Kirliliğinin Temizlenmesi
- Niteliksiz Eklerin Kaldırılması
- Paslanan yüzeylerin tel fırçayla temizlenmesi, antipas uygulaması
- Bitkilerin temizlenmesi

BÜTÜNLEME

- Yüzey kaybı, parça kaybı olan kısımlarda plastik onarım yapılması

SAĞLAMLAŞTIRMA

- Strüktürel Çatlak sebebi tespit edildikten sonra uygun önlem alınmalıdır
- Sıva Çatlağı
Laboratuvarında tespit edilen özgün sıva ile sıvanmalıdır

MÜDAHALE ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

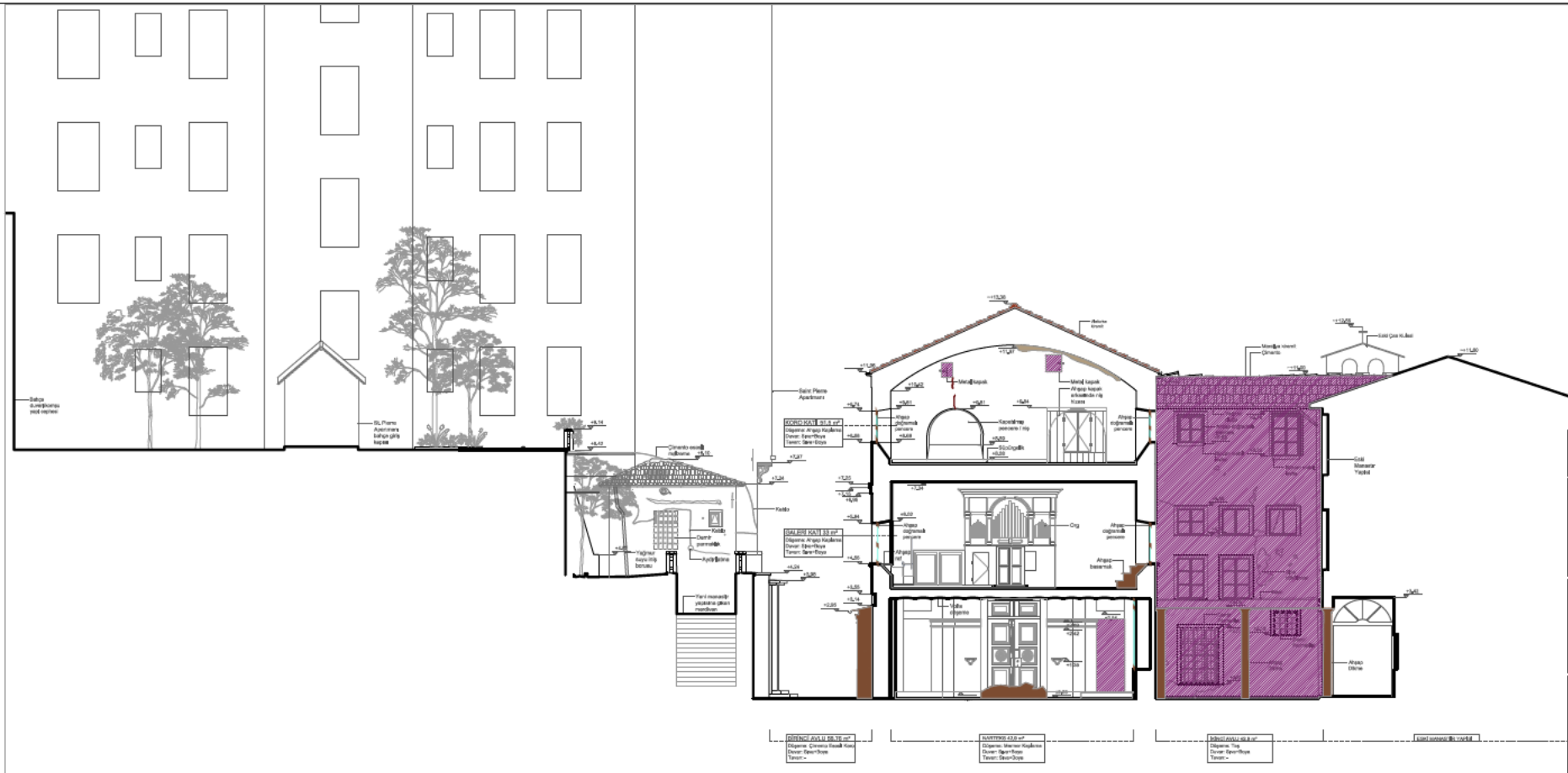
HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
--------	-------------	-------------

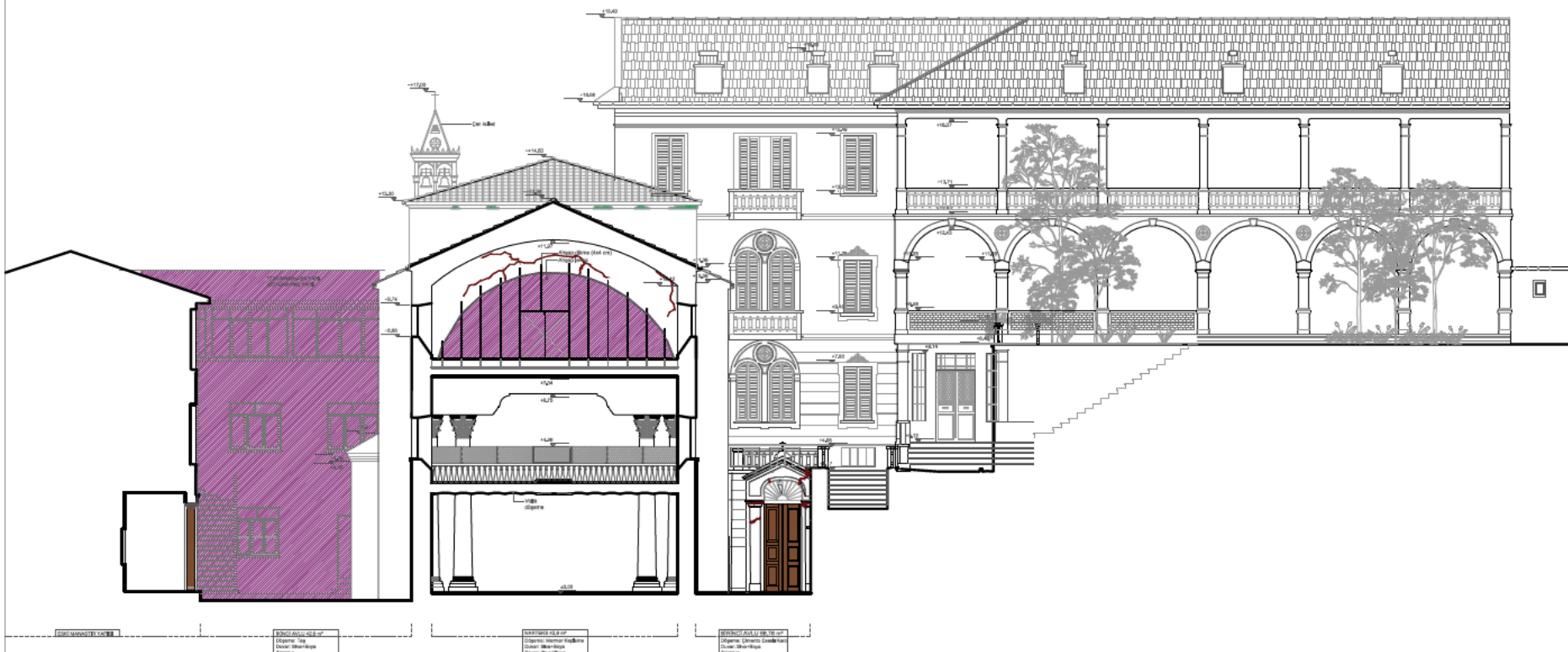
PAFTA NO: 2	PAFTA ADI: 3-3 KESİTİ 4-4 KESİTİ
----------------	--

Şekil C.33

2017

3-3 KESİTİ

4-4 KESİTİ

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

LEJANT

TEMİZLEME

- Nemin Kaynağının Bulunup Giderilmesi
- Ahşapta çürüme olan kısımlar yenilenmeli diğer kısımlar emprenye edilmelidir
- Çimento Esaslı Sıvaların Kaldırılması
- Yüzey Kirliliğinin Temizlenmesi
- Niteliksiz Eklerin Kaldırılması
- Paslanan yüzeylerin tel fırçayla temizlenmesi, antipas uygulaması
- Bitkilenmelerin temizlenmesi

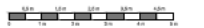
BÜTÜNLEME

- Yüzey kaybı, parça kaybı olan kısımlarda plastik onarım yapılması

SAĞLAMLAŞTIRMA

- Strüktürel Çatlak sebebi tespit edildikten sonra uygun önlem alınmalıdır
- Sıva Çatlağı
Laboratuvarla tespit edilen özgün sıva ile sıvanmalıdır

MÜDAHALE ANALİZİ

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

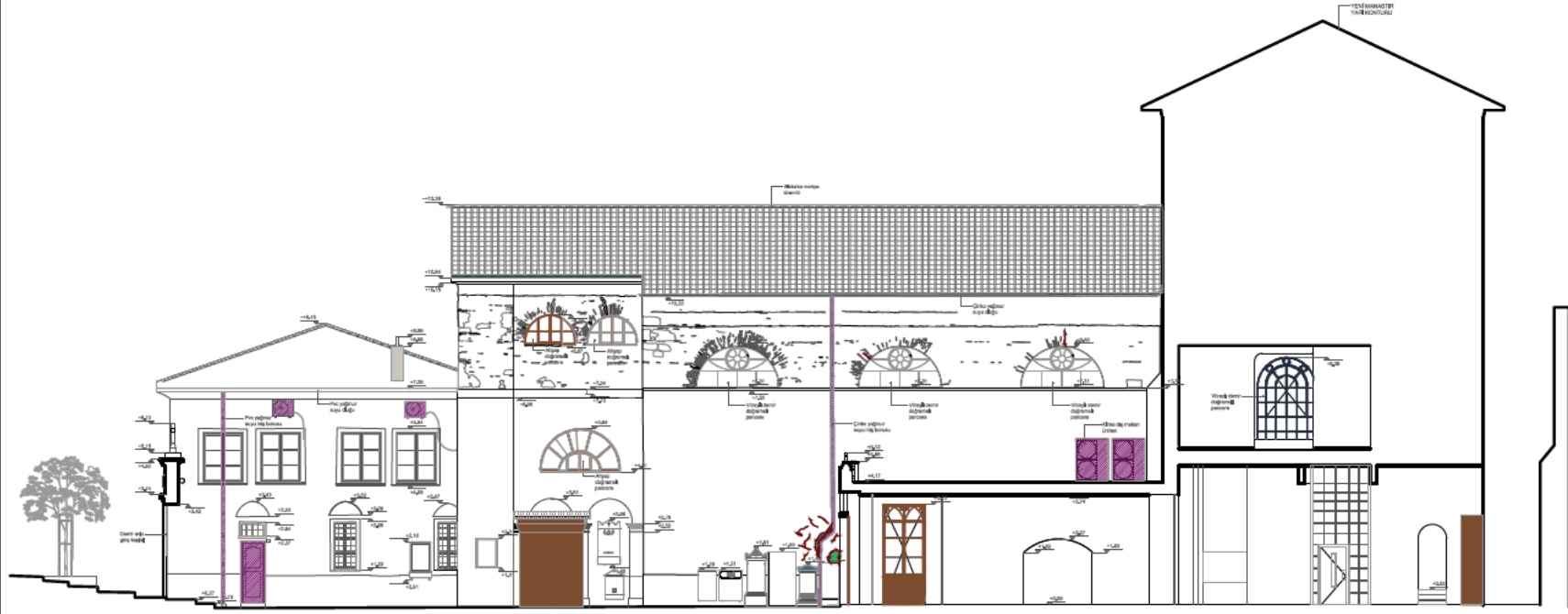
HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

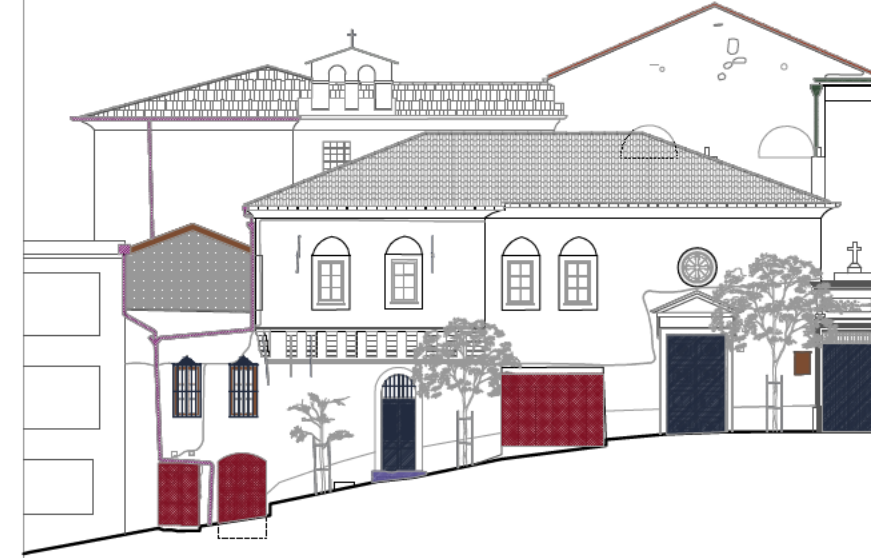
PAFTA NO: 3 PAFTA ADI: CEPHELER

Şekil C.34

2017

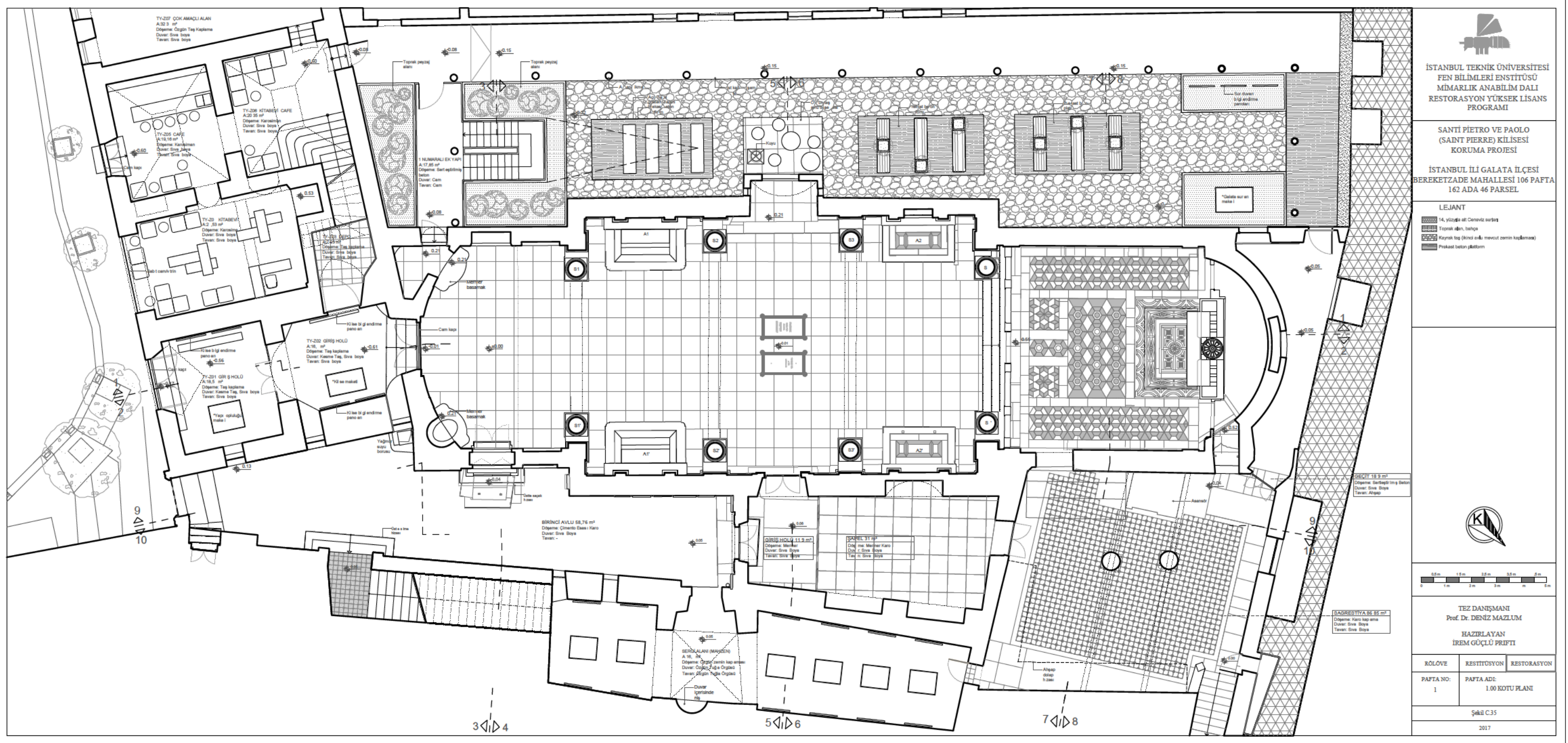
9-9 KESİTİ (BİRİNCİ AVLU CEPHESİ)

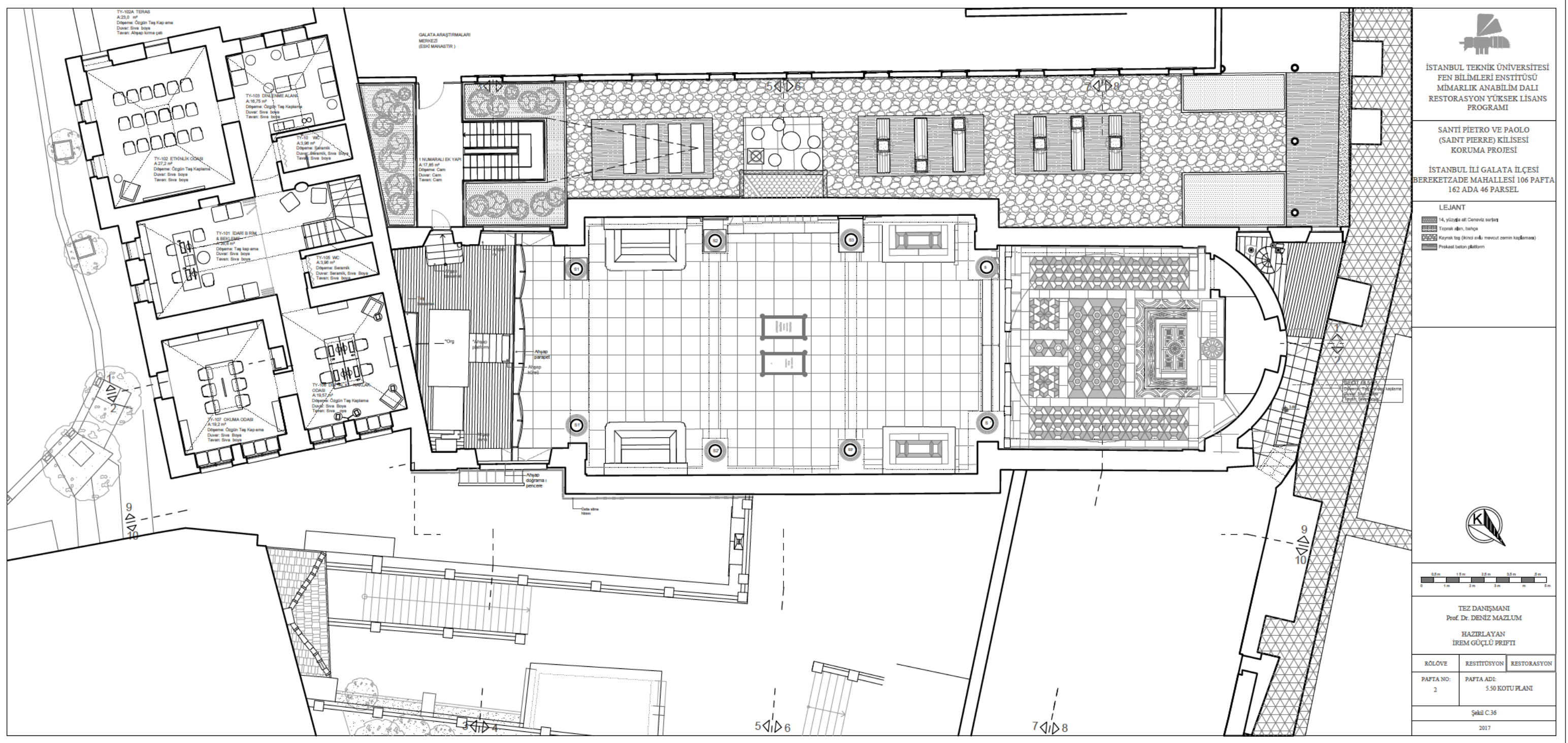

GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ

KUZEYDOĞU (İKİNCİ AVLU) CEPHESİ

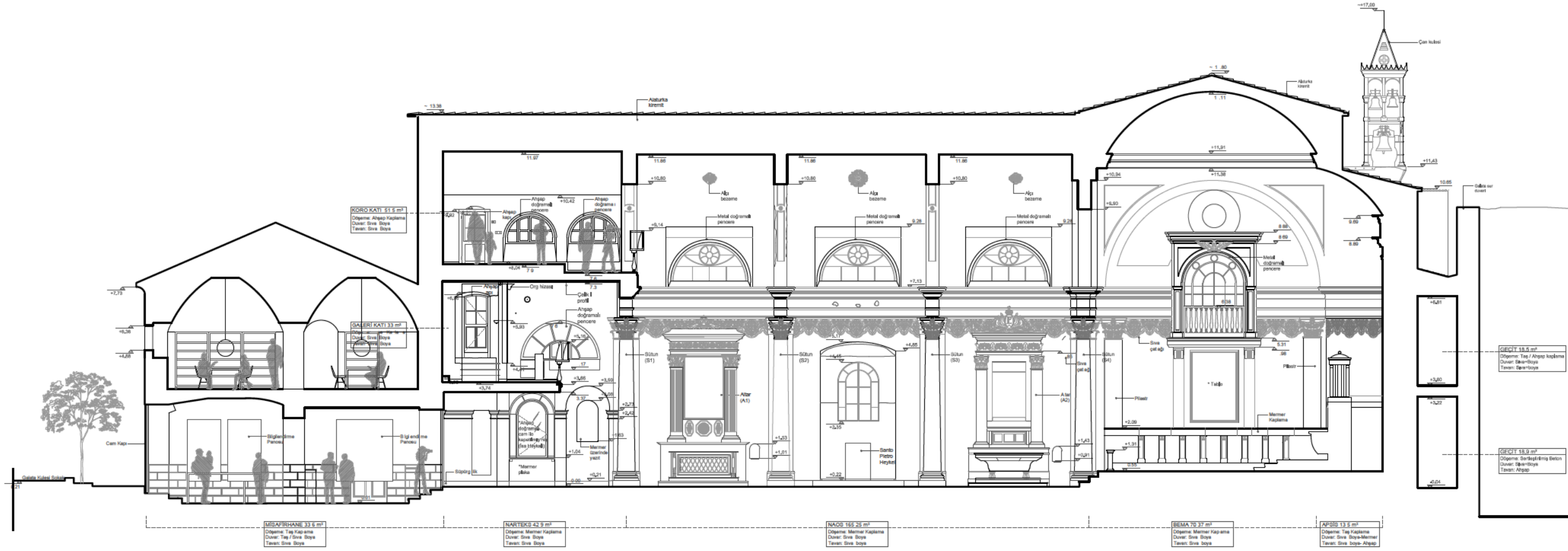

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

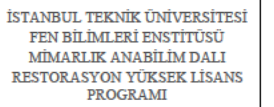
HAZIRLAYAN
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESTİTÜSYON RESTORASYON

PAFTA NO: 4 PAFTA ADI: 1-1 KESİTİ

Şekil C.38

2017

SANTİ PİETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

HAZIRLAYAN
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

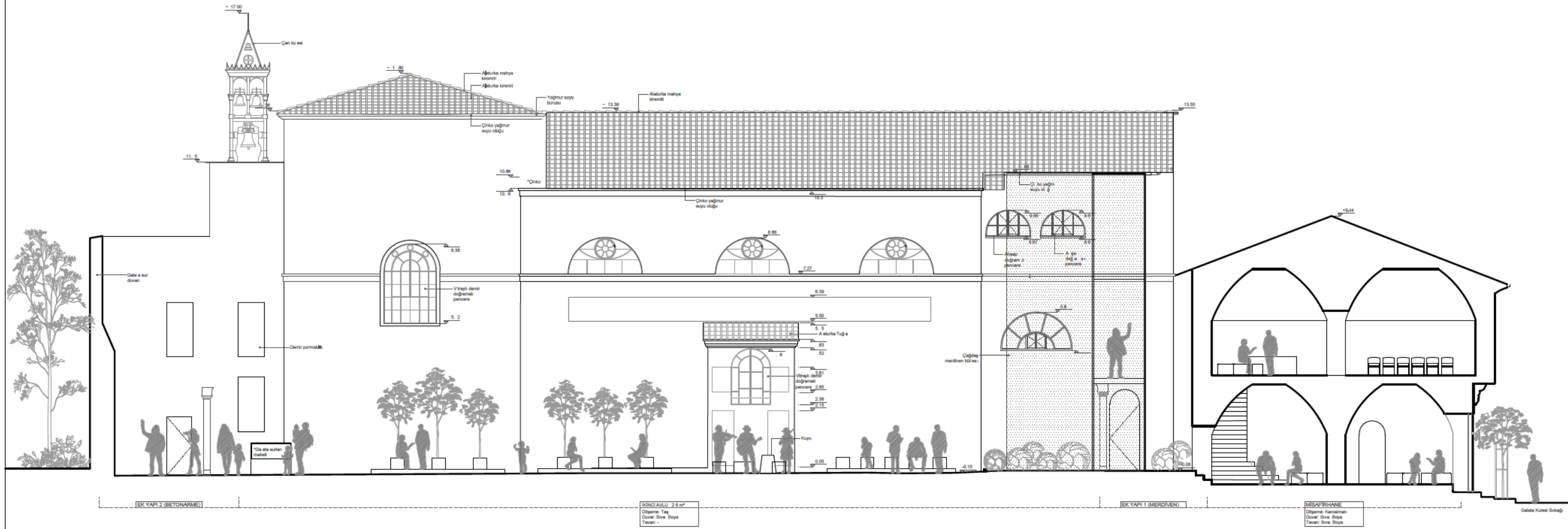
RÖLÖVE	RESTİTÜSYON	RESTORASYON
PAFTA NO: 5	PAFTA ADI: 2-2 KESİTİ	
Şekil C.39		
2017		

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
RESTORASYON YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

SANTI PIETRO VE PAOLO
(SAINT PIERRE) KİLİSESİ
KORUMA PROJESİ

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. DENİZ MAZLUM

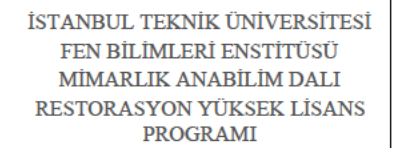
HAZIRLAYAN
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

RÖLÖVE RESİTÜSYON RESTORASYON

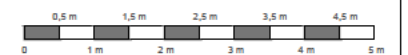
PAFTA NO: 6 PAFTA ADI: KUZEYDOĞU (KİNCİ AVLU) CEPHESİ

Şekil C.40

2017

İSTANBUL İLİ GALATA İLÇESİ
BEREKETZADE MAHALLESİ 106 PAFTA
162 ADA 46 PARSEL

HAZIRLAYAN:
İREM GÜÇLÜ PRİFTİ

PAFTA NO:	PAFTA ADI:
7	GALATA KULESİ SOKAĞI CEPHESİ

2017

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : İrem Güçlü Prifti
Doğum Tarihi ve Yeri : 09.04.1987, İzmir
E-posta : iremguculu@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

- **Lisans** : 2004-2010, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü (2007-2008 Politecnico di Milano, Erasmus bursu ile)
- **Yüksek Lisans** : 2012-2017, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı, Restorasyon Programı

İŞ DENEYİMİ

- **2010-2011** : Teğet Mimarlık
- **2011-2014** : DKD Yapı
- **2014- ..** : I-AM

ÖDÜLLER

- 2010- İzmir Opera Binası Ulusal Mimari Yarışması (Birincilik Ödülü) Teğet mimarlık ekibinde öğrenci asistan
- 1994- Fédération Aéronautique Internationale (FAI) Uluslararası Genç Ressamlar Yarışması (Üçüncülük Ödülü)

YAYIN

- Güçlü Prifti,İ « L’Opera di Gaspare Fossati: la chiesa dei Santi Pietro e Paolo a Galata », in *Domenicani a Costantinopoli prima e dopo l’impero ottomano. Storie, immagini e documenti d’archivio*, coll. Biblioteca di Memorie Domenicane, 16, Nerbini, Firenze, 2017, pp. 135-150.